

ပပပပပ PHRU PWGO

ကညီကိုသရဲလံာ်တဲာ်ကစီာ် ဆဲးဆဲာ်, ၂၇၄၉

Karen Teacher Newsletter October, 2010

ပဉ္စပဋိကညီကိသရ်လံာ်ကစီဒေဝာ်ပညိန်

- (၁) ကသုာ်ထီာ်တိတဘိလအးဘူးစဲတကုာ်ဘာ်ကုာ်သုလကီာ်သုလအပူဒီးဘာ်ကိဘာ်ခဲကဝိပူအဘာ်စာ
- (၂) ကဒးဆုာ်ထီာ်သုထီာ်ဘာ်ထီာ်ကညီကိသရ်တဖာ်ခိဖျိအဲသုာ်တဖျါထီာ်နီလီဘာ်အတဲာ်လဲခိဖျိဒီးအတဲာ်သုတဲာ်ဘာ်တဖာ်လကစာ်ဒုာ်ခိဖျိပျဲာ်စီအံ
- (၃) ကဒးဂုထီာ်ပသီထီာ်ကညီကိသရ်အတဲာ်သုတဲာ်ဘာ်ခိဖျိလံာ်တကစီဒေဝာ်
- (၄) ကဒးဆုာ်ထီာ်ကညီကိသရ်တဖာ်အပျဲာ်စီလအလဲအသးတပယုာ်ပဒ်သီးဒီးအဲသုာ်တဖာ်ကသုာ်ညါယိထံပလါာ်ဘာ်ခဲကိဒီးတကုာ်ဘာ်ကုာ်သုတဖာ်အတဲာ်အိာ်သး

ပဉ္စပဋိကမံးတံာ်
Phru Pwgo Committee

လၢာ်ထူ

Ler Htoo

ခဏ္ဍိး

Scott

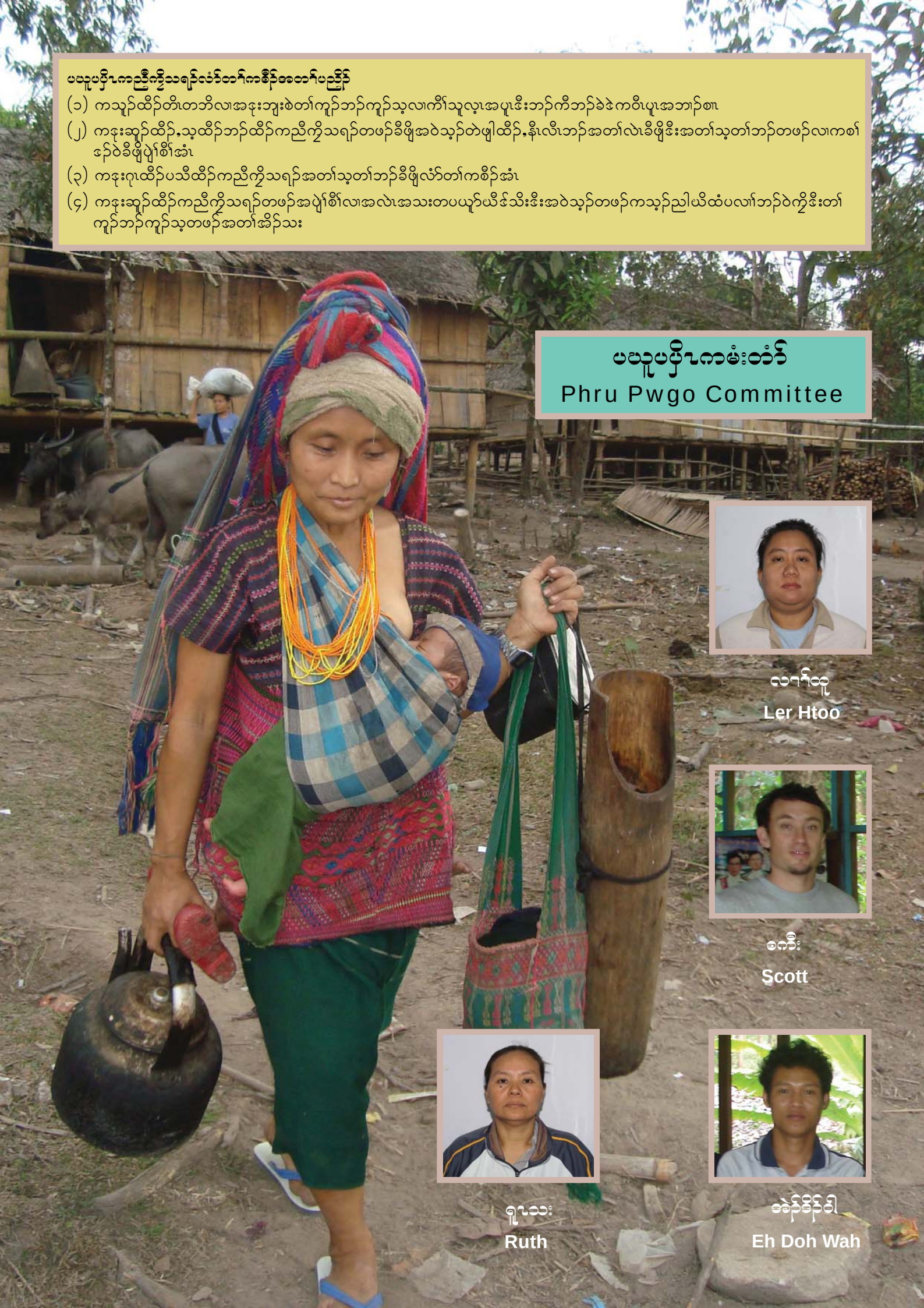
ရူသး

Ruth

အဲာ်ခိာ်ဝါ

Eh Doh Wah

တရုတ်နိုင်ငံစာတမ်း

ကျွန်ုပ်တို့၏ (၂-၅)

တက်ဘက်သက်နာမည်အုပ်စုအားလုံးအသုံးပြုသောအသံထွက်ပုံစံ (၂)
ပထမဆုံးပတ်ကတည်းကအသံထွက်ပုံစံအတိုင်း (၂)
ကညီကညီသုံးဆယ့်ကျိပ်မဂ္ဂလိပ်သင်္ကေတအသံထွက်ပုံစံ (၂)
ကညီသုံးဆယ့်ကျိပ်မဂ္ဂလိပ်သင်္ကေတအသံထွက်ပုံစံ (၃)
ကညီဘက်ကတည်းကမဂ္ဂလိပ်သင်္ကေတအသံထွက်ပုံစံ (၃)
တရုတ်စာအုပ်အသံထွက်ပုံစံ (၃.၄)
ကညီကတည်းကတရုတ်စာအုပ်အသံထွက်ပုံစံ (၄)
လူကတည်းကတရုတ်စာအုပ်အသံထွက်ပုံစံ (၄)
KRCEE အကျဉ်းချုပ်အသံထွက်ပုံစံ (၄.၅)
ပထမဆုံးပတ်ကတည်းကအသံထွက်ပုံစံ (၅)

ပတ်ကတည်းကတရုတ်စာအုပ်အသံထွက်ပုံစံ (၆-၉)

အသံထွက်ပုံစံ

တရုတ်စာအုပ်အသံထွက်ပုံစံ (၁၀-၁၁)

ဒီအသံထွက်ပုံစံအသံထွက်ပုံစံ

တရုတ်စာအုပ်အသံထွက်ပုံစံ (၁၂-၁၃)

တရုတ်စာအုပ်အသံထွက်ပုံစံ

တရုတ်စာအုပ်အသံထွက်ပုံစံ (၁၄-၁၅)

နိမိတ်အသံထွက်ပုံစံ (တရုတ်စာအုပ်အသံထွက်ပုံစံ)
တရုတ်စာအုပ်အသံထွက်ပုံစံ

ကျွန်ုပ်တို့၏ (၁၆-၁၉)

တရုတ်စာအုပ်အသံထွက်ပုံစံ

ကျွန်ုပ်တို့၏ (၂၀-၂၁)

ကညီ (၂၀)
ပထမဆုံးပတ် (၂၁)

အသံထွက်ပုံစံ (၂၂-၂၃)

သင်္ကေတအသံထွက်ပုံစံ (၂၄-၂၅)

ပထမဆုံးပတ် (၂၆)

Table of Contents

School News (pg. 2-5)

Influenza Spread Causes Schools to Close (pg. 3)
SPDC will Send Their Teacher to Community School (pg. 3)
KED Develops Teacher to Student Ratio Policy (pg. 3)
KYP Post-Ten School Program Available
in Mergui-Tavoy District (pg. 3-5)
KRCEE Evaluates Mathematics and Science Curriculum (pg. 5)
KSEAG Completed Collecting Schools Information (pg. 5)
Celebrating the Wrist Tying Ceremony Throughout
the Refugee Camps and Karen State (pg. 5)
Teacher Profiles for the 2010-2011
Academic Year Collected by KRCEE (pg. 5)
SPDC Build New Camp Force School Closed (pg. 5)

International Education News (pg. 6-9)

Aceh, Indonesia

Focus Stories (pg. 10-11)

Danish Students Support Karen State Schools

Traditional Knowledge (pg. 12-13)

Celebrating Karen Traditional Wrist Tying Ceremony

Interview (pg. 14-15)

Naw Paw Eh Wah, Karen State Student
Who come to Study Refugee to Get Higher Education

Teacher Education (pg. 16-19)

Using a Variety of Different Techniques for Students

School Health (pg. 20-21)

Karen (pg. 20)
Burmese (pg. 21)

Poems and Cartoons (pg. 22-23)

Teacher Talk (pg. 24-27)

Reader Feedback (pg. 28)

စးထိုင်ဖဲလါးဒဲးပထုဘဉ်အကတၢ်တနံၣ်န့ၣ်ဒိဖျိတၢ်ဘဉ်သမုၣ်နါအ့ၣ်ထံယုၤယုၣ်ဒီးတၢ်ကိၣ်ထီၣ်ခိၣ်သၣ်ယံဆါရုလီၤအသးသကုၤဖဲလးအူဘဉ်ကီဘဉ်ဒဲဒဲကဝီၤအယိတၢ်ကပတုၣ်ယၢ်အဂ့ၢ်န့ၣ်တၢ်ကစီၣ်ဂံၢ်ထံးလၢဒဲကဝီၤဟ့ၣ်ဖျါဝဲန့ၣ်လီၤ။

ပဲလါစးပထုဘၣ်ဒီးလါအိးထီဘၣ် ၂၀၁၀-၂၀၁၁တၢ် သိၣ်လိနံၣ်အတီၢ်ပူပယီၤသုးပဒိၣ်ဃုထီၣ်ဝဲကူထီၣ်တီး ဖုၣ်ကူလၢအဝဲသ့ၣ်ကစးထီၣ်သ့ၣ်လီၤဆီလီၤဝဲသုးပဒိၣ် ကူအတၢ်ဖၢတၢ်ဆုၤလၢပူတၢ်ဒၣ်ဝဲသ့ၣ်ထီၣ်ဆီထီၣ်ဝဲ တၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ခီဖျိလၢပူကူမိ, ဒီးကူသရၣ်တဖၣ်ထီၣ် ကူတဘျီလၢဘၣ်မ့ၢ်လၢပယီၤသုးဒီးခိၣ်ဖၢၣ်ဘီ (အပူ ကူၣ်)သုးတဖၣ်အတၢ်ဆိၣ်သနံးန့ၣ်သဝီဖိတဖၣ်လၢကျဲ အဘီဘိအယီၤန့ၣ်လီၤ. သရၣ်လွဲဂုၤလၢအမ့ၢ်မုၢ်တြိကီၢ် ရၣ်န့ၣ်ရဲၣ်သယဲဒီးတကတီၢ်ယီမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးကညီကူသ

အဝဲစံးဝဲ “ဘဉ်ထွဲတၢ်ဆိဉ်ထွဲကွီသရဉ်တၢ်ဘူးတၢ်လဲလှဲ
န့ဉ်(KSEAG)ကဆဲးဆိဉ်ထွဲကွီသရဉ်တၢ်ဘူးတၢ်လဲလှဲ
ကွီသရဉ်ဝဲလၢအစီၢ်တပယုာ်ယိဒ်ကွီသရဉ်ဒီးကွီဖိအ
တၢ်ရဲးယုအဆိးန့ဉ်လီၤအဒိကွီတဖျဉ်လၢကွီသရဉ်ဆိဉ်
၄ကဒီးကွီဖိဆိဉ်၈၀၈န့ဉ်(တၢ်ရဲးယုမုာ်ဝဲ=၂၀-ကွီသ
ရဉ်၁၈ကွီဖိ ၂၀၈)ကွီသရဉ်ကိးဂကဒီးန့ဉ်တၢ်မၤစၤ

ကရိုသ်ကရိုသ်ကရိုသ်ကရိုသ်ကရိုသ်ကရိုသ်ကရိုသ်

မူလထိုင်ကုတံဆွဲဒီးစအုဉ်လံာ်ညိဉ်သိဉ်ဒိဉ်ဖဲဗဲလး
ဘဉ်ကီဘဉ်ခဲဒဲကဝီန့ဉ်လီ။

နီၤသုလုၤဖိလၢအမုၢ်ကညီဘဉ်ကီဘဉ်ခဲကမံးတံာ်ကုဉ်
သုတံာ်မုၢ်ကျါၤဂံၢ်ခိဉ်ထံးပိညါန့ဉ်စံးဝဲ။ “ပမာ
တံာ်ကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုတံာ်ထံာ်လိာ်အိဉ်သကိးဖဲ ၂၀၀၇
န့ဉ်န့ဉ်ပုၤအါကုဉ်ကုဉ်လဲလၢပကဘဉ်ကုဉ်ကအါကုဉ်လံာ်
ညိဉ်သိဉ်ဒိဉ်တဖဉ်လၢအကတိာ်န့ဉ်လီ။ ဖဲ ၂၀၀၈-၀၉
န့ဉ်ပုၤဒီးအိဉ်ထီဉ်လံာ်ညိဉ်သိဉ်ဒိဉ်ဝဲလဲလံးဒီးခဲအံးတခါမုၢ်
ဒုဉ်လၢပကဘဉ်ကအါကုဉ်အိးအလီၤမုၢ်အိဉ်လၢပကမုၢ်
ထီဉ်ဒီးပတၢဉ်ပိဉ်မုၢ်ထီဉ်သကိးအိးန့ဉ်လီ။”

ဖဲလၢပကအမုၢ်န့ဉ်ကညီဘဉ်ကီဘဉ်ခဲကမံးတံာ်ကုဉ်သု
တံာ်မုၢ်ကျါမံးတံာ်ဝဲဒဲအုဉ်ဒီးတၢ်ဒုးအSyllabusလၢ
Primaryအဂီၢ်, မုၢ်Secondaryအဂီၢ်ဖဲအုဉ်ဒီးတၢ်ဒုး
အSyllabusန့ဉ်တၢ်ကမုၢ်အိးလဲလံာ်အိးကုးအလၢန့ဉ်လီ။
သရဉ်မုဉ်သုလုၤဖိစံးစုၢ်ကိးဝဲလၢ, “Syllabusအိဉ်ဒီးဝဲ
တဘျးဘဉ်လၢပကဘဉ်မုၢ်အိးဒီးန့ဉ်လီ။ ဆၢကတိာ်ခဲ
အံးတခါပသုဒီးဒုဉ်Syllabusလီၤလံာ်တဖဉ်န့ဉ်လီ။ ကိ
လၢဝါကုဉ်အSyllabusန့ဉ်ပမုၢ်အိးဝဲဒုဉ်လၢ Grade
(1)ဒီးမုၢ်Grade2 တုၤ12န့ဉ်ပသုဒီးဒုဉ်Syllabusအလီၤ
လံာ်န့ဉ်လီ။ ပတၢဉ်တိာ်အိဉ်စုၢ်ကိးလၢပကမုၢ်Social
Study အSyllabusဖဲလၢအိးကထိဘဉ်လၢတိာ်ဖိသုတုၤ
လၢGrade 12န့ဉ်လီ။ မုၢ်လၢကညီကုဉ်န့ဉ်ပကမုၢ်
Syllabusဖဲလၢခဲပသုဘဉ်ဒီးကမုၢ်စုၢ်ကိးဝဲတိာ်ဖိသု
တုၤလၢGrade 12န့ဉ်လီ။”

ကညီဘဉ်ကီဘဉ်ခဲကမံးတံာ်တၢ်ကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုတံာ်မုၢ်
မုၢ်ကျါအံးမၤသကိးတၢ်ဒီး ZOA (Zuid Oost Azie)
ဒီးတုၤမုၢ် ၂၀၁၂န့ဉ်တုၤယီၤန့ဉ်ဖိဉ်စဉ်ကအးလီၤကုတံာ်ဖဲ
တၢ်မၤတဖဉ်ဆုU-Sa Khanae Development
Foundation(ကုဉ်တၢ်ပဒိဉ်စိစိကရၢ)လၢကုဉ်သုတံာ်
ဖဲတၢ်မၤတကမုၢ်ဒီးမုၢ်လၢတၢ်လုၢ်အိဉ်သးသမုၢ်အတၢ်
မၤန့ဉ်ADRA(Adventist Development and Relief
Agency)ကတံးထီဉ်ဝဲတံးတံးတၢ်မၤန့ဉ်လီ။

ကညီကရိုသ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ် မၤခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်

ကညီကရိုသ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်
အိကုဉ်ထီဉ်လံာ်လံာ်လၢကီၢ်သုလုၤကီၢ်ရုဉ်(၇)ဘဉ်အပူၤ
သိးကဆိဉ်ထွဲမၤတၢ်ကုဉ်လၢကီၢ်သုလုၤအပူၤတဖဉ်
ကသုအဂီၢ်ဒီးခဲအံးထၢန့ဉ်ကုၤကုၤတၢ်ဂုၤတၢ်ကျိတဖဉ်လၢ
တၢ်မၤနီဉ်စရိအပူၤလဲန့ဉ်လီ။ ဆုဉ်ညါတယံာ်ဘဉ်ဒီး
တၢ်နီၤလီၤကုဉ်သရဉ်အတၢ်မၤတၢ်စးထီဉ်ကဒီးအသး
လၢ၂၀၁၀-၁၁တၢ်သိဉ်လိန့ဉ်အဂီၢ်န့ဉ်လီ။

စီၤယိဉ်လိာ်ထုလၢအမုၢ်ကညီကရိုသ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်
ကရိုသ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်
မၤတၢ်နီၤလီၤကုဉ်သရဉ်န့ဉ်ကဆိဉ်တဖဉ်, အပူၤကုဉ်ပမၤ
အိးလဲလံာ်န့ဉ်တၢ်ဘဉ်ဆဉ်တန့ဉ်အံးတခါပကမၤတၢ်
နီၤလီၤလဲလံာ်အိးကထိဘဉ်အကတၢ်ခဲန့ဉ်ဒီးလိန့ဉ်
ဘဉ်အခိဉ်ထံးခဲန့ဉ်လီ။

တန့ဉ်ဘဉ်တန့ဉ်န့ဉ်ကုဉ်နီဉ်ဂံၢ်တဖဉ်ဟဲအိဉ်ထီဉ်ကဒါ
ကုၤအဖိခိဉ်တန့ဉ်အံးစုၢ်ကိးကုဉ်တဖဉ်အိဉ်ထီဉ်ဝဲစုၢ်ကိး
န့ဉ်လီ။

စီၤယိဉ်လိာ်ထုလၢအမုၢ်ကရိုသ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်
ကဆိဉ်(၃၀)ယဉ်ယဉ်လၢကီၢ်ရုဉ်(၇)ဘဉ်လၢအပူၤ
န့ဉ်လီ။ တၢ်ဝဲအံးဟီၤစုၢ်ကိးဝဲလၢပတၢဉ်တဖဉ်သုဉ်

KSEAGကရိုသ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်

ဆုဉ်ထီဉ်သးဂဲထီဉ်လၢတၢ်မၤလီၤမုၢ်ကုဉ်ဂံၢ်ခိဉ်ထံးတၢ်
သုကုးသုဖးလၢကီၢ်သုလုၤအပူၤန့ဉ်လီ။ “
ကညီကရိုသ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်
ကရိုသ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်
သရဉ်ဒီးကုဉ်ဖိအစရီၤ၂၀၁၀-၁၁တၢ်သိဉ်လိန့ဉ်အ
ဂီၢ်အံးတယံာ်ဘဉ်ကတံးထီဉ်ဝဲန့ဉ်လီ။

ခါန့ဉ်ကရိုသ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်

ဖဲလၢခုးပုၤ၁၅သိ. ကညီန့ဉ်၂၇၄၉(၂၆.၀၈.၂၀၁၀).
ကညီဖိလၢကီၢ်ပုၤကီၢ်ချာတဖဉ်ကံးသကိးအစုန့ဉ်လီ။
ဒ်တၢ်မၤနီဉ်မၤယါဝဲကညီတၢ်ကံးစုမုးအသိး (<http://www.burmalibrary.org/docs3/karenmuseum-01/>
http://www.burmalibrary.org/docs3/karenmuseum-01/History/migratory_period.htm)
တၢ်ကံးစုမုးအံးအိဉ်ထီဉ်တုၤလဲဝဲ ၂၀၁၇(တချုးခ
ရံဉ်န့ဉ်)လဲလံာ်လဲဝဲပုၤကညီဖိတဖဉ်သုးလီၤသုးကျဲဖဲ
ထံးခဲးယုၤန့ဉ်လီ။

တၢ်ဟံးပနီဉ်န့ဉ်အံးအမုၢ်နီဉ်န့ဉ်ထီဉ်တန့ဉ်အသိးတၢ်
လီၤအိးတၢ်မၤတၢ်ကံးစုမုးန့ဉ်လီ။ သရဉ်ဂုၤဟီၤဟဲ
လၢအမုၢ်ကညီကုဉ်သုဆဲးလၢအန့ဉ်ရံဉ်ဒီးတဘျီအခါ
အမုၢ်တုၤပုၤမိလုၤလုၤ၂၄န့ဉ်စံးဝဲလၢ “တၢ်ကံးစုမုး
အံးပုၤမၤအိးအါတက့ၢ်လၢပုၤမိလုၤလုၤတဖဉ်န့ဉ်လီ။

ဘဉ်ဆဉ်ဒီးခဲအံးပုၤမၤအိးလၢကညီဖိကိးဂၤလၢတၢ်တ
နီၤဖးတၢ်ဘဉ်တၢ်ဘါအဆၢဘဉ်န့ဉ်လီ။ အဝဲအံးဂုၤဝဲ
ဒိဉ်မးအဂုၢ်ဒ်လဲဉ်န့ဉ်မုၢ်ဝဲကျဲတဘျီလၢကမုၢ်ဖိဉ်
ကုၤန့ဉ်ဖိထီဉ်, ဖဲဘျးညဉ်တၢ်ဒီးန့ဉ်သုဉ်တဖဉ်တ
န့ဉ်တဘျီန့ဉ်လီ။

ဒ်န့ဉ်အသိးတၢ်မၤစုၢ်ကိးတၢ်ကံးစုမုးအံးဒိဉ်ခိဉ်မုၢ်မုၢ်
ဖဲဘဉ်ကီဘဉ်ခဲကဝီတဖဉ်န့ဉ်လီ။ သရဉ်ကလး
လၢအမုၢ်နီဉ်ဖိနီဉ်ဂံၢ်(၁)တၢ်ထီဉ်ကုဉ်ခိဉ်စံးဝဲ, “ပရံဉ်ကျဲ
န့ဉ်ပုၤကုဉ်ဖိတဖဉ်အဂီၢ်တၢ်ပုၤလၢနံးတန့ဉ်အံးသိးပုၤကုဉ်ဖိ

မုၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်

တဖဉ်ကသုဉ်ညါပကဲဝဲအနီၢ်ကစၢ်တၢ်ဆဲးတၢ်လၢဒီး
လုၢ်လံာ်ထုသန့တဖဉ်န့ဉ်လီ။ တၢ်ပုဉ်ဝဲတၢ်တုၤတၢ်အ
ဂီၢ်ပမၤန့ဉ်အိးတၢ်ရုးပုၤထီဉ်လၢအဘဉ်ယးဒီးလၢခုးကံးစု
အမုး, တၢ်ထီဉ်တၢ်တုၤ၁၂တၢ်အဂီၢ်ပရံဉ်ကျဲန့ဉ်အိးတၢ်
ကုးပုၤလံာ်ဆိရံဉ်ဒီးမုၢ်ပုၤအါဂုၤ(ပုၤယုဉ်ကမုၢ်)တခါပ
ရံဉ်ကျဲန့ဉ်အိးပုၤတၢ်ကုးန့ဉ်လီ။

အဝဲစံးကဒီးဝဲ, “ဘဉ်ယးဒီးတၢ်ကံးစုမုးအံးန့ဉ်လၢညါ
ပုၤတနီၤထီဉ်ဝဲလၢအမုၢ်တၢ်ဘဉ်တၢ်ဘါအမုးဘဉ်ဆဉ်ဒီး
ဆၢကတိာ်ခဲအံးတၢ်ထီဉ်တဖဉ်အံးဆိတလဲဝဲလဲန့ဉ်
လီ။ ယတကအဂီၢ်ယမုၢ်ပုၤခရံဉ်ဖိဘဉ်ဆဉ်ယထံဉ်
လၢအမုၢ်ဒုဉ်လုၢ်လံာ်ထုသန့လၢဖဲပုၤပုၤဟံးတုၤန့ဉ်
ပုၤလီ။ ယတထံဉ်လၢအမုၢ်တၢ်ဘဉ်တၢ်ဘါဘဉ်။”

တၢ်ကံးစုမုးအံးဘဉ်တၢ်မုၢ်စုၢ်ကိးအိးကညီကုဉ်သရဉ်
တၢ်သိဉ်လိန့ဉ်လုၢ်လံာ်ထုသန့လၢအသုဉ်လီၤဆိလီၤသးဖဲယိဉ်
ကုဉ်အဆိကတၢ်တဘျီဒီးပုၤဖုဉ်သဝီဖိဖဲယိဉ်ကုဉ်, ပိ
ကါအသဝီတဖဉ်ဟဲထီဉ်ကွဲဝဲကွဲကလးအိဉ်ဝဲ ၂၀၀၁ဘဉ်
န့ဉ်လီ။

KRCEEအကုဉ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်

၂၀၁၀-၁၁တၢ်သိဉ်လိန့ဉ်
KRCEE (Karen Refugee Committee Education
Entity) လၢအကုဉ်ထွဲတၢ်ကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုလၢကညီဘဉ်
ကီဘဉ်ခဲဒဲကဝီ(၇)ဖျါအပူၤထီဉ်လီၤတံးဝဲအကုဉ်သ
ရဉ်စရီၤ၂၀၁၀-၁၁တၢ်သိဉ်လိန့ဉ်အဂီၢ်လဲန့ဉ်လီ။

၂၀၁၀-၁၁တၢ်သိဉ်လိန့ဉ်အပူၤကုဉ်သရဉ်လၢဘဉ်ကီ
ဘဉ်ခဲဒဲကဝီပုၤတဖဉ်မုၢ်ဝဲ, ဗဲလးအု(၃၀၇)ဂၤ, ဗဲရု
မိ(၃၀၁)ဂၤ, ဗဲလး(၄၆၈)ဂၤ, အုဖျါ(၂၁၉)ဂၤ, နီဉ်ဖိ
(၂၀၇)ဂၤ, ဒီၤယါ(၁၂၆)ဂၤဒီးထီဉ်မဟုဉ်(၁၇၆)ဂၤန့ဉ်
လီ။

တၢ်ထီဉ်တၢ်ကုဉ်သရဉ်နီဉ်ဂံၢ်စရိအဖိခိဉ်သရဉ်မုဉ်ဖိ
ကုဉ်သုလၢ KRCEE Operation and Administration

KRCEE ဌာနခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်တၢ်ခိဉ်

မူဒါခိပ်ထိုင်သကြွေကွာ်ဒ်ဒ်မဟိတနံဒ်ဒီးတနံအံးကွီသရ်အနီၣ်ဂံၢ်စရိလၢ. “ပကွီသရ်တဖၣ်မုၢ်လဲသးလီၢ်သးကွီအကီၢ်သဘၣ်တဘၣ်အါဘၣ်ဆၣ်ပယုမၤပွဲၤကွၢ်အီၤအကတီၢ်ဒ်ဒ်အယိတၢ်ထီၣ်ယုအတၢ်လီၤဆိတအိၣ်ဘၣ်အမၤညါပကထံၣ်ဘၣ်ကွီတနီၤနီၤအကွီသရ်နီၣ်ဂံၢ်အါန့ၢ် ၂၀၀၉-၁၀တၢ်သိၣ်လိနံၣ်ဒ်ဒီးန့ၣ်လီၤ.”

၂၀၀၉-၁၀တၢ်သိၣ်လိနံၣ်အပူၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ဒဲဒဲကဝီၤအကွီသရ်အိၣ်ဝဲ. မံၤလးအူ(၂၈၁)၈, မံၤရူမိ(၂၃၈)၈, မံၤလး(၅၄၇)၈, အူဗျၢ(၂၂၉)၈, နီၣ်မိ(၁၀၀)၈, ဒီၤယါ(၆၆)၈ဒီးထါမဟ့ၣ်(၉၆)၈န့ၣ်လီၤ. ကွီသရ်တဖၣ်အံၤထဲဒ်ဒ်ခိၣ်ခိၣ်ကွီထွဲဟ့ၣ်ဘူးဟ့ၣ်လဲလဲအတၢ်ယုဒ်ဒီးတကရကရိတနီၤအတၢ်ကွီထွဲဟ့ၣ်ဘူးဟ့ၣ်လဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပယီၤသးဆီလီၤသးကလၢၤ, ကွီပတုၣ်ဆူၣ်ဒးသး

ဝဲ ၂၀၁၀စးထီၣ်လၢလါအူၤဖျါလံၤပယီၤသးတဖၣ်ဟဲဆီလီၤအသးကလၢၤထဲဝံၣ်ဘွဲခံၣ်ဟီၣ်ကဝီၤလၢအဘူးဒီးထဲဝံၣ်ဘွဲခံၣ်သီခါကွီအယိကဲထီၣ်တၢ်ဘၣ်တၢ်တၢ်လၢသဝီမိ, ကွီမိဒီးကွီသရ်တဖၣ်ကယုအိၣ်ယၢ်အိၣ်, တၢ်လဲတၢ်ကူးဒီးကမံးလိမလိဘၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပယီၤသးတဖၣ်တလါဘၣ်တလါန့ၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ကတဖၣ်လဲၤထီၣ်အါထီၣ်ဝဲကွၢ်, ကွၢ်, န့ၣ်လီၤ.

ထံဝံၣ်ဘွဲခံၣ်သီခါကွီအယိကဲထီၣ်တၢ်ဘၣ်တၢ်တၢ်လၢသဝီမိ

ပယီၤသးတဖၣ်အတၢ်ပညိၣ်မုၢ်လဲလၢကဆီလီၤအသးကလၢၤလၢအဘူးဒီးသဝီဒီးဟံးန့ၣ်တၢ်ဘွဲတၢ်ယၢ်ခိဖျါဆူၣ်မၤဆူၣ်ဝဲဒ်သဝီတဖၣ်လၢကမၤန့ၢ်အဲသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်န့ၣ်လီၤ.

သရ်န့ၣ်ကီၢ်လၢအမ့ၢ်ကညိၣ်ကွီသရ်လဲတရံးတၢ်တကမံးဝဲ “လၢပအပူၤကွီတၢ်လီၤဝဲန့ၣ်တဖၣ်ယလဲတၢ်လီၤ တၢ်ဘၣ်ယိၣ်တအိၣ်ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ဒဲအံၤတဘျီယလဲတဘျီလၢဘၣ်. ဖဲတဘျီလၢလၢယမ့ၢ်လဲအူတၢ်လီၤဝဲန့ၣ် န့ၣ်ကဲထီၣ်တၢ်သးဘၣ်တၢ်တၢ်လၢယဂီၢ်ဒီးကွီမိမိပၤကွီသရ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီးယထီၣ်ဘၣ်လၢဘၣ်ပျဲဘၣ်ဖးဝဲပယီၤသးပဒိၣ်တဖၣ်ဖဲလၢအဲသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဟးထီၣ်ကွၢ်လီၤထီၣ်န့ၣ်လီၤ.”

ထံဝံၣ်ဘွဲခံၣ်သီခါကွီအံၤအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးဖဲချၢၣ်လွံၢ်ထွၣ်ကီၢ်ရၢၣ်, ဆိထံးကီၢ်ဆၣ်န့ၣ်လီၤ.

The core subjects taught in the school are: Karen culture and traditions, Karen politics, Burmese politics, and Karen history. Additional courses include: leadership and management, law, human rights, observation and critical thinking, community development, English and computers. The maximum number of students is 20 and there are currently 19 students and 3 teachers (from the YEP committee). At this time the YEP committee are looking for more teachers such as Karen youth leaders, teachers from border area also from abroad. They are also inviting volunteers from any nationality to work at the school. Studies will take place over one year. The first 8 months of study will be at the school and the other 4 months will be practical work in the field.

KRCEE Evaluates Mathematics and Science Curriculum

From the 16th to 27th of August, 2010 in Mae La refugee camp, KRCEE (Karen Refugee Committee Education Entity) which is taking responsibility for Karen education in the 7 Karen refugee camps in Thailand, are reevaluating their curriculum materials, such as in mathematics and science. KRCEE primary education secretary, Naw Thoo Lei Paw, said, "When we had our education meeting in 2007, everybody agreed to evaluate the curriculum materials each year. Also, in 2008-2009 we provided the curriculum materials, but at this time we are reevaluating them and considering how to improve them for the future." During July, KRCEE had already created the curriculum syllabus for mathematics and science for the primary level, but the secondary level materials will be done by the end of August.

She added, "We still have many syllabuses to do. For the English syllabus we just finished grade 1, but for grades 2 -12 we use the old syllabuses. Actually, our aim is to complete the social study syllabuses for grades 1 -12 in October. Also the Karen syllabuses, grades 1 -12, will be done in September."

KRCEE has been working with ZOA(Zuid Oost Azie) for many years in education for the 7 refugee camps in Thailand, but in 2012, ZOA will hand over the education work to U-Sarn Kanae and the vocational work to ADRA.

KSEAG Completed Collecting Schools Information

Karen State Education Assistance Group (KSEAG) has been collecting Karen State Schools' profile information since August. This process is now completed and the data has been collated. Soon, KSEAG will provide teachers' subsidies to the Karen State teachers for 2010-11 academic year. Saw Kolo Htoo, a coordinator of KSEAG said, "This year, we are planning to distribute teacher subsidies a little earlier. Last year, we distributed the teacher subsidy in November but we are planning to distribute from the 3rd and 4th week of October until the 1st and 2 week of November this year."

The number of schools in Karen State increases every year. Saw Kolo Htoo added, "The number of schools in the seven districts has increased by thirty this year. This shows that communities are eager to reduce illiteracy in Karen State." The school statistics for the 2010-11 academic year will soon be available for release.

Celebrating the Wrist Tying Ceremony Throughout the Refugee Camps and Karen State

Karen year 15.08.2749 (26.08.2010) was the lunar full moon day and Karen people all around the world celebrated the Wrist Tying Ceremony. (To learn more

about Karen history click on these links) (<http://www.burmalibrary.org/docs3/karenmuseum-01/> or http://www.burmalibrary.org/docs3/karenmuseum-01/History/migratory_period.htm). The wrist tying ceremony has been celebrated since at least 2017BC, when Karen people started to move from Te Sat Mae Ywar(Mongolia). As it was recognized as a special day, all the schools were closed and celebrated the Wrist Tying Ceremony. Thara Hgay Po Hai, who is a secretary of Karen Education Department and once an animist for 24 years said "This Wrist Tying Ceremony was mostly celebrated by the animists. But now, all Karen people celebrate and it is a great opportunity for families to gather once a year, regardless of religion".

The ceremony was widely celebrated in the Refugee camps as well. Thara Ka Lay, who is a headmaster of No 1 high school in Noe Poe camp said, "We planned the competition for the students on this special day to make the students to know and respect their own culture and customs. We set up a Poetry competition about the Wrist Tying ceremony for grades one through six, essay writing for grade seven to twelve and for the public, there is an article writing competition".

He added, "In the past, some people thought that this day was a religious ceremony, but now, it's been changed. For me, even I though am a Christian; the Wrist Tying day was a cultural gift that was left by our ancestors and not religious".

This special Wrist Tying Ceremony was also celebrated for the first time in the KTTC (Karen Teacher Training College) School in Ho Kay. Over 200 Students, teachers, and local villagers all joined the ceremony for spiritual service.

Teacher Profiles for the 2010-2011 Academic Year Collected by KRCEE

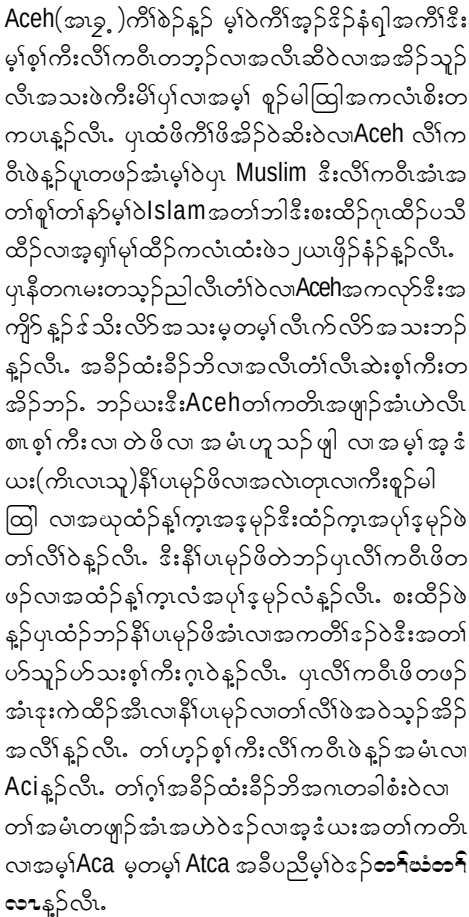
KRCEE (Karen Refugee Committee Education Entity) is the organisation responsible for education within the seven refugee camps in Thailand. They have recently completed collecting the camp schools' profiles for the 2010-2011 academic year. The number of teachers for 2010-2011 in each camp is as follows: Mae La Oon 307, Mae Ra Ma Laung 301, Mae La 468, Umpuim 219, Noe Poe 207, Dong Yan 126, and Htam' Him 176.

Thara Mu Paw Ku Thay, KRCEE in charge of operation and administration said, " Although more teachers resettled to third country, we were still able to recruit sufficient replacement teachers in time for the start of the academic year. Therefore, I couldn't see any gaps compared with last year's teacher profile. In fact, the number of teachers is even increasing in some refugee camps."

According to the teachers' profile collected by KRCEE for 2009-2010, the number of teachers for each camp last year were: Mae La Oon 281, Mae Ra Ma Laung 238, Mae La 547, Umpuim 229, Noe Poe 100, Dong Yan 66 and Htam' Him 96. These were the teachers who received support from ZOA.

SPDC Build New Camp Force School Closed

Since April 2010, SPDC (State Peace and Development Council) army built their camp and troops which located close to Htee Wa Bway Hkee school. This has caused a problem for the villagers who must walk close to the camp to search for food. Village children are also finding it very difficult because they are afraid the SPDC troops

A large group of soldiers in World War I uniforms, including helmets and tunics, posing in a wooded area. Many are holding rifles.

A black and white photograph capturing a group of young people, predominantly women, holding rifles and the Malaysian flag. In the foreground on the left, a man in a camouflage uniform stands looking towards the camera. Behind him, several young women are visible, some holding rifles high in the air. A large Malaysian flag, featuring a crescent and star, is draped across the lower half of the image. The background is a plain, light-colored sky.

ဒဲးနိုးကွိဖိဆိန်ထွဲမၤစၢၤကညိဂီၢ်ခဲၣ်ကွိတဖၣ်

တၢ်မၤသးကိးတၢ်လၢတနံၤအဂီၢ်စံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤကရၢတခါလၢအဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအီၤလၢကီၢ် (Swedish)အပူၤက့ၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်သီးကမၤလၢကပီၤတၢ်သ့ၣ်နီၣ်ဆူဘိမ့ၢ်စၢၤဖျိၣ်ကရၢနဲၣ်ရွဲၣ်ခိၣ်ကျၢၢ်လၢအမ့ၢ် Dag Hammarskjöld လၢအသံတ့ၢ်ကွံၣ်ဖဲကဘီၤယူၤလီၤတံၣ်ဖဲၣ်ၣ်ၣ်ၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ပူၤတကလၢအသ့ၣ်ဆူၣ်သးဂၤဒီးစံးန့ၢ်တဲန့ၢ်ခဲတၢ်ခီဖျိပူၤလၢအဘၣ်တၢ်ဆိၣ်တၢ်မၤနၢၤမၤအမၤသီအီၤလၢဟီၣ်ခိၣ်ဒိတဖျၢၣ်အံၤအချၢသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် ဒီးအဝဲမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးပူၤတကလၢအဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒိတဖျၢၣ်တၢ်ယူၤတၢ်ဖိးတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်အခိၣ်ဖး (Nobel Peace Prize) ဖဲအလဲၤပူၤကွံၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အလီၢ်ခဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတၢ်အံၤအတၢ်ကိးသၤတြိမုၢ်ဝဲ. “**ယုၣ်မုၢ်န့ၣ်လဲၤဝဲဝဲန့ၣ်နီၤလၢဂး** ‘Dag Hammarskjöld’ **ဝေၣ်ဒီ**” န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတၢ်အံၤဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါအိၤဒိၣ်ထီၣ်အါထီၣ်ဝဲဒၣ်ဆူထံၣ်ကီၢ်အဂုၤအကးဖဲသၤဂၢၢ်ဂၢၢ်ဒီးကီၢ် (Denmark) စးထီၣ်မၤဝဲတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတၢ်အံၤသနၣ်ကုၤဒီးတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတၢ်အံၤမုၢ်လဲၤတၢ်လဲၤအသး ၂၅ နံၣ်လဲၤဘၣ်ဆၣ်ပုၤဖဲမးဖိထဲဒၣ်၅၀ မျးကယၤန့ၣ်သ့ၣ်ညါဝဲတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲတၢ်ခါအံၤစးထီၣ်အသးဖဲသ့ၣ်ၣ်န့ၣ်လၢတၢ်
ဃုကျိၣ်ဃုစုအကျဲလၢဘၣ်တၢ်မၤလဲၤထီၣ်အီးဆူတၢ်ကျိၣ်
ဘၣ်ကျိၣ်သ့အကျိၣ်အကူၤအပူၤဒီးသီးပုကျိၣ်ဖိတဖၣ်ကမၤ
လိဒီးသ့ဝဲအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လိဆဲလိာ်သးတဖၣ်န့ၣ်
လိာ်. တနံၤတၢ်မၤအတၢ်မုၢ်လၢခိၣ်သ့ၣ်လၢပူၤဒီးန့ၣ်ကိၣ်ဖိ
တဖၣ်မၤဝဲန့ၣ်မုၢ်ဒီးသီးကဒးဖျါထီၣ်ထံကီၢ်လၢအထီၣ်လဲၤ
ထီၣ်လဲၤထီၣ်အဖျါတဖၣ်အတၢ်မံမိၣ်. အတၢ်မုၢ်လၢတ
သ့ၣ်တဖၣ်အမိၢ်လဲၤမိၢ်ပုၤကတူၤထီၣ်ထီၣ်ဘးဝဲအဂီၢ်,
တကတၢ်ယီထံကီၢ်တဘျီလၢဒီးန့ၣ်ကိၣ်ဖိကမၤစၢဝဲန့ၣ်အ
လိာ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးလၢကဒးသ့ၣ်ညါဃုာ်ဒီးန့ၣ်ကိၣ်ဖိတဖၣ်လၢ
တၢ်တၢ်ဒီးအီးမုၢ်မနုၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကိမနုၤသ့ၣ်
တဖၣ်လၢအကူၤအညါမဲာ်ဘၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်လိာ်.

အါနဲ့ဒိဉ်န့အန့ကဘဉ်ဟ်ဖျါစုးကိးထံကီၢ်လၢတၢ်ကမၤစၤအိၤတဘျုးန့အတၢ်စံၣ်စိၤဗဲၤစိၤ, အလုၢ်လၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၤဒီးတၢ်ဘျုးတၢ်ဘါအဆိၣ်တယဉ်န့လီၤ. တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၤအံၤပညိၣ်ဝဲလၢပုၤကူပုၤကညိ, တၢ်ဂဲၤပျၢ်ဂဲၤဆုးလၢတၢ်တၢ်အတၢ်အိၣ်သးအစိၤလၢနီၤသိးတၢ်ကဒီးန့ၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ်ကူၣ်ဘဉ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်ဒ်ပံးတၢ်အသိးပုၤတဖၣ်လၢအတမ့ၢ်ပုၤလၢအတူၢ်ဘဉ်တၢ်တခါစၤဒီးတၢ်မုၢ်လၢတအိၣ်ဘဉ်န့လီၤ.

ဒဲးနဲးကွီဖိတဖၣ်ဆိုၣ်ထွဲမၤဖၤဝဲတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီး
တၢ်ဆိုၣ်လိမၤယုၤဆူကီၢ်မိၢ်ပှၢ်တဘျုးတီၤလၢအမ့ၢ် အၤဖြဲ
ကၤ၊ အူရၣ်ဒီးကလံၤထံးအဝဲရကၤအကီၢ်တဖၣ်လၢအပ
ညိၣ်ဝဲဒၣ်ပှၢ်သ့ၣ်ဘိၣ်သးစၢ်လၢအသးအိၣ်၁၂နံၣ်တုၤ၁၈
နံၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ။

ကတီးအံ့ဒဲနံးပျက်ပိလအမု်သးမကလိတါလအက
တီးပျဲန့်အိၣ်ဝဲငမၤဝဲ တါဆကတီးပိလအတီးပျဲလ
အစးထီၣ်ဝဲဝဲလပျဲလံတုလၢဒံၣ်စတၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲ
သုၣ်စးထီၣ်ထာဝဲထံကီၤလအယုထာဝဲတဘျီအဂ့ၢ်အ
ကျီၤဒ်သီးတၢ်ကတီးဆိသးလတၢ်စံးန့ၢ်တဲန့ၢ်ဒဲးတၢ်ဆူဒဲ
နံးတီးထံကီၢ်တဖၣ်အအိၣ်ကသုအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒဲနံးကိမိ

တဖန်စးထိပ်ဆိုင်ထွဲမ၊စာဝဲတတ်တိကျတဘျူးတီးစးထိပ်ဖဲ၁၉၈၅နံၣ်လံၤလံၤဒီးထံၣ်ကီၢ်လၢအဆိုင်ထွဲမ၊စာတုၢ်ဝဲတဖန်မ့ၢ်ဝဲ တၢ၊ဇၢနံၣ်ယါ၊ မိၣ်ဇၢဘံး၊ ကီၢ်ပၤလၢစတၣ်ဒီးကီၢ်ခၢ်ဘီဒီးယါတဖန်န့ၣ်လီၤ၊ ဖဲ၂၀၀၉နံၣ်န့ၣ်ဇုၣ်ဘၢဘူၣ်ဖိအတတ်တိကျလၢအကိးန့ၢ်ဝဲအမံၤလၢ “တၢမၤကတၢၢ်ကွံာ်တၢ်ဘျၣ်တၢ်ဘျီၣ်အလုအလၢ”န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ယုထၢထီၣ်အိၤလၢတၢ်ဆိုင်ထွဲမ၊စာအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ၊

တၢ်တီၢ်ကျဲၤတခါအံၤပညိၣ်ဒီးဒုးန့ၢ်ဟံၣ်ဒၣ်တၢ်ဘၢဘူၣ်
သ့ၣ် ဘီၣ်သးစၢ်တဖၣ်လၢဒံၣ်မိၣ်ကရူၣ်စံၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်
ယၢ်တဖၣ်, ဟ့ၣ်နီၤစ့ၢ်ကိးတၢ်အကျိၤအကျဲတဖၣ်လၢဒၣ်
ဘၢဘူၣ်သ့ၣ်စၢ်သးဘီၣ်တဖၣ်ကမၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အ
နီၣ်ကစၢ်အတၢ်အိၣ်မ့ၤဒီးတၢ်မၤကတၢ်ကွံာ်တၢ်တြိတၢ်
တြၢ်လၢအအိၣ်တၢ်ဝဲၣ်ဒၣ်ဘၢဘူၣ်အတၢ်ပူၤတဖၣ်န့ၣ်
လီၤ. တၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တခါအံၤဟ့ၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါန့ၢ်ဟံၣ်ပူၤ
၃၀၀၀၈, လီၤဆီဒၣ်တၢ်ပူၤသးစၢ်၁၇နံၣ်တုၤ၂၈နံၣ်လၢ
အတၢ်ဖဲးတအိၣ်တၢ်မၤတအိၣ်တဖၣ်, တကတီၢ်ဃီဟ့ၣ်
တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ဟံၣ်ဘၣ်ယးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ်ဆူမိၢ်ပၤ
တဖၣ်, ပူၤတတဒီးလီၤကဝီၤပူၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်အသိး
အကျိၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်တီၢ်ကျဲၤတခါအံၤအဖိခိၣ်တၢ်တီၢ်
ဟံၣ်အိၣ်ဝဲလၢသ့ၣ်ဘီၣ်သးစၢ်၃၀၀၀၈ကယူထုးထီၣ်အ
သးကသ့ဝဲလၢထံၣ်ရၢၢ်ကီၢ်သးတၢ်မၤဆူးမၤဆါ, မၤတၢ်
ထီၣ်တၢ်လီၤတၢ်ဝဲၣ်ကသ့ဝဲအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးအတၢ်စ့ၢ်
တၢ်နၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ဆိတလဲကွံာ်တၢ်အိၣ်သးဘၣ်ယး
တၢ်ဖျိၣ်တၢ်ယၢ်ဒီးတၢ်မၤဆူးမၤဆါတဖၣ်ကသ့အဂီၢ်န့ၣ်
လီၤ. ဝဲၣ်၂၀၁၀, လါနီၣ်ဝုဘၣ်၃၂န့ၣ်န့ၣ်တၢ်မုၢ်လၢ်ဟံၣ်
လၢဒဲးနံးကွိၣ်ဖိၣ်၂၀၀၀၀၈န့ၣ်အတၢ်လဲၤဆူကွိၣ်ဘၣ်ဒီးအခိၣ်
တလီၢ်အဝဲသ့ၣ်ကမၤတၢ်တနံၣ်သိးကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဘူး
တၢ်လဲလၢအတၢ်မၤပူၤလၢအကထာန့ၣ်ဝဲအကျိၣ်အစ့လၢ
အဒီးန့ၣ်ဝဲအံၤဆူတၢ်တီၢ်ကျဲၤတခါအံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဒ်တၢ်ပၢ်လီၤယၢ်တၢ်ဘျုးအသးကိၣ်ဖိလၢအထီၣ်ဒီးကိၣ်အဖၢ
မ့ၢ်တဖၣ်တၢ်ကမၤအမၤဒၣ်တၢ်ဖဲကိၢ်ယုရုလၢတၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤ
စၢၤတၢ်ဝဲလီၢ်အပူၤဒီးတၢ်လီၢ်အကလၢကိၢ်ယုရုလၢတၢ်ဆီၣ်
ထွဲမၤစၢၤဝဲလီၢ်တၢ်မၤအဒုတဖၣ်အဝဲဒးအပူၤန့ၣ်လီၤ.

၂၀၁၀ နှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တို့အတွက် လူဦးရေနှင့် လူမှုစီးပွား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဖော်ပြချက်များကို အခြေခံ၍ အောက်ဖော်ပြပါ အချက်အလက်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။

ဒီဖျိတုာ်အိၣ်သးလၢတုာ်န့ၣ်ဟံၤအိၣ်တသ့တညီအကဲထီၣ်တုာ်ဝဲစဲကီၢ်ပယီၤ-ကွီၣ်တဲၣ်ကီၢ်ဆၢအဖီခိၣ် ဒဲးနဲးကွီၣ်ဖိကမံးတံာ်တဖၣ်ထံၣ်လီၤစံးကတိၤတုာ်ဝဲဒီးပုၤတတကံၤကရၢကရိဒီးပဒိၣ်စီစဲၣ်ကရၢတဖၣ်လၢအအိၣ်ဟံၣ်စဲကီၢ်ဆၢတဖၣ်ဒီးတုာ်အိၣ်ထွဲမၤစၢတဖၣ်တြးလဲၤဝဲစဲလဲၣ်တဘီၣ်လဲၣ်တတိၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီကိုသရုပ်မသကီးတာကရုပ်ယူထိပ်ဝဲကျိပ်စုတာမ
စာလာကွီသရုပ်အဘူးအလဲ၊ ကွီသရုပ်လဲတရံးတာမ၊
ဒီး တာ သိပ် လိ ခီ လှုပ် ကွီ (ကလံး ထံး) အ ဂီနု လိ၊
BMWECတခီယူထိပ်ဝဲလာတီးထံကို ၃ဖျာဒီးတာသိပ်

လိအင်္ဂါဒီးမ့မှWEတခိယုထိုင်ဝဲတၢ်မၤစၢလၢWide Horizons တၢ်ဒိုင်တုၣ်ကိအင်္ဂါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မ့ၢ်လၢ်တီၢ်ဟံးဝဲလၢဒဲးနံးအစု ၅-၂ကလိၢ်ခရီၢ်န့ၣ် (ကွီၣ်တဲၣ်စုအကလိၢ်၃၀ယၣ်ယၣ်)န့ၣ်တၢ်ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်အိၤဖဲတၢ်ယုတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. စုအသးတလိၣ်လၢတၢ်ကဒီးန့ၢ်အိၤအံၤတၢ်ကနီၤလီၤ. အိၤဆူတၢ်ကရၢကရီၢ် ၃၃လၢကဒုးလဲၤတရဲးဝဲအတၢ်ဖံးတၢ်မၤဖဲ ၃န့ၣ်အတီၢ်ပူၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တစ်ဦးထုတ်ဖော်ပြောကြားချက်

ဘက်မနုးလၢယုထၢထီၣ်ဝဲကီၢ်ပယီၤန့ၣ်လဲၣ်. တနံၤအတီၢ်
ပူတၢ်မၤန့ၣ်, မ့ၢ်ဝဲဒၣ်ပုၤကိမိတဖၣ်အတၢ်ကရၢကရိတ
ခါန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၣ်ကိမိတဖၣ်ဆၢတၢ်ဝဲလၢအ
တၢ်မၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲလၢကမၤစၢဆိၣ်ထွဲဝဲလဲၣ်တခါ
လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢနီၣ်ဝုဘၢၣ် ၂၀၀၉န့ၣ်, ပုၤဒဲးနံးတီးထီ
ကိမိမၤသကိးတၢ်မိတဖၣ်ဟ်ဖျိၣ်ထီၣ်သးခဲလၢၣ်(၁၅၀)
ဂၤဒီးထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးဒီးတၢ်ပီၣ်သကိးဝဲဘၣ်ယးတၢ်
ဂ့ၢ်ဝဲအံၤန့ၣ်လီၤ.

ဒီးလၢဆၢကတီၢ်ဝဲန့ၣ်အပူၤန့ၣ်ဒဲးနံးကွီဖိတဖၣ်ဘၣ်ဟ့ၣ်သးကိးဝဲတၢ်ဖးလၢတၢ်မၤတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ(၄)ခါလၢတၢ်ယုထၢတ့ၢ်အိၤလၢပဒိၣ်စိစဉ်ကရၢ(၄)ဖုန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကမၤၤဆိၣ်ထွဲဝဲကီၢ်ပယီၤ, ဒီးကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်ကီၢ်ဆၢကွီဖိသးစၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်ဒီးန့ၣ်ဝဲတၢ်ဖးအအါကတၢ်အယိၤလၢတနံၣ်အံၤအတီၢ်ပူၤဒဲးနံးကွီဖိတဖၣ်ကစ့ၢ်ဝဲထဲတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတခါအံၤဒီးကလီၤကရၢကရိတ်န့ၢ်ဟံၤဝဲဒဲးနံးကွီဖိတဖၣ်ဒ်သိးအကမၤသးကိးတၢ်တနံၣ်အတၢ်မၤဖဲၤ၂၀၁၀နံၣ်လါနီၣ်ဝုဘၣ်၃သီအနံၤဒီးကထၢဖှိၣ်ကဏ္ဍိၣ်စ့တဖၣ်လၢသုၣ်ဘီၣ်သးစၢ်လၢအအိၣ်ဝဲဝဲကီၢ်ပယီၤ-ကွီၣ်တဲၣ်ကီၢ်ဆၢတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒဲးနံးတီးယီ ကွဲဖိတဖု်ယဲးန့ၣ်လီၤဟးခိၣ်သကိးဝဲထံစာ၊
ကိၣ်စာ၊

ဖဲ ၂၀၁၀လါဖဲပုတြူအါရံအပူန့ၣ်, ကွီဖိတၢတဖုလၢ
 ကီၣ်ဒဲနံးတီးထီကွီသးစံတဖၣ်ဟဲယုသ့ၣ်ညါတၢဖဲကီၣ်
 ကွီၣ်တၣ်ဒီးကီၣ်ပယီၤကီၣ်ဆၢသီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကထၢ
 ဖျီၣ်တၢဖျီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤခီဖျီတၢ်ကရၢကရိတဖုလၢအ
 ကြးမၤစၢဆိၣ်ထွဲတဖၣ်အဆိၣ်န့ၣ်လီၤ. တကတီၢ်ယီၤ
 ကွီဖိကရၢလၢအဟဲတဖၣ်သမံထဲတၢ်လၢအလိၣ်တဖၣ်.
 ဒီးယုၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ဂီၤမူဒ်သီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကသုဝဲလၢတၢ်
 စံးန့ၢ်တဲန့ၢ်ဒဲးတၢ်အကတီၢ်အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤ
 စၢဒီးကက့ၢ်စိၣ်ဒီးန့ၣ်ကဒါက့ၢ်သ့ကီၣ်ဒဲမးအပူကွီဖိ
 လၢကမၤသကိးတၢ်တဖၣ်အဆိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ဟဲလီၤယီၤ
 ထံသ့ၣ်ညါတၢ်ဖဲကီၣ်ဆၢ ၃နှံၣ်အလီၢ်ခံန့ၣ်ကွီဖိလၢအဟဲ
 တဖၣ်က့ၢ်ကဒါက့ၢ်သ့ကီၣ်ဒဲမးဒီးမၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးက့ၢ်
 ဒီးပျဲၤက့ၢ်ဝဲအတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအဟဲထၢ ဖျီၣ်တၢ်ဖျီၣ်တၢ်
 ဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၁၂၀၀၀လီအိကူး ၂နှံတနှံန့ၣ်ဒဲနံးကွီဖိ ၂ဖုတဖုဟဲလီ
 ယိထံကဒီးကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်ဒီးကီၢ်ပယိကီၢ်ဆါအတၢ်အိၣ်
 သးတဖၣ်ဒ်သီးကမၤထွဲအါထီၣ်ပဲပှတတဖုအတၢ်ဟူး
 တၢ်ဂဲဒီးအတၢ်ဖဲတၢ်မတဖၣ်န့ၣ်လီၤ အဲသ့ၣ်တဖၣ်
 ဂုၢ်ကျဲးစးမအါထီၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲတၢ်ဂုၢ်တၢ်ကျိလၢအဘၣ်
 ထွဲဘၣ်ဃးလိာ်သးတဖၣ်ဒ်သီးကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဂုၢ်တၢ်
 ကျိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤအဲသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သံကွၢ်လၢအ
 ဒိၣ်အယိာ်ဝဲကညိကွီသရၣ်မၤသကိးတၢ်ကရူၢ်(KTWG),

ဟိဒ်ခိဉ်ဖျာ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဝဲကျိၤ WE(World Education)ဒီးပုၤကိၢ်ပယိၤဖိသုးလိာ်သုးကျဲတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ကရၢကရိၤလၢအမ့ၢ်BMWEC(Burma Migrant Worker Education Center)တၢ်ကရၢကရိၤတဖၣ်အဆိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကရၢကရိၤတဖၣ်စ့ၣ်န့ၣ်မၤစ့ၢ်ကိးဝဲWorkshopလၢခံၣ်သီလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်ဆိၣ်သကိးဒီးဒဲးန့ၣ်ကိးမိအကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢအပိၣ်ထွဲထီၣ်အခံၣ်ခိၣ်ပုၤကိၢ်ပယိၤဖိသုးတဖၣ်ဖဲအက့ၢ်ကခါက့ၢ်အလီၤအိၣ်လိာ်ဆိးန့ၣ်က့ၢ်စိၣ်ယုၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲလၢပကိးအိၣ်လၢဟံၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢကဘၣ်က့ၢ်မၤဝဲက့ၢ်ဝဲတဖျါးတနံၤတၢ်မၤစးထီၣ်အသးဒီးဘၣ်အကတီၢ်ဒ်သိးကမိးန့ၣ်ဘၣ်ကျိၣ်စ့တၢ်မၤစၢၤလၢပုၤသုးလိာ်ကျဲယုၣ်ဖဲယုၣ်မၤတဖၣ်ဒီးကညီကီၢ်စံၣ်ကိးမိတဖၣ်အကိၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကကတီၢ်ဖိတၢ်နီၤလၢခဲးန့ၣ်ကိးမိတဖၣ်နီၤဟ့ၣ်နီၤဒီဝဲဖဲခဲးသ့ၣ်ပဲးတၢ်ဒိးတၢ်ဆၢကကတီၢ်

ပဟဲဝဲအံၤဒ်သိးပကမၤလိၣ်န့ၣ်ဟံၣ်အါထီၣ်တၢ်အိၣ်သးအမ့ၢ်အတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်ပက့ၢ်တုၤလၢကိၢ်ဒဲးမးန့ၣ်ပကက့ၢ်တဲဘၣ်ဒီးန့ၣ်ကိးမိသ့ၣ်တဖၣ်လၢပထံၣ်ဒီးန့ၣ်ဟ့ၣ်ဘၣ်အံၤဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်ကသ့ၣ်ညါန့ၣ်ဟံၣ်တဲဘၣ်မနုၤအယိအဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤအသးလၢတနံၤအတၢ်မၤလၢတၢ်အိၣ်သးတခါအံၤအရ့ၣ်ဒိၣ်ဝဲထဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်ညါအသိးလီၤ. တနံၤအတၢ်မၤအံၤစးထီၣ်အသးလၢဆ့ၣ်ဒုၣ်အယိဒဲးန့ၣ်ကိးမိတဖၣ်သ့ၣ်ညါကဲၣ်ဆိးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတခါအံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အါန့ၣ်အန့ၣ်, ပဒိၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးတရဲၣ်ကျဲတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတခါအံၤဘၣ်. လၢတၢ်န့ၣ်အယိပဲးဒုၣ်ပကဘၣ်ဂ့ၢ်ကျဲးစးဆ့ၣ်ဆ့ၣ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ဟံၣ်ဘၣ်န့ၣ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲဝဲအံၤန့ၣ်လီၤ.” (Marie Harup Jensen, ကိးမိလိာ်လံးဒီးတနံၤတၢ်မၤတၢ်တိၣ်ကျဲၤပဆ့ၣ်တၢ်ကမံးတံၣ်ဖိ)

“ယဝဲတုၤဝဲအံၤန့ၣ်တၢ်တဘျုးမံၤဒုးန့ၣ်ဟံၣ်အါထီၣ်ယၤတၢ်အိၣ်သးဒီးတကတီၢ်ယိဝဲမက့ၢ်တုၤလၢယလိာ်အိၣ်လိာ်ဆိးန့ၣ်ယမုၢ်လၢစ့ၢ်ကိးလၢယဝဲန့ၣ်ဒဲးတၢ်ဆူဒဲးန့ၣ်ကိးမိတဖၣ်လၢကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်တိၣ်ကျဲတခါအံၤအကိၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်တၢ်လၢပပလၢဘၣ်အိၣ်မ့ၢ်ဘူးဒိၣ်ထီၣ်န့ၣ်. ပပလၢဘၣ်အါထီၣ်စ့ၢ်ကိးလၢတၢ်ရဲၣ်ကျဲအံၤအကါဒိၣ်ဝဲထဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.” (Olga Juul, တနံၤအတၢ်မၤကမံးတံၣ်ပုၤမုၢ်သးမၤကလိာ်ဖိ)

“ဖဲပမၤတၢ်ဆၢတံၣ်ဘၣ်ယးဒီးတၢ်ယုထၢထီၣ်ထံကီၢ်အါန့ၣ်ပထံၣ်ဘၣ်လၢပုၤလိာ်အိၣ်ကမ့ၢ်မိတဖၣ်ဒီးပုၤသုးလိာ်ကျဲယုၣ်ဖဲယုၣ်မၤတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢပကဘၣ်မၤစၢၤအံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအိၣ်ပညိတမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးလၢပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်အတၢ်မုၢ်လၢတအိၣ်အယိဘၣ်. ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအကိၢ်ဆူၣ်ဝဲဒိၣ်မးလၢတၢ်ပယုၣ်အကိၢ်အကိၢ်, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အကတီၢ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်အိၣ်လၢတၢ်အိၣ်သးနးနးကျဲကျဲအကတီၢ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ပဝဲစ့ၢ်ကိးပဆဲးဒီးဆိၣ်ထွဲပုၤတဖၣ်လၢအဂီၢ်ပျါဂဲၤဆုးလၢစၢၤသ့ၣ်သီဖိတဖၣ်အကိၢ်န့ၣ်လီၤ. ပတဆဲးဒီးဆိၣ်ထွဲပုၤတဖၣ်လၢအကဲထီၣ်ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ခိၣ်တၢ်လၢအတၢ်မုၢ်လၢတအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.” (Emilo Dall, ကမံးတံၣ်ပုၤမုၢ်သးမၤကလိာ်ဖိ)

Danish Students Support Karen State Schools

Operation Day's Work is a fundraising project originally founded by Swedish students in honor of the United Nations Secretary General, Dag Hammarskjöld, who died in a plane crash in the early 1960's. He was very active in speaking out for oppressed people from all over the world and received a Nobel Peace Prize after his death. The project was given the motto 'Give a Day for Dag' and has expanded to other countries, with Denmark joining in 1985. However, even after 25 years, only 50% of the Danish population knows about Operation Day's Work and what they do. What began in 1985 as a fundraising event has developed into an educational process for the students, in which they have the opportunity to learn and use different skills. The aim of Operation Day's Work is to help people in developing countries to achieve their hopes and dreams and to inform Danish youth of the challenges facing other countries while learning about their historical, cultural and religious contexts. It focuses on people, struggling under challenging circumstances to gain a better education, but does not treat them as 'victims'. Danish students support different education and training projects in Africa, Asia and Latin America, focusing on youth aged between 12 and 18 years old. At the moment, the program has 16 full-time volunteers, who serve for six-month periods from July to December, gathering and collating information about their chosen project in preparation for campaigning for their project in the Danish high schools. Danish Students have funded many projects since 1985, including projects in Tanzania, Mozambique, Palestine and Cambodia. In 2009, a Zimbabwean project called 'Breaking the Culture of Silence' was chosen for funding. It focused on educating Zimbabwean youth about their democratic rights, providing them with tools to influence their own life and break some of the barriers which exist within Zimbabwean society. These goals were addressed through educating approximately 3,000 unemployed people aged 17-28 years old from two different areas; and raising awareness of rights amongst parents, communities and local authorities. It was expected that, through this project, over 3,000 youth would be able to pull themselves away from political violence, and use their skills and beliefs to change their conditions of poverty and oppression. On November 3rd 2010, over 20,000 Danish high school students are not expected to attend school, but instead they will work, raising money for this year's project. As the program consists of students who are still in school, they will work with an international aid agency to implement, monitor and evaluate the project. For 2010, Burma was their chosen country, helping students aged between 12 and 18 years old, to gain a better level of education along the Thai-Burma border. The project is divided into two

sections: the Burmese migrant population in Thailand and Internally Displaced People in eastern Burma. Due to the complex situation along the Thai-Burma border, Danish Students Operation Day's Work is currently holding discussions with the established organizations involved, both CBOs and NGOs, as to which specific aspects of their programs will be funded. KTWG (Karen Teacher Working Group) is requesting financial support for teacher subsidies, mobile activities and KTTC-South (Karen Teacher Training College); whilst BMWEC (Burmese Migrant Workers Education Committee) has requested support for three high schools and vocational training; and WE (World Education) has requested support for 'Wide Horizons', a post-ten school. The funds that will eventually be collected by Operation Day's Work will be divided between the three organizations over a three-year period. A process of choice

How did Burma get chosen? Danish Operation Day's Work is a student's organization and so, the students decide which projects to work with. In November 2009, 150 active members (all high school students) met for the general assembly. For this occasion, they had to vote between four different project proposals, which had been chosen by four Danish NGOs. The Burma project won the majority of the votes. So for the entire year of 2010, Danish Operation Day's Work will focus only on this project, campaigning to get the high school students of Denmark to work on November 3rd to collect money for the education of the Burmese youth in the Thai-Burma border area.

Danish students visit the border
In February 2010, the first group of Danish high school students came to Thai-Burma border to collect information from eligible organizations. The group also filmed interviews to use for campaigning back in Denmark. After a three-week visit on the border, the group went back to Denmark with a variety of information and footage. During the 2nd week of August, 2010, a second group of Danish students traveled to the Thai-Burma border to follow up the first group's work. They worked hard to get all the relevant information from KTWG, BMWEC and WE, asking in-depth questions. A two-day workshop was held with each organization. Finally, the Danish students went back to Denmark with much homework to do to get enough funds for students from Migrant area and Karen State.

Comments from the students during their visiting to the Thai-Burma border:
"We are coming here to learn and understand the real situation. After we go back to Denmark, we will advocate about the situation here to the Danish students so they can understand why they should contributing a day's work towards this issue. As you know, Operation Day's Work started in

တၢ်မၤကညီလူရိုင်းခွဲအသနာန်
ဖဲလၢအိကူၣ်ၤၤသိအနုၤကညီကိၣ်စံၣ်တၢ်လီၤတတိၤလၢအမၤယိၣ်က့ၣ်လီၤကဝိၤမၤလၢကဝိၤသကိးကညီလူလၢထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢတခါလၢအမၤလၢခူးကံၢ်စုကွဲၣ်ကွဲၣ်ကလၢအမူးန့ၣ်လီၤ. လၢခူးကံၢ်စုကွဲၣ်ကွဲၣ်အံၤဘၣ်တၢ်မၤသကိးယုၣ်ဒီးသုသဝိခိၣ်န့ၣ်, သ့ၣ်က့ၤသးပုၤတဖၣ်လၢအကျါယုၣ်ဒီးသဝိခိၣ်အိၣ်အါဂၤ, ဒီးအခိၣ်အအါသဝိခိၣ်လၢအမၤယိၣ်က့ၣ်သဝိခိၣ်လုၤလၢတဖၣ်, ဒီးပိကါအမိၤလုၤလၢတဖၣ်စ့ၢ်ကိးတဖၣ်ဟဲဟဲဖျိၣ်မၤသကိးယုၣ်တၢ်ဖဲန့ၣ်လီၤ. ကညီကိၣ်သရၣ်တၢ်သိၣ်လိၤလုၣ်ကိၣ်ကိၣ်, ကိၣ်သရၣ်ဒီးပုၤမၤသကိးတၢ်ဖဲလၢကိၣ်ဖျိၣ်ထီၣ်သးတဖျါယိၣ်ဒီးပုၤနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒီးအမၤမိၤလုၤလၢတၢ်ဖဲလၢကိၣ်ဖျိၣ်ထီၣ်သး(၁၄)ဂၤ, ဒီးဖဲမူးဒဲအံၤအပူၤဟဲလဲလၢအိၣ်(၁၆၂)ဂၤန့ၣ်လီၤ. လၢခူးကံၢ်စုကွဲၣ်ကွဲၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ဆိးထီၣ်အိၣ်လၢမိၤလုၤလၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအကျါအကျဲဘၣ်ဘၣ်ခိဖျိၣ်ထုၣ်တဖၣ်သၣ်ကမိၤအတၢ်ဆိးထီၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်ဆိးထီၣ်မူးဒဲအံၤတကတီၢ်ယိၣ်သရၣ်မုၢ်လၢထုလၢအမၤကညီကိၣ်သရၣ်မၤသကိးတၢ်ကရူၢ်အပူၤဟဲလီၤဆုၣ်နီၣ်စံးကတိၤလဲလၢခူးကံၢ်စုကွဲၣ်ကွဲၣ်အံၤအတၢ်ပညိၣ်လၢကမၤခဲလၢအမဲၣ်ညါဒီးစံးဒဲ “လၢခူးကံၢ်စုကွဲၣ်ကွဲၣ်အံၤမုၢ်ဒၣ်တနီၣ်တဘျီစိန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိၣ်တၢ်လၢပကဟ်သ့ၣ်ဟ်သးဒီးတၢ်လၢပကမၤအိၣ်န့ၣ်ပကြးမၤစ့ၢ်ကိးအိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ပညိၣ်မိၤပုၤလၢပမၤဒဲလဲလၢခူးကံၢ်စုကွဲၣ်ကွဲၣ်အံၤန့ၣ်မုၢ်ဒဲဒဲသိးပသ့ၣ်က့ၤသးပုၤလၢညါတဖၣ်မၤတၢ်ကိၣ်လၢခူးကံၢ်စုကွဲၣ်ကွဲၣ်အံၤတဖၣ်လဲၣ်, ဒီးအိၣ်မုၢ်ထွဲဒဲလဲၣ်, အခိၣ်အအါမုၢ်ဒဲသိးတၢ်အိၣ်မုၢ်လၢညါလၢမိၤသးပုၤဟ်သးပုၤအိၣ်မုၢ်တဖၣ်လဲၣ်, ဒီးစိးအံၤတဖၣ်မၤဒဲလဲၣ်, လၢတၢ်န့ၣ်အယိၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤသိးပဖိပလံၤတဖၣ်ကသ့သ့ၣ်ညါဘၣ်က့ၤဒဲအဂီၢ်ပနၢ်ဒီးမုၢ်လၢလၢမိၤဟ်သးပုၤသ့ၣ်တဖၣ်ကသ့ဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၣ်ကခါက့ၤပဖိပလံၤလၢစိးအံၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. မိၤဟ်တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, မိၤဟ်အလုအလၢ, စိးလၢပူၤမိၤဟ်တဖၣ်မၤတၢ်တၢ်စုသ့ခိၣ်ဘၣ်တဖၣ်မုၢ်ဂၤ, ဒီးသန့ထီၣ်တၢ်အိၣ်မုၢ်လၢ

န့ၣ်အံၤတၢ်ဘၣ်တဖၣ်လၢအသ့တၢ်ဒဲဒီးအိၣ်မုၢ်ထွဲဒဲတဖၣ်, သ့န့ၣ်အံၤတၢ်ဘၣ်တဖၣ်လၢတန့ၢ်ဒီးတန့ၢ်အတၢ်အိၣ်မုၢ်တၢ်လဲၣ်တစံးသးအပူၤ, လုၤလၢထူသန့လၢစိးအံၤဒီးစိးလၢပူၤအတၢ်လီၤဆိလီၤသးတဖၣ်, ဒီးပလုပလံၤတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢပကြးဟဲယၢ်က့ၤအိၣ်တဖၣ်, ဒီးဒဲသိးပဖိပလံၤတဖၣ်ကသ့သ့ၣ်ညါက့ၤမိၤဟ်လုၤလၢထူသန့လၢပူၤတဖၣ်အတၢ်အိၣ်မုၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢအရ့ၣ်တခါကမုၢ်ဒဲတၢ်လၢအတၢ်ကြးလီၤမၤတဖၣ်သ့တလီၤမၤကွဲၣ်တဂ့ၢ်အဂီၢ်, ပဖိပလံၤတဖၣ်ကသ့သ့ၣ်ညါဟဲယၢ်က့ၤဒီးအိၣ်မုၢ်ထွဲက့ၤဘၣ်ယးတၢ်အိၣ်မုၢ်ကလုၢ်ကလုၢ်, အဒိအမုၢ်တၢ်ဒုတနီၣ်က့ၢ်, တၢ်ထီၣ်, တၢ်ခွဲး, တၢ်တီၤမုၢ်တီၤ, တၢ်ထုၣ်ထုၣ်ယုၢ်, ထုၣ်ချီၣ်, တၢ်ဒုတၢ်အုအကလုၢ်ကလုၢ်လၢမိၤဟ်လၢပူၤတဖၣ်ဒုတၢ်အုတၢ်တဖၣ်ဒဲသိးသ့တလီၤမၤကွဲၣ်ကွဲၣ်လၢပပုၤသးစံးပဖိပလံၤလၢစိးခါအကတီၢ်အံၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပအံၤဒီးစ့ၢ်ကိးလၢပဖိပလံၤလၢစိးအံၤတဖၣ်ကသ့သ့ၣ်ညါက့ၤပပကညီတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢပူၤတဖၣ်ခိဖျိၣ်လုၤလၢတဖၣ်ကဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၣ်က့ၤဒဲ, ဒီးပဖိပလံၤတဖၣ်ကသ့စိၣ်ခိက့ၤအိၣ်မုၢ်က့ၤလၢအလီၤအိၣ်လီၤဆိး, ဒီးကသ့စိၣ်ခိကခါက့ၤတၢ်အိၣ်မုၢ်အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတဖၣ်အံၤအုခါအကတီၢ်ခါလၢကဟဲကဒီးအသိတစုဒဲသိးဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၣ်လီၤသးကသ့ဒဲအဂီၢ်န့ၣ်ပမၤလဲလၢခူးကံၢ်စုကွဲၣ်ကွဲၣ်အံၤအမူးန့ၣ်လီၤ.”

ယိၣ်က့ၣ်သဝိခိၣ်လုၤလၢတၢ်လၢအမၤသးပုၤမုၢ်နီၣ်လၢစုဝါစံးဒဲ “လၢအပူၤကွဲၣ်တနီၣ်ဒီးတနီၣ်န့ၣ်ပမၤဒၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤထီၣ်ဘိလၢပလီၤအိၣ်လီၤဆိး, ဒဲပမုၢ်မိၤလုၤဟ်လၢအသိးပမၤဒၣ်တၢ်ကိးနံၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. ဒဲသ့ၣ်ညါအသိးလၢဟံၣ်ပူၤယိၣ်ပူၤဒီးလၢပူၤဒီးဖုဒီးကရၢန့ၣ်ပတၢ်လီၤဆိလီၤအသးတစဲး, ဒီးတကးဘၣ်ဖဲလၢယဖိသ့ၣ်ခါစ့ၢ်ကိးယမိၤယဟ်ယသုသဝိသ့ၣ်က့ၤသးပုၤတဖၣ်မၤစ့ၢ်ကိးပုၤအကလုၢ်ကလုၢ်ဘၣ်ယးလၢခူးကံၢ်စုကွဲၣ်ကွဲၣ်အံၤဒဲပစံးအသိးလုၣ်ဝါမုၢ်တၢ်ကတၢ်ဒဲလဲလၢခူးကံၢ်စုကွဲၣ်ကွဲၣ်အံၤသးသမုၢ်သ့တတၢ်ကွဲၣ်တဂ့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်ဒဲပမိၤဟ်လၢပူၤတဖၣ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါတဲသိၣ်တဲသိၣ်ပူၤအသိးစိးအံၤစ့ၢ်ကိးပဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါတဲသိၣ်တဲသိၣ်စ့ၢ်ကိးပဖိပလံၤလၢစိးခါအကတီၢ်ခါအံၤဒဲတကဒဲဘၣ်ပအုစ့ၢ်ကိးလၢပဖိပလံၤတဖၣ်ကသ့စိၣ်ခိကခါက့ၤအုခါလၢအကဟဲဒဲသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ယဲယတၢ်လဲၤခိဖျိၣ်လၢညါအသိးန့ၣ်ပမုၢ်မၤလၢပဟံၣ်ဖိတဖျါဒဲပမိၤပဟ်တဖၣ်ကွဲၣ်ကွဲၣ်ကလၢလၢယိၣ်ထံးဒီးစံးဒဲ “ဗြဲကလၢဟဲက့ၤဟဲက့ၤ, အိၣ်လၢသ့ၣ်ခဲတဂ့ၤ, အိၣ်လၢဝဲခဲတဂ့ၤ, အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်တဂ့ၤ, အိၣ်လၢမုၢ်ခိၣ်တဂ့ၤ, အိၣ်လၢထံလဲၣ်တဂ့ၤ, ဗြဲကလၢဟဲက့ၤဟဲ

က့ၤ, ဟဲက့ၤအိၣ်က့ၤလၢတၢ်မုၢ်အလီၤ, ဟဲက့ၤအိၣ်ဝဲခဲအိၣ်ဘဲ, ဟဲက့ၤအိၣ်ထီၣ်ညါအိၣ်ညါ, ဟဲက့ၤအိၣ်မုၢ်ထံမုၢ်ဝါဒီးဟဲက့ၤမၤတၢ်မၤသကိးယုၣ်ဒီးဟံၣ်ဖိယိၣ်”ဒဲသိးအံၤတဖၣ်အကလုၢ်ကလုၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒဲန့ၣ်အသိးပထီၣ်အုပဒီးပူၤပမိၤပဟ်မိၤလုၤလၢသ့ၣ်က့ၤတဖၣ်ကံၢ်သကိးစုသးပုၤအုဖိသၣ်, ဖိသၣ်အုသးပုၤယုၣ်ဒီးလုၤလၢထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢတၢ်ထုၣ်တဖၣ်သ့ၣ်ကမိၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤဆိတခါလၢယဂီၢ်န့ၣ်မုၢ်ဒဲအပူၤကွဲၣ်န့ၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်ယဘၣ်ကွဲၣ်ယဆုဒီးယလဲက့ၤကဲဖဲဝါလၢသိခါစ့ၢ်အယိၣ်တၢ်အံၤလီၤဆိဒီးယးဒီး, လၢပမၤဖဲအံၤတခါပအိၣ်သကိးအိၣ်သကိးတၢ်ဖဲတၢ်ညါ, တၢ်သးသမုၢ်လၢပအိၣ်ပအိၣ်သ့သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဆၣ်မုၢ်လၢယကဲတၢ်သိခါဖဲဝါအဆၢကတီၢ်တၢ်မုၢ်တၢ်ပုၤလၢခူးကံၢ်စုကွဲၣ်ကွဲၣ်အံၤတဖၣ်ပမၤစ့ၢ်ကိးအိၣ်ကိးမုၢ်နံၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပပကံၢ်ပစုတဖၣ်ပသ့လၢလုၣ်ဝါဒဲသိးအံၤဒီးဘၣ်တၢ်ကံၢ်န့ၢ်ပုၤလၢသိခါဖဲဒဲဖဲပုၤတဖၣ်ပမၤ, ပအိၣ်သကိးအိၣ်သကိးဘၣ်ဆၣ်မုၢ်ဘၣ်ယးလၢတၢ်ဖဲတၢ်ညါတၢ်

သးသမုၢ်န့ၣ်လုၤတက့ၤတၢ်အိၣ်တၢ်ဘၣ်. ဒဲယနံၢ်ဟ်အသိးဒီးယလဲခိဖျိၣ်ဘၣ်အသိးန့ၣ်စးထီၣ်လၢယဒိၣ်ထီၣ်လံၤယဘါဒဲဖိ, ဘၣ်ဆၣ်မုၢ်လၢသိခါတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်တကပူၤန့ၣ်ဒဲယမုၢ်မိၤလုၤလၢအဖိတကအသိးတကးဘၣ်မုၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်ထဲတကလုၢ်မိၤအယိၣ်ယကစၢ်ယသးဆုၣ်လၢယကယုသ့ၣ်ညါအိၣ်တလိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.”

လီၤဆိဒဲတၢ်ကညီဖိလၢအဂီၢ်လီၤလုၤထီၣ်စိးခါအကတီၢ်တၢ်က့ၣ်ဘၣ်က့ၣ်သ့ပတီၢ်ထီၣ်မုၢ်ဂၤ, တၢ်ဘျီတၢ်ဘါခိၣ်န့ၣ်အါဂၤန့ၣ်ထံၣ်ဒဲတၢ်လၢတၢ်အံၤန့ၣ်မုၢ်ဒဲထဲကညီဖိလၢအစ့ၢ်န့ၣ်ဘါမိၤလုၤလၢတဖၣ်အတၢ်ဖဲတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးအကတၢ်တၢ်လၢယအံၤဒဲဒဲးယဲန့ၣ်ပူၤအါဂၤထံၣ်စ့ၢ်ကိးဒဲလၢတၢ်ကံၢ်စုတၢ်ကွဲၣ်ကွဲၣ်ကလၢန့ၣ်မုၢ်တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဘျီတၢ်ဘါ, တၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်, ဒီးမုၢ်လၢယဲယတၢ်တူၢ်ခိၣ်ပသးန့ၣ်ကမုၢ်ဒဲကညီကလုၢ်အလုၤလၢထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢတခါလၢပကြးဟဲယၢ်

Pu Maw Wah concludes saying that the the most important thing that every one of us needs to beware of is that amongst the Karen people we don't want any religious discrimination about traditional knowledge and traditional spiritual ways of life.

တၢ်သမံင်အသၢနၢ်

နီၤအိၣ်ဝါလၢအဆိၣ်မၤသိၣ်, ဝီၤရီၤကီၢ်ဆၢ, န့ၣ်ပုၤတၢ်
ကီၢ်ရၢၣ်အံၤတၢ်တၢ်လၢနီၣ်ဖိကညီၣ်ဘၣ်ကီၢ်
ဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤန့ၣ်လီၤ. ပယုပုၤသမံင်အိၣ်ဘၣ်သးဒီးအ
တၢ်မၤလိအဂ့ၢ်စးထီၣ်လၢအသုအသဝီၣ်ဒီးတၢ်လၢကညီၣ်
ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲတဆိဘၣ်တဆိန့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- တဲဘၣ်ယၢန့ၣ်ဖုၣ်ကီၢ်တစးဖိမိၣ်.

စံးဆၢ- ယမံၤမုၢ်နီၤအိၣ်ဝါဒီးယသးနီၣ်အိၣ်ဝဲ(၁၇)နီၣ်
န့ၣ်လီၤ. ယဒိပုၤဝဲတဆိနီၣ်တကတၢ်, ယမုၢ်ဝဲဒၣ်ပုၤတ
ကပုၤန့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- တဲဘၣ်ယၢန့ၣ်မၤလိအဂ့ၢ်တစးဖိမိၣ်.

စံးဆၢ- စးထီၣ်လၢယထီၣ်သ့လံးလံးန့ၣ်ယမၤလိတၢ်
ဖဲမုၢ်သဝီၣ်န့ၣ်လီၤ. ယမၤလိတၢ်ဖဲန့ၣ်တၢ် ဂုၤတၢ်မုၢ်လၢပ
သဝီၣ်အပူၤတၢ်တဆိလၢဘၣ်အယိယလဲထီၣ်ကဒီး ဂ
တၢ်ဖဲကစၢ်ဖိန့ၣ်လီၤ. မဟိတနီၣ်ယဖျိထီၣ်ဝဲ ဂုၤတၢ်ဖဲက
စၢ်ဖိဒီးခဲအံၤယမၤလိတၢ်ဖိနီၣ်ဖိဒဲကဝီၤန့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- ဒ်ယသ့ၣ်ညါဘၣ်အသိးဖဲန့ၣ်တၢ်ဟီၣ်ကဝီၤ
လၢအတယံတဘျးဒီးနသဝီၣ်န့ၣ်တၢ်ထီၣ်အိၣ်ကစီဒီးလီၤ.

ဘၣ်မနုၤအယိလၢန့ၣ်ဆဲးအိၣ်လၢကွဲးန့ၣ်ဘၣ်လဲၣ်.

စံးဆၢ- မုၢ်လီၤ. ဖါပြဲၣ်လၢအတယံတဘျးဒီးယသဝီၣ်န့ၣ်
ကွဲးအိၣ်တၢ်အတၢ်တဆိလီၤ. ကွဲးအံၤမုၢ်စ့ၢ်ကီးပယိးသးပ
ဒိၣ်အကွဲးအယိဒ်ယဖျိထီၣ်တၢ်လၢပုၤတတၢ်အကွဲးလၢတ
ဘၣ်တၢ်ဟံပနီၣ်အိၣ်လၢသးပဒိၣ်ဘၣ်အယိယမုၢ်အိၣ်ဒီး
လဲထီၣ်ကွဲးန့ၣ်န့ၣ်ယဘၣ်ဒုးန့ၣ်ဖျိကွဲးလံာ်အုၣ်သးန့ၣ်
လီၤ. ပပဲပဒီးန့ၣ်ဖျိကွဲးလံာ်အုၣ်သးပဒိၣ်ဘၣ်အယိယဘၣ်ယုကွဲးလၢယက
ဆဲးထီၣ်ဘၣ်ကွဲးအဂီၢ်အုၣ်တၢ်လီၤအဂၤတတၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- နဟဲတၢ်လၢနီၣ်ဖိကညီၣ်ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဒဲလဲၣ်တ
ခီတတဲပုၤယၢအဂ့ၢ်တစးဖိမိၣ်.

စံးဆၢ- ယသ့ၣ်ညါလၢယကမၤလိဖျိအတၢ်တဆိဖဲယ
လီၤဟီၣ်ကဝီၤအပူၤတတၢ်လၢနီၣ်တတၢ်လၢဘၣ်အယိယ
မိၢ်ယပၤလုၤဆဲးကျိးန့ၣ်ယၢဒ်သိးယကဆဲးအိၣ်ဘၣ်ကွဲးအ
ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢခံယထံၣ်လီၤသးဒီးန့ၣ်ပုၤတၢ်ကွဲးသး
လၢပုၤမၤတၢ်ဖိတကဝဲအဝဲဒုးန့ၣ်ယၢကျဲလၢယကဆဲးမၤ
လိဘၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢခံကတၢ်ယခါထီၣ်ယခိၣ်
အုၣ်နီၣ်ဖိကညီၣ်ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤလၢအဆိၣ်ဖဲကွဲး
တဲၣ်-ကီၢ်ပယိးအကီၢ်ဆၢန့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- ခဲအံၤနမၤလိပုၤတၢ်လဲၣ်.

စံးဆၢ- ခဲအံၤယမၤလိဝဲၣ်ၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- ဒ်ယသ့ၣ်ညါဘၣ်အသိးကီၢ်ပုၤတၢ်မၤလိတၢ်န့ၣ်
အိၣ်ဝဲတၢ်အတၢ်တဆိဒီးန့ၣ်ထီၣ်တၢ်ထီၣ်ကွဲးန့ၣ်လီၤ. မုၢ်
ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤတခါတၢ်မၤလိတၢ်အိၣ်ဝဲတၢ်ပုၤတၢ်
မးန့ၣ်ထီၣ်တၢ်ထီၣ်ကွဲးန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂုၢ်ဒ်အံၤအဖိခိၣ်ဒ်န
ဖျိထီၣ်ဂုၤတၢ်ဖဲကီၢ်ပုၤဒီးခဲအံၤတခါနီၣ်ကဟံတၢ်ခံတၢ်လၢအ
မုၢ်၁၀တၢ်ဒီး၁၀တၢ်ဝဲတၢ်ဒုးထီၣ်န့ၣ်လၢ၁၁န့ၣ်လဲၣ်သးလၢ
အဂ့ၢ်ဒ်လဲၣ်.

စံးဆၢ- ဖဲလၢယလဲၣ်သးလီၤယမံၤအခါကီၢ်ဆၢကွဲးသ့
ဆဲးလၢဝဲကျိးခိၣ်လဲၣ်လၢယၢအယိယတသ့ၣ်ညါတၢ်နီၣ်တ
မံၤဘၣ်. တၢ်မုၢ်ယလဲၣ်ထီၣ်ကွဲးအယိယသ့ၣ်ညါလၢယ
ဘၣ်ထီၣ်ကရုး၁၂န့ၣ်လီၤ. ဒဲကဝီၤတခါသ့တၢ်မၤလိအ
တၢ်လၢကရုးန့ၣ်လီၤ. ယသ့ၣ်ညါဘၣ်ကရုးအဂ့ၢ်လၢယ
သကိးဟဲအိၣ်ကွဲးလၢဒဲကဝီၤဝဲကျိးလီၤတဖၣ်တဲပုၤယၢက
ရုးအဂ့ၢ်. အဒိ-ဂတၢ်န့ၣ်မုၢ်ဝဲကရုး၁၀, ဂုၤတၢ်န့ၣ်ကရုး
၁၁ဒီးမုၢ်၁၀တၢ်န့ၣ်န့ၣ်မုၢ်ဝဲကရုး၁၂န့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- နမၤလိဘၣ်လံာ်ကီၢ်စ့ၢ်ခါ.

စံးဆၢ- ဒဲကဝီၤအလံာ်ဒီးကီၢ်ပုၤသုသဝီၣ်အလံာ်မုၢ်ဒ်တၢ်
တမံၤယိအယိတၢ်ကီၢ်တဲလၢယၢကီၢ်တဆိဘၣ်. ဘၣ်မ
န့ၣ်အယိလဲၣ်န့ၣ်ပမၤလိလံာ်လၢပသဝီၣ်တဖၣ်မုၢ်ဒ်လံာ်
လၢပုၤဟဲဟဲဒဲကဝီၤန့ၣ်လီၤ.အဂၤတမံၤသရၣ်လၢအသိၣ်
လိပုၤတဖၣ်ဟဲဖျိထီၣ်ကွဲးဒဲကဝီၤအံၤပုၤအံၤအယိန့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- နမုၢ်ဖျိထီၣ်တၢ်ထီၣ်ကွဲးဒဲကဝီၤဝဲကျိးန့ၣ်နမးမၤ
လိဒီးတၢ်ခါ.

စံးဆၢ- ယဘၣ်ကွၢ်လၢယမိၢ်ယပၤလီၤ. အဂ့ၢ်ဒ်လဲၣ်အ
ဝဲသ့ၣ်အဖိတဆိနီၣ်တကတၢ်အယိန့ၣ်လီၤ. ယမိၢ်ယပၤ
တခါအညါပုၤလံအယိယဘၣ်ကွၢ်ကွၢ်ထွဲးအိၣ်စ့ၢ်.

သံကွၢ်- နမုၢ်ကွၢ်ကွၢ်အဆၢသဝီၣ်န့ၣ်နမၤတၢ်မနုၤလဲၣ်.

စံးဆၢ- ယမုၢ်ကွၢ်တၢ်ယသဝီၣ်ဒီးတၢ်လိၣ်မုၢ်အိၣ်လၢကွဲး
သရၣ်တကမၤန့ၣ်အိၣ်မိၢ်လၢယကသိၣ်လိၣ်တၢ်ဖဲ
ယသဝီၣ်န့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- နကွဲးသရၣ်ကသ့အဂီၢ်နကဘၣ်ထီၣ်ကွဲးသ
ရၣ်တၢ်သိၣ်လိၣ်လီၤ. နကလဲထီၣ်ဖဲလဲၣ်.

စံးဆၢ- ကွဲးအိၣ်ဒ်ထဲတဘီလၢကဘၣ်ထီၣ်တၢ်ကီၢ်ခါ
ကွဲးသရၣ်တၢ်သိၣ်လိၣ်လီၤ. ဘၣ်မနုၤအယိလဲၣ်န့ၣ်ပလီၤ
ကဝီၤဖဲန့ၣ်ပုၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကီၢ်ခါကွဲးသရၣ်တၢ်မၤလိ
ကီးန့ၣ်ဒဲးန့ၣ်လီၤ. ဖဲ၂၀၀၇န့ၣ်န့ၣ်ယန့ၣ်ထီၣ်ဘၣ်တၢ်ကီၢ်
ခါတၢ်မၤလိတဘျီလဲၣ်စ့ၢ်.

သံကွၢ်- ဒ်ယသ့ၣ်ညါဘၣ်အသိးဖဲန့ၣ်တၢ်လၢနီၣ်နန့ၣ်
လီၤမၤတၢ်လၢပုၤတတၢ်အဂီၢ်တၢ်မၤအိၣ်ဝဲတဘျးမံၤဒ်အမုၢ်
ကသံၣ်သရၣ်, ကွဲးသရၣ်, တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်မၤ
လီၤ.ဘၣ်မနုၤအယိန့ၣ်ဒီးသိၣ်လိၣ်တၢ်လဲၣ်.

စံးဆၢ- ယတဆၢဒီးဟးဖးဒီးယမိၢ်ယပၤဒုသဝီၣ်ဘၣ်. ဒ်
ယမုၢ်ပုၤတကပုၤအယိယလိကီၢ်ယပုၤဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. ပုၤကွဲး
ဖိတဖၣ်ယမုၢ်ထီၣ်အိၣ်တကလၢလံာ်အဝဲသ့ၣ်ဖျိလၢအမုၢ်
ယပုၤဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၢဒီးယမိၢ်ယပၤမုၢ်ဟ့ၣ်အ
ခွဲးတခါယမုၢ်ဘၣ်ဆဲးထီၣ်တၢ်မၤလိဒီးကယဆဲးထီၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- နဟဲအိၣ်ကွဲးဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤအပူၤအံၤမုၢ်
ကစီဒီးခါ.

စံးဆၢ- ဟဲမၤလိတၢ်ဖဲဒဲကဝီၤပုၤအံၤမုၢ်စ့ၢ်. ဘၣ်ဆၢဒီး
တမုၢ်ပုၤသဝီၣ်ဘၣ်. အဂၤတမံၤယတဆိဘၣ်ဒုးဒီးယမိၢ်
ယပၤအယိန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်လၢယနီၣ်ဆဲးဒီးလဲၣ်လၢန့ၣ်
ယတဟးဖးဒီးယမိၢ်ယပၤနီၣ်တဘျီဘၣ်.

သံကွၢ်- လံာ်ခဲလၢကကျိးနမၤလိအမုၢ်ကတၢ်မုၢ်လံာ်မ
န့ၣ်လဲၣ်.

စံးဆၢ- မၤလိမုၢ်လံာ်ကညီၣ်လီၤ. ပကတၢ်အိၣ်ဘၣ်, မုၢ်ပ
ကစၢ်အကျိးအယိန့ၣ်လီၤ. ပမၤလိကညီၣ်လံာ်အပူၤပမၤ
လိစ့ၢ်ကီးကညီၣ်တၢ်စံၣ်စိတဲစိဒီးပသ့ၣ်ညါအိၣ်ထီၣ်ပနီၣ်
ကစၢ်အဂ့ၢ်အကျိးန့ၣ်လီၤ. ပမၤလိစ့ၢ်ကီးပယိးကျိးဒီးအ
တၢ်စံၣ်စိတဲစိစ့ၢ်. ဘၣ်ဆၢအတမုၢ်ပတၢ်စံၣ်စိတဲစိအ
ယိပတသ့ၣ်ညါတၢ်မၤအသးလၢအဘၣ်ထွဲးလိာ်အသးဒီး
ပလုၤပလုၤဘၣ်အယိအိၣ်ဒ်ထဲပဘၣ်တၢ်ဂုၤသံအိၣ်န့ၣ်
လီၤ. အယိတၢ်မုၢ်ယကွၢ်သိၣ်လိၣ်တၢ်ဘျီန့ၣ်ယကသိၣ်လိ
ဒ်လံာ်ကညီၣ်ဒီးကညီၣ်အတၢ်စံၣ်စိတဲစိန့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- နအိၣ်ဒ်လၢကီၢ်ပုၤထီၣ်ဘီလီၤ. တၢ်မုၢ်နဟဲတၢ်
လၢဒဲကဝီၤအဆိကတၢ်န့ၣ်နတၢ်ဘၣ်ဒ်လဲၣ်.

စံးဆၢ- တၢ်တထုၣ်တထီၣ်, တၢ်ကံၢ်န့ၣ်န့ၣ်ဘၣ်ယၢဒိၣ်
မးလီၤ. ယဟဲတၢ်အခိၣ်ထံးခါယမံၤမးတန့ၢ်ဘၣ်.အဂၤတ
မံၤယသ့ၣ်နီၣ်ဘၣ်ယမိၢ်ယပၤယသမုၤသကိးဖိတဖၣ်စ့ၢ်.

သံကွၢ်- နအိၣ်ကွဲးလၢကီၢ်ပုၤဒီးနဟဲအိၣ်ကွဲးဖဲအံၤအတၢ်
လၢကီၢ်လၢကီၢ်စ့ၢ်လီၤအိၣ်ဘီလဲၣ်.

စံးဆၢ- ပအိၣ်ကွဲးလၢကီၢ်ပုၤဒုလၢကီၢ်အိၣ်ဖဲဒဲကဝီၤအံၤတ
စး, ပအိၣ်ဖဲဒဲကဝီၤပုၤအံၤတၢ်န့ၣ်လီၤကွဲးအလဲစ့ၢ်တတၢ်
ယၣ်ယၣ်ညါလီၤ. ပဒီးန့ၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်မၤစၢလၢခိၣ်
အာၣ်(COERR)လၢအမုၢ်တၢ်ထုၣ်မသံၣ်, တၢ်ထုၣ်မဲဘီ,
သဘဲစီ, ပန့ၣ်, တၢ်ပုၤခိၣ်တဖၣ်တလိတဘျီလီၤ. မုၢ်
ပုၤအိၣ်လၢဘီအိၣ်တဖၣ်ပုၤထုးထီၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်အိၣ်သးအမုၢ်,
ခိၣ်ဖဲ, ယုနီၣ်ဖိတဖၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- ဟုသုၣ်ဟုသးတခါန့ၣ်လဲၣ်ဒီးန့ၣ်တၢ်မၤစၢလဲၣ်.

စံးဆၢ- ဒ်ပမုၢ်ပုၤဟဲန့ၣ်လီၤသီတဖၣ်အသိးပပဲပတဒီးန့ၣ်
တၢ်အိၣ်လၢဒဲကဝီၤအပူၤဘၣ်. ဘၣ်ဆၢဟံၣ်ကစၢ်ဟး
ယုနီၣ်ပုၤတၢ်မၤစၢလၢအံၤလၢဘးတလၢအဂီၢ်တလၢအဂီၢ်
န့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- နသဝီၣ်အပူၤပုၤတတၢ်တဖၣ်အတၢ်ဟံၣ်ယုၣ်မၤသ
ကိးတၢ်လၢတၢ်ကုၣ်ဘၣ်ကုၣ်သ့တကမၤန့ၣ်အိၣ်ဝဲထဲ
လဲၣ်.

စံးဆၢ- ပသဝီၣ်အပူၤပုၤတတၢ်တဖၣ်ဟံၣ်ဖျိမၤသကိးတၢ်
လၢတၢ်ကုၣ်ဘၣ်ကုၣ်သ့အပူၤန့ၣ်ယထံၣ်လၢအဂ့ၢ်ဒိၣ်မး
န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဒ်အံၤအယိပသဝီၣ်န့ၣ်မုၢ်ဒုသဝီၣ်အကွဲးဒ်
လံာ်ကွဲးအိၣ်တၢ်လဲၣ်ဂုၤတၢ်လဲၣ်.အုၣ်မဲၣ်ညါတၢ်တိာ်ဟံၣ်အိၣ်လၢ
တၢ်ကမၤထီၣ်အိၣ်တၢ်၁၀တၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လုၤအိၣ်ကွဲး
သရၣ်, သရၣ်မုၢ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီးအံၤထွဲးကွၢ်ထွဲးဂုၤန့ၣ်
လီၤ. လီၤအိၣ်ဒ်တၢ်သရၣ်တမ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ်ပကိးဒုးအိၣ်

အိမ်မှတစ်ဆင့်တစ်ချို့ဒီပေဆေးအိတ်အိတ်အိတ်လုပ်လာ
အကတိတ်နဲ့လို့။

သံကွာ- သုရဲဂ်ကျွန်းကွဲသရဲဂ်တမံတဖင်အတတ်အိတ်
တတ်အိတ်အလိပ်လဲလို့။

စံးဆာ- ပုသုဇိသဝိတဖင်ဟ်ဖိုင်ထိုင်အသးယုယုဒီးကွဲ
ထိုင်နုဂ်ကွဲသရဲဂ်တမံအကိတ်ဘိအင်ဒဲလိပ်အိတ်တ
ယံတဘူးဒီးကွဲကတိတ်ကယုနဲ့လို့။

သံကွာ- ကွဲသရဲဂ်လူအသိပ်လိတ်ဖဲနသဝိအပူတဖင်
နဲ့အလဲဖျိထိုင်ကိတ်ကွဲလဲလို့။

စံးဆာ- ကွဲသရဲဂ်တဖင်အိတ်ကွဲလူလူအဖျိထိုင်ထိုင်
ထိုင်စံး, ထိုင်ဖဲစံးလူကိတ်ဆာတကယလို့။ ကွဲသရဲဂ်
ကျွန်းကွဲနဲ့ပုသုဇိသဝိတဖင်နဲ့လို့။ ပသရဲဂ်လူအဖျိ
ထိုင်လူကိတ်ပယံတကယနုအိတ်နီတကဘင်။

သံကွာ- တတ်လူအိတ်ကွဲသရဲဂ်တကယအိတ်တတ်ရဲဂ်ကျွန်း
အိတ်လို့။

စံးဆာ- ကွဲသရဲဂ်တဖင်အကိတ်ပဘင်ဟ်ဟ်သးတဒီး
စုဝဝဝဝကွဲအကိတ်မံးတံးတဖင်အအိတ်ဝံးကွဲမံး
တံးတဖင်ကွဲနီလိပ်ကျွန်းကွဲသရဲဂ်တဖင်နဲ့လို့။ ဘင်
ဆင်ဒီးကွဲမိမိပံးမုဆုအဖျိကျွန်းကွဲဘင်ဟ်ဟ်သး
၂ဒီးစု၂ကလးနဲ့လို့။

သံကွာ- လာခံကတတ်, ပုလူအကတတ်ဟးအိတ်ကွဲအိတ်
ကိတ်လူအတဘူးဒီးမိဘူးဒီးဟ်တဖင်အကိတ်နအိတ်ဒီး
ဟ်ဂံးဟ်ဘင်ကိတ်အိတ်မနုလဲလို့မိတ်။

စံးဆာ- ယထိုင်ဘင်လူပုဟးယုတတ်ကွဲဘင်ကွဲသု
လူအတဘူးဒီးမိဘူးဒီးဟ်တဖင်နဲ့စံးဖျိအိတ်မးလို့။
ယအိတ်ဒီးတဲလူတုမုပယုတတ်ကွဲဘင်ကွဲသုလဲနဲ့
မံသုတကယပံတကယ, တနးတံးမိမိဘင်ဟ်ဘင်ဆင်ပ
ကကွဲကျွန်းစားတပတ်ပညိပ်, ပမိပဟ်အတတ်မုလ်လူ
ထိုင်ပုထိုင်တစုမိတ်။

Continued from Page 11

Sweden and not so many students in Denmark know much about it. Moreover, the government doesn't organize this, therefore, we (the Operation A Day's Work board members) have to try very hard to raise awareness about it."

(Marie Harup Jenssen, a graduate student and Operation A Day's Work board member)

"Being here made me understand and hopefully I will be able to convince high school students in Denmark to help and support this when I go home. As everything gets closer, I realize how important this project is."

(Olga Juul, Operation Day's Work volunteer)

"We realized that IDP (Internally Displaced People) and the migrant workers from Burma are the most vulnerable when we were seeking decision to choose. It's mean that they are not hopeless. These people are very strong with maintaining their schooling even though they are living in the worse situation. We also want to support the people who are struggling for their."

(Emilo Dall, OD volunteer)

Interview With Naw Paw Eh Wah

Naw Paw Eh Wah is from "Mu Village, Warm Raw Township, Do Playa District. She has now come to No Poe refugee camp to continue her studies. Thru Pwgo interviewed Naw Paw Eh Wah about her history of education, from her early studies in her village until she reached the refugee camp where she is now.

Q- Can you tell me a little bit about your biography?

A- My name is Naw Paw Eh Wah, I'm 17 years old, and I have no brothers or sisters. I'm alone.

Q- Can you tell me about your studies and what they have been like?

A- Since, I was first able to study, I studied at my village, called Mu village, until the 7th standard. There was no schooling past the 7th standard in my village, so I traveled to K'ser Poe for the 8th standard.

Q- As I know, there is a high school close to your village. Why didn't you go to study at that school?

A- Yes, you're right, there is a high school which goes to the 10th standard at Pa Pra village, which is close to my. Actually, it's a SPDC (State Peace and Development Council) high school which is controlled by the Burmese government. If I'd wanted to attend that school, I'd have needed to give them an SPDC certificate showing that I've passed school up till the high school level. But, as you know, for us, we've finished school in our community and our village, but to go to their SPDC school is impossible because they do not recognize our education system in Karen State. That's why I've chosen another path for my future studies.

Q- How did you arrive at the No Poe refugee camp?

A- I knew that, If I just stayed in my village, I would not have had an opportunity for further study at the high school level and that's why my parents were trying to look for other options for me. Finally, I met with the one of the Do Pla Ya education workers, who showed me where I could attend high school, guiding me No Poe refugee camp, which is located on the Thai-Burma border.

Q- Which grade are you studying now?

A- Now I'm studying at grade 12.

Q- As I understand, in Karen State, the highest education standard is the 10th standard, and so if you complete the 10th standard, you have finished high school completely. But, in the refugee camp, the high school level goes until grade 12, which you need to finish to complete high school. So, given this, you passed the 7th standard (equivalent to grade 9) in your village, but when you came No Poe, you entered the 10th standard (grade 12). How are you dealing with the change of system?

A- Actually, when I came here to No Poe to apply to study at the school, I went together with our district township leader, so I didn't really know what was happening. But when I started going to school, I realized that I was in grade 12. It's a bit different between Karen State and the refugee camp, and at first, this confused me, but now I know more through talking with my friends about it. Now, I understand the differences between the refugee camp and Karen State. For example, the 8th standard in Karen State is grade 10 in the refugee camp, the 9th standard is grade 11 and the 10th standard is grade 12.

Q- Are the subjects difficult for you?

A- The subjects are not really difficult for me because the subjects they are teaching in the refugee camps and in Karen State are the same. Those subjects are brought from here to Karen State. And also, most of the teachers

who taught us in Karen State finished their studies in the refugee camps along the Thai-Burma border. So, they are not so difficult or different.

Q- When you finish your studies in the refugee camp are you willing to study further?

A- It depends on my parents, because I know that my parents are getting old and as I am an only child, they have no other children to take care of them. So, I need to take care of them, it's my responsibility.

Q- What will you do when you go back to your village?

A- When I go back to my village, I will work as a teacher if there is a position available for me.

Q- To become a teacher, you need to attend the training, so where will you go for that?

A- There is an only one way to get teacher training in our village, and that is through the Summer Vacation Training (SVT), which is done in my village every summer. I'm willing to attend that training. Also, in 2007 I already received that training once.

Q- As I understand it, there are many things that you can do in and around your village such as, community work, development work, etc., so why do you want to be a teacher?

A- The reason is I don't want to live so far from my parents. Also, I don't have any brothers or sisters and I miss not having siblings, and I believe that, if I teach in the school, my students will all be like my younger brothers and sisters. Otherwise, if my parents would like me to continue into further study, I'll continue.

Q- Are you happy studying in the refugee camp?

A- Yes, I mean, for studying it is ok, but it's doesn't feel like our village and our original place. And also, it's very far away from my parents and sometime I feel homesick. From when I was a baby until growing up, I have never been away from my parents like this.

Q- There are many subjects that you study, which is your favorite?

A- My favorite subject is Karen, because it's our subject, our language and it's easy to speak and all of it makes sense to me. Also, it gives us a brief history of our Karen nationality and we learn many things about this. For us, if we are studying about Burmese subjects, it seems like history, but it makes no sense because we don't understand it and we just try to read through it all. So, it doesn't give us so much that is understandable, or that we can relate to. So, when I go back to my village to teach, I will teach Karen subjects and Karen history.

Q- When you came to the refugee camp how did you feel, because before that you had only lived in Karen State?

A- If I have to tell the truth, in the refugee camp, it is very noisy for me, because so many people live here and when I first arrived I couldn't sleep at all because of the noise. Also, I miss my friends and my family in Karen State.

Q- How much is the difference in school costs between the refugee camp and Karen state?

A- In Karen State the cost is more, because in the refugee camp, it seems like we only need to pay half the costs of living because we can get support from (COERR) which issues us with soap, candles, shampoo, tooth brushes and powder every month. Also, for those who live in the dormitory, they get further support, such as umbrellas, shoes and uniforms.

Q- What about rice, where do you get it from?

Continues on page 19

သံကွာ-တံအံမုာ်တံမနုလံာ်.

- ငုးနဲဒ်ဗွးမုာ်မုာ်ဆွဲ(ငုး)ဗွးတံဂီၤအိၤ

ဟံၣ်ခိၣ်ဖျါၣ်ကိာ်ထီၣ် ဆွဲတံဂီၤဘၣ်ယးဟံၣ်ခိၣ်ဖျါၣ်လၢ မုာ်အူလၢအိၣ်ဝးတရံးအိၤ.

တံဆဲၣ် ဆွဲလီၤပုၤသးတဖျါၣ် တံလၢညီၣ်နီၤမၤသး ဆွဲလီၤပနီၣ်တဘီၤဟ့ၣ်တံပနီၣ်လၢ နီၣ်ကုလီၤ(နီၣ်တဘီၤန့ၣ်ဟ့ၣ်တံပနီၣ်လၢနီၣ်ခံအစးထီၣ် ခိးထီၣ်ဘီၣ်န့ၣ်ဟ့ၣ်တံပနီၣ်လၢနီၣ်ကု အကတံတခီန့ၣ် တက့ၢ်. ဟ့ၣ်စ့ၢ်ကိးတံပနီၣ်လၢနီၣ်ကုလီၤအမုာ်ညီၣ်နီၤ, ဘူးကိးဘျီယၣ်ယၣ်ခိးအကတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.)

- ဟ့ၣ်လံာ်ဖျါၣ်တဖၣ်အခိၣ်ပညီၣ်ဂီၤမၤကွဲးကွဲးလံာ်ဖျါၣ်
- ဟ့ၣ်လံာ်ဖျါၣ်လၢတံကိာ်ထီၣ်ဆီတဖၣ်လၢကကိာ်ထီၣ်ကွဲး

ဟ့ၣ်တံဆၢကတံလၢကိာ်ထီၣ်တဖၣ်ဆီမိၣ်တံအဂီၢ်န့ၣ် တက့ၢ်. အဝဲသ့ၣ်မုာ်တသ့ၣ်ညါလံာ်ဖျါၣ်တခီတဲပုၤအဝဲ သ့ၣ်ခိးကွဲးလီၤလၢလၢသ့ၣ်ဘၣ်သ့/ဝါအလီၤတက့ၢ်.

၂-၃ တံဂီၤမၤကွဲးသမံသမိးတံသံကွဲးတဖၣ်(Concept-checking Question)

က. ကွဲးလီၤတံကတီၤဖျါၣ်မိၢ်ပုၤလၢလၢသ့ၣ်ဘၣ် လီၤတက့ၢ်.

ခ. သံကွဲးဂံၢ်မိၣ်ထံးတံသံကွဲးဘၣ်ယးလံာ်ဖျါၣ်ဝဲ န့ၣ်တက့ၢ်.အခိၤ.

တံပညီၣ်- ခွဲးကွဲး, သမံသမိးကွဲးကွဲးမုာ်ကွဲးမုာ်ဟံၣ် လံာ်ဖျါၣ်အသိးအံၤအခိၣ်ပညီၣ်စ့ၢ်မၤ.
တံဂီၤလီၤ- တီၤတံတၢ်ပိၣ်တဲသကိးခိးတံသုယုာ်လၢ သ့ၣ်ဘၣ်သ့/ဝါ

ခိၣ်ခိၣ် တံအံၤခိၣ်နီၣ်ခိၣ်မုာ်ဆံးနီၣ်ခိၣ်ခိၣ်.

သီးခွဲး တံအံၤတံမၤအီၤလၢသ့ၣ်မၤ.(တမုာ် ဘၣ်) နသုအီၤလၢတံလီၤဝဲလဲၣ်.(သုလၢတြၢ အဂီၢ်)

ကဲးစး မုာ်တံအံၤအသိၣ်ခိၣ်အိၣ်မၤ. (တအိၣ်ဘၣ်) မုာ်နထၢန့ၣ်ပာ်ကီၤယာ်တံသးဝံၣ်လၢ အပူၤန့ၣ်နီၣ်မၤ.(မုာ်န့ၣ်)

တံအံၤမုာ်ကွဲးအဂ့ၢ်တခါလၢတံကွဲးသမံသမိးကွဲးလံာ် ဖျါၣ်တံကတီၤဖျါၣ်အသိတဖၣ်ခဲလၢခိးလံာ်ဖျါၣ်လၢန သ့ၣ်ညါတံအီၤတဖၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

၃. တံဂီၤမၤကွဲးသမံသမိးဆီ(Prediction)

တံဂီၤလီၤဝဲအံၤခိၣ်ထီၣ်တံသးစၢ်ဆၢလၢတံမၤအပူၤ န့ၣ်လီၤ.တံသ့ၣ်တဖၣ်အံၤဟ့ၣ်ထီၣ်ကွဲးတဖၣ်လၢကတ ယးဆီမိၣ်ဆီပာ်တံဂီၤခိၣ်သ့ၣ်ခိးလံာ်အဆၢသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.တံသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအါတက့ၢ်တံသုအီၤတဖျါၣ်လၢ တံစးထီၣ်ဖးလံာ်အဆၢခိးတံခိၣ်ကနၣ်အတံမၤတဖၣ် န့ၣ်လီၤ.

၃.၁ တံဂီၤတယးဆီပာ်တံဂီၤခိၣ်သ့ၣ်ခိးဆီ(Predict from the Title)

က. ကွဲးလီၤတံဂီၤခိၣ်တံလၢတံကမးခိးတံကကနၣ် အီၤလၢလၢသ့ၣ်ဘၣ်အလီၤတက့ၢ်.

ခ. ကွဲးလီၤတယးဆီမိၣ်ပာ်တံကမၤအသးအူညါတခါလၢ လံာ်အဆၢပူၤ.ကွဲးလီၤကွဲးမိၣ်ပာ်ဖျါၣ်ထီၣ်အတံဆီမိၣ်တ ယးလၢလၢသ့ၣ်ဘၣ်အလီၤခဲလၢန့ၣ်တက့ၢ်.

ဝဲအဝဲသ့ၣ်ဖးမုာ်မုာ်ကနၣ်ဝဲတံမၤလီၤအဆၢဖိတဖၣ်ဝဲ န့ၣ်, ခွဲးကွဲးကွဲး(သမံသမိးကွဲးကွဲး)ကွဲးမိၣ်တံဆီမိၣ်တ ယးတံထံၣ်လၢအဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲတဖၣ်ဝဲလဲၣ်တခါဘၣ်လဲၣ် န့ၣ်တက့ၢ်.

တံပညီၣ်- ကွဲးမိၣ်တယးဆီမိၣ်တံဂီၤဘၣ်ယးလံာ်အဆၢ ခိၣ်တီ
တံဂီၤလီၤ- တီၤတံတၢ်ပိၣ်တဲသကိးခိးတံသုယုာ်လၢ သ့ၣ်ဘၣ်သ့/ဝါ

၃.၂ တံဂီၤခိၣ်တယးဆီလံာ်ဖျါၣ်ဖျါၣ်(Predict from Key Words)

က. ကွဲးလီၤလံာ်ဖျါၣ်မိၢ်ပုၤတဖၣ်လၢအ အိၣ်လၢလံာ်ဆၢပူၤတဖၣ်လၢလၢသ့ၣ်ဘၣ်အလီၤတက့ၢ်.

ခ. ကွဲးမိၣ်တဖၣ်တယးဆီမိၣ်ပာ်တံမနုၤကမၤအသး လၢလံာ်အူညါတဆၢအပူၤခဲလဲၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကွဲးလီၤ

တံပညီၣ်- ကွဲးမိၣ်တယးဆီမိၣ်တံဂီၤဘၣ်ယးလံာ်ဖျါၣ် မိၢ်ပုၤတဖၣ်အဂီၢ်.
တံဂီၤလီၤ- တီၤတံတၢ်ပိၣ်တဲသကိးခိးတံသုယုာ်လၢ သ့ၣ်ဘၣ်သ့/ဝါ

အဝဲသ့ၣ်အတံဆီမိၣ်တယးလၢအဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲတဖၣ်ခဲ လၢလၢလၢသ့ၣ်ဘၣ်လီၤတက့ၢ်.

ဝဲအဝဲသ့ၣ်ဖးမုာ်မုာ်ကနၣ်ဝဲတံမၤလီၤအဆၢဖိတဖၣ်ဝဲ န့ၣ်, ခွဲးကွဲးကွဲး(သမံသမိးကွဲးကွဲး)ကွဲးမိၣ်တံဆီမိၣ်တ ယးတံထံၣ်လၢအဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲတဖၣ်ဝဲလဲၣ်တခါဘၣ်လဲၣ် န့ၣ်တက့ၢ်.

၃.၃ တံဂီၤခိၣ်တယးဆီတံဂီၤခိၣ်(Predict from Pictures)

က. ငုးနဲဒ်ဗွးတံဂီၤလၢနကတီၤပာ်ဘၣ်ယးခိးတံဂီၤလၢ လံာ်ဆၢတဖၣ်အပူၤတက့ၢ်. လံာ်အဆၢတနီၤနီၤအိၣ်ခိး တံဂီၤလၢနကကူၤအီၤသုလၢနကဟ့ၣ်လီၤအူကွဲးမိၣ်န့ၣ် လီၤ.

ခ. ကွဲးမိၣ်တဖၣ်ကတယးဆီမိၣ်မနုၤကမၤအသးလၢလံာ် အူညါတဆၢအပူၤန့ၣ်လီၤ. ကွဲးလီၤအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အတံ ဆီမိၣ်တယးဆီလၢအဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲတဖၣ်ခဲလၢလၢလၢ သ့ၣ်ဘၣ်အလီၤတက့ၢ်.

တံပညီၣ်- ကွဲးမိၣ်တယးဆီမိၣ်တံဂီၤဘၣ်ယးတံဂီၤ တံဂီၤလီၤ- တီၤတံတၢ်ပိၣ်တဲသကိးခိးတံသုယုာ်လၢသ့ၣ် ဘၣ်သ့/ဝါ

တံကတီၤဆီသး- ယုနုာ်ပာ်တံဂီၤလၢအဘၣ်ထွဲးခိးတံ မၤလီၤအဆၢတဖၣ်.

ဝဲအဝဲသ့ၣ်ဖးမုာ်မုာ်ကနၣ်ဝဲတံမၤလီၤအဆၢဖိတဖၣ်ဝဲ န့ၣ်, ခွဲးကွဲးကွဲး(သမံသမိးကွဲးကွဲး)ကွဲးမိၣ်တံဆီမိၣ်တ ယးတံထံၣ်လၢအဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲတဖၣ်ဝဲလဲၣ်တခါဘၣ်လဲၣ် န့ၣ်တက့ၢ်.

၄.၁ တံဂီၤသံကွဲးကွဲးတဖၣ်(Focus Question)

က. ကွဲးလီၤတံသံကွဲးတဖျါၣ်, ခံဖျါၣ်မုာ်မုာ်သးဖျါၣ်လၢ တံလၢလၢတံဖးအီၤအဆၢပူၤန့ၣ်တက့ၢ်. တံသံကွဲးကဘၣ် မုာ်တံသံကွဲးလၢအတက့ၢ်လံာ်- ဘၣ်ထွဲးတံဂီၤခိၣ်သ့ၣ် န့ၣ်လီၤ.

ခ. ကွဲးမိၣ်ဖးလံာ်အဆၢ(တံလၢ)ခိးစးဆၢတံသံကွဲးတ ဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တံပညီၣ်- ကွဲးမိၣ်ဖးခိးမၤနီၣ်တံဂီၤခိၣ်သ့ၣ်
တံဂီၤလီၤ- ကွဲးမိၣ်မၤလီၤတံလၢလၢသ့ၣ်ဘၣ်လီၤ. အဝဲ သ့ၣ်မၤဝဲတကသ့, ခံကသ့မုာ်မုာ်ကရၢသ့န့ၣ်လီၤ.
တံကတီၤဆီသး- ကတီၤပာ်တံသံကွဲးတဖၣ်

၄.၂ တံဂီၤခိၣ်တယးဆီလံာ်ဖျါၣ်(Order the Test)

က. ကူယာ်လံာ်ဆၢလၢလၢပုၤပုၤလၢကွဲးမိၣ်တကစုာ်စုာ်အ ဂီၢ်, ခံကအဂီၢ်မုာ်မုာ်ကရၢတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.တံာ် တံာ်လံာ်ဆၢတဖၣ်လၢအကုာ်မုာ်မုာ်အဆၢဖိတဖၣ်န့ၣ်တ က့ၢ်.

ခ. ကွဲးမိၣ်ကဘၣ်ရဲၣ်ဘၣ်(ဆီလီၤဘၣ်)ကုၤလၢအရဲၣ်ဘၣ် ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တံပညီၣ်- ကွဲးမိၣ်တံဂီၤခိးဆၢတံာ်တံမနုၤကမၤအ သးခိးတံလၢကဟဲပိာ်ထွဲးထီၣ်အခံတဖၣ်မုာ်မနုၤလဲၣ်န့ၣ် လီၤ.

တံဂီၤလီၤ- ကွဲးမိၣ်မၤလီၤတံလၢလၢသ့ၣ်ဘၣ်အလီၤ.အဝဲ သ့ၣ်မၤဝဲတကသ့, ခံကသ့မုာ်မုာ်လၢကရၢသ့န့ၣ်လီၤ.
တံကတီၤဆီသး- တံာ်ယာ်စးခိကုၤလၢလံာ်အဆၢဖိလၢ တံကူပာ်အီၤတဖၣ်လၢကွဲးမိၣ်တကစုာ်စုာ်, ခံကမုာ်မုာ်က ရၢတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

၄.၃ မၤနီၣ်သ့ၣ်ညါတံဂီၤခိၣ်သ့ၣ် (Identify the Main Idea)

က. ကွဲးလီၤတံဂီၤခိၣ်သ့ၣ်လၢအဘၣ်တဖျါၣ်ခိးလၢအတ ဘၣ်တခီခံဖျါၣ်မုာ်မုာ်သးဖျါၣ်တက့ၢ်. (တံကတီၤဆီက မိၣ်မၤစၢ်တံဂီၤမုာ်မုာ်တံထံၣ်တံဆီမိၣ်လၢအတဘၣ် ဘၣ်တဖၣ်)လၢတံသံကွဲးအစၢပူၤတက့ၢ်.

ခ. ကွဲးမိၣ်တံဂီၤခိးမၤနီၣ်ယာ်မုာ်တံဂီၤခိၣ်သ့ၣ်လၢအ ဘၣ်န့ၣ်မုာ်မုာ်ဝဲလဲၣ်တဖျါၣ်လဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

တံပညီၣ်- ကွဲးမိၣ်တံဂီၤခိးမၤနီၣ်တံဂီၤခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်.
တံဂီၤလီၤ- ဂုၤတက့ၢ်ကဘၣ်မုာ်ဝဲတံဂီၤနီၣ်နီၣ်, တံက စီၣ်အဂီၢ်, တံကွဲးထီၣ်ရီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
တံကတီၤဆီသး- ကတီၤဘၣ်တံသံကွဲးလၢတံဘၣ်ယု ထၢအစၢတဖၣ်ဘၣ်ယးတံဂီၤခိၣ်သ့ၣ်.

Using a Variety of Different Techniques for Students

People learn in different ways. Some people learn a language best by seeing it written down. Others learn by hearing it spoken. Some people like to experiment with new language, whereas others like to be sure they can produce new language correctly before they try using it. Because of this, teachers should use a variety of different techniques. That is why we have written this book.

Skills-focused Activities, which looks at ways to improve students' reading, listening, writing and speaking. There are sub-sections with activities you can do before and after these task.

Pre- task Activities

Before you read Before you listen
Before you write Before you speak

1. Introduce the Topic

These activities focus students' attention on the topic. They do this by eliciting opinions, ideas or prior knowledge students may have about the topic.

As a teacher, finding out what students already know or think is very useful. You can use this information to figure out how long you need to spend on a topic, what language they are familiar with, and how interested they are.

1.1 Brainstorm

- Tell students the topic
- Elicit what they know or think about the topic. Write all their ideas on the board, even if they are factually incorrect. This could be:
 - a list of items, e.g. animals or emotions
 - a list of facts about a situation, e.g. everything they know about ASEAN or global warming
 - opinions, e.g. arguments for and against free university education.

Purpose: activate students' prior knowledge and ideas about the topic

Practicalities: class discussion with board

1.2 Group Brainstorm Competition

- Students work in groups of 3-8. Each group has one writer, who has a pen and paper. Give groups a time limit of 2-5 minutes.

Purpose: activate students' prior knowledge and ideas about the topic

Practicalities: students work in group of 3-8

- Groups list as much as they can about the topic within the time limit.
- Get Group to read out their lists. The group with the longest list is the winner. Write all their items or ideas on the board to make a class list.

1.3 Discuss the Topic

There are a few ways to do this:

- Ask students about their own experience.
Have you ever seen a ghost?
Are you afraid of ghost?
- Tell a short personal story about the topic.
One night, I was walking home along the river. Suddenly I heard a voice, but.....

- Write a sentence stating an opinion about the topic. Elicit students' opinions.

Purpose: activate students' prior knowledge, ideas and opinions about the topic

Practicalities: class discussion

In a large class, get students to discuss the topic in groups.

2. Pre-teach Vocabulary

These activities look at the key vocabulary students will need:

- to understand a reading or listening text
- to perform a writing or speaking task

If you pre-teach key vocabulary, students can concentrate on the skill goal of the task more easily.

- the reading, listening, writing or speaking- without having to spend a lot of time finding out what each unfamiliar word means.

2.1 Match the Vocabulary

Students match unfamiliar key words with:

- a definition
- a synonym
- a picture
- gaps in a text

Purpose: students are exposed to key words and meanings

Practicalities: students work from the board of worksheets

Preparation: prepare matching exercises

2.2 Elicit the Word

There are a few ways to do this:

-Mime the word. Use actions to demonstrate the meaning of the word:

Purpose: students remember and share the meaning of key words.

Practicalities: class discussion

Preparation: find and draw some pictures if necessary

Swimming Mime with arm movements

Ask: What am I doing?

A key Mime unlocking a door, point to the key.

Ask: What's this?

-Show or draw a picture:

Global Warming Draw a picture of the Earth with flames around it.

Love draw a heart

Often Draw a line. Mark *never* at one end and *always* at the other.

Mark points along it:

usually, hardly ever, etc.

- Give a description of the word.

- Give a translation of the word.

Allow the students time to think. If they don't know the work, tell it to them and write it on the board.

2.3 Concept-checking Questions

a. Write a key word on the board

b. ask basic questions about it, e.g.

Purpose: check that students understand meanings of new words

Practicalities: class discussion with board

gigantic is it more than 'big' or less than 'big'?(more)

key is it made of wood? (No)
Where do you use it? (in a door)

Cassette Does it have speakers? (No)
Can you store music on it? (Yes)

It is a good idea to concept-check all new vocabulary, even if you have already elicited it.

3. Prediction

These activities generate interest in the task. They get students to guess the content or language of a text, or the language and content involved in producing one. They are more commonly used before reading or listening tasks.

3.1 Predict from the Title

- a. Write the title of the reading or listening text on the board.

Purpose: check that students understand meanings of new words

Practicalities: class discussion with board

- b. Students guess what will be in the text. Write all their predictions on the board. After they read or listen to the text, check which predictions were correct.

3.2 Predict from Key Words

- a. Write key words from the text on the board.

- b. Students guess what will be in the text. Write all their predictions on the board.

Purpose: students infer content of a text from key words

Practicalities: class discussion with board

After they read or listen to the text, check which predictions were correct.

3.3 Predict from Pictures

- a. Show pictures from the text or related to the text.

Some texts have pictures that you can copy and give to the students.

- b. Students guess what will be in the text. Write all their predictions on the board. After they read or listen to the text, check which predictions were correct.

Purpose: students infer content of a text from pictures.

Practicalities: class discussion

Preparation: get pictures related to the text

4. Presenting a Reading Text

The most common way to present a reading text is to show them the text – by handing it to them on paper, telling them to read it in their textbook, or writing it on the board for them. This is fine, but

it can be useful to also give students a task to do while they are reading.

4.1 Focus Questions

- a. Write one, two or three questions that can be answered from reading the text. The questions should be general- focus on the main ideas.

- b. Students read the text and answer the questions.

Purpose: students read to identify the main ideas.,

Practicalities: students work from board. They can work individually, or in pairs or groups.

Preparation: Prepare questions.

4.2 Order the Text

- a. Make enough copies of a reading text so there is one per student, pair or group. Cut it into phrases, sentences or paragraphs.

- b. Students put the text in order.

Purpose: students read for gist and decide sequence.

Practicalities: students work individually, or in pairs or groups

Preparation: cut up copies of a text- one per student, pair or group.

4.3 Identify the Main Idea

- a. Write the correct main idea the text, and two or three incorrect main ideas (supporting points or incorrect ideas) in multiple choice format.

- b. Students read the text, and identify which is the correct main point.

Purpose: students read for gist and identify the main idea.

Practicalities: best with a non-fiction text; an article, essay or opinion text, rather than a story. Students work individually, or in pairs or groups.

Preparation: prepare a multiple choice question about the main idea

Continued from page 15

A- The problems is we are new arrivals who entering the refugee camp so, we don't get any rice yet, but the house owner where we take shelter is asking for rice contributions from other people in the camp, to help support us for a few months at least.

Q- How many people are participating in education in your village?

A- In my village, I have seen really good community participation in education. Parents, teachers and students are working well. Even though our village is small, now we have education until the 9th standard. Next year, this will be extended until the 10th standard. I appreciate that kind of participation. Also for teacher support, the parents are supporting them with food. Especially, for the guest teachers, parents provide them with food regularly as well as some of their other basic needs.

Q- How do you arrange a place to stay for guest teachers?

A- The community cooperated together and built a dormitory for the guest teachers, which is near the school.

Q- Where did the teachers who teach in your village school graduate from?

A- Most of the teachers graduated from border area schools such as, KTTC (Karen Teacher Training College) in Karen State and TPC (Teacher Preparation Course) in the refugee camps. A few teachers are from our local community. We still don't have any teachers who graduated from Burma yet.

Q- For the teachers who are teaching in your village, how do you arrange for their basic needs?

A- For each child attending school, we give one tin of rice and 10 thousand Kyat to the school committee to distribute to the teachers, so, if you send 2 children to school, you need to pay 2 tins of rice and 20 thousand Kyat.

Q- Finally, can you offer some words of advice and encouragement for the students who are living away from their parents and studying?

A- I have seen many students who stay far from away with their families to get an education, and they often abandon their studies and run away. For those people, I want to give them a few words of encouragement drawn from my own experience by saying I understand that when we strive to get an education life isn't always comfortable. Even when we have to face many kinds of problems, we don't need to give up. We can keep ourselves strong and fix our minds to the future, for our parents and communities, so we are able to move forward and achieve our educational goals.

20

ယခင်သတင်းစာစောင့်မှတ်သည့်ဝမ်းဗျက်ဝမ်းလျှောစာ
ဆက်

ပြုစုကုသခြင်း

ယေဘုယျအခြေခံသဘောထားများရေးစာတမ်း

ခြောက်မှုကိုကကွယ်ခြင်း (သို့ မဟုတ်) ပြုစုကုသ
ခြင်း (ပြုစုကုသမှု Plan A, B, C, or D)

- အာဟာရချို့တဲ့မှုကိုကကွယ်ခြင်း (ပြုစုကုသမှု
Plan A)

- " ZINC" ဇင့်ဓာတ်ဖြည့်စွက်မှုပေးခြင်း

- ပဋိဇီဝဆေးများကိုသေချာသောအကြောင်းရင်းများ
အတွက်သာပေးရန် (အောက်တွင်ကြည့်ရန်)

- ဝမ်းသွားခြင်းကိုရပ်တန့် စေသောဆေးများမပေးရန်
(Loperamide ကဲ့သို့ သောဆေးများ)

- ဆေးရုံတင်ရန်လိုအပ်သည့်အသက် ၁၂နှစ်အောက်က
လေးများအားအာဟာရမရှိခြင်းဖြင့်စွက်မှုပေးရန်

သွေးမဒါသောဝမ်းသွေးခြင်း

အရည်ကျကျဝမ်းသွားသောလူနာများအားပဋိဇီဝ
ဆေးများပေးရန်မလိုအပ်ပါ။

ရေဓာတ်ပြန်လည်ဖြည့်စွက်ပေးရန်သာလိုအပ်ပါသည်။

သွေးမဒါသောဝမ်းဗျက်၊ ဝမ်းလျှောခြင်း

သွေးမပါဘဲ ဝမ်းဗျက်၊ ဝမ်းလျှောသောလူနာများ
အားပဋိဇီဝဆေးများပေးရန်မလိုအပ်ပါ။ သို့သော်

အရည်ကျကျဝမ်းသွားသည့်အထူးအခြေအနေနှစ်ရပ်
တွင်သာပဋိဇီဝဆေးများပေးရန်လိုအပ်ပါသည်။

ကာလဝမ်းရောဂါ (Cholera)

ရုတ်တရက်ဖြစ်ပေါ်သောအရည်ကျကျဝမ်းအပြင်းအ
ထန်သွားခြင်း(ဆန်ဆေးရည်ကဲ့သို့ ဝမ်းဗျက်ခြင်း)အ

ခြေအနေမျိုးဖြစ်လာပါကကာလဝမ်းရောဂါကိုစဉ်း
စားသင့်သည်။ (အခန်း ၁၂.၂ ကာလဝမ်းရောဂါကို

ကြည့်)။ အသက် ၅နှစ်အထက်ရှိသောကလေးတစ်
ယောက်(သို့ မဟုတ်)အရွယ်ရောက်ပြီးလူတစ်ယောက်

သည်ရုတ်ခြင်းအရည်ကျကျဝမ်းသွားခြင်းကြောင့်ရေ
ဓာတ်ချို့တဲ့မှုဖြစ်လျှင် (များသောအားဖြင့်အနီခြင်းပါ

တွဲဖြစ်တတ်သည်) (သို့ မဟုတ်) အသက် ၂နှစ်အထက်မည်
သည့်လူနာမဆိုကာလဝမ်းရောဂါရှိနေသည်ဟုသိရှိ

ထားသောဒေသအတွင်းတွင်အရည်ကျကျဝမ်းသွားလျှင်
ကာလဝမ်းရောဂါကိုသံသယဖြစ်သင့်သည်။ ကလေးငယ်

များတွင်ကာလဝမ်းရောဂါကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော်လည်း
ယင်းသည်အခြားသောရုတ်ခြင်းအရည်ကျကျဝမ်းသွား

ခြင်းကိုဖြစ်ပွားစေသောအကြောင်းရင်းများမှခွဲခြား
ရခက်လျှင်များသောအားဖြင့်ရိုတာဗိုရပ်စ်(Rotavirus)

ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ပြင်းထန်သောကာလဝမ်းရောဂါဖြစ်
ပွားသည့်အခြေအနေတွင်ဝမ်းသွားသောကာလနှင့်ပ

မာဏလျော့နည်းစေရန်ပဋိဇီဝဆေးများကိုပေးသင့်
သည်။

ဝမ်းဗျက်ခြင်း - ဝမ်းဗျက်ခြင်းသည်ကပ်ပါးပိုးဖြစ်သော
(Giardia intestinalis)ကြောင့်ဖြစ်သည်။ များသော

အားဖြင့် ဆေးပညာ အမြင်ဖြင့်တော့ ရသေ့လကွာ

များမှာအနည်းအကျည်းမျှသာဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ မှာ

ပျို့၊ အနီခြင်း၊ ဝမ်းဗျက်နာခြင်း၊ ကိုယ်အလေးချိန်ကျ

ဆင်းခြင်းနှင့်ဝမ်းအရည်သွားခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ ကိုယ်အလေး

ချိန်တက်ခြင်းမရှိပါ။ အကယ်၍ ဝမ်းဗျက်ခြင်းသည်

တာရှည်ဖြစ်ပွားလာပါက(၁၄ရက်ထက်ပို၍)(Metro-

nidazole)(တနှစ်အောက်ကလေးများတွင်ကိုယ်အ

လေးချိန်တစ်ကီလိုဂရမ်လျှင်၁၅ကီလိုဂရမ်နှုန်းဖြင့်သုံး

ကြိမ်ခွဲ၍၅ရက်ဆက်တိုက်ခြင်း (15mg/Kg divided in

3 doses for 5 days)အရွယ်ရောက်သူများတွင်၁ရက်

လျှင်၂ဂရမ်နှုန်းဖြင့်တနေ့ တကြိမ်ဖြင့်သုံးရက်ဆက်၍

(2g/day OD for 3 days) ကုသမှုပေးရန်ဖြစ်သည်။

ဝမ်းဗျက်ခြင်း - ဝမ်းသွားလျှင်သွေးဗီခြင်း (သွေးဗီဗျက်

ခြင်း)

ဆေးပညာရှင်များအနေဖြင့်မစင်အားကြည့်နိုင်လျှင်ပို

၍ကောင်းသည်။

ဝမ်းဗျက်ခြင်းနှစ်မျိုးရှိသည်။

ဘက်တီးရီးယား(Bacterial)ပြင်းထန်သောဘက်တီး

ရီးယားများကြောင့်ဖြစ်ပွားသည်။ အပြင်းထန်ဆုံး

မှာ(Shigella)ပိုးကြောင့်ဝမ်းဗျက်ခြင်းဖြစ်သည်။ များ

သောအားဖြင့် အဖျားရှိခြင်း၊ ဝမ်းသွားပြီးလျှင်စအို

နာကျင်ခြင်း၊ နေထိုင်မကောင်းခြင်းတို့ ပင်ဖြစ်သည်။

အမီးဘား(Amoebic) များသောအားဖြင့်ရုတ်တရက်

ဖြစ်ပွားသောရောဂါမဟုတ်ပေ။ လူနာ ၃၀ ရာခိုင်

နှုန်းအောက်တွင်အဖျားရှိသည်။ တခါတရံအမီးဘား

များသည်သွေးထဲမှတစ်ဆင့် ပြင်ပနယ်ပယ်ဖြစ်သော

(ဥပမာ- အသည်းတွင်ပြည်တည်ခြင်း)(အသည်းတွင်

ပြည်တည် ခြင်းအကြောင်းကိုအခန်း ၁၂.၃ တွင်

ပေးရန်မှာ (Metronidazole ကလေး =10 mg/kg

TID 7 days

လူကြီး-750-800 mg TID 7 days(750-800ကီလို

ဂရမ် ကိုတနေ့ သုံးကြိမ်၊ ၇ရက်သောက်ရန်)အမီး

ဘားကြောင့် ဖြစ်သော ဝမ်းဗျက်ခြင်းတွင် ပေးသော

Metronidazoleပမာဏသည်ပုံမှန်ထက်ပို၍များသည်။

ဤစာအုပ်တွင်ပေးထားသောသတ်မှတ်ချက်အတိုင်း

သာပေးရန်ဖြစ်သည်။

အသက် ၁၂နှစ်အောက်ကလေးများတွင်တာမင်အေ

ကိုလွန်ခဲ့သည့် ၄လကတည်းကမသောက်သုံးခဲ့ရပါက

ယခုတွင်ပေးရန်ဖြစ်သည်။ အခန်း (၁၇.၂)

၂. အဖျားရှိခြင်း

ရောဂါချို့တဲ့မှုကိုအထက်တွင်ဖော်ပြထားသောသတ်

မှတ်ထားသည့်အတိုင်းပေးရန်

အကယ်၍လူနာအခြေအနေကောင်းလာလျှင်ပြင်ပ

လူနာဌာနတွင်ကုသပေးရန်

အကယ်၍လူနာသည်အန္တရယ်ရှိသောအုပ်စုတွင်ပါ

ဝင်နေလျှင်အတွင်းလူနာအဖြစ်ဆေးရုံတင်ပါ။ ရောဂါ

ပြန်ပွားမှုကိုကကွယ်ရန်သီးသန့်ထားရှိခြင်း၊ ဝမ်း

လျှောဝမ်းဗျက်ကုသဆောင်တွင်ထား၍ကုသပေးရန်

အဖျားရောဂါကိုလည်းကုသမှုပေးရန် (အခန်း ၇.၄)

ပေးရန်မှာ

Ciprofloxacin ကလေး-10mg/kg BD X 5 Days

လူကြီး-500mg BD X 5 Days နှင့်

Metronidazole ကလေး-10mg/kg TID X 7 Days

လူကြီး -750-800mg TID X 7 Days

အသက် ၁၂နှစ်အောက်ကလေးများတွင်အာမင်အေ

ကိုလွန်ခဲ့သည့် ၄လခန့် မသောက်သုံးခဲ့ရပါကယခု

ကျေးဇူးတင်ကျင့်သည့်အခါ

၁. ဖဲပသးစာ်ဒီးအခါ
ကျေးဇူးတင်ကျင့်သည့်အခါ
ဆာကတီလဲအိပ်ဒီးပု
ကျေးဇူးတင်ကျင့်သည့်အခါ
၂. ကတီအံ့ပိညါဒိပ်စိ
ဂုဏ်ကျေးဇူးတင်ကျင့်သည့်အခါ
ပိညါဒိပ်လဲဟိပ်ဒိပ်အံ့
နတဂုဏ်နကစံခံ
၃. မလိတ်မုာ်တုာ်ဆါသး
ကကဲထိပ်နဲပသးဆး
တကတီဒီးအိပ်တုာ်လံ
ကီထံန့အိပ်တုာ်ထံဆံ
၄. ခုခါဆာကတီခဲအံ့
ပိညါပဂီအိပ်အါဒီး
ကျေးဇူးတင်ကျင့်သည့်အခါ
နကတုာ်တုာ်တဘျီ
၅. ပမုာ်အိပ်ဒီးတကတီစိ
ပမုာ်ပိညါဒိပ်စိ
ပမုာ်ပိညါဒိပ်စိ
ပကကဲထိပ်ပုဇွဲစိ

၆. ကုဏ်သုပိညါအိပ်ဒီးပု
ကျေးဇူးတင်ကျင့်သည့်အခါ
တလုဏ်ဖိလဲအိပ်ဒီးပု
ဟုဏ်ထိပ်သကီးကီးအက
၇. ပပုကလုဏ်ထိပ်ဖိ
ကုဏ်သုပိညါဘုဏ်လဲ
လဲထံကီဒီးကလုဏ်ဂီ
ကျေးဇူးတင်ကျင့်သည့်အခါ
၈. ဒီပုဂံမုဏ်ခါကီးက
ဟုဏ်လဲသးဒီးကျေးဇူးတင်
ဂုဏ်ကျေးဇူးတင်ကျင့်သည့်အခါ
ခါထိပ်ဒိပ်ဆုလီထိပ်ထီ
၉. ဒီပမုာ်ပိညါသးစာ်
အိပ်ဒီးပတုာ်ဆါမုာ်လံ
လဲထံကီဒီးကလုဏ်ဂီ
ကျေးဇူးတင်ကျင့်သည့်အခါ
၁၀. ဒီကနုပုဂံကီးက
လဲထံသးအိပ်ကတဲနု
လဲထံတုာ်ဆါမုာ်လံအါ
ကျေးဇူးတင်ကျင့်သည့်အခါ
လဲ-စုဏ်ဖိစတါ

တင်နုကျင့်သည့်အခါ

၁. ဒီပမုာ်ပိညါသးစာ်
ပကြးယုဒီးမလိတ်
ဒီအမုာ်ကျင့်ဘုဏ်သု
ပုကလုဏ်သးပကသု
၂. တကုဏ်သုလဲအိပ်ဒီးပု
မိပသုတလဲကမ
မုာ်ချူးတစဲဟံတစဲ
ဒီသီးဒီးပကပုဇွဲ
၃. လဲညါပုသးပုတဖု
တကုဏ်ကဲဆိလံအါဘု
ဘုဏ်ဆုအံ့သုတဖု
အံ့ပိလဲလဲထံတစု
၄. ဟုဏ်ဂံဟုဏ်ဘါလဲဒီးဖိ
ဒီအမုာ်တလဲဒီးဖိ
အံ့သုတစိတကုဏ်သု
ဘုဏ်ပုလဲလဲထံတစု
၅. စုတအိပ်တထိပ်ဘုဏ်
မုာ်တနုဒီးဒီးမလိတ်
အယိပစိဘုဏ်မလိတ်
ဒီသီးဒီးပကတုာ်ဖိ
၆. ပတတုာ်ဖိဒီးအယိ
ကလုဏ်မလိတ်အထီဘိ
တကုဏ်ဘုဏ်လဲအိပ်ဒီးပု
ဟုဏ်ထိပ်သကီးကီးအက

ကျင့်သုမုာ်တလုဏ်ပုဇွဲ

၁. ကျင့်သုမုာ်တလုဏ်ပုဇွဲ
ကညိဖိဂုဏ်န့မလိတ်
ဒီကနုဘုဏ်ပိညါဒိပ်
ပုကီးကကတုဏ်လဲ
၂. တကုဏ်သုလဲနီဂံတ
မုာ်လုဏ်ပုဇွဲလဲကက
ပုဇွဲလဲကကန့ဘုဏ်
ပဘုဏ်ကျေးဇူးတင်ကျင့်သု
၃. ကျင့်သုလဲကကညိကီပု
ဂုဏ်ထိပ်အါထိပ်တပု
ပုအါကကုဏ်မလိတ်
သုလဲလဲထံတစု
၄. ကညိကီအကတုာ်နီ
အိပ်ဒီးအကံအစိ
ပမုာ်ပံးန့ဒီးမလိတ်
ပတုာ်အိပ်မုကဖိစိ
၅. တကုဏ်လဲထံကုဏ်ဒီလုဏ်
ကီရုဏ်န့ဘုဏ်ဟဲမလိတ်
လဲကီရုဏ်န့ဘုဏ်ဆု
ကျင့်သုအကုဏ်လဲသး
၁၀. ပုတနီထိပ်သုအသး
ပံးန့မလိတ်ကပကုဏ်
လဲ-ဆဲးခုဏ်စု

၆. ပုလဲအိပ်ဒီးပဲအါမး
စံးခိလုဏ်ကီကီစိစု
ယုမလိတ်လဲပတီထီ
ခိယိလဲအုယိဝံဒီ
၇. လဲကတီန့ဘုဏ်ပု
တကုဏ်သုလဲထိပ်ရုဏ်
ပမုာ်ပံးန့ဒီးမလိတ်
ပတုာ်အိပ်မုကဖိစိ
၈. ဒီကတီကီတုဏ်တကီပု
တီဒိပ်တုဏ်ကီအိပ်အါဖျဏ်
လဲတီဒိပ်တုဏ်ကျိတနီ
အကံစိလဲပုဇွဲနီနီ
၉. ဘုဏ်ဆုပုအိပ်တစု
ဟဲဒီးမုာ်တကလီ
တပံးန့မလိတ်ဘုဏ်
လဲကတီဆုကီအက
၁၀. လဲတုဏ်ကီဘုဏ်တဘုဏ်
ယုန့ပိညါတကုဏ်သု
မုာ်တလဲပုဇွဲဘုဏ်ဆု
လဲတီဒိပ်ကအိပ်ဒီး
တကတီအကုဏ်လဲဘုဏ်
ကျင့်သုမုာ်တလုဏ်ပုဇွဲ
လဲ-ဆဲးခုဏ်စု

ပုဇွဲဒီးနုကျင့်သည့်အခါ

၁. ဆီဖိပံစံမံမံ
နုမိနုပံလဲအုယိ
ဟဲကုဏ်သုသးဝါဒိပ်
အိပ်ဒီးပုကတီဂီတိပ်
၂. ပံစံမံဟဲထီဟုဏ်လဲ
လဲပစိလဲအံ့တုဏ်ယိ
တရံးသးတုဏ်လဲပစိ
ဟံးအိပ်သကီးပုဂံဖိ
၃. သးဝါဒိပ်ကျင့်သုပိညါ
လုဏ်န့ယုသုပုဇွဲ
သုတစဲဟံးန့အါ
အုယိတုဏ်ဟဲကုဏ်လဲ
၄. ဒီပုဂံသးစာ်မုဏ်ခါ
သးဝါဒိပ်အိပ်ကလီအါ
သုတမံခုဏ်န့အိပ်
ပိညါကျင့်သုကအါထိပ်

၅. နုတစဲဟုဏ်နီဟုဏ်ခိ
ပုကလုဏ်စိကဖိထိပ်
နုတနီဟုဏ်ခိအုညါ
ဒီပုကလုဏ်ကအိပ်ဖျါ
၆. ပုကလုဏ်ခိထိပ်ဖျါထိပ်
လဲပိညါကျင့်သုအိပ်ထိပ်
ပိညါထုဏ်မုာ်အိပ်ဒီးပု
လဲတပုမံဟုဏ်ဖျါ
၇. နုကလီပမုာ်တဟံး
ကလီမံဒီးကစဲခံ
မုာ်တအိပ်လဲမံသးဒု
စဲခံဒဲတုဏ်ပီယံ
၈. အုယိသးဝါဒိပ်ဟဲကု
စိပ်ထိပ်မံယုဟံးအိပ်ကု
ဆီဖိပံစိပ်ထိပ်မံနု
ဂုဏ်ဟံးန့ကျင့်သုပိညါ
လဲ-စိသးတီ

၇. စိလဲအံ့တကုဏ်သုအါ
တဒီးသီးပဲလဲညါ
ဟဲတုဏ်အိပ်ပုတကုဏ်သု
တဘုဏ်ပုလဲလဲထံတစု
၈. အိပ်ထဲတမံဘုဏ်တုဏ်အါ
ဒီပုဇွဲဒီးပဂံဘါ
မံခုမံသုတဂုဏ်
ဂဲထံဒီးဂုဏ်ကျေးဇူးတင်
၉. ဆာကတီဘုဏ်ထိပ်လဲလဲ
ပကီအံ့ပဘုဏ်ကုဏ်ပု
ပကမဂီလိပ်ကျင့်သု
ပဂုဏ်ကျေးဇူးတင်ယုန့
၁၀. တကုဏ်သုမုာ်တအိပ်
ပပုကလုဏ်မံပုဇွဲ
ဒီဆီမိဒိပ်ဝံဒီးဟု
တကုဏ်သုလဲပကြးယု လဲ-နီဝုဇုဇု

ဒေါ်တင်နုဒီးတင်နု

၁) သုပမုာ်ကီဖိမုဏ်ခါ
ယုန့ကုဏ်သုပိညါ
ကျင့်သုပိညါတုဏ်အိပ်သု
ဆါမုာ်လဲလဲသုကယု
၂) ကီဖိမုဏ်ခါသုတဖု
ကတဲယဲသုကနုကုဏ်
ကတဲယဲသုဒုအံ့
ကျင့်သုပိညါဟဲတုဏ်လဲ
၃) ကီဖိမုဏ်ခါကီးအက
လဲထိပ်ကုဏ်သုပိညါ
ကျင့်သုပိညါရဲလဲသး
ကီဖိမုဏ်ခါလဲအါအါ

၄) ကီဖိမုဏ်ခါလဲယုအိပ်
ကတဲယဲသုကနုနဲ
သုမုာ်အိပ်ဒီးတကုဏ်သု
လဲတပုသုတပုသု
၅) ကီဖိမုဏ်ခါဆဲးပြီသု
လဲဟံးန့ကျင့်သုပိညါ
သုမုာ်ပုဇွဲဒီးတဘုဏ်ဆု
တနံကကဲဘုဏ်ခိနီ
၆) ကီဖိမုဏ်ခါသးစာ်ဖိ
ဂုဏ်ဟံးန့ကုဏ်တမလိတ်
ဆာကတီလဲထိပ်လဲထီ
တဒီးသီးပဲလဲညါခိ
နီမုဏ်တြီဖိ(ကီဂံလုအကီ)

ကျင့်သုပိညါလုဏ်ပုဇွဲ

၁. ကျင့်သုပိညါလုဏ်ပုဇွဲ
ဖဲပအိပ်မုလဲဟိပ်ခိပ်
တကုဏ်သုမုာ်အိပ်ဒီးပု
ဖဲပအိပ်မုကတီခါ
၂. ဆာကတီလဲအိပ်ဒီးပု
ဟုဏ်လဲပသးမလဲပု
ကျင့်သုပိညါလိပ်ဒီးအါ
လဲပပုကလုဏ်အကျါ

၃. ကျင့်သုပိညါလဲပဂီ
ဒီသီးကဒိပ်ထိပ်အဂီ
ဖိဒီဖိသုပုသးစာ်
ဟုဏ်လဲသးမလဲပုပု
၄. လဲဟိပ်ခိပ်ဒီဘုဏ်အု
တကုဏ်သုမုာ်နီဂံတ
ပသုညါမုာ်နီဂံတ
ပဲသုညါပကကျေးဇူး

၅. ပမုာ်အိပ်ဒီးတကုဏ်သု
ပုကထံဆဲးပုတသု
တကုဏ်သုမုာ်အိပ်ဒီးပု
ပုကမလဲလဲဟဲပုပု
၆. ကုဏ်ကဒါကုဏ်လဲလဲညါ
ကီတအိပ်ဒီးပဲအါအါ
ကီအိပ်လဲအုတုဏ်တီ
ပုကလဲဂီစုတအိပ်

၇. မုမုာ်အံ့ဆာကတီ
ကီအိပ်တလဲလဲအါတီ
လဲကစာ်ကလိအကျါ
ပထံဘုဏ်လဲကီအိပ်ဖျါ
၈. တကုဏ်ဘုဏ်ကျင့်သုအါထိပ်
လဲထံကီပုကလုဏ်ဂီ
တကလဲသးန့ဒုဒု
ဟုဏ်လဲပသးမလဲပဲ

၉. လဲစိလဲအံ့ဆာကတီ
ပုကျင့်သုပတီအိပ်ထိပ်
ဘုဏ်ဆုတမုာ်လဲကီးတီ
ကလီတီဒီးပဲတနီ
၁၀. တကုဏ်ဘုဏ်ကျင့်သုတဖု
ပပုလဲထုတန့ဘုဏ်
ပဘုဏ်ယုအါလဲသးစု
ပိညါလုဏ်ပုဇွဲန့ထု
လဲ-နီဝါန့စု

ကညီမိမိးတဂီကုန်သ့

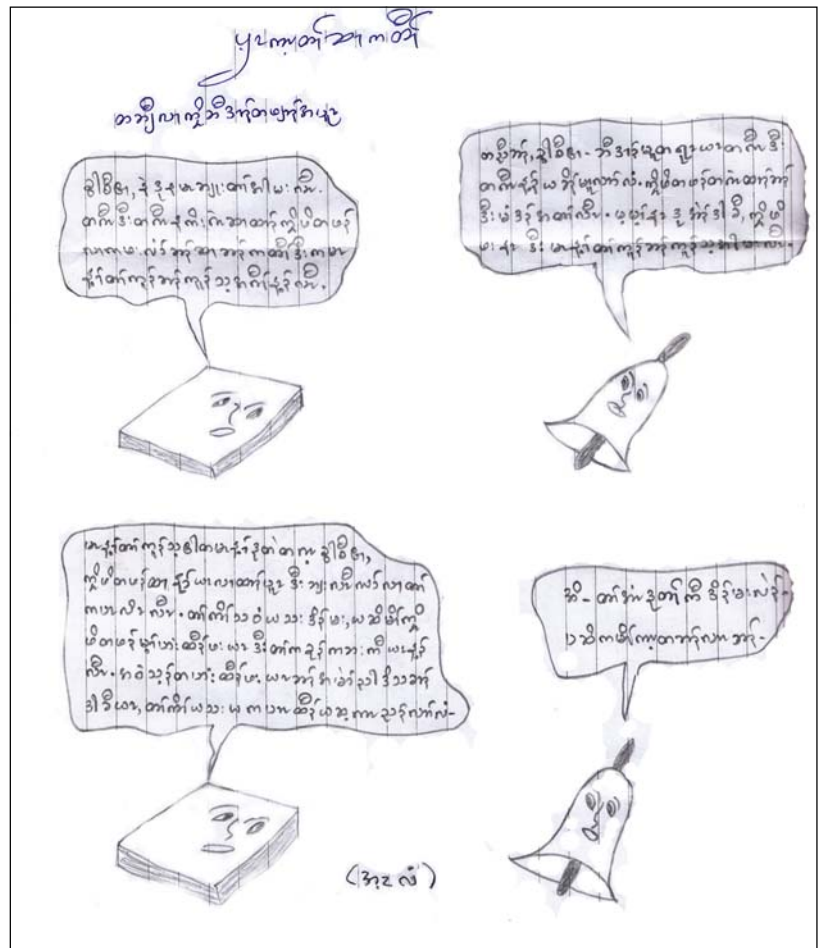
၁. ဆာကတီမှိုခါတနံ၊ ကျင်သုချုးစီးလဲတရံး
ကညိမိလကစာကျါ၊ အိပ်မံခဲဝဲဒံးအါမး
 ၂. မိပ်တဖဉ်တါအိပ်သး၊ တါဟ်ဒိပ်ကျင်သုပိညါ
လံာ်လံာ်တမ့တါရဲဒိပ်၊ တသုဘဉ်ဆဉ်ပအိပ်အိပ်
 ၃. ကညိမိအိပ်ဒံးတနီ၊ ကျင်သုလပျဲကစီဒီ
ကဟ့ဒ်နီကွာစါလခံ၊ စံးဝဲသါဘဉ်ယုအါဒံး
 ၄. တါဟ်သးအိပ်ဒံးအံအယိ၊ ပကြးဖျိးစိတဖျိးစိ
သးဒံးအံမ့အိပ်ဒီးပု၊ ကဲပုကုာ်ထီဘိထီပု
 ၅. ကုာ်အလိပ်ပကပူဂီ၊ ပိညါမ့တါလိပ်နီကီ
လဟိပ်ခိပ်ပကအိပ်ဖျါ၊ ဟ်ဒိပ်ကွာကျင်သုပိညါ
 ၆. ကညိမိစမးစကွာ၊ ကညိမိဒီးတါကျင်သု
ကညိမိမ့အိပ်တုယု၊ မိပ်ယဲကဒီးပနံယု....
- မဲာ်ကီာ်ထံယု၊ ယဲကူနါ

လာသးခလ်းဝိဉ်သုသု

၁. ပဲကညီဖိတဖှ်, ကျ်သုကအိၣ်မးသပှ်
ဖဲလးနီၣ်ဆံးဒ်အခါ, ဖိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ဒံးစးခိဝါ
၂. ဒ်ပလံာ်သုတလီၤမၤ, ၵုၣ်ကျဲးစးမးသပှ်ပှ်
ပဖိတန့ၣ်တၢ်ကျ်သု, သးမံဒံးသုဝဲတဂ့ၤ
၃. ဆိၣ်ထွဲမးစးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဘါ, ဖဲပဖိဆံးဒံးအခါ
တၢ်မးအီၤဖဲမ့ၢ်တၢ်ညိ, ပာ်တီၢ်ဟံးစးဒံးတသိ
၄. ခိဖျိတၢ်ကျ်သုတအိၣ်, ပးဆုၤထံကီၢ်မ့ၢ်တၢ်လိၣ်
ပတၢ်ကျ်သုမ့ၢ်လၢပျဲ, ပထံကီၢ်အံၤကလၢပျဲ
၅. ပဲကညီဖိတနီၤ, ကွၢ်ဆံးက့ၤအကညီကီၢ်
ခိယီၤဆုၤထံကီၢ်ဂၤ, အပျဲကလုာ်ကွၢ်ကဟံ
၆. အဝဲသ့ၣ်ဆိမိၣ်လီၤသး, ကကွၢ်လီၤက့ၤထဲအသး
စ့မ့ၢ်အိၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပျဲ, ထံကီၢ်ကန့ၢ်တမ့ၢ်လၢ
၇. ပဲကညီဖိကိးဂၤ, ထံကီၢ်ကန့ၢ်ပဘၣ်နၢ်
လၢပတၢ်သးတဖျါၣ်ယီ, ယုယုမးလၢတၢ်သးတီ
၈. ခိဖျိလၢပတၢ်လီၤဖး, နအဖသးခုနံၤတြး
မ့ၢ်လၢတၢ်သးတီတအိၣ်, ကဲထီၣ်က့ၤလၢတၢ်ဆိမိၣ်
၉. မုၢ်နံၤဒံးခါလၢကဟံ, မူဒါမုၢ်နၤယၤပဝဲ
လၢသးခုလဲထီၣ်ယုယု, တၢ်တီၢ်ကလၢပျဲဒုဒု
- တြၢ, သဲ, ကိသရၣ်မုၢ်, တဝဲရံၤ

ဟ့ၣ်ထီၣ်သကိးတၢ်ကမိၤ

၁. ဟုဉ်ထီၣ်သကိးတၢ်ကပိ၊ ဆူပပှၤကလုာ်ဂီၢ်ခိၣ်တကလၢတၢ်သ့အိၣ်သီး၊ ဝဲအသ့ပကဂၤလိာ်
၂. ပအိၣ်မူလၢဟီၣ်ခိၣ်အံၤ၊ တၢ်သ့ဘၣ်အိၣ်ဝဲအါမံၤတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်၊ တကိးဒီးလီၤဆိဝဲဒၣ်
၃. နံၣ်သီးကညိဖိကျါ၊ တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အိၣ်ဝဲအါပမ့ၢ်ဘၣ်က့ၤထီၣ်သတြီၤ၊ ဖုၣ်ဖုၣ်ထီထီအိၣ်ဝဲလီၤ
၄. ယကတဲကနာ်မ့ၢ်ထီၣ်တၢ်ဒွဲၣ်ဝဲဆိလၢသ့ၣ်ခံတကပိပှၤထံၣ်အီၤအါ၊ ပှၤအါကထံၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါ
၅. ပှၤအိၣ်လၢခိၣ်ထံးတနီၤ၊ တထံၣ်ဝဲအတၢ်ကပိအတၢ်ကပိမ့ၢ်ဒ်လၢၣ်၊ လၢအဂီၢ်မ့ၢ်တလီၤအဲၣ်
၆. မ့ၢ်လၢဆိသ့ၣ်ခံအယံ၊ ပှၤသ့ၣ်ညါသ့ၣ်ခိၣ်ထံးဖိပှၤသ့ၣ်ခိၣ်ထံးတၢ်အိၣ်မူ၊ ဆိအိၣ်လၢထးဒုးနာ်ဟူ
၇. ပကတဲတၢ်ကူၣ်သ့ထီၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်အဒိယုဝဲကျဲးဒီးတူၢ်ဆါသး၊ ကလုာ်ဂီၢ်ခိၣ်ဘၣ်အာသး
၈. ဒ်ကလုာ်ကထုၣ်ဖျးဂီၢ်၊ ဆူပှၤလီၢ်ခံတအိၣ်တီၢ်

စေ့ဖျက်နှုမ ၂၁၄၁၁၁၁၁၁

အစာမစားမီ၊ အစားအသောက်ချက်ပြုတ်ချိန်နှင့်အိပ်
သာမှထွက်လာသောလက်ကိုရေနှင့်ဆပ်ပြာတို့ နှင့်တ
ကွဲဆေးကြောရန်။

ကလေးငယ်များအားမိခင်နို့ ကိုသာတိုက်ကျွေးရန်၊
သောက်ရေတွင်ကလိုရင်းဆေးရည်မထပ်ထားပါက
ရေကိုကို၊ ချက်သောက်သုံးရန်။

အစားအစာများကျက်အောင်ချက်ပြုတ်ရန်နှင့်ဖုံးအုပ်
ထားရန်.

အိမ်သာကိုအသုံးပြုရန်နှင့်ကလေးမစင်များအားသေ
ချာစွာသန့်ရှင်းရန်.

လေဆေး (Like Aluminium) များကို ကြာရှည်စွာ သုံးစွဲခြင်း မပြုရန် အစာအိမ်အတွင်းရှိ အက်ဆစ်ဓါတ်သည် ဘက်တီးရီးယားများကို တိုက်ခိုက်နိုင်သည်။

ကဝိကုဿိဆေးဝမ်းခြင်း

ကာလဝမ်းရောဂါအတွက်သာ ကာလတိုကာကွယ်ဆေးရှိသည်။ ရောဂါအမြောက်အများကူးစက်ပျံ့နှံ့သောအချိန်တွင်ရရှိပါကအသုံးဝင်သည်။

●●●●●

ငှက်ဖျားရောဂါ(အခန်း၁၅.၂), အလယ်နားရောင်ရမ်းခြင်း ခေါ်Otitis media(အခန်း၂၁.၁) အဆုပ်ရောင်ခြင်း (အခန်း၂၁.၂), ဦးနှောက်အမြှေးပါးရောင်ခြင်း (အခန်း၁၅.၁), ဆီးလမ်းကြောင်းပိုးဝင်ခြင်း (အခန်း(၁၃.၁)ကာလဝမ်းရောဂါ (အခန်း၁၂.၂)

တကြပ်ပြုချက်-ဆေးငါးများစံနစ်တစ်ခုတည်းကန့်သတ်ရန်နီးစပ်ရသော ဆေးဝန်ထမ်းများကိုမေးမြန်းပြီးမှဆေးဝက်ကိစ္စသစ်များသိရှိသည့်

သရုပ်တင်ကဏ္ဍသဘာဝ Teacher Talk

ဆု ဒီပလိုမာပညာသင်တန်း

အဆိမ့်ယူဆိမ့်ဂုဏ်ကိန်းကလေး
သုတံ ဖုံးတံ မအပူဒီး လာသု
တံဆိမ့်တံဆိမ့်အပူမိသုကပူ
ဖူးဒီး နှုတ်ဒါ အတံ မအမူဒီး
တံကိတံခဲအကလုကလုတ
ဖှ်မုပတံဆာဂုဏ်သုဒီးထု
ကဖှ်လာသုဂီနီလီ။

ပစံးဘျူးဘဉ် သုဒိဉ် မးလာသု
တံဖုံးတံမအပူသုမုဘဉ်ကွာ

ဆာဉ်မံဒီးတံကိတံခဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲဘဉ်ဆဉ်သုဟ့ဉ်လီသုနီမိ
နီသးလက်လက်ဆုဆုဒီးသုမအတံအဂုကတံနီလီ။ ပသးစုဒိဉ်မးလာ
သုဟ့ဉ်နီလီဖးဘဉ်ပဝဲကိးကလေးသုလံတံကစီဉ် “ပယုပပို” အံအယိ
နီလီ။ လံပယုပပိုအံဟ့ဉ်ပုတံကွာဘဉ်ကွာသုအံမးတံလာပတ
သုဉ်ညါဒီးနံဟ့ဘဉ်အံသုတဖှ်ပသုဉ်ညါအံထီဉ်ဘဉ်တကးဘဉ်ပ
သုဉ်ညါဘဉ်ပပုကလုကတံဘဉ်ဖှ်ဘဉ်နးလာအဘဉ်တံဆိမ့်တံမ
အမူဒီးအံလာပယိကလုကတံခိမိမိရီတဖှ်အယိနီလီ။ တံဂုအံမု
တံလာအဒုးဟူးဂဲပသးလာပကတံဆာထီဒါမသဘ်းကွာဒီးဒုးလီပိုကွာ
သုးပဒိဉ်မိရီသုနုတဖှ်အံလာအချနီလီ။ ပဟ့ဉ်ဂံဟ့ဉ်ဘါသုပယုပ

ပိုတဖှ်လာသုကထုး ထီဉ်ရ
လီလံတံကစီဉ်ပုကညီတံ
တုဘဉ်တဖှ်အံလာဟီဉ်ခိဉ်ချ
ဒီး ဘဉ်ထံ ကီ အံဘဉ်ခဲလံဒ်
သီးပုကသုဉ်ညါအံထီဉ်ဘဉ်ပ
ပုကလုကတံတုဘဉ်လာအ
ဘဉ်တံဆိမ့်တံမနးလာသုးပ
ဒိဉ်မိရီတဖှ်အံနီလီ။ ပ
စံးဘျူးဘဉ်သုကိးကလေးသုတံ
မအပူသုကွဲးစးလာအဂုက
တံဒ်သီးပပုကလုကထီဉ်ဖိ

အဂီသုဟ့ဉ်လီသုသးလက်လက်ဆုဆုလံနီလီ။
တံဘျူး ယုသုသုပတံမနး စီခရ်စတိဉ်ဖှ် မဲလးဒဲကဝီ(LMTC)

**ယမံမုဒီမုပစီဒီး-သးနံဉ်ခိဉ်(၁၉)နံဉ်.ယခိဉ်တဂီဒီမုဒီခိဉ်ထံခိဉ်သံသီ
ဒီး, ယမံမုဒီမုပစီဒီး.** ဘဉ်ယးဒီးသုဉ်ထီဉ်ကွာအံဒီး ယနီကစ
အဂုအံယသးအိဉ်တုးယဒီပုဝဲခိဉ်နံဒ်ယသုဉ်ညါလီသးတမးလီ။
ဘဉ်ယးဒီးသုဉ်ထီဉ်ကွာအံအိဉ်သုဉ်လီအသးဖဲယဲပကရံအကတံဖဲဘု
လိကွာအကံခိဉ်နီလီ။ ဒီးနံဉ်ခါလာအပူကွာသုတဖှ်ယတသိဉ်လိ
တံနီတနံဉ်ဘဉ်။ ဒီးတနံဉ်ညါအံ ဒီဖိုလာယတအိဉ်လာကွာဘဉ်အယိသုဉ်
ထီဉ်လိဉ်သရဉ်ဒီးမိတံကွာမံးတံးလဲကွာယဒီးသံကွာသံဒီးယတံဂု
တံ ကျီတစးဖိလီ။ ဒီးဖဲအဝဲ သံ ကွာယအခါနီ ယစံးဆာအံဒ်
အံ“တံစာ...တမုလီယဖိုတံဖိုတံဘဉ်။ ဒီးယတသုလံလံစုကိး
ဘဉ်။ အယိယမတသုတဘဉ်ဘဉ်။ ဒီးယမတဘဉ်စုကိးဘဉ်”။ အဝဲ
စံးဆာကဒီးယဒ်အံ“တလိဉ်ဘဉ်ဖိဒိဉ်မုဉ်စာ. တံယဝဲသးစုဘဉ်နသပု
ကတံလီ။ ဒီဖိုလာဖိသုဉ်သုတဖှ်ကအိဉ်ဘဉ်ကွာအဂီပလိဉ်ဘဉ်ဒီး
ပဂုကွဲးစးယသုရဉ်ဖိသုဉ်သုတဖှ်ကအိဉ်ဘဉ်ကွာမံမကဆးလဲသး
အဂီပလိဉ်ဘဉ်သရဉ်အယိယနီလာနကတံထီဉ်ကွာမုဒါလီ။ နမုတ
ဟံးထီဉ်မပုဒါဘဉ်နုကွာအဝဲနီယသုဉ်ညါတအိဉ်ဘဉ်လီ”။ ဒီဖိုလာ
အတံယဝဲသးစုယအယိ ယကဘဉ်ဟံးထီဉ်မပုဒါကွာမုဒါလာသုဉ်ထီဉ်
ကွာအဂီနီလီ။ မုမုလီယနီကစနုသုအိဉ်မိဉ်လာမုမုလာသုရဉ်ပတံ
နုဘဉ်လီ။ ယတံသုဉ်ဟံးသးလာယကအိဉ်ဒီးကွာယဖိုတစုနီလီ။

ဒီဖိုလာမိပံပုဝဲလီတုဉ်လီကကအယိယတံတံတံဒီးယကစတံလာ
ထီဉ်ပုထီဉ်လာဘဉ်။ ဖဲလာယအိဉ်ကွာအခါ ယမလီနီသမးဒ်သီးယတံ
သုတလီမတဂုအဂီယကွဲးစးစးမကွာအံသုပုတုဒ်လဲယဟးဖဲ
ဒုးယဝဲယုအံနီလီ။ ဒီးစးထီဉ်ကဒီးဖဲ(၂၀၁၀)နံဉ်အပူမုဒါအိဉ်ဒီးယ
လာယကဘဉ်ဟ့ဉ်နီလီကွာဖိဒ်ဖိသုဉ်သုတဖှ်လာယတံကွာတံဆး
တံသုတံဘဉ်လာအိဉ်ဒီးယတဖှ်မုတံသးစုအဒိဉ်ကတံလာယဂီနီ
လီ။ ယမုတဖှ်တံဖိုတံဘဉ်ဆဉ်သုနုကွာ ဖဲတံသုတံဘဉ်လာအိဉ်ဒီး
ယတဖှ်ယကကွဲးစးစးအဂုကတံနီလီ။ ခိဉ်နီပုဘဉ်မုဘဉ်ခါလာ
တံဖိခိဉ်တဖှ်ယဆာလာသုကဟဲဟ့ဉ်ကွာဟ့ဉ်ဖးတဲနံဟံလီပသးနီ
လီ။ ပမုကွာကခါကွာလာသုဉ်ထီဉ်လီကစတံတံအံဒု တံကွာဘဉ်
ကွာသုဆံးစုဒ်ဒိဉ်မးလီ။ ဒီဖို
လာ မိ ပံ တ ဖှ် တံ ကွာ ဘဉ်
ကွာသုတအိဉ်စုကိးဘဉ်။ ဒီဖို
လာမိပံတဖှ်ဒိဉ်ထီဉ်တအိဉ်
ဘဉ်ကွာအယိ တယုဘဉ်ဟး
ဘဉ်လာထံ က ကီ က ဘဉ်။ ဒီး
တံသုဉ်ညါစုခဲစုကိးလီ။ ဒီး
ယဲစုကိးတံကွာဘဉ်ကွာသု
တအိဉ်ဒီးယစုဘဉ်။ ယဘဉ်
ဟ့ဉ်ခိဉ်ဟ့ဉ်နီဖိဒ်ဖိသုဉ်အံ မု
တံလီမံဆုးလာယဂီဒိဉ်မး
လီ။ နသကတံသုတံဘဉ်လာအိဉ်ဒီးယတဖှ်ကဟ့ဉ်လီယသးဒီး

ယကကွဲးစးစးလာယထံယကီဒီးယပုကလုကအဂီဖဲတံသုအိဉ်ဒီးယ
တဖှ်လီ။ ဖဲယအိဉ်ကွာအခါယမုတဲလီ ယသးလီကလာယအံးလီဝီ
လီယသးစုတမုကိဘဉ်။ ဖဲယအိဉ်ဒီးကွာအခါယမလီနီတနံဉ်တတံ
ကိးမုနီလီ။ ယတလီတံနီတနံဘဉ်။ မသုကမုနီအိဉ်ကပုဒ်ပုဒါ
ယတံအံဒ်ဒီးတံဆိဉ်ဂုကလီဘဉ်လာသုအိဉ်ကိးဒီးနီဂုဒီးနီတကွာ
မုယတံဆာဂုလာသုဂီလီ။ ပုကွဲးတံ ဟဲလာပုမသ ကိး တံ
ဖိ နီမုပစီဖိ တံဘျူးဒိဉ်မးလီ

ဆု.....ကွာသုပညာသင်တန်း....

အဆိကတံမိတံထံတံတံကစကဆိဉ်ဂုဘဉ်သုထီဉ် လာသုတံဖုံးတံ
မအပူနီ မုယတံဆာမုလံ ဒီးထုကဖှ်လာသုဂီနီလီ။
ယသးစုဒီးစံးဘျူးဘဉ်ပုမသကိးတံဖိတဖှ် လာပနီဘဉ်တံနွဲးတံ
ယံလာပကကွဲး ဒီးဟံဖျီယကွဲးအံအဂုအကျီအတံအိဉ်သး ဒီးပပုမ
တံဖိတဖှ်အတံအိဉ်သးနီလီ။ ယမံမုနီသမုထုနီလီ။ ယကွဲးအံ
မုဝဲဒုဉ်နီနုသုဝီနီတကီကီဆဉ်နီလီ။ ယသးနံဉ်အိဉ်ဝဲဒုဉ် ၄၀ နံဉ်
နီလီ။ ယစးထီဉ်သိဉ်လိဝဲဒုဉ်တံဖဲ ၂၀၁၀ နံဉ်နီလီ။ ယဒ်အံယသ
ဝီအိဉ်ဝဲဒုဉ် ၉၈နး. ဝီရီကီဆဉ်လီ။ လာယနီဆံးအခါလဲလဲယလဲ
ဒိဉ်ထီဉ် ယအိဉ်ယဲဒုဉ်ကွာ (မိဉ်လမူဉ်နီဂံ ၄တံထီကွာ)ထီလူခိဉ်
တံဘါယုသရဉ်ပုကညီကွာရံပုနီလီ။
ယဒိဉ်ထီဉ်ယဲယဲယဲယဲယဲဒုဉ် ဒီးတုမုယမလီတံသု ဒီးယစးထီဉ်.ထီဉ်
ဖဲ (၇)တံ တနံဉ်နီယတအိဉ်ဘဉ်ကွာတံဘဉ်။ မုလာကွဲးတံအိဉ်သး
တဂုဘဉ်။ တံဟူးတံဂုအိဉ်ထီဉ်အယိယထီဉ်ဘဉ်ယဲ (၇)တံ တနံဉ်နီ
ယထီဉ်ဘဉ်ယဲကွာ (၆) လီလီ။ ဘဉ်ဝဲဒုဉ် (၈၈ကွဲးတံဒုးဟံဖျီတံ
ဘဉ်သး)နီလီ။ ယအိဉ်ဘဉ်ဝဲကွာအတံတုဖဲနီလီ။
ဒီးပကွဲးအံအိဉ်သုဉ်လီအသးဖဲ ၁၉၉၅ နံဉ်နီလီ။ ဒီးပကွဲးအံအိဉ်ဝဲဒုဉ်
တုလံတံလီ။ ပပုကွဲးဖိမဲလံအိဉ်ဝဲဒုဉ် ၆၅ ကလီ။ တံဆံးနီအိဉ်ဝဲ
ဒုဉ်၂၈က, တံဒိဉ်နီအိဉ်ဝဲဒုဉ်၉ကလီ။ တံတံနီအိဉ်ဝဲဒုဉ်(၆)က.ခံတံ
နီအိဉ်ဝဲဒုဉ်(၁၀) ကနီလီ။ သတံနီအိဉ်ဝဲဒုဉ်(၇)ကဒီးလံတံနီအိဉ်ဝဲ
(၅) ကလီ။

ပသိင်လိတံခဲလက်သရုပ်မုၢ်အိၣ်ဝဲဒၣ်သးဂးန့ၣ်လီၤ.

တတီးဒီးခံတီးန့ၣ်သရုပ်မုၢ်သိၣ်လိဝဲတဂးဒီးသရုပ်မုၢ်အမံၤမုၢ်ဝဲနီၢ်တကံ
န့ၣ်လီၤ. ဒီးအသးအိၣ်ဝဲ (၂၄)န့ၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲဒၣ်အိၣ်ဝဲ ယုတီးန့ၣ်လီၤ.
သး, လွံတီးတဖၣ်တခိၣ်တၢ်သိၣ်လိလၢသရုပ်မုၢ်နီၢ်ဖိမုၢ်နးဒီးသးန့ၣ်
အိၣ်ဝဲ (၂၂)န့ၣ်လီၤ. ဒီးအဝဲဒၣ်အိၣ်ဝဲ ၉တီးလီၤ. ယဲယနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ယဲယ
ဖိၣ်ယဲဒၣ်ဖိသၣ်ဆံးလီၤ. ယအိၣ်ယဲဒၣ် (၇)တီးလီၤ. ဒီးလၢပကွီၢ်အံၤအိၣ်
သ့ၣ်ထီၣ်အသးန့ၣ်မုၢ်လၢကွီၢ်ဖိမုၢ်ပတဖၣ်အတၢ်ပတဖၣ်မၤသကိးတၢ်ဒ်သိး
ဖိလံးတဖၣ်ကမၤလိတၢ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ဖါအယိ
အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကူၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်တၢ်အိၣ်တကူတလၢဘၣ်ဆၢၣ်အဝဲသ့ၣ်ဂုၢ်ကျဲး
စးထဲးဂံၢ်ထဲးဘါဆုၢ်လံးလၢကွီၢ် ဒီးပတဖၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီးပုၤန့ၣ်လီၤ.

ဒီးမုၢ်မုၢ်ထဲကွီၢ်ဖိမုၢ်ပတၢ်ပတဖၣ်မၤသကိးတၢ်န့ၣ် ပကွီၢ်အံၤတကံထီၣ်စ့ၢ်
ကိးဘၣ်. မုၢ်လၢကူၣ်သ့ဆဲးလၢပုၤမၤသကိးတၢ်ဖိ လၢတၢ်ဖိခိၣ်တဖၣ်မၤစၢၤ
စ့ၢ်ကိးဝဲလၢ ကွီၢ်ဖိမုၢ်ပတၢ်လၢကူၣ်လၢကူၣ်လၢအမုၢ်ဝဲလံာ်လံာ်အတၢ်ပိး
တၢ်လီၤ ဒီးသရုပ်အတၢ်ဘူးတၢ်လဲတဖၣ်န့ၣ်အယိ ပကွီၢ်အံၤအိၣ်သ့ၣ်လီၤအ
သးန့ၣ်လီၤ. မုၢ်မုၢ်လၢယဲတခိၣ်ယတမုၢ်ပုၤလၢအဖျိတၢ်ဖျိတီးဘၣ်. တၢ်ကူၣ်
ဘၣ်ကူၣ်သ့, တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်တအိၣ်ဝဲဘၣ်အယိသးဆံးယဲလီၤ.
ဒ်သိးပကွီၢ်အံၤကယုၢ်ဆုၢ်မဲၣ်ညါအဂီၢ်ပလိၣ်ဘၣ်သရုပ်သမၤ ပုၤမၤသကိး
တၢ်လၢတၢ်ဖိခိၣ်တဖၣ် အတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါဟံးစ့န့ၣ်ကျဲးအါအါ ဒ်အလီၢ်အိၣ်ဝဲ
အသိးမုၢ်ပတၢ်ဆၢၣ်မုၢ်လၢဘၣ်ပဝဲလီၤ.

ယုယုဖိးမိးဆုတၢ်မၤန့ၣ်ဖိတၢ်, နီၢ်သမၤထု, နီၢ်ဖိမုၢ်န့ၣ်, နီၢ်တကံ

(ဖိန့ၣ်မုၢ်သဝီ, န့ၣ်ယၢ်ကီၢ်ရၣ်)

**သးခိၣ်ကွဲးခံးဘျးခံးဖျိကွဲးကွဲးသရုပ်, သရုပ်မုၢ်သရုပ်မုၢ်ပုၤဝဲဒၣ်လၢတၢ်
ယုၢ်ယုၢ်ပတၢ်ခိၣ်ဒီးသးခိၣ်နီၢ်နီၢ်ခါခါန့ၣ်လီၤ.**

သ့ၣ်ညါဘၣ်လၢသ့မုၢ်ပုၤလၢအအိၣ်အပုၤကလုာ်အိၣ်အထံအကီၢ်အယိသ့
ဟ့ၣ်လီၤသ့သးသ့ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့သ့ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ဆၢကတီၢ်
အယိသ့မုၢ်ပုၤလုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်လၢပုၤဝဲလၢကီၢ်လီၤ. လၢသ့တၢ်ဖိးတၢ်မၤအပုၤ
တဘျီဘျီသ့ကတၢ်ခိၣ်ဖျိဘၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲအါမးလီၤ. လၢအိၣ်လၢဆိးလၢ
အိၣ်လၢအိၣ်ကီၢ်ခဲဘၣ်ဆၢၣ်သ့ကမုၢ်ပုၤလၢဟံးထီၣ်ထဲၣ်ဘိးဒီးယၢ်ကဒါ

က့ၢ်လၢခံဘၣ်. မုၢ်ဒ်သ့ဂဲၤအ
ထၢၣ်မၤတၢ်တၢ်အသိးသ့ ဟံး
လီၢ်စုမၤသကိးတၢ်သ့ဟ့ၣ်ထီၣ်
သ့တၢ်ကွဲးလုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်သ့ၣ်တ
ဖၣ်ဝဲပဖးဒီးကဲထီၣ်ဝဲယဲတၢ်ဂံၢ်
တၢ်ဘါလၢပဂီၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်အါအါန့ၣ်
လီၤ. မုၢ်တနံၤန့ၣ်ယဲစ့ၢ်ကိးလၢ
ယကမုၢ်ပုၤမၤတၢ်ယုၢ်ဒီးသ့လၢ
ကညီကီၢ်အပုၤလၢထံကီၢ်ဒီးပုၤ
ကလုာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်
ခဲအံၤယမုၢ်ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတက
ဘၣ်ဆၢၣ်တီၢ်ပတၢ်ယဲလၢခဲမုၢ်ဆၢၣ်

ယကမုၢ်ထံကီၢ်လုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်တကန့ၣ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤတီၢ်စၢၤမၤစၢၤသ့
လၢတၢ်မၤစၢၤဒီးလၢဂံၢ်လၢဘါမုၢ်တနံၤဘၣ်ဆၢၣ်ထုကဖၣ်လၢသ့ဂီၢ်မံသ့ကမၤ
န့ၢ်အိၣ်ကဲအိၣ်ဂံၢ်အိၣ်ဘါပုၤဒၣ်ပုၤဒါမၤသကိးတၢ်ယုယုတၢ်မုၢ်လၢဖိ
တၢ်“မုၢ်ယဲခွဲၣ်”ဖျိထီၣ်ရဲရဲတက့ၢ်. ပုၤဒီးတၢ်ခံးဘျးတၢ်ယုးယိၣ်ပတၢ်
အါ ဆၢမုၢ်ယဲဖိ မဲၢ်လးဒဲးကဝီၤ, LMTC first year student Arts

**ဆုၢ်ကညီဒီးကလုာ်ကူၣ်သ့ပုၤမၤတၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်ကသ့ၣ်သ့ဒုၣ်ကသ့ၣ်သ့ဒုၣ်
ခံးခံးလီၤ.**မုၢ်မုၢ်ယဲတကန့ၣ်ယမံၤမုၢ်ဝဲစိညၢၣ်ဒိၣ်ယအိၣ်သဝီညၢၣ်တုၤလီၢ်န့ၣ်
လီၤ. ယဒိပုၢ်ခါအိၣ်(၆)ဂၤပိာ်မုၢ်(၅)ဂၤပိာ်ခါထဲယတကမၤစိလီၤ.ယမိၢ်ယပၢ်
လုၢ်အိၣ်လုၢ်အိၣ်ယလၢတၢ်ဖိးအိၣ်သ့ၣ်တုၤမုၢ်ယဒိၣ်ထီၣ်တဖၣ်ဒီးယပၢ်သံသ

ဒၣ်ကွဲးယဒီးယအိၣ်လီၤတၢ်က့ၢ်ဒီးယမိၢ်ယပုၢ်ယဝဲမုၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်
တဖၣ်အိၣ်ဒီးလၢယအိၣ်ကွီၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဆုၢ်ယလၢကွီၢ်နးနးကျဲးကျဲးန့ၣ်
လီၤ. ယအိၣ်ကွီၢ်လၢဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၢၣ်မဲးမဲးကရၢ်ကွီၢ်ဖျိထီၣ်(၃)တီးဒီးယပုၢ်ဝဲ
အိၣ်ဒီးဝဲလၢယကဆဲးအိၣ်ကွီၢ်ဆုၢ်ညါဒ်သိးယတၢ်န့ၢ်ဖါကအါထီၣ်အဂီၢ်
န့ၣ်လီၤ. ဝဲ ၁၉၇၈န့ၣ်န့ၣ်ယလဲၤအိၣ်ကွီၢ်လၢဘုဆါဒါကီၢ်ဆၢၣ်တီးခၢၣ်သး
ကွီၢ်(၃)န့ၣ်ယဖျိထီၣ်(၆)တီးမုၢ်လၢတၢ်တသ့တဘၣ်ဒီးတၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ်အ
ယိယပတၢ်ယၢ်ယတၢ်မၤလိန့ၣ်လီၤ. ဝဲ ၁၉၈၁န့ၣ်အပုၤယတၢ်အိၣ်ဘၣ်ယ
ပုၤကလုာ်ဖိဒ်ဖိသၣ်ဒ်သိးခါဆုၢ်ညါကသ့အါန့ၢ်ယကကဲထီၣ်ဘၣ်ထံကီၢ်အ
ခိၣ်တယၢ်လၢအတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၢၣ်လၢာ်
ယဲၣ်ယဲၣ်မဲးမဲးကရၢ်ကွီၢ်ယသိၣ်လိတၢ်လုၢ်န့ၣ်ဒီးယဟံးယဟံးဖိယိဖိဒီးမုၢ်လၢ
ယဟံးဖိယိဖိအိၣ်ဘၣ်တၢ်သိၣ်လိအယိယသိၣ်လိတၢ်လၢယတၢ်သးဆုၣ်
အပုၤန့ၣ်လီၤ. ယသိၣ်လိတၢ်န့ၣ်န့ၣ်ပုၤထီၣ်ဝဲ၁၉၉၁န့ၣ်ဒီးယလဲၤထီၣ်တၢ်
ကီၢ်ခါတၢ်မၤလိမဲးမဲးတၢ်တြီၤလၢတၢ်သ့ၣ်ဆုၣ်သးဆုၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်ဖံးညါ
အပုၤန့ၣ်လီၤ. ယဟံးက့ၢ်သိၣ်လိကဒီးတၢ်တနံၤယကွီၢ်တချုးပုၤဒီး န.အ.ဖ
ဟံးထီၣ်မၤပျီကွဲးဝဲဖါဝဲကွီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲန့ၣ်တဘျီမုၢ်လၢအိၣ်က့ၢ်တသ့တဘၣ်
လၢဘၣ်အယိယကစၢ်ဒီးဟံးဖိယိဖိဘၣ်ယုၢ်ကန့ၣ်ကွဲးဆုၢ်မဲးမဲးမုၢ်န့ၣ်
လီၤ. ယဖိမုၢ်မိၢ်ဘၣ်ယုၢ်ဒီးအဟၢဖၣ်ဖျိဘၣ်အိၣ်ဖျိအဖိလၢပုၤလိၣ်ကျိ
ကၢ်န့ၣ်ခိၣ်လၢကွီၢ်ထံမုၢ်အကျါလၢတၢ်နးတၢ်ဖျိလီၤဘျးလီၤတီးအပုၤန့ၣ်လီၤ.
ယယုၢ်ဒၣ်ထဲဆုတဘျီလၢယလီၤလီၤဟံးဘၣ်ယသးကိးမုၢ်န့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဝဲ ၁၉၉၄န့ၣ်န့ၣ်ခိၣ်ဖျိဘိကဲထီၣ်ကဒီးဝဲအယိယတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဒီးတၢ်လီၤ

ပုၤလီၤဖုးအိၣ်ထီၣ်ကဒီးဝဲမုၢ်
ပုၤလဲၤန့ၢ်ယဘၣ်ဆၢၣ်သန့ၣ်က့
ယအိၣ်ယဲကံတဟံးဒ်တၢ်တ
ထုၣ်အသိးလီၤ. တုၤမုၢ်ယအိၣ်
ထံခိၣ်ထၣ်တသ့လၢဘၣ်အယိ
ယသးလီၤယသးလၢမဲးမဲးထၣ်
တၢ်ဘျီတၢ်ဘါဂီၤထံးပုၤလီၤသ
န့ၣ်က့လၢဝုၢ်ဒိၣ်ပုၤယတလီၤ
ဘၣ်. ယအိၣ်ကးဒီးယသရုပ်
သမၤဂံၢ်ဒီးတုၤယဲပုၤတၢ်ပိာ်
တၢ်တဲလၢတၢ်ကီၢ်သ့ၣ်ကီၢ်သးအ
ပုၤန့ၣ်လီၤ.

ဝဲယအိၣ်ဒီးန့ၣ်အခါယဘၣ်တုၤဘၣ် န.အ.ဖ အတၢ်ဝဲတၢ်စိၢ်, တၢ်မၤဆုၣ်
မၤစိးထီၣ်တလီၤ. ဝဲယဟံးထီၣ်အိၣ်ကယိလၢကနဲထၣ်သဝီယမၤသဝီသးပုၢ်
လၢကိးကပုၤဒီးအပုၤယဘၣ်တုၤဘၣ်ခိၣ်လၢ န.အ.ဖ အတၢ်ဝဲတၢ်မၤအယိ
ဝဲ ၂၀၀၂ န့ၣ်အပုၤယန့ၣ်လီၤကဒီးလၢယတၢ်အိၣ်ဘၣ်ယပုၤဖိဒ်ဖိသၣ်တဖၣ်
ယစးထီၣ်သိၣ်လိကဒီးတၢ်ဖိန့ၣ်လီၤ. ယသိၣ်လိတၢ်ဖိကနဲထၣ်သဝီဒီးယ
စးထီၣ်န့ၢ်ဘၣ်တၢ်ပိးတၢ်လီၤလၢဖိသၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ယုၢ်ဒီးယဂီၢ်ဂုၤလၢဘၣ်
ဘၣ်လီၤ. ယသိၣ်လိတၢ်တနံၤဒီးယက့ၢ်သိၣ်လိကဒါက့ၢ်လၢယဟံးယသ
ဝီဝဲညၢၣ်တုၤလီၢ်သဝီဒီးယဟံးက့ၢ်ထွဲက့ၢ်ပုၤလၢအသိၣ်လိတၢ်လၢယဂီၢ်တက
အခံတဘျီတဘျီန့ၣ်လီၤ. ယ
က့ၢ်သိၣ်လိတၢ်လၢညၢၣ်တုၤလီၢ်
သဝီဖိကွီၢ်(၅)န့ၣ်ဒီးယဘၣ်ဟး
က့ၢ်ထွဲကွီၢ်လၢယကရၢ်ပုၤတဖၣ်
ကိးဖျိဒဲးအယိကဲထီၣ်စ့ၢ်ကိး
တၢ်လီၤဘျးလီၤတီးန့ၣ်လီၤ.

သိၣ်လိတၢ်(၅)န့ၣ်ဝဲညၢၣ်တုၤ
လီၢ်သဝီဝဲယဟံးလီၤမၤကွဲးယ
မံၤလၢတၢ်သိၣ်လိဒီးယထီၣ်ယုၤ
က့ၢ်ပုၤလၢအသိၣ်လိတၢ်လၢယ
လီၢ်တလါတဘျီတလါတဘျီ

ပကဏ္ဍကွေးစာစိကထိတိုက်ကပပကလုလကအလီသနာကိးကပလီ. အယိသတးဒီးပကညိဖိတဖဉ်ပမုာ်ဘဉ်အိဉ်ပြုတနီလကကီပူ, တနီလကကီချ, တနီလကထံဆကကီဆဘဉ်ကိဘဉ်ခဲဒဲကဝီပူ ဘဉ်ဆဉ်သနာကုဒ်လဉ်ဂုဒ်လိဉ်ဂု “ကညိဖိဘဉ်မကကညိဖိ” ဖဲတသုဆိဉ်ဒီးပုတကလ လီတကလ သနာဒ်ဘဉ်ဝဲနဉ်မုာ်ယတံထိဉ်ယတံဟဉ်ကုဉ်အဆဲးလီ. တဘျူးဒိဉ်မးလကွဲးဆဘဉ်လိဉ်ဆုပယိပပုအိဉ်အယိဒီးသးခဲဒိဉ်မးလီ. Saw Hsue Mae Sot. LMTC1st Art year

ဆူ. ဗပကလုကညိဖိ

ယစံးဘျူးသုဒိဉ်မး မိယူကလဲတံဒီးပပကလုတုပတံမုာ်လံကွဲးဖိလကွဲးတကကု. သးခဲဒိဉ်မးလကွဲးဆဘဉ်မသကိးတံလကခါဆုညါပပကလုတံဂုထိဉ်ပသိထိဉ်အဂီနီလီ. အါနီအနဉ်ခိဖိလပပဘဉ်သုတံကွဲးအယိပတံသုညါအါထိဉ်ဒီးဖဲပပကလုအိဉ်ဘဉ်လကတံဖိတံယဉ်ဒုဒါတံကုအါကုသိအိဉ်ဝးတရံးပုအဆကတီ သုမုာ်ဆဉ်ဖးဒိဉ်တဖျဉ်လကတံထိဉ်ဒီးဆုပပကလုဆုတံကပီအယိပစံးဘျူးဘဉ်သုအိဉ်အဆါနဉ်လီ. ဘဉ်ဆဉ်ပတတုဒီးဆုတံလကတံပုအဖိတံအဖိလံဒီးဘဉ်. ဆကတီခဲအံပထိဉ်ဘဉ်လကပပကလုအိဉ်ဘဉ်ဒီးလကတံကုဘဉ်ကုသု. တံအိဉ်ဆုဉ်အိဉ်ချ, တံအိဉ်တံအိ, အဖျဉ်ကုလံလကအလီဒီးတဘဉ်အံအပူဘဉ်ဆဉ်ပသးဆဲးသးဟးဂီအလီတအိဉ်ဘဉ်. ကညိဖိမုာ်တကုဒီးလီအကီဆုတံကုဘဉ်ဒီးသုညါလပတံဟံဆါအံအဆါလီတုတသုဘဉ်နဉ်လီ. ပတံဟံဆါလပခိဉ်နီသိဉ်ဒုဒါလီတံနီပုကွဲးအံကတံတသုဘဉ်ဒီးပဆါမုာ်လံလကပကဆုဉ်နီဝဲချဲးလီဘဉ်ကုလကကီတဘဉ်လကပမိပဟံပဖဲအိဉ်ဆိတံဝဲအပူလကအလကပုဒီးတံနီထံကနဲစီနဉ်လီ. ဒီးယသးခဲဒိဉ်မးလကွဲးဆဘဉ်တံလဲဒီးဟဉ်လီသုသးလကပပကလုအဂီလီ. ဒီးယသးဆုဒိဉ်မးစုာ်ကီးလကဆကတီလကသုဟဉ်လီတုတဖဉ်အံသုမုာ်ယသုဘျူးဒီးကနီဘျူးနီဖိဉ်ဒိဉ်အါဝဲလီ. ပနဉ်သပကတံလကမုာ်ကအိဉ်ဝဲတနံပကစံညိဉ်တီနံပဘဉ်ပတီဒ်ပဝဲဒီးပပကလုအနီတယံလကတံဖးဖိပုဒီးတံသးမုာ်ထံအတံနံကမုာ်လီ. ပုဒီးတံစံးဘျူးအါ. ခါဆုညါပပကလုကတုဆုတံမနုာ်ဖိတံသုဒိဉ်ပုဝဲ.ဘီတံ LMTC.

ဆူ. ဗပကလုဒီးပပကလုအိဉ်ဘဉ်
ဒီးလကကီခိဉ်. ယစံးဘျူးဘဉ်ကုသုခဲလကမုာ်လကပဒီးနဉ်ဘဉ်ကုတံခဲးတံယဉ်လက သု စ ပူ လကခါဆုညါတံလဲထိဉ်လဲထိဒ်အံအယိသုအိဉ်ထိဉ်ကုကွဲးတဘီလက ပုတတကကီ မုာ်တံကဲဘျူးလီဆိဒ်တံကုဘဉ်ကုသုလက ခါဆုညါဖိလကအိဉ်ဒီးသးသဟိဉ်ဒိဉ်ဒိဉ်မုာ်နီလီ. ယစုာ်ကီးယသးခဲဒိဉ်

မးလကထိဉ်ဘဉ်ကုသုတံဟးတံဂဲ, တံဟးစုနဲကွဲးလကပကလုအဂီကလဲထိဉ်လဲထိမုာ်ယတံထိဉ်သးလီပလိဉ်စုာ်ကီးလကသုဒီးအိဉ်ထိဉ်ပယုပပုမးကစံအံနဉ်လီ. ယတကစးထိဉ်လကယသုညါ, ဝဲထံနီဖး, မနီဉ်မယါတံသုအဆကတီယဟိသုဉ်ဟိသးဘဉ်ယးဒီးထံကီပုတံအိဉ်သးစးထိဉ်ဖဲ(၁၉၉၈-၉၉)အနဉ်လကညိကီဟိဉ်ကဝီအပူလီဆိဒ်တံပုကစါခိဉ်ဖိတဖဉ်ဘဉ်စံဉ်မုာ်ပြုတုဒ်လံဘဉ်သံဘဉ်ပုဘဉ်ဒီးဘဉ်ထံ. အိဉ်တကုအိဉ်တလက, ဖဲနဉ်အဆကတီ ပုကညိဖိသုတဖဉ်လကအံးထွဲကွဲးထွဲလိဉ်အသးကတီစါမကလီလိဉ်သးအိဉ်ဝဲလကအစုာ်လီ. ပုကညိတကလုအံဘဉ်တံအိဉ်တံမနုာ်အါတစါဘဉ်တစါပမုာ်ကွဲးကါကုလီခဲမုာ်တံလကအလီသးဘဉ်ဒိတလီသုဉ်မံသးမုာ်နီတဘျီ

လကပပကလုအိဉ်ဘဉ်မုာ်ဒီးအတံလဲခိဖိဒိတစါညါအံလီ. ဘဉ်ဆဉ်ပမုာ်ပုကညိတကလုလကတုခါခိဉ်ခါသးကဲမုာ်အိဉ်သနာကုလကပုဖိလကမုာ်တုဘဉ်တံနးတံဖိဉ်ထဲလဲထဲလဲဘဉ်ဆဉ်အသးတဟးဂီဝဲနီတစုဘဉ်. ပုသးပုကတံဒီးဝဲ “ထံဒုနဉ်တနုာ်ထံဆုဘဉ်” အခိပညိနဉ်-တံသးဒိဉ်နဉ်တနုာ်တံသးစုာ်ဘဉ်, တံသးဒိဉ်နဉ်တနုာ်တံယုကညးဘဉ်. ပကီမုာ်နီပအိဉ်ဘဉ်မုာ်မံ, ပကီထံနီပအိဉ်ဘဉ်ထံဆု, တံကတံသုဉ်တဖဉ်အံပကြးဟံလုဟံပုအိဉ်မုာ်တံလကအကကီဒီးပုကစီဒီးခါ. မုာ်တံဝဲထံနီဖးအဆါလီ. ဘဉ်ယးဒီးတံကုဘဉ်ကုသုယမုာ်ကုစံးယဲလီကုယဂုယကွဲးမုာ်ကုထိဉ်သကြါကုလကအပူကွဲးအနဉ် (၁၀)နဉ်ပထိဉ်သကြါဒီးခဲအံတသုဘဉ်. လကယစးထိဉ်ဒီးနီဘဉ်တံကုဘဉ်ကုသုဒီး တံလဲခိဖိစးထိဉ်ဖဲ(၂၀၀၁-၀၂)အနဉ်ခိဖိလကကီပုတံအိဉ်သးဘဉ်လီဘဉ်စးတစးဖိနဉ်ဒီးနီဘဉ်တံခဲးတံယဉ်လကမလီဘဉ်တံအဂီလီ. ဖဲယနဉ်လီအိဉ်ကွဲးအါယသးနဉ်အိဉ်ဝဲ(၉)နဉ်ယဉ်ယဉ်လဲနဉ်လီ. ဖဲနဉ်ဆကတီမိပံလကဆုဖိလကကွဲးအဂီသုတဆုသးတဂဲခိဖိလကကွဲးအိဉ်ထိဉ်သိအယိမိပံလကဆုဖိလကကွဲးလကတံသုတုလီသးတုလီအိဉ်ဝဲလကအစုာ်လီ. ဒ်ယတံမနီဉ်မယါလကတံသကိးအိဉ်ဘဉ်ယုဉ်ကွဲးတဖဉ်ဖိထိဉ်စုာ်ကီးဝဲ(၃) မုတမုာ်(၄)တံအဲသုသးအိဉ်ဆဲးမလီတံဘဉ်ဆဉ်မိပံသုတဖဉ်ထိဉ်ဝဲလကဟံဉ်ယိတံလီတုလီလကအိဉ်အယိအါတကုမိပံဟံထုထိဉ်ကွဲးအဲသုသုလကတံမလီအပူနဉ်လီ. ခိဖိယတကထိဉ်ဘဉ်ယဲ တံသကိးတဖဉ်ဟးထိဉ်ကွဲးလကကွဲးအါအါဂီဂီ, တဘျီတခိဉ်သးတံဆိကမိဉ်သုဉ်

တဖဉ်ဘျူး ကဆုယဆုတံကလီပူနဉ်လီ. တံလကပုကညိတကကုဖိထိဉ်ကွဲးဒီးနဉ်ဘဉ်တံကုဘဉ်ကုသု ဂုဂုဘဉ်ဘဉ်အဂီတံကြိပုဒ်သီးပဒ်ပဒါတခါလီ. စးထိဉ်ကုလကဟးထိဉ်ဘဉ်ကုပု ဒုပုသဝီထိဉ်ဘဉ်ကုသုမုသကိးသုဉ်တဖဉ်လဲထိဉ်လဲထိလကတံကုဘဉ်ကုသု ဖဲနဉ် မးဒီးယသးဆုဉ်

ထိဉ်ကုဟံကံဟံကုကုယတံမလီတုယဖျိတစုနဉ်လီ. စးထိဉ်ကုဖဲ(၂၀၀၈-၀၉)အနဉ်ပမုာ်ကွဲးပုကညိဖိသုဉ်တဖဉ်ဘဉ်ယးဒီးတံကုဘဉ်ကုသု ဒီးနီဘဉ်ကုဘဉ်လီဘဉ်စးလကကီပုမုာ်ဂု, လကလီအိဉ်တမုာ်ကဝီပုမုာ်ဂုပထိဉ်ဘဉ်ကုမုာ်တံလကလီသုဉ်မံသးမုာ်ဒိဉ်မးလီ. ခဲအံပုကညိဖိသုဉ်တဖဉ်ဒီးနီဘဉ်တံကုဘဉ်ကုသုအပတီဂုထိဉ်ထိထိကွဲး. ခိဖိကညိကီစံဉ်တံတံစါမကလီခိဉ်နဉ်သုဉ်တဖဉ်ဟဉ်လီအသးဒီးဟံလီအသးလကမကစါကုအပုတတ, အကလုဉ်သုဉ်တဖဉ်တသုဖဲအသုဘဉ်ယးဒီးကွဲးအတံဖိတံလံ, ဒုသဝီအတံပီးတံလီစးထိဉ်လကအပူကွဲးတုခဲအံနဉ်လီ. ယစံးဘျူးဘဉ်ကုသုဒိဉ်မးလကတံမလဲအသးဘဉ်လီဘဉ်

စးအယိခါဆုညါလကသုတံတံဟံတံမုာ်လံလကသုပပကလုအဂီလကပုဒ်ဝဲတစါဘဉ်တစါမုာ်ယတံဆါဂုဘဉ်သုလီ. လက, ကီပုပုမသကိးတံကွဲးသရဉ်စါကွဲးဝဲသ နုဉ်သဝီ, နီဉ်တကီကီဆဉ်.ဒုပုဉ်ယဉ်ကီဉ်ရဉ်.

တၢ်ကွဲးတဖၣ်န့ၣ်ဆွၢ်ခီဖျိကိၣ်သရၣ်လဲၤတရံးတၢ်တဖၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်

We are looking forward to hearing from you!

KTWG P.O Box39 Mae Sariang, MHS, 58110 Thailand.

ဒီပုဂံ၊ ကိုမိ၊ မိဂ်ဒီးသရဲသမာကိးဂဇး
 သုဂံ၊ ပစံးဘျးဘဉ်ဒိဉ်မးလာသုဆုထီဉ်
 သုတဲကွဲးသုဂံတဖဉ်န့ဉ်လီ၊ ပအံဉ်ဒီးစိုာ်
 ကိးလာသုကဆုအါထီဉ်ဘဉ်သုတဲကွဲးဖိဆု
 ညါအါအါဒ်သိးကမာစာဟ့ဉ်ဂံဘါ၊ ငးလဲ
 ထီဉ်လဲထီသကိးတဲကွဲးဘဉ်ကွဲးသုလဲ
 ထံလီာ်ကိာ်ပုဒီးဒဲကမိခဲလဲအါန့ဉ်လီ၊
 တဲကွဲးလာန့ကွဲးအါသုအခိဉ်တိမ့ဝဲ-
 ၁. ကညီကိဒီးတဲကွဲးဘဉ်ကွဲးသုသနာဉ်
 ၂. ဟီဉ်ခိဉ်ဘဉ်ကွဲးဘဉ်ကွဲးသုကစီဉ်
 ၃. တဲကစီဉ်လီဆိသနာဉ်
 ၄. ကွဲးသရဲတဲကွဲးဘဉ်ကွဲးသုသနာဉ်
 ၅. လှိုဖိထီဖိဒီးတဲနံတဲအုသနာဉ်
 ၆. ကွဲးသရဲတဲကွဲးသနာဉ်
 ၇. ကညီထုရုဖိဒီးသနာဉ်
 ၈. တဲသမံထံသနာဉ်

ပထုပဉ်လဲခဲကုခိဉ်ထာ်ဂီဉ်

ခဲကုခိဉ်ဖိဉ်ပုဂံ-

ခဲကုခိဉ်ဖိဉ်ပုဂံခဲသးကံဉ်-

ခဲကုခိဉ်ခဲချာ-

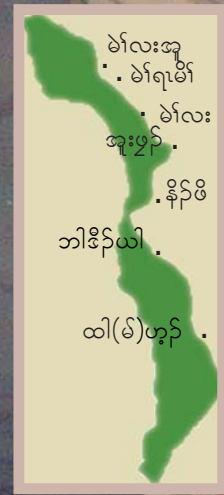
ခဲကုခိဉ်ခဲချာခဲသးကံဉ်-

ကွဲးသရဲမုဉ်တဲကွဲးသိဉ်လိတဲကွဲးပုလုဉ်ဒီးပုကွဲးဖိတဖဉ်
 (လုသိထးခိ)

မိဂ်သးပုတဲကွဲး၊ ဝဲအသုပုလုဉ်အသးဒီးပယီသုအခါဖိဉ်ယုဉ်
 ဒီးတဲကွဲးလံတဲနီလဲအခိဉ်ဒီးအါ
 (မုဂံသဝီ၊ လာ်ခိဉ်ကိာ်ဆဉ်)

ဟံဉ်ဖိဉ်ဖိတဖဉ်အိဉ်မုလဲပုလုဉ်အသးဒီး
 ပယီသုအကတိာ် (ယဲအကရု၊ လာ်ခိဉ်ကိာ်ဆဉ်)

ကွဲးမုဉ်ဖိတဲကွဲးအိဉ်အပုအမုဉ်ကွဲးပုကသုဉ်အဆာကတိာ်
 (လုသိထးခိ)

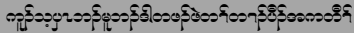

ပယုပယိုကညီကွဲသရဲလံာ်တဲကစီာ်အံးတဲာ်ထုးထီာ်ရလီၤအီၤလၢ
 ကညီကွဲသရဲမၤသကိးတဲကရၢ်န့ာ်လီၤ.
 Phru Pwgo Karen Newsletter is produced by Karen Teacher
 Working Group.

Reader Feedback (pg. 28)

Pa Doh Nya Gay Kaw who has the responsibility of being Mergui-Tavoy's education coordinator as well as the Youth Empowerment Program (YEP) committee chair said, "This is the first post-ten school in our district. We haven't had any post ten school like it before." Also, he added "We are hoping for the youth to be able to participate in the community and work for the Karen nation. Also we provide an opportunity for learning and hopefully they will pass those skills on to the community too."

ကညီကီဝ်စဉ်တၢ်တိၤမၤစၢၤကရၢၤစးထီၣ်ထၢကွီၤစရီၤဖဲလၢ
အီၣ်ကူၣ်ထီၣ်လံၤလံၤလၢကီၢ်သုလုၤကီၢ်ရၣ်(၇)ဘၣ်အပူၤ
သီးကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤကွီၤသရၣ်လၢကီၢ်သုလုၤအပူၤတဖၣ်
ကသုအဂီၢ်ဒီးခဲအံၤထၢန့ၣ်က့ၤကွီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်လၢ
တၢ်မၤနီၣ်စရီၤအပူၤလံၤန့ၣ်လီၤ. ဆူမ့ၢ်ညါတယံၣ်ဘၣ်ဒီး
တၢ်နီၤလီၤကွီၤသရၣ်အတၢ်မၤစၢၤကစးထီၣ်ကဒီးအသး
လၢ ၂၀၁၀-၁၁တၢ်သိၣ်လိန့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒီနဲ့အသီးတၢ်မၤစၢ်ကိးတၢ်ကံၤစုအမူးအံၤဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်
 ဝဲဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲ ကဝီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ။ သရၣ်ကလး
 လၢအမုၢ်နီၣ်ဖီၣ်နီၣ်(၁)တီထေၣ်ကွီဒိၣ်စံးဝဲ, “ပရဲၣ်ကျဲး
 န့ၣ်ပုၤကိၣ်တဖၣ်အကီၢ်တၢ်ပုၤလၢနံၤတၢ်နံၤအံၤဒိၣ်သီးပုၤကိၣ်

KRCEE မဟာဘင်မဟာဘင်ဒါနဝါယသမံသမီးတိဂဏးအကတဝိဂ်

မူဒါခိပ်ထိုင်သကြွေကွာ်ဒ်ဒ်မဟိတနံဒ်ဒီးတနံအံးကွီသရ်အနီဂ်ရီလ၊ “ပကွီသရ်တဖၣ်မုၢ်လဲသးလီၤသးကွီအကီၢ်သဘၣ်တဘၣ်အါဘၣ်ဆၣ်ပယုမ၊ ပုၤကွၢ်အီၤအကတီၢ်ဒ်ဒ်အယိတၢ်ထီၣ်ယုအတၢ်လီၤဆိတအိၣ်ဘၣ်အမၤညါပကထံၣ်ဘၣ်ကွီတနီၤနီၤအကွီသရ်နီၣ်ဂ်အါန့ၢ် ၂၀၀၉-၁၀တၢ်သိၣ်လိနံဒ်ဒီးန့ၣ်လီၤ.”

၂၀၀၉-၁၀တၢ်သိၣ်လိနံဒ်ဒ်အပူၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤအကွီသရ်အိၣ်ဝဲ. မံၤလးအူ(၂၈၁)၈, မံၤရူမိ(၂၃၈)၈, မံၤလး(၅၄၇)၈, အူဗျၢ(၂၂၉)၈, နီၣ်မိ(၁၀၀)၈, ဒီၤယါ(၆၆)၈ဒီးထါမဟ့ၣ်(၉၆)၈န့ၣ်လီၤ. ကွီသရ်တဖၣ်အံၤထဲဒ်ဒ်ခိၣ်ခိၣ်ကွီထွဲဟ့ၣ်ဘူးဟ့ၣ်လဲလဲအတၢ်ယုဒ်ဒီးတကရကရိတနီၤအတၢ်ကွီထွဲဟ့ၣ်ဘူးဟ့ၣ်လဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပယီၤသးဆီလီၤသးကလးက, ကွီပတုၣ်ဆူၣ်ဒးသး

ဝဲ ၂၀၁၀စးထီၣ်လၢလါအူၤဖျါလံၤပယီၤသးတဖၣ်ဟဲဆီလီၤအသးကလးထဲဝဲတုၣ်ဘွဲခံဟီၣ်ကဝီၤလၢအဘူးဒီးထဲဝဲတုၣ်ဘွဲခံသီခါကွီအယိကထီၣ်တၢ်ဘၣ်တၢ်တၢ်လၢသဝီမိ, ကွီမိဒီးကွီသရ်တဖၣ်ကယုအိၣ်ယၢ်အိၣ်, တၢ်လဲတၢ်ကူးဒီးကမံးလိမလိဘၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပယီၤသးတဖၣ်တလါဘၣ်တလါန့ၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ကတဖၣ်လဲထီၣ်အါထီၣ်ဝဲကွၢ်, ကွၢ်, န့ၣ်လီၤ.

ထံဝဲတုၣ်ဘွဲခံသီခါကွီအယိကထီၣ်တၢ်ဘၣ်တၢ်တၢ်လၢသဝီမိ

ပယီၤသးတဖၣ်အတၢ်ပညိၣ်မုၢ်လဲလၢကဆီလီၤအသးကလးလၢအဘူးဒီးသဝီဒီးဟံးန့ၣ်တၢ်ဘွဲတၢ်ယၢ်ခိဖျါဆူၣ်မဆူၣ်ဝဲဒ်သဝီတဖၣ်လၢကမၤန့ၢ်အဲသ့တဖၣ်အတၢ်န့ၣ်လီၤ.

သရ်န့ၣ်ကီၢ်လၢအမုၢ်ကညိကွီသရ်လဲတရံးတၢ်တကမံးဝဲ “လၢပအပူၤကွီတၢ်လီၤဝဲန့ၣ်တဖၣ်ယလဲတၢ်လီၤ တၢ်ဘၣ်ယိၣ်တအိၣ်ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ခဲအံၤတဘျီယလဲတဘျီလၢဘၣ်. ဖဲတဘျီလၢလၢယမုၢ်လဲအူတၢ်လီၤဝဲန့ၣ် န့ၣ်ကဲထီၣ်တၢ်သးဘၣ်တၢ်တၢ်လၢယဂီၢ်ဒီးကွီမိမိပၤကွီသရ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီးယထီၣ်ဘၣ်လၢဘၣ်ပျံးဘၣ်ဖးဝဲပယီၤသးပဒိၣ်တဖၣ်ဖဲလၢအဲသ့တဖၣ်အတၢ်ဟးထီၣ်ကွၢ်လီၤထီၣ်န့ၣ်လီၤ.”

ထံဝဲတုၣ်ဘွဲခံသီခါကွီအံၤအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးဖဲချၢၣ်လွၢ်ထွဲကီၢ်ချၢၣ်, ဆိထံးကီၢ်ဆၣ်န့ၣ်လီၤ.

The core subjects taught in the school are: Karen culture and traditions, Karen politics, Burmese politics, and Karen history. Additional courses include: leadership and management, law, human rights, observation and critical thinking, community development, English and computers. The maximum number of students is 20 and there are currently 19 students and 3 teachers (from the YEP committee). At this time the YEP committee are looking for more teachers such as Karen youth leaders, teachers from border area also from abroad. They are also inviting volunteers from any nationality to work at the school. Studies will take place over one year. The first 8 months of study will be at the school and the other 4 months will be practical work in the field.

KRCEE Evaluates Mathematics and Science Curriculum

From the 16th to 27th of August, 2010 in Mae La refugee camp, KRCEE (Karen Refugee Committee Education Entity) which is taking responsibility for Karen education in the 7 Karen refugee camps in Thailand, are reevaluating their curriculum materials, such as in mathematics and science. KRCEE primary education secretary, Naw Thoo Lei Paw, said, "When we had our education meeting in 2007, everybody agreed to evaluate the curriculum materials each year. Also, in 2008-2009 we provided the curriculum materials, but at this time we are reevaluating them and considering how to improve them for the future." During July, KRCEE had already created the curriculum syllabus for mathematics and science for the primary level, but the secondary level materials will be done by the end of August.

She added, "We still have many syllabuses to do. For the English syllabus we just finished grade 1, but for grades 2 -12 we use the old syllabuses. Actually, our aim is to complete the social study syllabuses for grades 1 -12 in October. Also the Karen syllabuses, grades 1 -12, will be done in September."

KRCEE has been working with ZOA(Zuid Oost Azie) for many years in education for the 7 refugee camps in Thailand, but in 2012, ZOA will hand over the education work to U-Sarn Kanae and the vocational work to ADRA.

KSEAG Completed Collecting Schools Information

Karen State Education Assistance Group (KSEAG) has been collecting Karen State Schools' profile information since August. This process is now completed and the data has been collated. Soon, KSEAG will provide teachers' subsidies to the Karen State teachers for 2010-11 academic year. Saw Kolo Htoo, a coordinator of KSEAG said, "This year, we are planning to distribute teacher subsidies a little earlier. Last year, we distributed the teacher subsidy in November but we are planning to distribute from the 3rd and 4th week of October until the 1st and 2 week of November this year."

The number of schools in Karen State increases every year. Saw Kolo Htoo added, "The number of schools in the seven districts has increased by thirty this year. This shows that communities are eager to reduce illiteracy in Karen State." The school statistics for the 2010-11 academic year will soon be available for release.

Celebrating the Wrist Tying Ceremony Throughout the Refugee Camps and Karen State

Karen year 15.08.2749 (26.08.2010) was the lunar full moon day and Karen people all around the world celebrated the Wrist Tying Ceremony. (To learn more

about Karen history click on these links) (<http://www.burmalibrary.org/docs3/karenmuseum-01/> or http://www.burmalibrary.org/docs3/karenmuseum-01/History/migratory_period.htm). The wrist tying ceremony has been celebrated since at least 2017BC, when Karen people started to move from Te Sat Mae Ywar(Mongolia). As it was recognized as a special day, all the schools were closed and celebrated the Wrist Tying Ceremony. Thara Hgay Po Hai, who is a secretary of Karen Education Department and once an animist for 24 years said "This Wrist Tying Ceremony was mostly celebrated by the animists. But now, all Karen people celebrate and it is a great opportunity for families to gather once a year, regardless of religion".

The ceremony was widely celebrated in the Refugee camps as well. Thara Ka Lay, who is a headmaster of No 1 high school in Noe Poe camp said, "We planned the competition for the students on this special day to make the students to know and respect their own culture and customs. We set up a Poetry competition about the Wrist Tying ceremony for grades one through six, essay writing for grade seven to twelve and for the public, there is an article writing competition".

He added, "In the past, some people thought that this day was a religious ceremony, but now, it's been changed. For me, even I though am a Christian; the Wrist Tying day was a cultural gift that was left by our ancestors and not religious".

This special Wrist Tying Ceremony was also celebrated for the first time in the KTTC (Karen Teacher Training College) School in Ho Kay. Over 200 Students, teachers, and local villagers all joined the ceremony for spiritual service.

Teacher Profiles for the 2010-2011 Academic Year Collected by KRCEE

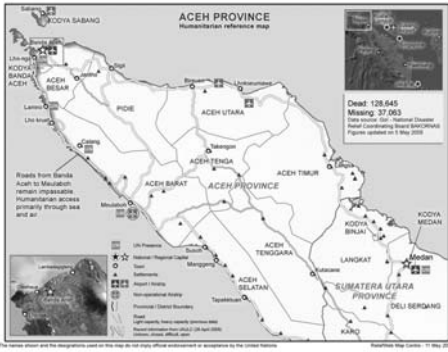
KRCEE (Karen Refugee Committee Education Entity) is the organisation responsible for education within the seven refugee camps in Thailand. They have recently completed collecting the camp schools' profiles for the 2010-2011 academic year. The number of teachers for 2010-2011 in each camp is as follows: Mae La Oon 307, Mae Ra Ma Laung 301, Mae La 468, Umpuim 219, Noe Poe 207, Dong Yan 126, and Htam' Him 176.

Thara Mu Paw Ku Thay, KRCEE in charge of operation and administration said, " Although more teachers resettled to third country, we were still able to recruit sufficient replacement teachers in time for the start of the academic year. Therefore, I couldn't see any gaps compared with last year's teacher profile. In fact, the number of teachers is even increasing in some refugee camps."

According to the teachers' profile collected by KRCEE for 2009-2010, the number of teachers for each camp last year were: Mae La Oon 281, Mae Ra Ma Laung 238, Mae La 547, Umpuim 229, Noe Poe 100, Dong Yan 66 and Htam' Him 96. These were the teachers who received support from ZOA.

SPDC Build New Camp Force School Closed

Since April 2010, SPDC (State Peace and Development Council) army built their camp and troops which located close to Htee Wa Bway Hkee school. This has caused a problem for the villagers who must walk close to the camp to search for food. Village children are also finding it very difficult because they are afraid the SPDC troops

Aceh(အေ့.)ကီဝဲန့ဉ် မှဲဝဲကီဝဲအုဉ်ဒိဉ်နံရဲအကီဝဲဒီး မှဲစုာ်ကီဝဲလီာ်ကဝီတဘဉ်လၢအလီဆိဝဲလၢအဆိသ့ဉ်လီာ်အသးဖဲကီဝဲမိာ်ပုာ်လၢအမှဲ စုာ်မါတြုအကလံးဖိးတကယန့ဉ်လီာ်. ပုာ်ဖိကီဝဲအိဉ်ဝဲဆိဝဲလၢAceh လီာ်ကဝီဖဲန့ဉ်ပုာ်တဖဉ်အံးမှဲဝဲပုာ် Muslim ဒီးလီာ်ကဝီအံးအတၢ်စုာ်တၢ်န့ဉ်မှဲဝဲIslamအတၢ်ဘါဒီးစးထီဉ်ဂုာ်ထီဉ်ပသီထီဉ်လၢအုဉ်မှဲဝဲထီဉ်ကလံးထံးဖဲဝဲယုဉ်နံဉ်န့ဉ်လီာ်. ပုာ်နီတကယးတသ့ဉ်ညါလီာ်တံဝဲလၢAcehအကလုာ်ဒီးအကုဉ်န့ဉ်ဒ်သီးလီာ်အသးမှဲတဖဉ်လီာ်ကလီာ်အသးဘဉ်န့ဉ်လီာ်. အခိဉ်ထံးခိဉ်ဘိလၢအလီတၢ်လီာ်ဆဲးစုာ်ကီဝဲတအိဉ်ဘဉ်. ဘဉ်ယးဒီးAcehတၢ်ကတိအဖျဉ်အံးဟဲလီာ်စၢစုာ်ကီဝဲလၢ တဲဖိလၢ အမဲဟူသဉ်ဖျါ လၢအမှဲအုဉ်ဒီးယး(ကီလၢသ့)နီဉ်ပုာ်မုဉ်လၢအလဲတုာ်ကီဝဲစုာ်မါတြုလၢအယုထံဉ်န့ဉ်ကုာ်အဒုမုဉ်ဒီးထံဉ်ကုာ်အပုာ်ဒုမုဉ်တၢ်လီာ်ဝဲန့ဉ်လီာ်. ဒီးနီဉ်ပုာ်မုဉ်ဖိတဲဘဉ်ပုာ်လီာ်ကဝီဖိတဖဉ်လၢအထံဉ်န့ဉ်ကုာ်အပုာ်ဒုမုဉ်လဲန့ဉ်လီာ်. စးထီဉ်ဖဲန့ဉ်ပုာ်ထီဉ်ဘဉ်နီဉ်ပုာ်မုဉ်ဖိအံးလၢအကတိဒ်ဝဲဒီးအတၢ်ပာ်သ့ဉ်ပာ်သးစုာ်ကီဝဲဂုာ်န့ဉ်လီာ်. ပုာ်လီာ်ကဝီဖိတဖဉ်အံးဒုးကဲထီဉ်အံးလၢနီဉ်ပုာ်မုဉ်လၢတၢ်လီာ်ဖဲအဝဲသ့ဉ်အိဉ်အလီန့ဉ်လီာ်. တၢ်ဟ့ဉ်စုာ်ကီဝဲလီာ်ကဝီဖဲန့ဉ်အမဲလၢAciန့ဉ်လီာ်. တၢ်ဂုာ်အခိဉ်ထံးခိဉ်ဘိအကတၢ်ခါစံးဝဲလၢတၢ်အမဲတဖျဉ်အံးအဟဲဝဲဒ်လၢအုဉ်ဒီးယးအတၢ်ကတိလၢအမှဲAca မုတမှဲ Atca အခိပညီမုဉ်ဝဲဒ်**အာ်သံးအာ်သး**န့ဉ်လီာ်.

Islamအတၢ်ဘါမှဲပုာ်နီဉ်ဂံအအါကတၢ်လၢလီာ်ကဝီပုာ်ဖဲန့ဉ်ဘဉ်ဆဉ်Aceh မှဲလီာ်ကဝီလၢအိဉ်ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအါကလုာ်အါခွံ, ခီဖျိလၢကလုာ်အုဉ်ဖိသ့ဉ်တဖဉ်ဒီးကျိဉ်တၢ်ဆဲးတၢ်လၢသ့ဉ်တဖဉ်အကျါန့ဉ်လီာ်. ကလုာ်အုဉ် အကျါအလုာ်အုဉ် မိာ်ပုာ်သ့ဉ်တဖဉ်န့ဉ်မှဲဝဲAcehese, Gayo, Alas, Tamiang, Aneuk Jamee (ပုာ်တဖဉ်အံးဟဲလီာ်စၢလီာ်သ့ဉ်လၢ Minangkabau), Kluet ဒီး Simeulue သ့ဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီာ်. လီာ်ကဝီအံးအိဉ်စုာ်ကီဝဲဒီး တရုးကလုာ်အုဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အံးမှဲပုာ်တဖဉ်လၢအခိဉ်မိဝဲလၢမှဲကျိဉ်လဲကွာ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤအပူဒီးမှဲ

စုာ်ကီဝဲပုာ်ဒိဉ်ကျိဉ်ဒိဉ်စုာ်တၢ်ထုးတၢ်တီကတၢ်လၢလီာ်ကဝီဖဲန့ဉ် န့ဉ်လီာ်.

Acehလီာ်ကဝီအံးအိဉ်ဒီးထံဉ်ဂုာ်ကီဝဲသးအတၢ်သဘျုဘဉ်ဆဉ်အါစုာ်ဘျုဘဉ်တၢ်ဟဲအိဉ်တၢ်မၤအမၤနးအီလၢပုာ်တၢ်ချာသ့ဉ်တဖဉ်လၢအမှဲပုာ်မၤလီာ်အိဉ်ကီဝဲ ပုာ်Dutchဖိတဖဉ်ဒီးအုဉ်ဒိဉ်နံရဲအပုဉ်ပုဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီာ်. Acehအလီာ်ကဝီအံးထုးတီဉ်စုာ်ကီဝဲဒီးန့ဆဉ်အတၢ်အိဉ်ယၤလၢအမှဲသိ. ကံသဝဲသ့ဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီာ်. Acehလီာ်ကဝီအံးဘဉ်တၢ်ဟဲပုဉ်စုာ်ကီဝဲအံးလၢကံသဝဲအိဉ်အါအအါကတၢ်လၢဟီဉ်ခိဉ်ချာန့ဉ်လီာ်. Acehလီာ်ကဝီအံးမှဲအိဉ်ဖဲဘုးလီာ်အသးဒီးကီဝဲအုဉ်ဒိဉ်နံရဲဘဉ်ဆဉ်အဝဲသ့ဉ်မှဲပုာ်တဖဉ်ဒ်အမှဲပုာ်အဂံဆုဉ်လၢအမၤယာ်တၢ်ဘျုဘဉ်ဘါန့ဉ်လီာ်.

ဖဲ ၁၉၅၅န့ဉ်ပုာ်လၢအုဉ်ဒီး Acehဒီးကဝီလီာ် ဂုဉ်ကျဲးစးဝဲလၢကဝီဒီးနုာ်ဘဉ်နီဉ်ကဝီခိဉ်ညီဉ်ပာ်ဆုဉ်ဒီးလၢသး....

ဖဲ ၁၉၅၅န့ဉ် ဆၢကတီဝဲကီဝဲအုဉ်ဒိဉ်နံရဲယုဉ်ကုာ်အကီဝဲလၢ Dutch ကလုာ်အအိဉ်န့ဉ်Aceh မုဉ်စလုဉ်တၢ်ဘျုဘဉ်ဘါခိဉ်န့ဉ်လၢအမှဲ Teungku Muhammad Daud Beureu'eh အံးဘီးဘဉ်ရဲလီာ်ဝဲဒ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၤဆုအုဉ်ဒိဉ်နံရဲပဒိဉ်လၢအထီဉ်သီသ့ဉ်တဖဉ်အအိဉ်န့ဉ်လီာ်. အဝဲန့ဉ်ဘဉ်တၢ်ဟဲပုဉ်အိဉ်အံးအမှဲကီဝဲခိဉ်အဆိကတၢ်တကလၢအတိဒီးအတၢ်အါဉ်လီာ်လၢတဘျုအါဆိဉ်

ထွဲတၢ်ကျိဉ်စုာ်ဘါ, သုးဂံဘါလၢတၢ်ထီဒါDutchပုာ်မၤလီာ်အိဉ်ကီဝဲအဆၢကတီဝဲလံးလံးလဲန့ဉ်လီာ်.

Beureu'eh မှဲပုာ်တကလၢအအိဉ်ဒီးဒုးကဲထီဉ်ဝဲAcehလီာ်ကဝီအံးလီာ်လီာ်ဆိဆိလၢနီဉ်ကတၢ်စံဉ်ညီဉ်ပုာ်လီာ်သးဟီဉ်ကဝီလၢဘဉ်တၢ်ပအီလၢ Islamicန့ဉ်လီာ်. ဘဉ်ဆဉ်ဒီးလၢခံကတၢ်အဝဲတၢ်ဂုာ်ဂုာ်လဲအုးလၢတၢ်စံဉ်ညီဉ်ပုာ်လီာ်သး န့ဉ် တ ကဲ ထီဉ် လီဉ် ထီဉ် ဝဲ ဘဉ် န့ဉ် လီာ်. Beureu'eh ဒီးအဝဲအပုာ်ပိာ်အံးလၢအမှဲပုာ်အိဉ်စလုဉ်ဖိသ့ဉ်တဖဉ်ဟံဆၢထီဒါဝဲ ဒ်ထံဉ်ကီဝဲသဘျု. ထီဉ်သီတဘျုအံးဒ်သီးကဒုးအိဉ်ထီဉ်ဝဲAcehဒ်အမှဲအိဉ်စလုဉ်ကီဝဲဖဲလီာ်ဆိဆိတဘျုလၢကစံဉ်ညီဉ်ပုာ်လီာ်နီဉ်ကတၢ်စံဉ်ညီဉ်ပုာ်လီာ်သး Sharia(အိဉ်စလုဉ်တၢ်ဘျုခိဉ်သ့ဉ်)အဖိခိဉ်အသီး

န့ဉ်လီာ်. အဝဲဒီးပုာ်ပိာ်အံးတဖဉ်ဟံဆၢထီဒါဝဲအုဉ်ဒိဉ်နံရဲအပုဉ်ပုဉ်တဖဉ်တပယုဉ်ယီလၢတၢ်ဒုးဖဲပုးတုာ်လၢတၢ်စံးကတီသကိးကုာ်**အာ်ခိဉ်ညီဉ်ပာ်ဆုဉ်ဒီးလၢသးအာ်ခိဉ်ညီဉ်ပာ်ဆုဉ်ဒီးလၢသး**န့ဉ်လီာ်. Acehထံဉ်ကီဝဲဖိသ့ဉ်တဖဉ်သ့ဉ်တမံသးတမုဉ်ဝဲလၢတၢ်စံဉ်ညီဉ်ပုာ်လီာ်သးအယီလၢဒီးန့ဉ်ဝဲခီဖျိအုဉ်ဒိဉ်နံရဲသုးတဖဉ်ဆဲးမၤဆါပယုဉ်ဒီးပုာ်Acehဖိတဖဉ်အယီန့ဉ်လီာ်.

ဖဲ၁၄န့ဉ်အလီာ်ခံ, ပုာ်ထုးလီာ်ဖးသးအသီတဖုလၢအမှဲ Tengku Hasan Muhammad Di Tiro အံးစးထီဉ်မိဉ်တၢ်စုကဝဲဒီးဟုးဂဲဝဲဝဲAcehဟီဉ်ကဝီန့ဉ်လီာ်. ဖဲလီဒ်ဝဲဘဉ်ဒ်သီအနံးန့ဉ်အဝဲစံးကတီဘဉ်ယးဒီးAcehတၢ်သဘျုလၢအမှဲ Free Aceh Movement (GAM) ကရုန့ဉ်လီာ်. စးထီဉ်ဖဲန့ဉ်ပုာ်သ့ဉ်ဘိဉ်သးစါအါဂီဂီလၢအတၢ်သးလီာ်ပလီာ်အိဉ်ဒီးအီလၢတၢ်ပညီဉ်ဖိတၢ်ဒီးအမှဲတၢ်ကမၤန့ဉ်Acehတၢ်သဘျုပုာ်တုာ်တဖဉ်ဒုးထီဒါအုဉ်ဒိဉ်နံရဲသုးတဖဉ်ဒီးအဝဲသ့ဉ်ထံးလီာ်အဂံခိဉ်ထံး. ဆိလီာ်အသးဖဲစုာ်မါတြုအပုာ်ပုာ်န့ဉ်လီာ်.

Tiroဒီးအပုာ်သုးမှဲသံဉ်ဘိသ့ဉ်တဖဉ်န့ဉ်မၤန့ဉ်တၢ်ကတီဝဲယီဒီးန့ဉ်ဘဉ်ပဟီဉ်လၢတၢ်ထုးတၢ်တီဘဉ်ဆဉ်မှဲတၢ်ဟ့ဉ်ကဒါကုာ်ဆုAcehထံဉ်ကီဝဲဖိအဂီတခီမှဲဒ်ထံးတဆဲးတက့ဉ်န့ဉ်လီာ်. ပုာ်Acehဖိအနံးဒီး ၂၅.၀၀၀ယုဉ်ယုဉ်သံဉ်ခီဖျိတၢ်ဒုးတၢ်ယၤလၢအနံဉ်ဘုးကအိဉ်၃၀နံဉ်လၢအမှဲ (GAM)ဒီးကီဝဲအုဉ်ဒိဉ်နံရဲသုးမှဲသံဉ်ဘိတဖဉ်အဘဉ်စၢန့ဉ်လီာ်. Tiroအနီဉ်ကတီဘဉ်ဒိဝဲ၁၉၇၇န့ဉ်ဝဲအဝဲသုးလီာ်သုးကျဲဆုဉ်စတီးဟီ, ကီဆွံဉ်ဒုဒီးအိဉ်ဝဲဆိဝဲန့ဉ်အနံဉ်၃၀ယုဉ်ယုဉ်တချုးလဲပုာ်ကွံာ်ဟီဉ်ခိဉ်န့ဉ်လီာ်.

စးထီဉ်ဖဲန့ဉ်လဲလဲAceh အလီာ်ကဝီအံးတၢ်ကးဘာတၢ်ယာ်အတၢ်အိဉ်ဖျါဒီးဟီဉ်ခိဉ်ချာန့ဉ်လီာ်. စုကဝဲတၢ်ဒုးတၢ်ယၤတဖဉ်အိဉ်ထီဉ်ဝဲအံးအံး ဒီးတၢ်ဒုးတၢ်ယၤတဖဉ်ကဲထီဉ်ကုာ်ကတီဝဲခိဉ်ဒိဉ်မှဲမှဲတမုဉ်ထဲလၢAcehထံဉ်ကီဝဲဖိအါဘဉ်လၢကီဝဲအမှဲကျိဉ်လဲကွာ်စုာ်ကီဝဲဘဉ်ဒိယုဉ်ဝဲဒ်န့ဉ်လီာ်. အါန့ဉ်ဒိဉ်နံရဲအန့ဉ်တၢ်ဘဉ်ကွာ်ဆဉ်မဲာ်အံးအိဉ်ဝဲဒ်တုာ်လၢ၂၀၀၂န့ဉ်, ကီအုဉ်ဒိဉ်နံရဲပဒိဉ်တဖဉ်မှဲစံးကတီဝဲသကိးတၢ်ဒီး(GAM)ခိဉ်န့ဉ်တဖဉ်

တၢ်ကွၢ်ဘဉ်ကွၢ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခဉ်အကျိအကျိအကျိAcehဒီးန့ၢ်ဘဉ်စုၢ်ကိးဝဲတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢအကသုဝဲSharia (Islamic) တၢ်ဘျဉ်တၢ်ဘၢအတၢ်သိၣ်တၢ်သီဖဲအဲၣ်လီၤလီၤဟီၣ်ကဝီၤန့ၢ်လီၤ. ဘဉ်ယးဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျဉ်သုၣ်တဖၣ်အဲၣ်န့ၢ်Aceh ထံၣ်ကိၤဖိတနီၤတအာၣ်လီၤတူၢ်လီၤစုၢ်ကိးဝဲဘဉ်န့ၢ်လီၤ. ပုၤအါဒဲအါဂၤအိၣ်ဒီးတၢ်ဘဉ်ယိၣ်ဘဉ်ဘျီလၢအမုၢ်အိၣ်စလၢတၢ်ပတၢ်ပြးတၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်အဲၣ်တဖၣ်ဝဲဒ်ခိဉ်မိၣ်ကရၢၣ်စံၣ်ဘဉ်အယိၣ်ဘဉ်ယိၣ်ဘဉ်ဘျီလၢအကမၤဟးဂီၤဘဉ်ဖုးပုၤဟီၣ်ခိဉ်ဖိခွဲးယၢ်, ကဘဉ်တၢ်ကွၢ်တလီၤတၢ်နီၤမးပုၤခါတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒီးတၢ်ကတြီယၢ်တၢ်စုၢ်တၢ်န့ၢ်အတၢ်သဘျုလၢကလုာ်န့ၢ်ဆံးဖိအကျိတဖၣ်စုၢ်တၢ်တၢ်န့ၢ်လီၤ.

လၢတၢ်ကွၢ်သုၣ်ထီၣ်ဆီလီၤကွၢ်Acehထံၣ်ကိၤဖိအလီၤအကျိအလီၤအိၣ်လီၤဆိးသုၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဒီးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အိၣ်ထီၣ်ကွၢ်အဂီၢ်န့ၢ်, ပုၤအိၣ်ဒီးဝဲတနီၤလၢအထံၣ်ဝဲတၢ်တထဲသီးတုၤသီးအဆၢကတီၢ်ဖဲအပူၤကွၢ်တၢ်ဘဉ်ဂံၢ်ဂုၢ်အိၣ်ကထီၣ်တၢ်သးအခါလဲၤလဲၤန့ၢ်လီၤ. အဝဲသုၣ်န့ၢ်ဖျါစုၢ်ကိးတၢ်တထဲသီးတုၤသီးလၢအမုၢ်Aceh တၢ်ဂၤလီၤအကတီၢ်တၢ်အာၣ်လီၤအိၣ်ဖိလၢတၢ်ကဟ့ၣ်ပုၤထံၣ်ကိၤဖိအဟီၣ်ခိဉ်တၢ်လီၤတၢ်ကွၢ်အလဲၤ၂၅းထာၣ် (၂၀၀၀၀၀ထာၣ်စကွၢ်ယၢ်)ဆူန့ၢ်ဖိထီၣ်တဖၣ်စုၢ်စုၢ်န့ၢ်လီၤ. ပဒိုဒ်စီစဉ်ကရၢ(ကမုၢ်ကသုၣ်)ဒီးထံၣ်ဂၤကီၢ်ဂၤပဒိုဒ်ကရၢလၢအမုၢ်ဘီမုၢ်ထံၣ်ကိၤဖိတဖၣ်တၢ်လီၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကွၢ်အကရၢတဖၣ်တီၢ်ဟံးဝဲလၢ၂၀၁၂န့ၢ်န့ၢ်ကကၤဖျိၣ်ဝဲဖျိၣ်ဝဲAceh အတၢ်အိၣ်ကအိၣ်ခိးကသုဝဲအဂီၢ်ကရၢအဖုၣ်ဝဲတၢ်ဖဲတၢ်မၤအတၢ်အိၣ်ဂၢ်ဆိးကျိၢ်ဆၢကတီၢ်ဖဲအဝဲသုၣ်မုၢ်ဟးထီၣ်လၢလီၤကဝီၤအလီၤခံန့ၢ်လီၤ. တၢ်ဂၤလီၤအတၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်လၢယံာ်တၢ်အနီၣ် ၃၀အတၢ်ဟးဂုၢ်ဟးဂီၤမုၢ်ဂၤ, စူၣ်န့ၢ်မံၣ်အတၢ်မၤဟးဂုၢ်ဟးဂီၤတၢ်တဖၣ်အဖိခိဉ်မုၢ်ကထီၣ်တၢ်အသးရၢၢ်စၢၢ်ထဲလဲၣ်သန့ကွၢ်Acehဖိတဖၣ်သုၣ်လီၤဆီလီၤဘဉ်ကွၢ်အတၢ်အိၣ်မုၢ်ဒီးအပူၤတတၢ်န့ၢ်လီၤ. တၢ်သုၣ်ထီၣ်ဆီလီၤတဖၣ်အါတက့ၢ်ဘဉ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးလၢပုၤAcehဖိတဖၣ်ဒ်ကျိၣ်စုအတၢ်အိၣ်ထွဲမၤစၢၢ်အဟဲဝဲလၢထံၣ်ဂၤကီၢ်ဂၤမုၢ်ဂၤ, ပဒိုဒ်ပပုၤမုၢ်ဂၤဒီးပုၤနီၣ်တကၤအအိၣ်န့ၢ်လီၤ. ဖဲဟံၣ်ယိတၢ်

သုၣ်ထီၣ်ဒီးဂံၢ်ခိဉ်ထံးတၢ်လီၤတဖၣ်လဲၤအသးဘဉ်လီၤဘဉ်စးတသုဝဲအသုအဆၢကတီၢ်န့ၢ်ပုၤAcehဖိတဖၣ်စးထီၣ်ယုဝဲကွၢ်လၢတၢ်မၤဂုၤထီၣ်တၢ်ကွၢ်ဘဉ်ကွၢ်သုစုၢ်ကိးန့ၢ်လီၤ.

ဝာဂ်ကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုဒ္ဓသနာဉ်Acehဝဲဒီးဂီၤမူၤ
Aceh လီၤကဝီၤအပူၤန့ၢ်, ဘဉ်ယးဒီးတၢ်ကွၢ်ဘဉ်ကွၢ်သုအကျိအကွၢ်တဖၣ် ဘဉ်လီၤတူၢ်လီၤကတၢ်လီၤမုၢ်လီၤမၤကွၢ်ဝဲထံၣ်ကိၤတၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်ခါဆၢကတီၢ် ဒီးကလဲၤမုၢ်အာသီလၢအမုၢ် စူၣ်န့ၢ်မံၣ်အတၢ်မၤဟးဂုၢ်ဟးဂီၤအကတီၢ်န့ၢ်လီၤ. ကွီၤဝဲဝဲဖျါဘျဉ်ဟးဂီၤတၢ်ဝဲလၢထံၣ်ကိၤတၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်ဒီးပုၤကွီၤဖိလၢအတအိၣ်ဘဉ်ကွီၤ, ထီၣ်ဘဉ်ကွီၤအနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒုးဝဲလၢအိၣ်ဝဲ ၅၅,၀၀၀ဘျဉ်န့ၢ်လီၤ. ဒီးလၢန့ၢ်အမဲၣ်ညါခိဉ်ဖျါလၢကလဲၤမုၢ်တၢ်တတၢ်တနီၤစူၣ်န့ၢ်မံၣ်မၤဟးဂီၤတၢ်လီၤတၢ်ကွၢ်အယိၣ်တၢ်ခးတယးဝဲဒ်လၢကွီၤသရၢ်, သရၢ်မုၢ် ၁၂,၀၀၀ ဘျဉ် ဒီး ကွီၤဖိဝဲလၢကွီၤဘဉ်လီၤမုၢ်လီၤမၤဒီးသံကွၢ်ဝဲဒ်ဒီးတကတီၢ်ယိကွီၤအဖျါ၂,၀၀၀ဘျဉ်ဘဉ်ဟးဂီၤကွၢ်ဝဲအကျိကွီၤအဖျါ၁,၅၀၀ဘျဉ်န့ၢ်မုၢ်ဝဲဒ်တၢ်တၢ်ဖုၣ်သုၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ.

တချုးဒီးလၢ စူၣ်န့ၢ်မံၣ်ကထီၣ်ဒီးဘဉ်အခါန့ၢ်, Aceh ကလုာ်တဖၣ်အဝဲသုၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒ် တၢ်လီၤတတီၤလၢအဝဲသုၣ်ကဟ့ၣ်ဖျိၣ်ယၢ်တၢ်ဒုးဒုးဘျးဝဲလီၤဝဲတၢ်ကွၢ်

ဘဉ်ကွၢ်သုလၢကဆီလီၤဟံးလီၤဝဲဒ်အဝဲသုၣ်တဖၣ်အဝဲလီၤခိဉ်သုၣ်တၢ်သုၣ်ထီၣ်န့ၢ်လီၤ.

မံၤတဖျါလၢအမုၢ်“gugus” အခိပညီဆဉ်ဝဲချာၣ်လၢအဝဲဒိဉ်လၢအဂီၢ်ခဉ်သး န့ၢ်လီၤ. အတၢ်ပညီခိဉ်သုၣ်တခိန့ၢ် ပညီဝဲဒ်ဒ်သိးကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၢ်ကွီၤသရၢ်ဒီးကွီၤလၢအဆိၣ်ဘျးအိၣ်တၢ်ဖဲတၢ်လီၤအဘျးအတၢ်ဒီးအဝဲလီၤခဉ်သးန့ၢ်လီၤ. ဖဲကရၢအပူၤအံၤအိၣ်ဝဲဒ်ဒီးတၢ်သုၣ်ထီၣ်တကဆုးလၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ရဲၣ်အဂီၢ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ဝဲကွီၤသရၢ်တၢ်သိၣ်လီၤဒီးတၢ်သုၣ်ထီၣ်အဂၤတကဆုးတခိကမုၢ်ဝဲတၢ်ပတၢ်ဆုၤလၢကွီၤအိၣ်ဘျးအိၣ်တၢ်ဖဲန့ၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၢ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ်လၢတၢ်ဝဲတဂုၤကလၢတဘဉ်အပူၤ, တၢ်သဘဉ်ဘဉ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲဒ်လၢလီၤကဝီၤပူၤအယိၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကွၢ်တခါအံၤလီၤမၤကွၢ်အလီၤခံ, တၢ်ဖဲတၢ်မၤအကျိအကွၢ်ယုာ်ဒီးတၢ်အိၣ်ထွဲမၤစၢၢ်တဖၣ်ဘဉ်လီၤမၤကွၢ်ဒီးတၢ်ခဲလၢပတုၣ်ကွၢ်အသးလၢဆၢကတီၢ်ဝဲန့ၢ်အပူၤလီၤ.

စူၣ်န့ၢ်မံၣ်မုၢ်ဝဲတၢ်အတၢ်သိးဒီးတၢ်လီၤမုၢ်လီၤမၤဖးဒိဉ်တခါလၢအဝဲသုၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဘဉ်ဆဉ်န့ၢ်သက့တၢ်တတၢ်တနီၤအံၤဟ့ၣ်ဒီးစုၢ်ကိးအဝဲသုၣ်တဖၣ်အတၢ်ခွဲးဂုၤယၢ်

ဘဉ်လၢကဒီးန့ၢ်ဘဉ်ဒီးတၢ်ကွၢ်ဘဉ်ကွၢ်သုန့ၢ်လီၤ. ခိဖျါလၢတၢ်ဖဲတၢ်မၤအတၢ်အသးတချုးဒီးလၢ စူၣ်န့ၢ်မံၣ်ကထီၣ်အသးဒီးဘဉ်အခါန့ၢ်“gugus”အကျိအကျိဒီးတၢ်သိၣ်လီၤမၤယုၤလၢဖိသုၣ်အဂီၢ်တၢ်လီၤတဖၣ်အိၣ်တၢ်လဲၤအသးယိၣ်စူၣ်န့ၢ်မံၣ်ကထီၣ်ဝဲဒ်အလီၤခံန့ၢ် “gugus”အကျိအကျိစးထီၣ်ကဒါကွၢ်ကဒီးအသးအသိတဘျီန့ၢ်လီၤ.

စုကဝဲၤတၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်လၢအကတၢ်ကွၢ်ဝဲဂုၤဂုၤဝဲၤ၂၀၀၅န့ၢ်အပူၤဒ်လဲၣ်ကွီၤဒီးပုၤတတၢ်သုၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးဒ်လၢတၢ်သုၣ်ဒ်ဂုၤသးဒ်ဝဲလၢအမုၢ်ကွီၤဒီးတၢ်ကွၢ်ဘဉ်ကွၢ်သုဝဲAceh လီၤကဝီၤအပူၤန့ၢ်တၢ်ဆုၤဖိၣ်ပျံးဒီးအီၤလၢအုၣ်ခိဉ်န့ၢ်အပဒိၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ. ဟီၣ်ခိဉ်ဒီးဖျါဘီမုၢ်တၢ်ကရၢကရိပဒိၣ်တဖၣ်ဒ်အမုၢ်(USAID)ဒီး (AUSAID)တဖၣ်စုၢ်ကိးမၤစၢၢ်ဆိၣ်ထွဲသကိးစုၢ်ကိးဒီးပဒိၣ်ပပုၤတဖၣ်ဒီးဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်ကဒါကွၢ်တၢ်ရဲၣ်လီၤ, တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၢအတၢ်ဆိၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဘျးဝဲလၢ Aceh ပုၤတတၢ်တဖၣ်အကျိဒီးကွီၤတဖၣ်အဘဉ်စၢၢ်သိးတၢ်ဖဲသကိးမၤသကိးတၢ်အဂီၢ်ကဆုၣ်ခိဉ်ထီၣ်ကဒါကွၢ်အဂီၢ်န့ၢ်လီၤ.

လၢတၢ်ကမၤဂုၤထီၣ်ကွၢ်တၢ်ကွၢ်ဘဉ်ကွၢ်သုအတီၤပတီၢ်အဂီၢ်န့ၢ် Acehအပဒိၣ်ပပုၤတဖၣ်ဟံးလီၤယၢ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကွၢ်အမုၢ် Acehဖိသုၣ်ဖိကိးဂၤဒီးန့ၢ်ကဘဉ်ဒီးန့ၢ်ဘဉ်တၢ်ကွၢ်ဘဉ်ကွၢ်သုအစုၢ်ကတၢ်တုၤလၢတီၤခါသးအပတီၢ်န့ၢ်လီၤ. တၢ်ကွၢ်ဘဉ်ကွၢ်သုသဘျုလီၤဆီလီၤပုၤကွၢ်ပုၤကွၢ်ဝဲလၢတဖၣ်အဂီၢ်န့ၢ်ပဒိၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်တီၢ်ကွၢ်လီၤဆီလီၤကဒုးအိၣ်ထီၣ်န့ၢ်ဝဲဒ်ကွီၤလၢပုၤသုၣ်တဖၣ်အံၤအဂီၢ်န့ၢ်လီၤ. လၢကီၢ်စံၣ်ဒိတဘျဉ်အပူၤAcehအပဒိၣ်တဖၣ်ရဲၣ်ကွၢ်ဝဲလၢတၢ်ကွၢ်ဘဉ်ကွၢ်သုလၢလီၤကဝီၤအပူၤန့ၢ်အပတီၢ်ကဘဉ်ထီၣ်ဘးဒီးတၢ်ကွၢ်ဘဉ်ကွၢ်သုအံၤကဟ့ၣ်ဝဲတၢ်သးမံ, တၢ်မိၣ်န့ၢ်သးလီၤလၢဒိတကလုာ်အတၢ်လိၣ်ဘဉ်အဂီၢ်န့ၢ်လီၤ.

ဒ်သိးတၢ်ကတုၤထီၣ်လၢတၢ်ပညီဖိတၢ်အဂီၢ်န့ၢ်ကမုၢ်ဝဲတၢ်လၢအတၢ်ဒီးအဝဲသုၣ်ခိဉ်ဒိဉ်မုၢ်မုၢ်န့ၢ်လီၤ. ပမုၢ်ကွၢ်ဝဲလၢယုၤ ၂၀၁၀ တၢ်သိၣ်လီၤန့ၢ်အပူၤတၢ်ခးတယးကွၢ်ဝဲလၢလၢတၢ်ထီၣ်ယုၤအဖိခိဉ်, ကွီၤသရၢ်မုၢ်တမုၢ်

သရပြမုဂ်တကန့ၣ်ဘၣ်သိၣ်လိဝဲကွီဖိၣ်ဂုဏ်စုၣ်လၢAceh
 လီၢ်ကဝီၤတၢ်လီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂုၤဂုၤပမ့ၢ်ကွၢ်က
 ဒါက့ၤန့ၣ်ကွီသရပြတဖၣ်အံၤန့ၣ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဒၣ်တၢ်သိၣ်
 လိအကျိၤအကျိၤအိၣ်ဒၣ်ထဲတဆံးတက့ၢ်စီန့ၣ်လီၤ.

ဒ်သိးတၢ်ကမၤဂ့ၤထီၣ်ကၤဒါက့ၤပူၤတတၢ်ဒီးတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအ
 ကျိၤအကွၢ်လၢကၤဒုးလဲၤတရံးကၤဒါက့ၤဝဲတၢ်ဖဲးတၢ်မၤဒိဖျိ
 အဘၣ်တၢ်မၤဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၢ်တ့ၢ်အီၤလၢအမ့ၢ်ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤ
 တၢ်ဒုးတၢ်ယးဒီးတၢ်သျှၣ်အုးသးအုးလီၤဘီၤလီၤမ့ၢ်လၢအ
 ဟဲမၤဘၣ်ဒ်တၢ်ဒ်အမ့ၢ်အမ့ၢ်န့ၣ်မံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ, ကွီ
 အသိသျှၣ်တဖၣ်ကဘၣ်တၢ်တ့ၢ်ထီၣ်ကၤဒါက့ၤဝဲဒီးဒ်သိး
 ကွီသရၣ်သရၣ်မုၣ်တဖၣ်ကအါထီၣ်အဂီၢ်ဒီးကံၢ်စိက
 လၢပူၤကၤဒါက့ၤအဂီၢ်န့ၣ်ကဘၣ်မၤစ့ၢ်ကိးကွီသရၣ်တၢ်မၤ
 လိလၢသရၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကိၣ်လုၤထံးတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ပာ်န့ၣ်ဒီၤ

<http://wapedia.mobi/en/Acehh>

[http://www.thejakartaglobe.com/news/acehs-bloody-history-shows-fierce-desire-for-independence/356160](http://www.thejakartaglobe.com/news/acehs-bloody-history-shows-fierce-desire-for-independence/)

<http://www.globalsecurity.org/military/world/para/aceh.htm>

http://www.aceh-eye.org/data_files/english_format/ngo/ngo_idlo/ngo_idlo_2008_11_00.pdf

<http://www.rnw.nl/english/article/caught-out-sharia-police-aceh>

<http://www.voanews.com/english/news/Acehs-Sharia-Law-Still-Controversial-in-Indonesia-80257482>.

html http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/KI24Ae01.html

http://www.usaid.gov.au/hottopics/topic.cfm?ID=4885_6204_2571_173_6598

<http://www.irinnews.org/Report.aspx?ReportId=89501>

<http://www.acehfulbright.org/new/>

<http://www.urbanedjournal.org/notes/notes0024.html>

<http://www.theage.com.au/world/acehs-young-look-to-the-future-to-rebuild-after-the-tsunami-20100523-w3x9.html>

<http://aceh2day.com/?paged=2>

are those who are mindful of the inequalities which fuelled the former conflict. There have been some efforts to address these inequalities. For example, recently, poor and landless people in Aceh, including former combatants in Aceh's armed struggle have been promised 2 hectares of state-owned land per household.

Many of the large NGOs and IGOs, such as the UNDP (United Nations Development Program) intend to pull out of Aceh by 2012, and so such organizations are now focussing on how to make their programs sustainable once they've left the region.

After suffering over 30 years of fighting and the devastating tsunami, Aceh's people continue struggling to rebuild their lives and society. Most of Aceh's reconstruction work is being done by local people, with funding coming from many international organizations and individuals, governments, and the people themselves.

As homes are being built and people's basic needs are met, Aceh's people are also looking to improve the quality of education.

Education in Aceh

Education has suffered greatly in Aceh, due to the conflict and the tsunami, with an estimated 600 schools destroyed or damaged during the conflict, affecting the education of 55,000 children. Further, An estimated 12,000 school teachers and 177,000 students were either killed or reported missing due to the tsunami, and more than 2,000 schools were destroyed or severely damaged, around 1,500 of which were primary schools. Before the tsunami, a network of centers had been established across the province of Aceh.

Named the “gugus” system (roughly translated to mean the center of a star), regional centers were established to be a source of support for the surrounding teachers and schools. Within a cluster, one main school served as a meeting and training place for teachers and administrators from surrounding schools. Unfortunately, because of the conflict, this system had lost support and funding and had stopped being active.

The tsunami, was a terrible event, but it did open up opportunities for changes in education. Because of the work that had been done before the tsunami – the existence of the gugus system and the growing belief in (and support for) child centered learning, during the process of recovery and rebuilding after the tsunami the gugus system was started again. Although conflict in Aceh officially ended with the peace agreement in 2005, distrust remained between communities and schools, which were often perceived to represent the Indonesian government.

Various international government organizations including USAID and AUSAID have been working with the government and people in Aceh to build stronger relationships and trust between Aceh communities and their schools. The government of

Aceh now guarantees that Aceh's children will have access to education, at least until secondary school level.

Free education will also be provided for children with learning disabilities and the government has provided special schools for this purpose. Alongside this, Aceh's government has passed regulations which state it must provide education that has local as well as national content. Achieving all of these goals will be a challenge.

As of June, 2010, it is estimated that there is one teacher for every nine children in Aceh, however many of these teachers have had poor training. Although the process of recovery from years of conflict and the devastating tsunami has been a difficult one, new schools are being built and increasing numbers of teachers are being trained.

Sources: <http://wapedia.mobi/en/Acehh>

<http://www.thejakartaglobe.com/news/acehs-bloody-history-shows-fierce-desire-for-independence/356160>

<http://www.globalsecurity.org/military/world/para/aceh.htm>

http://www.aceh-eye.org/data_files/english_format/ngo/ngo_idlo/ngo_idlo_2008_11_00.pdf

<http://www.rnw.nl/english/article/caught-out-sharia-police-aceh>

<http://www.voanews.com/english/news/Acehs-Sharia-Law-Still-Controversial-in-Indonesia-80257482.html> http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/KI24Ae01.html

[http://www.ausaid.gov.au/hottopics/
topic.cfm?ID=4885](http://www.ausaid.gov.au/hottopics/topic.cfm?ID=4885) 6204 2571 173 6598

[http://www.irinnews.org/
Report.aspx?ReportId=89501](http://www.irinnews.org/Report.aspx?ReportId=89501)

<http://www.acehfulbright.org/new/>

<http://www.urbanedjournal.org/notes/notes0024.html>

<http://www.theage.com.au/world/acehs-young-look-to-the-future-to-rebuild-after-the-tsunami-20100523-w3x9.html>

<http://aceh2day.com/?paged=2>

Continued from Page 5

will shoot them when they are traveling to school. Each month, the SPDC are increasing their military activities and attacks in that area. The purpose of the SPDC building a camp in that area is to make it easier for them to find villagers and force them to labor in camp as porters and as mine sweepers. Thra Nay Kaw, who is a member of the MTT (Mobile Teacher Trainer) and responsible for teacher training in that area said, "I have been there quiet a few times in the past with no problems, but lately, I haven't been able to go there. I have seen many parents and villagers who are afraid of the SPDC soldiers when they must travel in that area to look for vegetables."

Htee Wa Bway Khee school is located in Kler Lwee Htu District, Hsaw Htee Township.

ဒဲးနိုးကွိဖိဆိန်ထွဲမၤစၢၤကညိဂီၢ်ခဲၣ်ကွိတဖၣ်

တၢ်မၤသးကိးတၢ်လၢတနံၤအဂီၢ်စံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤကရၢတခါလၢအဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအီၤလၢကီၢ် (Swedish)အပုၤကွၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်သီးကမၤလၢကပီၤတၢ်သ့ၣ်နီၣ်ဆူဘိမ့ၢ်စၢၤဖျိၣ်ကရၢနဲၣ်ရွဲၣ်ခိၣ်ကျၢၢ်လၢအမ့ၢ် Dag Hammarskjöld လၢအသံတ့ၢ်ကွံၣ်ဖဲကဘီၤယူၤလီၤတံၣ်ဖဲၣ်ၣ်ၣ်ၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ပုၤတကလၢအသ့ၣ်ဆူၣ်သးဂၤဒီးစံးန့ၢ်တဲန့ၢ်ခဲတၢ်ခီဖျိပုၤလၢအဘၣ်တၢ်ဆိၣ်တၢ်မၤနၢၤမၤအမၤသီအီၤလၢဟီၣ်ခိၣ်ဒိတဖျၢၣ်အံၤအချၢသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် ဒီးအဝဲမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးပုၤတကလၢအဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒိတဖျၢၣ်တၢ်ယူၤတၢ်ဖိးတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်အခိၣ်ဖး (Nobel Peace Prize) ဖဲအလဲၤပုၤကွံၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အလီၢ်ခဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတၢ်အံၤအတၢ်ကိးသၤတြိမုၢ်ဝဲ. “**ယုၣ်မုၢ်န့ၣ်လဲၤဝဲဝဲန့ၣ်နီၤလၢဂး** ‘Dag Hammarskjöld’ **ဝဲဒိၣ်**” န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတၢ်အံၤဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါအိၣ်ထီၣ်အါထီၣ်ဝဲဒၣ်ဆူထံၣ်ကီၢ်အဂၤအကၤဒီးဖဲၤ၉၅၅န့ၣ်ဒီးကီၢ် (Denmark) စးထီၣ်မၤဝဲတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတၢ်အံၤသနၣ်ကုၤဒီးတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတၢ်အံၤမုၢ်လဲၤတၢ်လဲၤအသး ၂၅န့ၣ်လဲၤဘၣ်ဆၣ်ပုၤဖဲမးဖိထဲဒၣ်၅၀မွၢ်ကယၤန့ၣ်သ့ၣ်ညါဝဲတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲတၢ်ခါအံၤစးထီၣ်အသးဖဲသ့ၣ်ၣ်န့ၣ်လၢတၢ်
ဃုကျိၣ်ဃုစုအကျဲလၢဘၣ်တၢ်မၤလဲၤထီၣ်အီးဆူတၢ်ကျိၣ်
ဘၣ်ကျိၣ်သ့အကျိၣ်အကူၢ်အပူၤဒီးသီးပုကျိၣ်ဖိတဖၣ်ကမၤ
လိဒီးသ့ဝဲအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လိဆီလိာ်သးတဖၣ်န့ၣ်
လိာ်. တနံၤတၢ်မၤအတၢ်မုၢ်လၢခိၣ်သ့ၣ်လၢပူၤဒီးန့ၣ်ကိၣ်ဖိ
တဖၣ်မၤဝဲန့ၣ်မုၢ်ဒီးသီးကဒးဖျါထီၣ်ထံကီၢ်လၢအထီၣ်လဲၤ
ထီၣ်လဲၤထီၣ်အဖျါတဖၣ်အတၢ်မံၤမိၣ်. အတၢ်မုၢ်လၢတ
သ့ၣ်တဖၣ်အမိၢ်လဲၤမိၢ်ပုၤကတူၤထီၣ်ထီၣ်ဘးဝဲအဂီၢ်,
တကတၢ်ယီထံကီၢ်တဘျီလၢဒီးန့ၣ်ကိၣ်ဖိကမၤစၢဝဲန့ၣ်အ
လိာ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးလၢကဒးသ့ၣ်ညါဃုာ်ဒီးန့ၣ်ကိၣ်ဖိတဖၣ်လၢ
တၢ်တၢ်ဒီးအီးမုၢ်မနုၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကိမနုၤသ့ၣ်
တဖၣ်လၢအကူၢ်အခါမဲာ်ဘၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်လိာ်.

အါနဲ့ဒိဉ်နဲ့အနဉ်ကဘဉ်ဟ်ပျီစှ်ကိးထံကီၢ်လၢတၢ်ကမၤစၢၤအိၣ်တဘျဉ်နဉ်အတၢ်စံဉ်စိၤဗဲစိၤ, အလုၢ်လၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢဒီးတၢ်ဘျဉ်တၢ်ဘါအခိဉ်တယဉ်နဉ်လီၤ. တၢ်ဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤအံၤပညိဉ်ဝဲလၢပုၤကူပုၤကညိ, တၢ်ဂဲၤပျဉ်ဂဲၤဆုးလၢတၢ်တၢ်အတၢ်အိဉ်သးအဖီလၢဒ်သိးတၢ်ကဒီးန့ၢ်ဂ့ၤထီဉ်တၢ်ကျဉ်ဘဉ်ကျဉ်သ့အဂီၢ်ဒ်ပစံးတၢ်အသိးပုၤတဖဉ်လၢအတမ့ၢ်ပုၤလၢအတူၢ်ဘဉ်တၢ်တခါစၢၤဒီးတၢ်မုၢ်လၢတအိဉ်ဘဉ်နဉ်လီၤ.

ဒဲးနဲးကွီဖိတဖၣ်ဆိၣ်ထွဲမၤဖၤဝဲတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီး
တၢ်ဆိၣ်လိမၤယုၤဆူကီၢ်မိၢ်ပှၢ်တဘျုးတီၤလၢအမ့ၢ် အၤဖြဲ
ကၤ၊ အူရၣ်ဒီးကလံၤထံးအဝဲရကၤအကီၢ်တဖၣ်လၢအပ
ညိၣ်ဝဲဒၣ်ပှၢ်သ့ၣ်ဘိၣ်သးစၢ်လၢအသးအိၣ်၁၂နံၣ်တုၤ၁၈
နံၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ။

ကတီးအံ့ဒဲးနံးပျက်မိလၢအမု်သးမၤကလိတၢ်လၢဆၢကတီးပျဲန့ၣ်အိၣ်ဝဲငါမၤဝဲ တၢ်ဆၢကတီးလိလၢအတီးပျဲလၢအစးထီၣ်ဝဲဝဲလၢပျဲလံတူလၢဒံၣ်စဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်စးထီၣ်ထာဝဲထံကီၢ်လၢအယုထာဝဲတဘျီအဂ့ၢ်အကျိၤဒ်သီးတၢ်ကတီးဆိသးလၢတၢ်စံးန့ၣ်တဲန့ၣ်ဒဲးတၢ်ဆူဒဲးနံးတၢ်ထီကိၣ်တဖၣ်အအိၣ်ကသုအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒဲးနံးကိမိ

တဖန်စးထိပ်ဆိုင်ထွဲမ၊စာဝဲတတ်တိကျတဘျူးတီးစးထိပ်ဖဲ၁၉၈၅နံ၁လံ၁ဒီးထံကီၢ်လၢအဆိုင်ထွဲမ၊စာတုၢ်ဝဲတဖန်မ့ၢ်ဝဲ တၢၤဇၢ်နံၤယါ, မိၣ်ဇၢ်ဘံး, ကီၢ်ပၤလၢစတုၣ်ဒီးကီၢ်ခၢ်ဘီဒီးယါတဖန်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ၂၀၀၉နံၣ်န့ၣ်ဇုၣ်ဘၤဘူၣ်ဖီအတတ်တိကျလၢအကိးန့ၢ်ဝဲအမံၤလၢ “တၢ်မၤကတၢၢ်ကွံာ်တၢ်ဘျုးတၢ်ဘျီၣ်အလုအလၢ” န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ယုထၢထီၣ်အိၤလၢတၢ်ဆိုင်ထွဲမ၊စာအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်တီၢ်ကျဲၤတခါအံၤပညိၣ်ဒီးဒုးန့ၢ်ဟံၣ်ဒၣ်တၢ်ဘၢဘျုးၣ် သူၣ် ဘီၣ်သးစၢ်တဖၣ်လၢဒံၣ်မိၣ်ကရူၣ်စံၣ်တၢ်ခွဲးတၢ် ယၢ်တဖၣ်, ဟ့ၣ်နီၤစ့ၢ်ကိးတၢ်အကျိၤအကျဲၤတဖၣ်လၢဒၣ် ဘၢဘျုးၣ်သူၣ်စၢ်သးဘီၣ်တဖၣ်ကမၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အ နီၣ်ကစၢ်အတၢ်အိၣ်မ့ၤဒီးတၢ်မၤကတၢ်ကွံာ်တၢ်တြိတၢ် တြၢ်လၢအအိၣ်တၢ်ဝဲၣ်ဒၣ်ဘၢဘျုးၣ်အတၢ်ပူၤတဖၣ်န့ၣ် လီၤ. တၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တခါအံၤဟ့ၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါန့ၢ်ဟံၣ်ပူၤ ၃၀၀၀၀၀, လီၤဆီဒၣ်တၢ်ပူၤသးစၢ်၁၇နံၣ်တုၤ၂၈နံၣ်လၢ အတၢ်ဖဲးတအိၣ်တၢ်မၤတအိၣ်တဖၣ်, တကတီၢ်ဃီဟ့ၣ် တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ဟံၣ်ဘၣ်ယးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ်ဆူမိၢ်ပၤ တဖၣ်, ပူၤတတဒီးလီၢ်ကဝီၤပူၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်အသိး အကျိၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်တီၢ်ကျဲၤတခါအံၤအဖိခိၣ်တၢ်တီၢ် ဟံၣ်အိၣ်ဝဲလၢသူၣ်ဘီၣ်သးစၢ်၃၀၀၀၀၀၀ကယူထုးထီၣ်အ သးကသ့ဝဲလၢထံၣ်ရၢၢ်ကီၢ်သးတၢ်မၤဆူးမၤဆါ, မၤတၢ် ထီၣ်တၢ်လီၤတၢ်ဝဲၣ်ကသ့ဝဲအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးအတၢ်စ့ၢ် တၢ်နၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ဆိတလဲကွံာ်တၢ်အိၣ်သးဘၣ်ယး တၢ်ဖျိၣ်တၢ်ယၢ်ဒီးတၢ်မၤဆူးမၤဆါတဖၣ်ကသ့အဂီၢ်န့ၣ် လီၤ. ဝဲ၂၀၁၀, လါနီၣ်ဝုဘၣ်၃၇န့ၣ်န့ၣ်တၢ်မုၢ်လၢ်ဟံၣ်ဝဲ လၢဒဲးနံးကွိၣ်ဖိ၂၀၀၀၀၀၀န့ၣ်အတၢ်လဲၤဆူကွိၣ်ဘၣ်ဒီးအခိၣ် တလီၢ်အဝဲသ့ၣ်ကမၤတၢ်တနံၣ်သိးကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဘျး တၢ်လဲလၢအတၢ်မၤပူၤလၢအကထၢန့ၣ်ဝဲအကျိၣ်အစ့လၢ အဒီးန့ၣ်ဝဲအံၤဆူတၢ်တီၢ်ကျဲၤတခါအံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဒ်တံဟ်လီုယံာ်တံဘျုးအသိးကိဖိလအထီၣ်ဒီးကိအဖါ
မုၢ်တဖၣ်တံကမအမဒၣ်တံဖဲကိယုရုတံဆိၣ်ထွဲမ
စးတံသဲလီၢ်အပူဒီးတံလီၢ်အကလးကိယုရုတံဆိၣ်
ထွဲမစးသဲလီၢ်တံမအဒုတဖၣ်အသးအပူန့ၣ်လီၤ.

၂၀၁၀ နှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တို့အတွက် လူဦးရေနှင့် လူမှုစီးပွား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဖော်ပြချက်များကို အခြေခံ၍ အောက်ဖော်ပြပါ အချက်အလက်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။

ဒီဖျိတုာ်အိၣ်သးလၢတုာ်န့ၣ်ဟံၤအိၣ်တသ့တညီအကဲထီၣ်တုာ်ဝဲစဲကီၢ်ပယီၤ-ကွီၣ်တဲၣ်ကီၢ်ဆၢအဖီခိၣ် ဒဲးနဲးကွီၣ်ဖိကမံးတံာ်တဖၣ်ထံၣ်လီၤစံးကတိၤတုာ်ဝဲဒီးပုၤတတကံၤကရၢကရိဒီးပဒိၣ်စီစဲၣ်ကရၢတဖၣ်လၢအအိၣ်ဟံၣ်စဲကီၢ်ဆၢတဖၣ်ဒီးတုာ်အိၣ်ထွဲမၤစၢတဖၣ်ကြးလဲၤဝဲစဲလဲၣ်တဘီၣ်လဲၣ်တတိၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီကိုသရုပ်မသကီးတာကရုပ်ယုထိပ်ဝဲကျိပ်စုတာမ၊
 စာလကညီသရုပ်အဘူးအလဲ၊ ကိုသရုပ်လဲတရံးတာမ၊
 ဒီးတၢ်သိပ်လိခိလုၢ်ကို(ကလံးထံး)အဂီၢ်န့ၣ်လိ၊
 BMWECတခါယုထိပ်ဝဲလၢတီးထီကို ၃ဖျါဒီးတၢ်သိပ်

လိအင်္ဂါဒီးမ့မှWEတခိယုထိုင်ဝဲတၢ်မၤစၢလၢWide Horizons တၢ်ဒိုင်တုၣ်ကွၢ်အင်္ဂါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မ့ၢ်လၢ်တီၢ်ဟံးဝဲလၢဒဲးနံးအစု ၅-၂ကလီၢ်ခရီၢ်န့ၣ် (ကွီၣ်တဲၣ်စုအကလီၢ်၃၀ယၣ်ယၣ်)န့ၣ်တၢ်ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်အိၤဖဲတၢ်ယုတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. စုအသးတလိၣ်လၢတၢ်ကဒီးန့ၢ်အိၤအံၤတၢ်ကနီၤလီၤ. အိၤဆူတၢ်ကရၢကရီၢ် ၃၃လၢကဒုးလဲၤတရဲးဝဲအတၢ်ဖံးတၢ်မၤဖဲ ၃န့ၣ်အတီၢ်ပူၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တစ်ဦးထုတ်ဖော်ပြောကြားချက်

ဘက်မနုးလၢယုထၢထီၣ်ဝဲကီၢ်ပယီၤန့ၣ်လဲၣ်. တနံၤအတီၢ်
ပူတၢ်မၤန့ၣ်, မ့ၢ်ဝဲဒၣ်ပုၤကိမိတဖၣ်အတၢ်ကရၢကရိတ
ခါန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤကိမိတဖၣ်ဆၢတၢ်ဝဲလၢအ
တၢ်မၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲလၢကမၤစၢဆိၣ်ထွဲဝဲလဲၣ်တခါ
လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢနီၣ်ဝုဘၣ် ၂၀၀၉န့ၣ်, ပုၤဒဲးနံးတီးထီ
ကိမိမၤသကိးတၢ်မိတဖၣ်ဟ်ဖျိၣ်ထီၣ်သးခဲလၢၣ်(၁၅၀)
ဂၤဒီးထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးဒီးတၢ်ပီၣ်သကိးဝဲဘၣ်ယးတၢ်
ဂ့ၢ်ဝဲအံၤန့ၣ်လီၤ.

ဒီးလၢဆၢကတီၢ်ဝဲန့ၣ်အပူၤန့ၣ်ဒဲးနံးကွီဖိတဖၣ်ဘၣ်ဟ့ၣ်သးကိးဝဲတၢ်ဖးလၢတၢ်မၤတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ(၄)ခါလၢတၢ်ယုထၢတ့ၢ်အိၤလၢပဒိၣ်စိစဉ်ကရၢ(၄)ဖုန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကမၤၤဆိၣ်ထွဲဝဲကီၢ်ပယီၤ, ဒီးကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်ကီၢ်ဆၢကွီဖိသးစၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်ဒီးန့ၣ်ဝဲတၢ်ဖးအအါကတၢ်အယိၤလၢတနံၣ်အံၤအတီၢ်ပူၤဒဲးနံးကွီဖိတဖၣ်ကစ့ၢ်ဝဲထဲတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတခါအံၤဒီးကလီၤကရၢကရိတ်န့ၢ်ဟံၤဝဲဒဲးနံးကွီဖိတဖၣ်ဒ်သိးအကမၤသးကိးတၢ်တနံၣ်အတၢ်မၤဖဲ ၂၀၁၀နံၣ်လါနီၣ်ဝုဘၣ် ၃သီအနံၤဒီးကထၢဖှိၣ်ကဏ္ဍိၣ်စ့တဖၣ်လၢသုၣ်ဘီၣ်သးစၢ်လၢအအိၣ်ဝဲဝဲကီၢ်ပယီၤ-ကွီၣ်တဲၣ်ကီၢ်ဆၢတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒဲးနံးတီးယီ ကွဲဖိတဖု်ယဲးန့ၣ်လိာ်ဟးခိၣ်သကိးဝဲထံစာ၊
ကိၣ်စာ၊

ဖဲ ၂၀၁၀လါဖဲပုတြူအါရံအပူန့ၣ်, ကွီဖိတၢတဖုလၢ
 ကီၣ်ဒဲနံးတီးထီကွီသးစံတဖၣ်ဟဲယုသ့ၣ်ညါတၢဖဲကီၣ်
 ကွီၣ်တၣ်ဒီးကီၣ်ပယီၤကီၣ်ဆၢသီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကထၢ
 ဖျီၣ်တၢဖျီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤခီဖျီတၢ်ကရၢကရိတဖုလၢအ
 ကြးမၤစၢဆိၣ်ထွဲတဖၣ်အဆိၣ်န့ၣ်လီၤ. တကတီၢ်ယီၤ
 ကွီဖိကရၢလၢအဟဲတဖၣ်သမံထဲတၢ်လၢအလိၣ်တဖၣ်.
 ဒီးယုၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ဂီၤမူဒ်သီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကသုဝဲလၢတၢ်
 စံးန့ၢ်တဲန့ၢ်ဒဲးတၢ်အကတီၢ်အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤ
 စၢဒီးကက့ၢ်စိၣ်ဒီးန့ၣ်ကဒါက့ၢ်သ့ကီၣ်ဒဲမးအပူကွီဖိ
 လၢကမၤသကိးတၢ်တဖၣ်အဆိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ဟဲလီၤယီၤ
 ထံသ့ၣ်ညါတၢ်ဖဲကီၣ်ဆၢ ၃နှံၣ်အလီၢ်ခံန့ၣ်ကွီဖိလၢအဟဲ
 တဖၣ်က့ၢ်ကဒါက့ၢ်သ့ကီၣ်ဒဲမးဒီးမၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးက့ၢ်
 ဒီးပျဲၤက့ၢ်ဝဲအတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအဟဲထၢ ဖျီၣ်တၢ်ဖျီၣ်တၢ်
 ဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၁၂၀၀၀လီအကူး ၂နှစ်တနှစ်နှင့်ခန့်ကွဲဖိ ၂၄တဖုဟဲလီ
ယိထံကဒီးကီကွိုင်တဲဒီးကီယိကီအါအတံအိတ်
သးတဖုဒ်သီးကမထွဲအါထိတ်ပုတတဖုအတံဟူး
တံဂဲဒီးအတံဖဲတံမတဖုနှုလီ. အဝဲသုတ်တဖု
ဂုကူးစးမအါထိတ်စွဲကီးဝဲတံဂုတံကျိလအဘတ်
ထွဲဘတ်ယးလိတ်သးတဖုဒ်သီးကဒီးနှုဘတ်တံဂုတံ
ကျိအဂီနှုလီ.အဝဲသုတ်တဖုအိတ်ဒီးတံသံကွဲလအ
ဒိတ်အယိတ်ဖဲကညိကိသရုင်မသကီးတံကရု(KTWG),

ဟိဒ်ခိဉ်ဖျာ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဝဲကျိၤ WE(World Education)ဒီးပုၤကိၢ်ပယိၤဖိသုးလိာ်သုးကျဲတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ကရၢကရိၤလၢအမ့ၢ်BMWEC(Burma Migrant Worker Education Center)တၢ်ကရၢကရိၤတဖၣ်အဆိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကရၢကရိၤတဖၣ်စ့ၣ်န့ၣ်မၤစ့ၢ်ကိးဝဲWorkshopလၢခံသိလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်ဆိၣ်သကိးဒီးဒဲးန့ၣ်ကိးမိအကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢအပိၣ်ထွဲထီၣ်အခံတခါပုၤကိၢ်ပယိၤဖိသုးတဖၣ်ဖဲအက့ၢ်ကခါက့ၢ်အလီၤအိၣ်လိာ်ဆိးန့ၣ်က့ၢ်စိယုၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢပကိးအိၣ်လၢဟံၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢကဘၣ်က့ၢ်မၤဝဲက့ၢ်ဝဲတဖျါးတနံၤတၢ်မၤစးထီၣ်အသးဒီးဘၣ်အကတီၢ်ဒ်သိးကမိးန့ၣ်ဘၣ်ကျိၣ်စ့တၢ်မၤစၢၤလၢပုၤသုးလိာ်ကျဲယုၣ်ဖဲယုၣ်မၤတဖၣ်ဒီးကညီကီၢ်စံၣ်ကိးမိတဖၣ်အကိၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကကတီၢ်ဒ်သိးတနံၤလၢခံဒဲးန့ၣ်ကိးမိတဖၣ်န့ၣ်လၢဟံၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤစးထီၣ်အသးဒီးဘၣ်အကတီၢ်ဒ်သိးကမိးန့ၣ်ဘၣ်ကျိၣ်စ့တၢ်မၤစၢၤလၢပုၤသုးလိာ်ကျဲယုၣ်ဖဲယုၣ်မၤတဖၣ်ဒီးကညီကီၢ်စံၣ်ကိးမိတဖၣ်အကိၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပဟဲဝဲအံၤဒ်သိးပကမၤလိၣ်န့ၣ်ဟံၣ်အါထီၣ်တၢ်အိၣ်သးအမ့ၢ်အတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်ပက့ၢ်တုၤလၢကိၢ်ဒဲးမးန့ၣ်ပကက့ၢ်တဲဘၣ်ဒဲးန့ၣ်ကိးမိတဖၣ်တဖၣ်လၢပထံၣ်ဒီးန့ၣ်ဟူဘၣ်အံၤဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်ကသ့ၣ်ညါန့ၣ်ဟံၣ်တဲဘၣ်မနုၤအယိအဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤအသးလၢတနံၤအတၢ်မၤလၢတၢ်အိၣ်သးတခါအံၤအရ့ၣ်ဒိၣ်ဝဲထဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်ညါအသိးလီၤ. တနံၤအတၢ်မၤအံၤစးထီၣ်အသးလၢဆ့ၣ်ဒုၣ်အယိဒဲးန့ၣ်ကိးမိတဖၣ်တသ့ၣ်ညါကဲၣ်ဆိးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတခါအံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အါန့ၣ်အန့ၣ်, ပဒိၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးတရဲၣ်ကျဲတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတခါအံၤဘၣ်. လၢတၢ်န့ၣ်အယိပဝဲဒၣ်ပကဘၣ်ဂ့ၢ်ကျဲးစးဆ့ၣ်ဆ့ၣ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ဟံၣ်ဘၣ်န့ၣ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဝဲအံၤန့ၣ်လီၤ.” (Marie Harup Jensen, ကိၢ်ဖိလိာ်လံးဒီးတနံၤတၢ်မၤတၢ်တိၣ်ကျဲၤပဆ့ၣ်တၢ်ကမံးတံၣ်ဖိ)

“ယဝဲတုၤဝဲအံၤန့ၣ်တၢ်တဘျုးမံၤဒုးန့ၣ်ဟံၣ်အါထီၣ်ယၤတၢ်အိၣ်သးဒီးတကတီၢ်ယိဝဲမက့ၢ်တုၤလၢယလိာ်အိၣ်လိာ်ဆိးန့ၣ်ယမုၢ်လၢစ့ၢ်ကိးလၢယဝဲန့ၣ်ဒဲးတၢ်ဆူဒဲးန့ၣ်ကိးမိတဖၣ်လၢကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်တိၣ်ကျဲၤတခါအံၤအကိၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်တၢ်လၢပပလၢဘၣ်အိၣ်မ့ၢ်ဘူးဒိၣ်ထီၣ်န့ၣ်. ပပလၢဘၣ်အါထီၣ်စ့ၢ်ကိးလၢတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤအံၤအကါဒိၣ်ဝဲထဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.” (Olga Juul, တနံၤအတၢ်မၤကမံးတံၣ်ဖိပုၤမုၢ်သးမၤကလိာ်တံၣ်ဖိ)

“ဝဲပမၤတၢ်ဆၢတံၣ်ဘၣ်ယးဒီးတၢ်ယုထၢထီၣ်ထံကီၢ်အခါန့ၣ်ပထံၣ်ဘၣ်လၢပုၤလိာ်အိၣ်ကမ့ၢ်မိတဖၣ်ဒီးပုၤသုးလိာ်ကျဲယုၣ်ဖဲယုၣ်မၤတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢပကဘၣ်မၤစၢၤအံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအခါပညိတမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးလၢပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်အတၢ်မုၢ်လၢတအိၣ်အယိဘၣ်. ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအကိၢ်ဆူၣ်ဝဲဒိၣ်မးလၢတၢ်ပယုၣ်အကိၢ်အကိၢ်, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အကတီၢ်ဝဲအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်အိၣ်လၢတၢ်အိၣ်သးနးနးကျဲၤကျဲၤအကတီၢ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ပဝဲစ့ၢ်ကိးပဆဲးဒီးဆိၣ်ထွဲပုၤတဖၣ်လၢအဂီၢ်ပျါဂဲၤဆုးလၢစၢၤသ့ၣ်သိမိတဖၣ်အကိၢ်န့ၣ်လီၤ. ပတဆဲးဒီးဆိၣ်ထွဲပုၤတဖၣ်လၢအကဲထီၣ်ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်တခါတၢ်လၢအတၢ်မုၢ်လၢတအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.” (Emilo Dall, ကမံးတံၣ်ဖိပုၤမုၢ်သးမၤကလိာ်တံၣ်ဖိ)

Danish Students Support Karen State Schools

Operation Day's Work is a fundraising project originally founded by Swedish students in honor of the United Nations Secretary General, Dag Hammarskjöld, who died in a plane crash in the early 1960's. He was very active in speaking out for oppressed people from all over the world and received a Nobel Peace Prize after his death. The project was given the motto 'Give a Day for Dag' and has expanded to other countries, with Denmark joining in 1985. However, even after 25 years, only 50% of the Danish population knows about Operation Day's Work and what they do. What began in 1985 as a fundraising event has developed into an educational process for the students, in which they have the opportunity to learn and use different skills. The aim of Operation Day's Work is to help people in developing countries to achieve their hopes and dreams and to inform Danish youth of the challenges facing other countries while learning about their historical, cultural and religious contexts. It focuses on people, struggling under challenging circumstances to gain a better education, but does not treat them as 'victims'. Danish students support different education and training projects in Africa, Asia and Latin America, focusing on youth aged between 12 and 18 years old. At the moment, the program has 16 full-time volunteers, who serve for six-month periods from July to December, gathering and collating information about their chosen project in preparation for campaigning for their project in the Danish high schools. Danish Students have funded many projects since 1985, including projects in Tanzania, Mozambique, Palestine and Cambodia. In 2009, a Zimbabwean project called 'Breaking the Culture of Silence' was chosen for funding. It focused on educating Zimbabwean youth about their democratic rights, providing them with tools to influence their own life and break some of the barriers which exist within Zimbabwean society. These goals were addressed through educating approximately 3,000 unemployed people aged 17-28 years old from two different areas; and raising awareness of rights amongst parents, communities and local authorities. It was expected that, through this project, over 3,000 youth would be able to pull themselves away from political violence, and use their skills and beliefs to change their conditions of poverty and oppression. On November 3rd 2010, over 20,000 Danish high school students are not expected to attend school, but instead they will work, raising money for this year's project. As the program consists of students who are still in school, they will work with an international aid agency to implement, monitor and evaluate the project. For 2010, Burma was their chosen country, helping students aged between 12 and 18 years old, to gain a better level of education along the Thai-Burma border. The project is divided into two

sections: the Burmese migrant population in Thailand and Internally Displaced People in eastern Burma. Due to the complex situation along the Thai-Burma border, Danish Students Operation Day's Work is currently holding discussions with the established organizations involved, both CBOs and NGOs, as to which specific aspects of their programs will be funded. KTWG (Karen Teacher Working Group) is requesting financial support for teacher subsidies, mobile activities and KTTC-South (Karen Teacher Training College); whilst BMWEC (Burmese Migrant Workers Education Committee) has requested support for three high schools and vocational training; and WE (World Education) has requested support for 'Wide Horizons', a post-ten school. The funds that will eventually be collected by Operation Day's Work will be divided between the three organizations over a three-year period. A process of choice

How did Burma get chosen? Danish Operation Day's Work is a student's organization and so, the students decide which projects to work with. In November 2009, 150 active members (all high school students) met for the general assembly. For this occasion, they had to vote between four different project proposals, which had been chosen by four Danish NGOs. The Burma project won the majority of the votes. So for the entire year of 2010, Danish Operation Day's Work will focus only on this project, campaigning to get the high school students of Denmark to work on November 3rd to collect money for the education of the Burmese youth in the Thai-Burma border area.

Danish students visit the border
In February 2010, the first group of Danish high school students came to Thai-Burma border to collect information from eligible organizations. The group also filmed interviews to use for campaigning back in Denmark. After a three-week visit on the border, the group went back to Denmark with a variety of information and footage. During the 2nd week of August, 2010, a second group of Danish students traveled to the Thai-Burma border to follow up the first group's work. They worked hard to get all the relevant information from KTWG, BMWEC and WE, asking in-depth questions. A two-day workshop was held with each organization. Finally, the Danish students went back to Denmark with much homework to do to get enough funds for students from Migrant area and Karen State.

Comments from the students during their visiting to the Thai-Burma border:

"We are coming here to learn and understand the real situation. After we go back to Denmark, we will advocate about the situation here to the Danish students so they can understand why they should contributing a day's work towards this issue. As you know, Operation Day's Work started in

တၢ်မၤကညီလူရိုင်းခွဲအသနာန်
ဖဲလၢအိကူၣ်ၤၤသိအနုၤကညီကိၣ်စံၣ်တၢ်လီၤတတိၤလၢအမၤယိၣ်က့ၣ်လီၤကဝိၤမၤလၢကဝိၤသကိးကညီလူလၢထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢတခါလၢအမၤလၢခူးကိၣ်စံၣ်ကွဲၣ်ကလၢအမူးန့ၣ်လီၤ. လၢခူးကိၣ်စံၣ်တၢ်ဆဲးတၢ်မၤသကိးယုၣ်ဒီးသုသဝိခိၣ်န့ၣ်, သ့ၣ်က့ၣ်သးပုၤတဖၣ်လၢအကျါယုၣ်ဒီးသဝိမိအိၣ်အါၤ, ဒီးအခိၣ်အအါသဝိလၢအမၤယိၣ်က့ၣ်သဝိမိလုၤလၢတဖၣ်, ဒီးပိကါအိၣ်လုၤလၢတဖၣ်စ့ၣ်ကိးတဖၣ်ဟဲဟဲဖျိၣ်မၤသကိးယုၣ်တၢ်ဖဲန့ၣ်လီၤ. ကညီကိၣ်သရၣ်တၢ်သိၣ်လိမိလုၣ်ကိၣ်စံၣ်, ကိၣ်သရၣ်ဒီးပုၤမၤသကိးတၢ်မိၣ်လၢကိၣ်စံၣ်ထီၣ်သးတဖျါယိၣ်ဒီးပုၤနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒီးအမၤမိၣ်လုၤလၢတၢ်လဲၣ်ဟဲဖျိၣ်ထီၣ်သး(၁၄)ၤ, ဒီးဖဲမူးဒဲအံၤအပုၤဟဲဖဲလၢအိၣ်(၁၆၂)ၤန့ၣ်လီၤ. လၢခူးကိၣ်စံၣ်တၢ်ဆဲးတၢ်အိၣ်ထီၣ်အိၣ်လၢမိၣ်လုၤလၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအကျါအကျဲဘၣ်ဘၣ်ခိဖျါထုၣ်တဖၣ်သၣ်ကမိၣ်အတၢ်အိၣ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်အိၣ်ထီၣ်မူးဒဲအံၤတကတီၢ်ယိၣ်သရၣ်မုၢ်လၢထုလၢအမၤကညီကိၣ်သရၣ်မၤသကိးတၢ်ကရူၢ်အပုၤဟဲလီၤဆုၣ်နီၣ်စံးကတိၣ်လဲလၢခူးကိၣ်စံၣ်တၢ်ဆဲးတၢ်အိၣ်ထီၣ်လၢကမၤခဲလၢအိၣ်ထီၣ်ဒီးစံးဒဲ “လၢခူးကိၣ်စံၣ်တၢ်ဆဲးတၢ်အိၣ်ထီၣ်တၢ်နီၣ်တၢ်ဘျီစိန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိၣ်တၢ်လၢပကဟံသ့ၣ်ဟံသးဒီးတၢ်လၢပကမၤအိၣ်န့ၣ်ပကြးမၤစ့ၣ်ကိးအိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ပညိၣ်မိၣ်ပုၤလၢပမၤဒဲလၢခူးကိၣ်စံၣ်တၢ်ဆဲးတၢ်အိၣ်ထီၣ်မုၢ်ဒဲသိးပသ့ၣ်က့ၣ်သးပုၤလၢညါတဖၣ်မၤတၢ်ကိၣ်လၢခူးကိၣ်စံၣ်တၢ်ဆဲးတၢ်အိၣ်ထီၣ်လဲၣ်, ဒီးအိၣ်ထီၣ်မုၢ်ဒဲလဲၣ်, အခိၣ်အအါမၤဒဲသိးတၢ်အိၣ်ထီၣ်မုၢ်လၢညါလၢမိၣ်သးပုၤဟံသးပုၤအိၣ်ထီၣ်မုၢ်တၢ်ဆဲးတၢ်အိၣ်ထီၣ်လဲၣ်, ဒီးစံးအံၤတဖၣ်မၤဒဲလဲၣ်, လၢတၢ်န့ၣ်အယိၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဒဲသိးပမိၣ်လၢတဖၣ်ကသ့သ့ၣ်ညါဘၣ်က့ၣ်အဂီၢ်ပနၢ်ဒီးမၤလၢလၢမိၣ်ပၤသးပုၤသ့ၣ်တဖၣ်ကသ့ဟ့ၣ်ခိဖျါနီၣ်ကခါက့ၢ်ပမိၣ်လၢစံးအံၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. မိၣ်ပၤတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, မိၣ်ပၤအလုအလၢ, စိလၢပုၤမိၣ်ပၤတဖၣ်မၤတၢ်တၢ်တၢ်ခိၣ်ဘၣ်တဖၣ်မုၢ်ဂ့ၤ, ဒီးသန့ထီၣ်တၢ်အိၣ်ထီၣ်မုၢ်လၢ

န့ၣ်အိၣ်တၢ်ဘၣ်တဖၣ်လၢအသ့တၢ်ဒဲဒီးအိၣ်ထီၣ်မုၢ်တဖၣ်, သန့အိၣ်တၢ်ဘၣ်တဖၣ်လၢတန့ၣ်ဒီးတန့ၣ်အတၢ်အိၣ်ထီၣ်မုၢ်တၢ်လဲၣ်တၢ်ဆဲးတၢ်ဆဲးအပုၤ, လုၤလၢထူသန့လၢစံးအံၤဒီးစိလၢပုၤအတၢ်လီၤဆီလီၤသးတဖၣ်, ဒီးပလုပလၢပတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢပကြးဟဲယၢ်က့ၢ်အိၣ်တဖၣ်, ဒီးဒဲသိးပမိၣ်လၢတဖၣ်ကသ့သ့ၣ်ညါက့ၢ်မိၣ်ပၤလုၤလၢထူသန့လၢပုၤတဖၣ်အတၢ်အိၣ်ထီၣ်မုၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢအရ့ၣ်တခါကမၤတၢ်လၢအတၢ်ကြးလီၤမၤတဖၣ်သ့တလီၤမၤကွဲၣ်တဂ့ၢ်အဂီၢ်, ပမိၣ်လၢတဖၣ်ကသ့သ့ၣ်ညါဟဲယၢ်က့ၢ်ဒီးအိၣ်ထီၣ်မုၢ်တၢ်ဆဲးတၢ်ဆဲးတၢ်အိၣ်ထီၣ်မုၢ်ကလုၢ်ကလုၢ်, အဒိအမၤတၢ်ဒုတနီၣ်က့ၢ်, တၢ်ထီ, တၢ်ခွဲ, တၢ်တီၤမုၢ်တီၤ, တၢ်ထုၣ်ထုၣ်ယုၢ်, ထုၣ်ချီၣ်, တၢ်ဒုတၢ်အုအကလုၢ်ကလုၢ်လၢမိၣ်ပၤလၢပုၤတဖၣ်ဒုတၢ်အုတၢ်တဖၣ်ဒဲသိးသ့တလီၤမၤကွဲၣ်တဂ့ၢ်လၢပပုၤသးစံးပမိၣ်လၢစံးခါအကတီၢ်အံၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပအံၤဒီးစ့ၣ်ကိးလၢပမိၣ်လၢစံးအံၤတဖၣ်ကသ့သ့ၣ်ညါက့ၢ်ပပကညီတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢပုၤတဖၣ်ခိဖျါမိၣ်လုၤလၢတဖၣ်ကဟ့ၣ်ခိဖျါနီၣ်က့ၢ်, ဒီးပမိၣ်လၢတဖၣ်ကသ့စိၣ်ခိက့ၢ်အိၣ်ထီၣ်မုၢ်တၢ်လၢအလီၤအိၣ်ထီၣ်ဆိး, ဒီးကသ့စိၣ်ခိကခါက့ၢ်တၢ်အိၣ်ထီၣ်မုၢ်တၢ်ဆဲးတၢ်လၢတဖၣ်အံၤဆုၣ်ခါအကတီၢ်ခါလၢကဟဲကဒီးအသိတဖၣ်ဒဲသိးဟ့ၣ်ခိဖျါနီၣ်လီၤသးကသ့ဒဲအဂီၢ်န့ၣ်ပမၤလဲလၢခူးကိၣ်စံၣ်တၢ်ဆဲးတၢ်အိၣ်ထီၣ်မုၢ်န့ၣ်လီၤ.”

ယိၣ်က့ၣ်သဝိမိမိၣ်လုၤလၢတၢ်လဲၣ်ဟဲဖျိၣ်လၢအမၤသးပုၤမုၢ်နီၣ်လၢစုဝါစံး “လၢအပုၤကွဲၣ်တန့ၣ်ဒီးတန့ၣ်န့ၣ်ပမၤဒဲတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤထီၣ်ဘိလၢပလီၤအိၣ်ထီၣ်ဆိး, ဒဲပမၤမိၣ်လုၤဟံလၢအသိးပမၤဒဲတၢ်ကိးနံၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. ဒဲသ့ၣ်ညါအသိးလၢဟံၣ်ပုၤယိၣ်ပုၤဒီးလၢပုၤဒီးဖုဒီးကရၢန့ၣ်ပတၢ်လီၤဆီလီၤအသးတဖၣ်, ဒီးတကးဘၣ်ဖဲလၢယဖိသ့ၣ်ခါစ့ၣ်ကိးယမိၣ်ယဟံယသုသဝိသ့ၣ်က့ၣ်သးပုၤတဖၣ်မၤစ့ၣ်ကိးပုၤအကလုၢ်ကလုၢ်ဘၣ်သးလၢခူးကိၣ်စံၣ်တၢ်ဆဲးတၢ်အိၣ်ထီၣ်မုၢ်န့ၣ်လီၤ. အသိးလုၣ်ဝါမုၢ်တၢ်ကတိၣ်တၢ်လဲၣ်လၢခူးကိၣ်စံၣ်တၢ်ဆဲးတၢ်အိၣ်ထီၣ်မုၢ်သးသမုၢ်သ့တဖၣ်ကွဲၣ်တဂ့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်ဒဲပမိၣ်ပၤလၢပုၤတဖၣ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါတဲသိၣ်တဲသိၣ်ပုၤအသိးစိၣ်ခိဖျါစ့ၣ်ကိးပဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါတဲသိၣ်တဲသိၣ်စ့ၣ်ကိးပမိၣ်လၢစံးခါအကတီၢ်ခါအံၤဒီးတကးဘၣ်ပအုၣ်ကိးလၢပမိၣ်လၢတဖၣ်ကသ့စိၣ်ခိကခါက့ၢ်အုၣ်ခါလၢအကဟဲဒဲသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ယဲယတၢ်လဲၣ်ခိဖျါလၢညါအသိးန့ၣ်ပမၤမၤလၢပဟံၣ်ဖိတဖျါဒဲပမိၣ်ပၤတဖၣ်ကွဲၣ်တဂ့ၢ်ကလၢလၢယိၣ်ထံးဒီးစံး “ဗြဲကလၢဟဲက့ၢ်, အိၣ်လၢသ့ၣ်ခဲတဂ့ၢ်, အိၣ်လၢဝဲခဲတဂ့ၢ်, အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်တဂ့ၢ်, အိၣ်လၢမုၢ်ခိၣ်တဂ့ၢ်, အိၣ်လၢထံလဲၣ်တဂ့ၢ်, ဗြဲကလၢဟဲက့ၢ်

က့ၢ်, ဟဲက့ၢ်အိၣ်က့ၢ်လၢတၢ်မုၢ်အလီၤ, ဟဲက့ၢ်အိၣ်ဝဲခဲအိၣ်ဘဲ, ဟဲက့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ညါအိၣ်ညါ, ဟဲက့ၢ်အိၣ်မုၢ်ထံမုၢ်ဝါဒီးဟဲက့ၢ်မၤတၢ်မၤသကိးယုၣ်ဒီးဟံၣ်ဖိယိၣ်” ဒဲသိးအံၤတဖၣ်အကလုၢ်ကလုၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒဲန့ၣ်အသိးပထီၣ်ဆုၣ်ဒီးပုၤဟံပမိၣ်ပၤမိၣ်လုၤလၢသ့ၣ်က့ၢ်တဖၣ်ကံၢ်သကိးစုသးပုၤဆုၣ်မိၣ်သ့ၣ်, ဖိသ့ၣ်ဆုသးပုၤယုၣ်ဒီးလုၤလၢထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢတၢ်ထုၣ်တဖၣ်သ့ၣ်ကမိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤဆီတခါလၢယဂီၢ်န့ၣ်မုၢ်ဒဲအပုၤကွဲၣ်န့ၣ်တဖၣ်အပုၤန့ၣ်ယဘၣ်ကွဲၣ်ယဆုဒီးယလဲက့ၢ်ကဲဖဲဝါလၢသိခါစ့ၣ်အယိၣ်တၢ်ဆဲးတၢ်ဆဲးဒီးယဖိဒီး, လၢပမၤဖဲအံၤတခါပအိၣ်သကိးအိၣ်သကိးတၢ်ဖဲတၢ်ညါ, တၢ်သးသမုၢ်လၢပအိၣ်ပအိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဆၣ်မုၢ်လၢယကဲတၢ်သိခါဖဲဝါအဆၢကတီၢ်တၢ်မုၢ်တၢ်ပုၤလၢခူးကိၣ်စံၣ်သိးအံၤတဖၣ်ပမၤစ့ၣ်ကိးအိၣ်ကိးမုၢ်နံၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပပကံၢ်ပစုတဖၣ်ပသ့လၢလုၣ်ဝါဒဲသိးအံၤဒီးဘၣ်တၢ်ကံၢ်န့ၣ်ပုၤလၢသိခါဖဲဒီးပုၤတဖၣ်ဝဲ, ပအိၣ်သကိးအိၣ်သကိးဘၣ်ဆၣ်မုၢ်ဘၣ်သးလၢတၢ်ဖဲတၢ်ညါတၢ်

သးသမုၢ်န့ၣ်လုၤတက့ၢ်တၢ်အိၣ်ထီၣ်ဘၣ်. ဒဲယနီၣ်ဟံအသိးဒီးယလဲခိဖျါဘၣ်အသိးန့ၣ်စးထီၣ်လၢယဒိၣ်ထီၣ်လဲၣ်ယဘါဒဲဖိ, ဘၣ်ဆၣ်မုၢ်လၢသိခါတၢ်စ့ၣ်တၢ်န့ၣ်တကပၤန့ၣ်ဒဲယမုၢ်မိၣ်လုၤလၢအဖိတကအသိးတကးဘၣ်မုၢ်စ့ၣ်ကိးတၢ်စ့ၣ်တၢ်န့ၣ်ထဲတကလုၢ်မိၣ်အယိၣ်ယကစၢ်ယသးဆုၣ်လၢယကယုသ့ၣ်ညါအိၣ်ထီၣ်တလိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.”

လီၤဆီဒဲတၢ်ကညီဖိလၢအဂီၢ်လီၤလုၤထီၣ်စိၣ်ခါအကတီၢ်တၢ်က့ၣ်ဘၣ်က့ၣ်သ့ပတီၢ်ထီၣ်မုၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဘျီတၢ်ဘါခိၣ်နီၣ်အါဂၢ်န့ၣ်ထံၣ်ဒဲတၢ်လၢတၢ်အံၤန့ၣ်မုၢ်ဒဲထဲကညီဖိလၢအစ့ၣ်နီၣ်ဘါမိၣ်လုၤလၢတဖၣ်အတၢ်ဖဲတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးအကတၢ်တၢ်လၢယအံၤဒီးစံးယဲန့ၣ်ပုၤအါဂၢ်ထံၣ်စ့ၣ်ကိးတၢ်ကံၢ်စုတၢ်ကွဲၣ်ကဲကလၢန့ၣ်မုၢ်တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဘျီတၢ်ဘါ, တၢ်စ့ၣ်တၢ်န့ၣ်, ဒီးမုၢ်လၢယဲယတၢ်တူၢ်ခိၣ်ပၤသးန့ၣ်ကမုၢ်ဝဲကညီကလုၢ်အလုၤလၢထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢတခါလၢပကြးဟဲယၢ်

ဟာယာကုအိလအဟဲလီလီလီသွဉ် လာမိလုဟ်လံာ် လာပူဏတဖဉ်အဆိဉ်န့ဉ်လီၤ.

ဖုမိဉ်ဝါလအမုဉ်သးရျဉ်(၁၀၂)ဂဏသးရျဉ်ခိဉ်တဂဏံး ဝဲ. “ယဲဒုခဲအံးယသးဟ်လံာ်, ယလဲခိဉ်ဖျါဘဉ်ယဲလါ ခူး ကံ ဝဲ အ ဘျီ တ ဖဉ် နု ယ ယာ ထီဉ် ကွာ တ လာ် လာ ဘဉ်, ယအဲဉ်ဒီးဟ့ဉ်ခိဉ်ဆာကွာယဖိယလံာ်လာတကတိ ဖိသ့ဉ်တဖဉ်အံးလီၤ. ဖိလံသ့ဉ်စာ လာကညိကလုာ်အ ကျါတဘျီတဘါဟဲန့ဉ်လီၤခဲအလီၤခဲကညိကလုာ်အ လုာ်လံာ်ထုသနုလုာ်တဖဉ်ဘဉ်တဟ်တုာ်ကွာ်အိ တ ဘျးကလုာ်တဘျးခါန့ဉ်လီၤ. ဒီးလာလါခူးကံဗုအံးန့ဉ် ပဲကညိဖိတနီသးပုာ်နီဉ်ကွာ်ဝဲလံာ်န့ဉ်ယံးယဲဘျီလီၤ.

တလကညိလါခူးကံဗုလုာ်ပမိဉ်ပမိဉ်မဟဲပုာ်လုာ်လုာ် သိခိဉ်လာယနီဉ်ဆံးဒီးအခါ န့ဉ်စံးဝဲလံာ်သ့ဉ်စာတ လာပမဲလါခူးကံဗုအံးန့ဉ်ပတဘဉ်ကျဉ်ကျိယုာ်အိဒီး တဘျီတဘါလုာ်တကွာ်ဘဉ်. တဘျီတဘါ န့ဉ် လီၤ ဆိဝဲ, တဘျီတဘါန့ဉ်လီၤဆိဝဲတခါလအကျိအက လုာ်ဒုဉ်ဝဲစုာ်စုာ်. ဒီးကညိလါခူးကံဗုအံး န့ဉ်ကဘဉ် လီၤဆိစုာ်ကိးဝဲဒုဉ်န့ဉ်လီၤ. ပတဘဉ်ဒုးဘျးစဲလီၤအိလုာ် တကွာ်ဘဉ်. တလကညိလါခူးကံဗုန့ဉ်မုာ်ဝဲကညိဒိက လုာ်အလုာ်အလုာ်ထုသနုတခါလာပူဏလံာ်တဘျးဒီး လာတဘျီတဘါတဖဉ်ဟဲန့ဉ်လီၤဒီးဘဉ်လီၤ. လာတ

ဘဉ်ထွဲတအိဉ်ဒီးတဘျီတဘါတဖုာ်တနီဉ်တဖုာ်နီ တကရုဘဉ်အဂီုန့ဉ်မိဉ်ပုးဖဲတဖိကိးဂဏသုကပာ်သ့ဉ် ဟ်သးသကိးကွာ်တကွာ်. ပလုာ်လံာ်ထုသနုလုာ်ပကြး ဟံးယာ်ဟာယာကုအိတဖဉ်ကြးလာပကဘဉ်မဲ, ဒီးအ ခိဉ်အအါပဆာလာတဘျီတဘါခိဉ်န့ဉ်တဖဉ်ကသုနု ဟ်သ့ဉ်ညါ စုာ်ကိးတဂီုဝဲအံး, တလပကြးဟာယာ အိ, ဒီးတလပဟာယာအိသ့ဒီးတဖဉ်ပကဘဉ်ဟာ ယာ်, သုတကထီဉ်ကခါကွာ်ကွာ်တလီၤ, တကွာ်ခိဉ် ကွာ်ဆံးလီၤသးသုတအိဉ်ထီဉ်အဂီု, တဖုာ်ထီဉ်ဖုာ်ထီ လာပပုာ်ကလုာ်ကညိဖိကဲကဲအကျိသုတအိဉ်ထီဉ် လာပအဂီုပကဘဉ်ပလီၤစုာ်ကိးပသးန့ဉ်မုာ်တလအရ ခိဉ်နီဉ်နီဉ်န့ဉ်လီၤ.”

Celebrating Karen Traditional Wrist Tying Ceremony

On August 26th there were a wrist tying ceremony in Karen State in the Hko Kay area. Many people attended the ceremony including: the local authority, villagers, and elders some of whom practice the animist religion.

KTTC (Karen Teacher Training College) teachers and students also participated in the ceremony. Altogether 14 elders and 162 other people attended the ceremony. For the opening speech, one of the elders, an animist and practitioner of traditional indigenous knowledge, talked about the spirit of the wrist tying ceremony.

After the opening ceremony, the chair of KTWG (Karen Teacher Working Group), Thara Mu Ler Htoo, talked about the purpose of celebrating the wrist tying ceremony, saying "The wrist tying takes place only one day a year. We want to understand better the purpose of this ceremony, how our ancestors and elders celebrated it in the past and how it has changed over time. We hope that the elders who have attended this ceremony today will share their history of the wrist tying ceremony with us.

We also want to learn those cultural traditions that many of us have forgotten such as traditional life and environmental skills, traditional music and musical instruments, weaving, basket and net making. We want to learn how our elders created things from the environment around them and how they lived and helped each other in their daily lives, and how these practices may have changed. We don't want to lose our traditional culture, we wish to understand it better and carry on our traditions now and in future generations. That is the purpose of celebrating the wrist tying ceremony today."

A traditional elder woman from Hko Kay village , Nya Naw Lah Say Wah said, "We have been doing this wrist tying ceremony in our home every year as we are traditional people and animists and we wish to carry on celebrating the ceremony every year. In my opinion, there is a difference between celebrating the ceremony at home in small groups and in a larger group in public. And it seems like the ceremony is changing every year. I can't explain it exactly, but when I was small girl, my parents celebrated it differently than the way it is celebrated now. But, it is still celebrated in the spirit of the original purpose.

Our parents said, 'Even if the wrist ties are broken the wrist tying ceremony will carry.'

Our parents taught us and encouraged us with these words. That's why today I am passing these words on to all of us who are at the ceremony so that it is carried on into the next generation. Here we start the ceremony together and it is shared by all of us. But in our home we didn't usually do it like that. Before we started, everyone was beside the ladder and when the old people were collected,

they started calling back their souls like a poem and said, (Traditional spiritual) "Oh my soul come back" "don't live in sky" "don't live in the water" "don't live in hell" "don't live in the tomb" "oh my soul come back come back" "come back to live with your family" "come back to live with your friends" "come back to eat good food and drink" and this poem was recited by our old people. And after that, we all went inside and started tying wrists, reciting the poem "youth to old people" "old people to youth" which was a form of blessing.

Now things are different, a few years I went to a Buddhist school for the ceremony as a nun. At the ceremony, the wrists were tied by a great monk as a blessing and after we ate together, but no meat, only vegetables. When I was I small, I was an animist until I became an adult. Actually, this is my experience and it is my belief that the ceremony is originally connected with animism.

Those leaders who are trying to develop Karen society and improve Karen lives with education have sometimes said that wrist tying is just a tradition for animists. And some people say that wrist tying and other spiritual traditions are just religious practices, but in my opinion we need to maintain and continue to practice and understand Karen wrist tying and other spiritual traditions as important parts of our Karen culture which connect us with our traditional elders and ancestors from the ancient world.'

Pu Maw Wah who is responsible for leading battalion No. 102 said, "Now that I am really old, I have celebrated the Karen wrist tying ceremony so many times that I can't count them. I wish to speak to the young generation and say that many of the Karen traditional practices have been lost, as we Karen now practice different religions. Also, I dare say that many Karen people have forgotten about the wrist tying ceremony.

When celebrating the traditional spiritual practice of Karen wrist tying with my parents in Lu Thaw Township many years ago, my parents told me 'When you celebrate Karen wrist tying don't link it with any kind of religion. Animism, or other religions and wrist tying should be kept separate.'

Wrist tying and other traditional spiritual practices are for all of the Karen nationality whatever their religion, as these originate with our traditional ancestors from the ancient world before modern religions came into being. Just be aware that wrist tying or other traditions shouldn't be linked to any religion. Traditional ways that we can keep, we will keep, and hope all of the religions leaders from all of the religions can be able to understand and know about these traditions."

Pu Maw Wah concludes saying that the the most important thing that every one of us needs to beware of is that amongst the Karen people we don't want any religious discrimination about traditional knowledge and traditional spiritual ways of life.

တၢ်သမံင်အသၢနၢ်

နီၤအိၣ်ဝါလၢအဆိၣ်မၤသိၣ်, ဝီၤရီၤကီၢ်ဆၢ, န့ၣ်ပုၤတၢ်
ကီၢ်ရၢၣ်အံၤတၢ်မၤလိၤတၢ်လၢနီၣ်ဖိကညီၣ်ဘၣ်ကီၢ်
ဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤန့ၣ်လီၤ. ပယုပုၤသမံင်အိၣ်ဘၣ်သးဒီးအ
တၢ်မၤလိၤအဂီၢ်စးထီၣ်လၢအသုၣ်သဝီၤဒီးတၢ်လၢကညီၣ်
ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲတဆိဘၣ်တဆိန့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- တဲဘၣ်ယၢန့ၣ်ဖုၣ်ကီၢ်တစးဖိမိၣ်.

စံးဆၢ- ယမံၤမ့ၢ်နီၤအိၣ်ဝါဒီးယသးနီၣ်အိၣ်ဝဲ(၁၇)နီၣ်
န့ၣ်လီၤ. ယဒိပုၤဝဲတဆိနီၣ်တကတၢ်, ယမံၤဝဲဒၣ်ပုၤတ
ကပုၤန့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- တဲဘၣ်ယၢန့ၣ်မၤလိၤအဂီၢ်တစးဖိမိၣ်.

စံးဆၢ- စးထီၣ်လၢယထီၣ်သ့လံးလံးန့ၣ်ယမၤလိၤတၢ်
ဖဲမ့ၢ်သဝီၤန့ၣ်လီၤ. ယမၤလိၤတၢ်ဖဲန့ၣ်တၢ် ဂုၤတၢ်မ့ၢ်လၢပ
သဝီၤအပူၤတၢ်တဆိလၢဘၣ်အယိယလဲၤထီၣ်ကဒီး ဂ
တၢ်ဖဲကစၢ်ဖိန့ၣ်လီၤ. မဟိတနီၣ်ယဖျိထီၣ်ဝဲ ဂုၤတၢ်ဖဲက
စၢ်ဖိဒီးခဲအံၤယမၤလိၤတၢ်ဖိနီၣ်ဖိဒဲကဝီၤန့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- ဒ်ယသ့ၣ်ညါဘၣ်အသိးဖဲန့ၣ်တၢ်ဟီၣ်ကဝီၤ
လၢအတယံတဘျးဒီးနသဝီၤန့ၣ်တၢ်ထီၣ်အိၣ်ကစီဒီးလီၤ.

ဘၣ်မနုၤအယိလၢန့ၣ်ဆဲးအိၣ်လၢကွဲးန့ၣ်ဘၣ်လဲၣ်.

စံးဆၢ- မ့ၢ်လီၤ. ဖါပြဲၣ်လၢအတယံတဘျးဒီးယသဝီၤန့ၣ်
ကွဲးအိၣ်တၢ်အတၢ်တဆိလီၤ. ကွဲးအံၤမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးပယိးသးပ
ဒိၣ်အကွဲးအယိဒ်ယဖျိထီၣ်တၢ်လၢပုၤတတၢ်အကွဲးလၢတ
ဘၣ်တၢ်ဟံပနီၣ်အိၣ်လၢသးပဒိၣ်ဘၣ်အယိယမ့ၢ်အိၣ်ဒီး
လဲၤထီၣ်ကွဲးန့ၣ်န့ၣ်ယဘၣ်ဒုးန့ၣ်ဖျိကွဲးလံာ်အုၣ်သးန့ၣ်
လီၤ. ပပဲပဒီးန့ၣ်ဖျိကွဲးလံာ်အုၣ်သးပဒိၣ်ဘၣ်အယိယဘၣ်ယုၣ်လၢယက
ဆဲးထီၣ်ဘၣ်ကွဲးအဂီၢ်အုၣ်တၢ်လီၤအဂၤတတၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- နဟဲတၢ်လၢနီၣ်ဖိကညီၣ်ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဒဲလဲၣ်တ
ခီတတဲပုၤယၢအဂီၢ်တစးဖိမိၣ်.

စံးဆၢ- ယသ့ၣ်ညါလၢယကမၤလိၤဖျိအတၢ်တဆိဖဲယ
လီၤဟီၣ်ကဝီၤအပူၤတတၢ်လၢနီၣ်တတၢ်လၢဘၣ်အယိယ
မိၤယပၤလုၤဆဲးကျိးန့ၣ်ယၢဒ်သိးယကဆဲးအိၣ်ဘၣ်ကွဲးအ
ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢခံယထံၣ်လီၤသးဒီးန့ၣ်ပုၤတၢ်ကွဲးသး
လၢပုၤမၤတၢ်ဖိတကဝီၤအဝဲဒုးန့ၣ်ယၢကျဲလၢယကဆဲးမၤ
လိဘၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢခံကတၢ်ယခါထီၣ်ယခိၣ်
အုၣ်နီၣ်ဖိကညီၣ်ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤလၢအဆိၣ်ဖဲကွဲး
တဲၣ်-ကီၢ်ပယိးအကီၢ်ဆၢန့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- ခဲအံၤနမၤလိၤပုၤတၢ်လဲၣ်.

စံးဆၢ- ခဲအံၤယမၤလိၤ၁၂တၢ်န့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- ဒ်ယသ့ၣ်ညါဘၣ်အသိးကီၢ်ပုၤတၢ်မၤလိၤတၢ်န့ၣ်
အိၣ်ဝဲတၢ်အတၢ်တဆိဒီးန့ၣ်ထီၣ်တၢ်ထီၣ်ကွဲးန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်
ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤတခါတၢ်မၤလိၤတၢ်အိၣ်ဝဲတၢ်၁၂တၢ်
မးန့ၣ်ထီၣ်တၢ်ထီၣ်ကွဲးန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂုၢ်ဒ်အံၤအဖိခိၣ်ဒ်န
ဖျိထီၣ်ဂုၢ်တၢ်ပုၤဒီးခဲအံၤတခါနီၣ်ကဟံတၢ်ခံတၢ်လၢအ
မ့ၢ်၁၀တၢ်ဒီး၁၁တၢ်ဝဲတၢ်ဒုးထီၣ်န့ၣ်လၢ၁၂န့ၣ်လဲၤသးလၢ
အဂီၢ်ဒ်လဲၣ်.

စံးဆၢ- ဖဲလၢယလဲၤဆဲးလီၤယမံၤအခါကီၢ်ဆၢကွဲးသ့
ဆဲးလၢဝဲကျိးခိၣ်လဲၤစၢယၢအယိယတသ့ၣ်ညါတၢ်နီၣ်တ
မံၤဘၣ်. တၢ်မ့ၢ်ယလဲၤထီၣ်ကွဲးအိၣ်ယသ့ၣ်ညါလၢယ
ဘၣ်ထီၣ်ကရုး၁၂န့ၣ်လီၤ. ဒဲကဝီၤတခါသ့တၢ်မၤလိၤအ
တၢ်လၢကရုးန့ၣ်လီၤ. ယသ့ၣ်ညါဘၣ်ကရုးအဂီၢ်လၢယ
သကီးဟဲအိၣ်ကွဲးလၢဒဲကဝီၤဝဲကျိးလီၤတဖၣ်တဲပုၤယၢက
ရုးအဂီၢ်. အဒိ-ဂတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲကရုး၁၀, ဂုၤတၢ်န့ၣ်ကရုး
၁၁ဒီးမ့ၢ်၁၀တၢ်န့ၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲကရုး၁၂န့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- နမၤလိၤဘၣ်လံာ်ကီၢ်စ့ၢ်ခါ.

စံးဆၢ- ဒဲကဝီၤအလံာ်ဒီးကီၢ်ပုၤသဝီၤအလံာ်မ့ၢ်ဒ်တၢ်
တမံၤယိအယိတၢ်ကီၢ်တဲလၢယကီၢ်တဆိဘၣ်. ဘၣ်မ
န့ၣ်အယိလဲၣ်န့ၣ်ပမၤလိၤလံာ်လၢပသဝီၤတဖၣ်မ့ၢ်ဒ်လံာ်
လၢပုၤဟဲဟဲဒဲကဝီၤန့ၣ်လီၤ.အဂၤတမံၤသရၣ်လၢအသိၣ်
လိပုၤတဖၣ်ဟဲဖျိထီၣ်ကွဲးဒဲကဝီၤအံၤပုၤအံၤအယိန့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- နမ့ၢ်ဖျိထီၣ်တၢ်ထီၣ်ကွဲးဒဲကဝီၤဝဲန့ၣ်နကဆဲးမၤ
လိဒီးတၢ်ခါ.

စံးဆၢ- ယဘၣ်ကွၢ်လၢယမိၤယပၤလီၤ. အဂီၢ်ဒ်လဲၣ်အ
ဝဲသ့ၣ်အဖိတဆိနီၣ်တကတၢ်အယိန့ၣ်လီၤ. ယမိၤယပၤ
တခါအညါပုၤလံအယိယဘၣ်ကွၢ်ကွၢ်ထွဲးအိၣ်စ့ၢ်.

သံကွၢ်- နမ့ၢ်ကွၢ်ကွၢ်အဆၢသဝီၤန့ၣ်နကမၤတၢ်မနုၤလဲၣ်.

စံးဆၢ- ယမ့ၢ်ကွၢ်တၢ်ယသဝီၤဒီးတၢ်လိၣ်မ့ၢ်အိၣ်လၢကွဲး
သရၣ်တကမၤန့ၣ်အိၣ်မိၣ်လၢယကသိၣ်လိၤစၢတၢ်ဖဲ
ယသဝီၤန့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- နကွဲးသရၣ်ကသ့အဂီၢ်နကဘၣ်ထီၣ်ကွဲးသ
ရၣ်တၢ်သိၣ်လိၤလီၤ. နကလဲၤထီၣ်ဖဲလဲၣ်.

စံးဆၢ- ကွဲးအိၣ်ဒ်ထဲတဘီလၢကဘၣ်ထီၣ်တၢ်ကီၢ်ခါ
ကွဲးသရၣ်တၢ်သိၣ်လိၤလီၤ. ဘၣ်မနုၤအယိလဲၣ်န့ၣ်ပလီၤ
ကဝီၤဖဲန့ၣ်ပုၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကီၢ်ခါကွဲးသရၣ်တၢ်မၤလိ
ကီးန့ၣ်ဒဲးန့ၣ်လီၤ. ဖဲ၂၀၀၇န့ၣ်န့ၣ်ယန့ၣ်ထီၣ်ဘၣ်တၢ်ကီၢ်
ခါတၢ်မၤလိတဘျီလဲၣ်စ့ၢ်.

သံကွၢ်- ဒ်ယသ့ၣ်ညါဘၣ်အသိးဖဲန့ၣ်တၢ်လိၤန့ၣ်နန့ၣ်
လီၤမၤတၢ်လၢပုၤတတၢ်အဂီၢ်တၢ်မၤအိၣ်ဝဲတဘျးမံၤဒ်အမ့ၢ်
ကသံၣ်သရၣ်, ကွဲးသရၣ်, တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်မၤ
လီၤ.ဘၣ်မနုၤအယိန့ၣ်ဒီးသိၣ်လိၤတၢ်လဲၣ်.

စံးဆၢ- ယတဆၢဒီးဟးဖးဒီးယမိၤယပၤဒ်သဝီၤဘၣ်. ဒ်
ယမ့ၢ်ပုၤတကပုၤအယိယလိၤကီၢ်ယပုၤဒ်မးန့ၣ်လီၤ. ပုၤကွဲး
ဖိတဖၣ်ယမ့ၢ်ထီၣ်အိၣ်တကလၢလံာ်အဝဲသ့ၣ်ဖျိလၢအမ့ၢ်
ယပုၤဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၢဒီးယမိၤယပၤမ့ၢ်ဟ့ၣ်အ
ခွဲးတခါယမ့ၢ်ဘၣ်ဆဲးထီၣ်တၢ်မၤလိဒီးကယဆဲးထီၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- နဟဲအိၣ်ကွဲးဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤအပူၤအံၤမ့ၢ်
ကစီဒီးခါ.

စံးဆၢ- ဟဲမၤလိၤတၢ်ဖဲဒဲကဝီၤပုၤအံၤမ့ၢ်စ့ၢ်. ဘၣ်ဆၢဒီး
တမ့ၢ်ပုၤသဝီၤဘၣ်. အဂၤတမံၤယတဆိဘၣ်ဒုးဒီးယမိၤ
ယပၤအယိန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်လၢယနီၣ်ဆဲးဒီးလဲၤလဲၤန့ၣ်
ယတဟးဖးဒီးယမိၤယပၤနီၣ်တဘျီဘၣ်.

သံကွၢ်- လံာ်ခဲလၢကကျိးနမၤလိၤအမ့ၢ်ကတၢ်မ့ၢ်လံာ်မ
န့ၣ်လဲၣ်.

စံးဆၢ- မၤလိၤမ့ၢ်လံာ်ကညီၣ်လီၤ. ပကတၢ်အိၣ်ဘၣ်, မ့ၢ်ပ
ကစၢ်အကျိးအယိန့ၣ်လီၤ. ပမၤလိၤကညီၣ်လံာ်အပူၤပမၤ
လိစ့ၢ်ကီးကညီၣ်တၢ်စံၣ်စိတဲစိဒီးပသ့ၣ်ညါအိၣ်ထီၣ်ပနီၣ်
ကစၢ်အဂီၢ်အကျိးန့ၣ်လီၤ. ပမၤလိၤစ့ၢ်ကီးပယိးကျိးဒီးအ
တၢ်စံၣ်စိတဲစိစ့ၢ်. ဘၣ်ဆၢအတမ့ၢ်ပတၢ်စံၣ်စိတဲစိအ
ယိပတသ့ၣ်ညါတၢ်မၤအသးလၢအဘၣ်ထွဲးလိာ်အသးဒီး
ပလုၤပလုၤဘၣ်အယိအိၣ်ဒ်ထဲပဘၣ်တၢ်ဂုၤသံအိၣ်န့ၣ်
လီၤ. အယိတၢ်မ့ၢ်ယကသိၣ်လိၤတဘျီန့ၣ်ယကသိၣ်လိ
ဒ်လံာ်ကညီၣ်ဒီးကညီၣ်အတၢ်စံၣ်စိတဲစိန့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- နအိၣ်ဒ်လၢကီၢ်ပုၤထီၣ်ဘီလီၤ. တၢ်မ့ၢ်နဟဲတၢ်
လၢဒဲကဝီၤအဆိကတၢ်န့ၣ်နတၢ်ဘၣ်ဒ်လဲၣ်.

စံးဆၢ- တၢ်တထုၣ်တထီၣ်, တၢ်ကံၢ်န့ၣ်န့ၣ်ဘၣ်ယၢဒိၣ်
မးလီၤ. ယဟဲတၢ်အိၣ်ထဲဒီးခါယမံၤမးတန့ၢ်ဘၣ်.အဂၤတ
မံၤယသ့ၣ်နီၣ်ဘၣ်ယမိၤယပၤယသမုၤသကီးဖိတဖၣ်စ့ၢ်.

သံကွၢ်- နအိၣ်ကွဲးလၢကီၢ်ပုၤဒီးနဟဲအိၣ်ကွဲးဖဲအံၤအတၢ်
လၢကီၢ်လၢကီၢ်စ့ၢ်လီၤအိၣ်ဘီလဲၣ်.

စံးဆၢ- ပအိၣ်ကွဲးလၢကီၢ်ပုၤဒ်လၢကီၢ်အိၣ်ဖဲဒဲကဝီၤအံၤတ
စး, ပအိၣ်ဖဲဒဲကဝီၤပုၤအံၤတၢ်န့ၣ်လီၤကွဲးအလဲစ့ၢ်တတၢ်
ယၣ်ယၣ်ညါလီၤ. ပဒီးန့ၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်မၤစၢလၢခိၣ်
အာၣ်(COERR)လၢအမ့ၢ်တၢ်ထုၣ်မံၤသံၣ်, တၢ်ထုၣ်မံၤဘီ,
သဘဲစီ, ပန့ၣ်, တၢ်ပုၤခိၣ်တဖၣ်တလိတဘျီလီၤ. မ့ၢ်မ့ၢ်
ပုၤအိၣ်လၢဘီအိၣ်တဖၣ်ပုၤထုၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်အိၣ်သးအမ့ၢ်,
ခိၣ်ဖဲ, ယုၤနီၣ်ဖိတဖၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- ဟုသုၣ်ဟုသးတခါန့ၣ်လဲၤဒီးန့ၣ်တၢ်မၤစၢဖဲလဲၣ်.

စံးဆၢ- ဒ်ပမ့ၢ်ပုၤဟဲန့ၣ်လီၤသီတဖၣ်အသိးပပဲပတဒီးန့ၣ်
တၢ်အိၣ်လၢဒဲကဝီၤအပူၤဘၣ်. ဘၣ်ဆၢဟံၣ်ကစၢ်ဟး
ယုၤန့ၣ်ပုၤတၢ်မၤစၢလၢအံၤလၢဘးတလါအဂီၢ်တလါအဂီၢ်
န့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်- နသဝီၤအပူၤပုၤတတၢ်တဖၣ်အတၢ်ဟံၣ်ယုၤမၤသ
ကီးတၢ်လၢတၢ်ကုၣ်ဘၣ်ကုၣ်သ့တကမၤန့ၣ်အိၣ်ဝဲထဲ
လဲၣ်.

စံးဆၢ- ပသဝီၤအပူၤပုၤတတၢ်တဖၣ်ဟံၣ်ဖျိမၤသကီးတၢ်
လၢတၢ်ကုၣ်ဘၣ်ကုၣ်သ့အပူၤန့ၣ်ယထံၣ်လၢအဂုၤဒိၣ်မး
န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဒ်အံၤအယိပသဝီၤန့ၣ်မ့ၢ်ဒ်သဝီၤအကွဲးဒ်
လံာ်ကွဲးအိၣ်တၢ်လဲၤဂုၤတၢ်လဲၤ.အုၣ်မဲၣ်ညါတၢ်တိာ်ဟံၣ်အိၣ်လၢ
တၢ်ကမၤထီၣ်အိၣ်တၢ်၁၀တၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လုၤအိၣ်ကွဲး
သရၣ်, သရၣ်မုၢ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီးအံၤထွဲးကွၢ်ထွဲးဂုၤဂုၤန့ၣ်
လီၤ. လီၤဆီဒ်တၢ်သရၣ်တမ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ်ပကီးဒုးအိၣ်

အိမ်မှတစ်ဆင့်တစ်ချို့ဒီပေဆုဒူးအိတ်အိတ်ဒီးတတ်လည်လဲ
အကတိတ်နဲ့လဲ။

သံကွာ- သုရဲဂ်ကျွန်းကွဲသရဲဂ်တမံတဖင်အတတ်အိတ်
တတ်အိတ်အလိင်လဲ။

စံးဆာ- ပုသုမိသဝိတဖင်ဟ်ဖိုင်ထိုင်အသးယုယုဒီးကွဲ
ထိုင်နုဂ်ကွဲသရဲဂ်တမံအကိတ်ဘိအင်ဒဲလဲအိတ်တ
ယံတဘူးဒီးကွဲကတိတ်ကယုနဲ့လဲ။

သံကွာ- ကွဲသရဲဂ်လဲအသိင်လိတ်ဖဲနသဝိအပူတဖင်
နဲ့အလဲဖျိထိုင်ကိတ်ကွဲလဲ။

စံးဆာ- ကွဲသရဲဂ်တဖင်အိတ်တကွာလဲအဖျိထိုင်ထိုင်
ထိုင်စံး, ထိုင်ဖဲစံးလဲအကိတ်အတကယုလဲ။ ကွဲသရဲဂ်
ကျွန်းကွဲနဲ့ပုသုမိသဝိတဖင်နဲ့လဲ။ ပသရဲဂ်လဲအဖျိ
ထိုင်လဲအကိတ်ပယံတကယုတဖင်အိတ်နီတကဘင်။

သံကွာ- တတ်လုအိတ်ကွဲသရဲဂ်တကယုအိတ်တတ်ရဲဂ်ကျွန်း
အိတ်လဲ။

စံးဆာ- ကွဲသရဲဂ်တဖင်အကိတ်ပဘင်ဟ်ဟုသးတဒီး
စုဝဝဝဝကွဲအကိတ်မံးတံးတဖင်အိတ်ဝံးကွဲမံး
တံးတဖင်ကွဲနီလဲကျွန်းကွဲသရဲဂ်တဖင်နဲ့လဲ။ ဘင်
ဆင်ဒီးကွဲမိမိပံးမုဆုအဖျိကျွန်းကွဲဘင်ဟ်ဟုသး
၂ဒီးစု၂ကလးနဲ့လဲ။

သံကွာ- လာခံကတတ်, ပုလဲအကဘင်ဟးအိတ်ကွဲအိတ်
ကိတ်လဲအတဘူးဒီးမိဘူးဒီးဟ်တဖင်အကိတ်နဲ့အိတ်ဒီး
ဟ်ဂံးဟ်ဘင်ကိတ်အိတ်မနဲလဲမိတ်။

စံးဆာ- ယထိုင်ဘင်လဲပုလဲယုတတ်ကွဲဘင်ကွဲသုလဲနဲ့
လဲအတဘူးဒီးမိဘူးဒီးဟ်တဖင်နဲ့စံးဖျိအိတ်မးလဲ။
ယအိတ်ဒီးတဲလဲအတမုပယုတတ်ကွဲဘင်ကွဲသုလဲနဲ့
မိသုတကပံးတက, တနးတံးမိဘင်ဟ်ဘင်ဆင်ပ
ကကွဲကျွန်းစးတပတ်ပညိ, ပမိပဟ်အတတ်မုလဲလဲ
ထိုင်ပုထိုင်တစုမိတ်။

Continued from Page 11

Sweden and not so many students in Denmark know much about it. Moreover, the government doesn't organize this, therefore, we (the Operation A Day's Work board members) have to try very hard to raise awareness about it."

(Marie Harup Jenssen, a graduate student and Operation A Day's Work board member)

"Being here made me understand and hopefully I will be able to convince high school students in Denmark to help and support this when I go home. As everything gets closer, I realize how important this project is."

(Olga Juul, Operation Day's Work volunteer)

"We realized that IDP (Internally Displaced People) and the migrant workers from Burma are the most vulnerable when we were seeking decision to choose. It's mean that they are not hopeless. These people are very strong with maintaining their schooling even though they are living in the worse situation. We also want to support the people who are struggling for their."

(Emilo Dall, OD volunteer)

Interview With Naw Paw Eh Wah

Naw Paw Eh Wah is from "Mu Village, Warm Raw Township, Do Playa District. She has now come to No Poe refugee camp to continue her studies. Thru Pwgo interviewed Naw Paw Eh Wah about her history of education, from her early studies in her village until she reached the refugee camp where she is now.

Q- Can you tell me a little bit about your biography?

A- My name is Naw Paw Eh Wah, I'm 17 years old, and I have no brothers or sisters. I'm alone.

Q- Can you tell me about your studies and what they have been like?

A- Since, I was first able to study, I studied at my village, called Mu village, until the 7th standard. There was no schooling past the 7th standard in my village, so I traveled to K'ser Poe for the 8th standard.

Q- As I know, there is a high school close to your village. Why didn't you go to study at that school?

A- Yes, you're right, there is a high school which goes to the 10th standard at Pa Pra village, which is close to my. Actually, it's a SPDC (State Peace and Development Council) high school which is controlled by the Burmese government. If I'd wanted to attend that school, I'd have needed to give them an SPDC certificate showing that I've passed school up till the high school level. But, as you know, for us, we've finished school in our community and our village, but to go to their SPDC school is impossible because they do not recognize our education system in Karen State. That's why I've chosen another path for my future studies.

Q- How did you arrive at the No Poe refugee camp?

A- I knew that, If I just stayed in my village, I would not have had an opportunity for further study at the high school level and that's why my parents were trying to look for other options for me. Finally, I met with the one of the Do Pla Ya education workers, who showed me where I could attend high school, guiding me No Poe refugee camp, which is located on the Thai-Burma border.

Q- Which grade are you studying now?

A- Now I'm studying at grade 12.

Q- As I understand, in Karen State, the highest education standard is the 10th standard, and so if you complete the 10th standard, you have finished high school completely. But, in the refugee camp, the high school level goes until grade 12, which you need to finish to complete high school. So, given this, you passed the 7th standard (equivalent to grade 9) in your village, but when you came No Poe, you entered the 10th standard (grade 12). How are you dealing with the change of system?

A- Actually, when I came here to No Poe to apply to study at the school, I went together with our district township leader, so I didn't really know what was happening. But when I started going to school, I realized that I was in grade 12. It's a bit different between Karen State and the refugee camp, and at first, this confused me, but now I know more through talking with my friends about it. Now, I understand the differences between the refugee camp and Karen State. For example, the 8th standard in Karen State is grade 10 in the refugee camp, the 9th standard is grade 11 and the 10th standard is grade 12.

Q- Are the subjects difficult for you?

A- The subjects are not really difficult for me because the subjects they are teaching in the refugee camps and in Karen State are the same. Those subjects are brought from here to Karen State. And also, most of the teachers

who taught us in Karen State finished their studies in the refugee camps along the Thai-Burma border. So, they are not so difficult or different.

Q- When you finish your studies in the refugee camp are you willing to study further?

A- It depends on my parents, because I know that my parents are getting old and as I am an only child, they have no other children to take care of them. So, I need to take care of them, it's my responsibility.

Q- What will you do when you go back to your village?

A- When I go back to my village, I will work as a teacher if there is a position available for me.

Q- To become a teacher, you need to attend the training, so where will you go for that?

A- There is an only one way to get teacher training in our village, and that is through the Summer Vacation Training (SVT), which is done in my village every summer. I'm willing to attend that training. Also, in 2007 I already received that training once.

Q- As I understand it, there are many things that you can do in and around your village such as, community work, development work, etc., so why do you want to be a teacher?

A- The reason is I don't want to live so far from my parents. Also, I don't have any brothers or sisters and I miss not having siblings, and I believe that, if I teach in the school, my students will all be like my younger brothers and sisters. Otherwise, if my parents would like me to continue into further study, I'll continue.

Q- Are you happy studying in the refugee camp?

A- Yes, I mean, for studying it is ok, but it's doesn't feel like our village and our original place. And also, it's very far away from my parents and sometime I feel homesick. From when I was a baby until growing up, I have never been away from my parents like this.

Q- There are many subjects that you study, which is your favorite?

A- My favorite subject is Karen, because it's our subject, our language and it's easy to speak and all of it makes sense to me. Also, it gives us a brief history of our Karen nationality and we learn many things about this. For us, if we are studying about Burmese subjects, it seems like history, but it makes no sense because we don't understand it and we just try to read through it all. So, it doesn't give us so much that is understandable, or that we can relate to. So, when I go back to my village to teach, I will teach Karen subjects and Karen history.

Q- When you came to the refugee camp how did you feel, because before that you had only lived in Karen State?

A- If I have to tell the truth, in the refugee camp, it is very noisy for me, because so many people live here and when I first arrived I couldn't sleep at all because of the noise. Also, I miss my friends and my family in Karen State.

Q- How much is the difference in school costs between the refugee camp and Karen state?

A- In Karen State the cost is more, because in the refugee camp, it seems like we only need to pay half the costs of living because we can get support from (COERR) which issues us with soap, candles, shampoo, tooth brushes and powder every month. Also, for those who live in the dormitory, they get further support, such as umbrellas, shoes and uniforms.

Q- What about rice, where do you get it from?

Continues on page 19

သံကွာ-တံအံမုာ်တံမနုလံာ်.

- ငုးနဲဒ်ဗွဲးမုာ်မုာ်ဆွဲ(ငုး)ဗွဲးတံဂီၤဆီၤ

ဟံၣ်ခိၣ်ဖျါၣ်ကိာ်ထီၣ် ဆွဲတံဂီၤဘၣ်ယးဟံၣ်ခိၣ်ဖျါၣ်လၢ မုာ်အူလၢအိၣ်ဝးတရံးအီၤ.

တံဆဲၣ် ဆွဲလီၤပုၤသးတဖျါၣ် တံလၢညီၣ်နီၤမၤသး ဆွဲလီၤပနီၣ်တဘီၤဟ့ၣ်တံပနီၣ်လၢ နီၣ်ကုလီၤ(နီၣ်တဘီၤန့ၣ်ဟ့ၣ်တံပနီၣ်လၢနီၣ်ခံအစးထီၣ် ခိးထီၣ်ဘီၣ်န့ၣ်ဟ့ၣ်တံပနီၣ်လၢနီၣ်ကု အကတံတခီန့ၣ် တက့ၢ်. ဟ့ၣ်စ့ၢ်ကိးတံပနီၣ်လၢနီၣ်ကုလီၤအမုာ်ညီၣ်နီၤ, ဘူးကိးဘျီယၣ်ယၣ်ဒီးအကတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.)

- ဟ့ၣ်လံာ်ဖျါၣ်တဖၣ်အခီပညီၣ်ဂီၤမၤကွဲးကွဲးလံာ်ဖျါၣ်
- ဟ့ၣ်လံာ်ဖျါၣ်လၢတံကိာ်ထီၣ်ဆီၤတဖၣ်လၢကကိာ်ထီၣ်ကွဲး

ဟ့ၣ်တံဆၢကတံလၢကိာ်ထီၣ်တဖၣ်ဆီၤမိၣ်တံအဂီၢ်န့ၣ် တက့ၢ်. အဝဲသ့ၣ်မုာ်တသ့ၣ်ညါလံာ်ဖျါၣ်တခီတဲးအဝဲ သ့ၣ်ဒီးကွဲးလီၤလၢလံာ်သ့ၣ်ဘၣ်သ့/ဝါအလီၤတက့ၢ်.

၂-၃ တံဂီၤမၤကွဲးသမံသမိးတံသံကွဲးတဖၣ်(Concept-checking Question)

က. ကွဲးလီၤတံကတီၤဖျါၣ်မိၣ်ပုၤလၢလံာ်သ့ၣ်ဘၣ် လီၤတက့ၢ်.

ခ. သံကွဲးဂံၢ်မိၣ်ထံးတံသံကွဲးဘၣ်ယးလံာ်ဖျါၣ်ဝဲ န့ၣ်တက့ၢ်.အခီ.

တံပညီၣ်- ခွဲးကွဲး, သမံသမိးကွဲးကွဲးမုာ်ကွဲးမုာ်ဟံၣ် လံာ်ဖျါၣ်အသိးအံၤအခီပညီၣ်စ့ၢ်မၤ.
တံဂဲလီၤ- တီၤတံတၢ်ပိၣ်တဲသကိးဒီးတံသုယုာ်လၢ သ့ၣ်ဘၣ်သ့/ဝါ

ခိၣ်ခိၣ် တံအံၤခိၣ်နီၣ်ဒီးခိၣ်မုာ်မုာ်ဆံးနီၣ်ဒီး ခိၣ်.

သီးခွဲး တံအံၤတံမၤအီၤလၢသ့ၣ်မၤ.(တမုာ် ဘၣ်) နသုအီၤလၢတံလီၤဝဲလဲၣ်.(သုလၢတြၢ အဂီၢ်)

ကဲးစး မုာ်တံအံၤအသိၣ်ခိၣ်အံၤအိၣ်မၤ. (တ အိၣ်ဘၣ်) မုာ်နထၢန့ၣ်ပာ်ကီၤယာ်တံသးဝံၣ်လၢ အပူၤန့ၣ်နီၣ်မၤ.(မုာ်န့ၣ်)

တံအံၤမုာ်ကွဲးအဂ့ၢ်တခါလၢတံကွဲးသမံသမိးကွဲးလံာ် ဖျါၣ်တံကတီၤဖျါၣ်အသိတဖၣ်ခဲလၢဒီးလံာ်ဖျါၣ်လၢန သ့ၣ်ညါတံအီၤတဖၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

၃. တံဂီၤမၤကွဲးသမံသမိးဆီ(Prediction)

တံဂဲလီၤဝဲအံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တံသးစၢ်ဆၢလၢတံမၤအပူၤ န့ၣ်လီၤ.တံသ့ၣ်တဖၣ်အံၤဟ့ၣ်ထီၣ်ကွဲးတဖၣ်လၢကတ ယးဆီမိၣ်ဆီပာ်တံဂီၤခိၣ်သ့ၣ်ဒီးလံာ်အဆၢသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.တံသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအါတက့ၢ်တံသုအီၤတဖျါၣ်လၢ တံစးထီၣ်ဖးလံာ်အဆၢဒီးတံဒီကနၣ်အတံမၤတဖၣ် န့ၣ်လီၤ.

၃.၁ တံဂီၤတယးဆီပာ်တံဂီၤခိၣ်သ့ၣ်ဒီးဆီ(Predict from the Title)

က. ကွဲးလီၤတံဂုၢ်ခိၣ်တံလၢတံကမးဒီးတံကကနၣ် အီၤလၢလံာ်သ့ၣ်ဘၣ်အလီၤတက့ၢ်.

ခ. ကွဲးလီၤတယးဆီမိၣ်ပာ်တံကမးအသးအူညါတခါလၢ လံာ်အဆၢပူၤ.ကွဲးလီၤကွဲးမိၣ်ပာ်ဖျါၣ်ထီၣ်အတံဆီမိၣ်တ ယးလၢလံာ်သ့ၣ်ဘၣ်အလီၤခဲလၢန့ၣ်တက့ၢ်.

ဝဲအဝဲသ့ၣ်ဖးမုာ်မုာ်ကနၣ်ဝဲတံမၤလီၤအဆၢဖိတဖၣ်ဝဲ န့ၣ်, ခွဲးကွဲးကွဲး(သမံသမိးကွဲးကွဲး)ကွဲးမိၣ်တံဆီမိၣ်တ ယးတံထံၣ်လၢအဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲတဖၣ်ဝဲလဲၣ်တခါဘၣ်လဲၣ် န့ၣ်တက့ၢ်.

တံပညီၣ်- ကွဲးမိၣ်တယးဆီမိၣ်တံဂုၢ်ဘၣ်ယးလံာ်အဆၢ ခိၣ်တံ

တံဂဲလီၤ- တီၤတံတၢ်ပိၣ်တဲသကိးဒီးတံသုယုာ်လၢ သ့ၣ်ဘၣ်သ့/ဝါ

၃.၂ တံဂီၤခိၣ်သ့ၣ်ဒီးဆီလံာ်ဖျါၣ်ဖျါၣ်(Predict from Key Words)

က. ကွဲးလီၤလံာ်ဖျါၣ်မိၣ်ပုၤတဖၣ်လၢအ အိၣ်လၢလံာ်အပူၤတဖၣ်လၢလံာ်သ့ၣ်ဘၣ်အလီၤတက့ၢ်.

ခ. ကွဲးမိၣ်တဖၣ်တယးဆီမိၣ်ပာ်တံမနုကမးအသး လၢလံာ်အူညါတဆၢအပူၤလဲၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကွဲးလီၤ

တံပညီၣ်- ကွဲးမိၣ်တယးဆီမိၣ်တံဂုၢ်ဘၣ်ယးလံာ်ဖျါၣ် မိၣ်ပုၤတဖၣ်အဂီၢ်.

တံဂဲလီၤ- တီၤတံတၢ်ပိၣ်တဲသကိးဒီးတံသုယုာ်လၢ သ့ၣ်ဘၣ်သ့/ဝါ

အဝဲသ့ၣ်အတံဆီမိၣ်တယးလၢအဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲတဖၣ်ခဲ လၢလၢလံာ်သ့ၣ်ဘၣ်လီၤတက့ၢ်.

ဝဲအဝဲသ့ၣ်ဖးမုာ်မုာ်ကနၣ်ဝဲတံမၤလီၤအဆၢဖိတဖၣ်ဝဲ န့ၣ်, ခွဲးကွဲးကွဲး(သမံသမိးကွဲးကွဲး)ကွဲးမိၣ်တံဆီမိၣ်တ ယးတံထံၣ်လၢအဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲတဖၣ်ဝဲလဲၣ်တခါဘၣ်လဲၣ် န့ၣ်တက့ၢ်.

၃.၃ တံဂီၤခိၣ်သ့ၣ်ဒီးဆီတံဂီၤခိၣ်သ့ၣ်(Predict from Pictures)

က. ဒုးနဲဒ်ဗွဲးတံဂီၤလၢနကတီၤပာ်ဘၣ်ယးဒီးတံဂုၢ်လၢ လံာ်အတဖၣ်အပူၤတက့ၢ်. လံာ်အဆၢတနီၤန့ၣ်အိၣ်ဒီး တံဂီၤလၢနကန့ၣ်အီၤသုလၢနကဟ့ၣ်လီၤအူကွဲးမိၣ်န့ၣ် လီၤ.

ခ. ကွဲးမိၣ်တဖၣ်ကတယးဆီမိၣ်မနုကမးအသးလၢလံာ် အူညါတဆၢအပူၤန့ၣ်လီၤ. ကွဲးလီၤအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အတံ ဆီမိၣ်တယးဆီလၢအဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲတဖၣ်ခဲလၢလၢလံာ် သ့ၣ်ဘၣ်အလီၤတက့ၢ်.

တံပညီၣ်- ကွဲးမိၣ်တယးဆီမိၣ်တံဂုၢ်ဘၣ်ယးတံဂီၤ တံဂဲလီၤ- တီၤတံတၢ်ပိၣ်တဲသကိးဒီးတံသုယုာ်လၢသ့ၣ် ဘၣ်သ့/ဝါ

တံကတီၤဆီသး- ယုနုပာ်တံဂီၤလၢအဘၣ်ထွဲးဒီးတံ မၤလီၤအဆၢတဖၣ်.

ဝဲအဝဲသ့ၣ်ဖးမုာ်မုာ်ကနၣ်ဝဲတံမၤလီၤအဆၢဖိတဖၣ်ဝဲ န့ၣ်, ခွဲးကွဲးကွဲး(သမံသမိးကွဲးကွဲး)ကွဲးမိၣ်တံဆီမိၣ်တ ယးတံထံၣ်လၢအဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲတဖၣ်ဝဲလဲၣ်တခါဘၣ်လဲၣ် န့ၣ်တက့ၢ်.

၄.၁ တံဂီၤသံကွဲးကွဲးတဖၣ်(Focus Question)

က. ကွဲးလီၤတံသံကွဲးတဖျါၣ်, ခံဖျါၣ်မုာ်မုာ်သးဖျါၣ်လၢ တံလၢလံာ်ဖးအီၤအဆၢပူၤန့ၣ်တက့ၢ်. တံသံကွဲးကဘၣ် မုာ်တံသံကွဲးလၢအတက့ၢ်လံာ်- ဘၣ်ထွဲးတံဂုၢ်ခိၣ်သ့ၣ် န့ၣ်လီၤ.

ခ. ကွဲးမိၣ်လံာ်အဆၢ(တံလၢ)ဒီးစးဆၢတံသံကွဲးတ ဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တံပညီၣ်- ကွဲးမိၣ်ဖးဒီးမနီၣ်တံဂုၢ်ခိၣ်သ့ၣ် တံဂဲလီၤ- ကွဲးမိၣ်မၤလီၤတံလၢလံာ်သ့ၣ်ဘၣ်လီၤ. အဝဲ သ့ၣ်မၤဝဲတက့ၢ်, ခံကသုမုာ်မုာ်ကရၢသ့န့ၣ်လီၤ.

တံကတီၤဆီသး- ကတီၤပာ်တံသံကွဲးတဖၣ်

၄.၂ တံဂီၤခိၣ်သ့ၣ်ဒီးဆီ(ဆီသ့ၣ်)ကုးလံာ်အဆၢ(Order the Test)

က. ကူယာ်လံာ်ဆၢလၢလၢပုၤပုၤလၢကွဲးမိၣ်တကစုာ်စုာ်အ ဂီၢ်, ခံကအဂီၢ်မုာ်မုာ်ကရၢတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.တံာ် တံာ်လံာ်ဆၢတဖၣ်လၢအကုာ်မုာ်မုာ်အဆၢဖိတဖၣ်န့ၣ်တ က့ၢ်.

ခ. ကွဲးမိၣ်ကဘၣ်ရဲၣ်ဘၣ်(ဆီလီၤဘၣ်)ကုးလၢအရဲၣ်ဘၣ် ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တံပညီၣ်- ကွဲးမိၣ်တံဂုၢ်ဒီးဆၢတံာ်တံမနုကမးအ သးဒီးတံလၢကဟဲပိာ်ထွဲးထီၣ်အခံတဖၣ်မုာ်မနုလဲၣ်န့ၣ် လီၤ.

တံဂဲလီၤ- ကွဲးမိၣ်မၤလီၤတံလၢလံာ်သ့ၣ်ဘၣ်အလီၤ.အဝဲ သ့ၣ်မၤဝဲတက့ၢ်, ခံကသုမုာ်မုာ်လၢကရၢသ့န့ၣ်လီၤ. တံကတီၤဆီသး- တံာ်ယာ်စးဒီးကုးလၢလံာ်အဆၢဖိ လၢ တံကူပာ်အီၤတဖၣ်လၢကွဲးမိၣ်တကစုာ်စုာ်, ခံကမုာ်မုာ်က ရၢတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

၄.၃ မနီၣ်သ့ၣ်ညါတံဂီၤခိၣ်သ့ၣ်(Identify the Main Idea)

က. ကွဲးလီၤတံဂုၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢအဘၣ်တဖျါၣ်ဒီးလၢအတ ဘၣ်တခီခံဖျါၣ်မုာ်မုာ်သးဖျါၣ်တက့ၢ်. (တံကတီၤဆီက မိၣ်မၤစၢ်တံဂုၢ်မုာ်မုာ်တံထံၣ်တံဆီမိၣ်လၢအတဘၣ် ဘၣ်တဖၣ်)လၢတံသံကွဲးအစၢပူၤတက့ၢ်.

ခ. ကွဲးမိၣ်တံဂုၢ်ဒီးမနီၣ်ယာ်မုာ်တံဂုၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢအ ဘၣ်န့ၣ်မုာ်မုာ်ဝဲလဲၣ်တဖျါၣ်လဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

တံပညီၣ်- ကွဲးမိၣ်တံဂုၢ်ဒီးမနီၣ်တံဂုၢ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်.

တံဂဲလီၤ- ဂုၤတက့ၢ်ကဘၣ်မုာ်ဝဲတံဂုၢ်နီၣ်နီၣ်, တံက စီၣ်အဂီၢ်, တံကွဲးထီၣ်ရီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တံကတီၤဆီသး- ကတီၤဘၣ်တံသံကွဲးလၢတံဘၣ်ယု ထၢအစၢတဖၣ်ဘၣ်ယးတံဂုၢ်ခိၣ်သ့ၣ်.

Using a Variety of Different Techniques for Students

People learn in different ways. Some people learn a language best by seeing it written down. Others learn by hearing it spoken. Some people like to experiment with new language, whereas others like to be sure they can produce new language correctly before they try using it. Because of this, teachers should use a variety of different techniques. That is why we have written this book.

Skills-focused Activities, which looks at ways to improve students' reading, listening, writing and speaking. There are sub-sections with activities you can do before and after these task.

Pre- task Activities

Before you read Before you listen
Before you write Before you speak

1. Introduce the Topic

These activities focus students' attention on the topic. They do this by eliciting opinions, ideas or prior knowledge students may have about the topic.

As a teacher, finding out what students already know or think is very useful. You can use this information to figure out how long you need to spend on a topic, what language they are familiar with, and how interested they are.

1.1 Brainstorm

- Tell students the topic
- Elicit what they know or think about the topic. Write all their ideas on the board, even if they are factually incorrect. This could be:
 - a list of items, e.g. animals or emotions
 - a list of facts about a situation, e.g. everything they know about ASEAN or global warming
 - opinions, e.g. arguments for and against free university education.

Purpose: activate students' prior knowledge and ideas about the topic

Practicalities: class discussion with board

1.2 Group Brainstorm Competition

- Students work in groups of 3-8. Each group has one writer, who has a pen and paper. Give groups a time limit of 2-5 minutes.

Purpose: activate students' prior knowledge and ideas about the topic

Practicalities: students work in group of 3-8

- Groups list as much as they can about the topic within the time limit.
- Get Group to read out their lists. The group with the longest list is the winner. Write all their items or ideas on the board to make a class list.

1.3 Discuss the Topic

There are a few ways to do this:

- Ask students about their own experience.
Have you ever seen a ghost?
Are you afraid of ghost?
- Tell a short personal story about the topic.
One night, I was walking home along the river. Suddenly I heard a voice, but.....

- Write a sentence stating an opinion about the topic. Elicit students' opinions.

Purpose: activate students' prior knowledge, ideas and opinions about the topic

Practicalities: class discussion

In a large class, get students to discuss the topic in groups.

2. Pre-teach Vocabulary

These activities look at the key vocabulary students will need:

- to understand a reading or listening text
- to perform a writing or speaking task

If you pre-teach key vocabulary, students can concentrate on the skill goal of the task more easily.

- the reading, listening, writing or speaking- without having to spend a lot of time finding out what each unfamiliar word means.

2.1 Match the Vocabulary

Students match unfamiliar key words with:

- a definition
- a synonym
- a picture
- gaps in a text

Purpose: students are exposed to key words and meanings

Practicalities: students work from the board of worksheets

Preparation: prepare matching exercises

2.2 Elicit the Word

There are a few ways to do this:

-Mime the word. Use actions to demonstrate the meaning of the word:

Purpose: students remember and share the meaning of key words.

Practicalities: class discussion

Preparation: find and draw some pictures if necessary

Swimming Mime with arm movements

Ask: What am I doing?

A key Mime unlocking a door, point to the key.

Ask: What's this?

-Show or draw a picture:

Global Warming Draw a picture of the Earth with flames around it.

Love draw a heart

Often Draw a line. Mark *never* at one end and *always* at the other.

Mark points along it:

usually, hardly ever, etc.

- Give a description of the word.

- Give a translation of the word.

Allow the students time to think. If they don't know the work, tell it to them and write it on the board.

2.3 Concept-checking Questions

- Write a key word on the board
- ask basic questions about it, e.g.

Purpose: check that students understand meanings of new words

Practicalities: class discussion with board

gigantic is it more than 'big' or less than 'big'?(more)

key is it made of wood? (No)
Where do you use it? (in a door)

Cassette Does it have speakers? (No)
Can you store music on it? (Yes)

It is a good idea to concept-check all new vocabulary, even if you have already elicited it.

3. Prediction

These activities generate interest in the task. They get students to guess the content or language of a text, or the language and content involved in producing one. They are more commonly used before reading or listening tasks.

3.1 Predict from the Title

- a. Write the title of the reading or listening text on the board.

Purpose: check that students understand meanings of new words

Practicalities: class discussion with board

- b. Students guess what will be in the text. Write all their predictions on the board. After they read or listen to the text, check which predictions were correct.

3.2 Predict from Key Words

- a. Write key words from the text on the board.

- b. Students guess what will be in the text. Write all their predictions on the board.

Purpose: students infer content of a text from key words

Practicalities: class discussion with board

After they read or listen to the text, check which predictions were correct.

3.3 Predict from Pictures

- a. Show pictures from the text or related to the text.

Some texts have pictures that you can copy and give to the students.

- b. Students guess what will be in the text. Write all their predictions on the board. After they read or listen to the text, check which predictions were correct.

Purpose: students infer content of a text from pictures.

Practicalities: class discussion

Preparation: get pictures related to the text

4. Presenting a Reading Text

The most common way to present a reading text is to show them the text – by handing it to them on paper, telling them to read it in their textbook, or writing it on the board for them. This is fine, but

it can be useful to also give students a task to do while they are reading.

4.1 Focus Questions

- a. Write one, two or three questions that can be answered from reading the text. The questions should be general- focus on the main ideas.

- b. Students read the text and answer the questions.

Purpose: students read to identify the main ideas.,

Practicalities: students work from board. They can work individually, or in pairs or groups.

Preparation: Prepare questions.

4.2 Order the Text

- a. Make enough copies of a reading text so there is one per student, pair or group. Cut it into phrases, sentences or paragraphs.

- b. Students put the text in order.

Purpose: students read for gist and decide sequence.

Practicalities: students work individually, or in pairs or groups

Preparation: cut up copies of a text- one per student, pair or group.

4.3 Identify the Main Idea

- a. Write the correct main idea the text, and two or three incorrect main ideas (supporting points or incorrect ideas) in multiple choice format.

- b. Students read the text, and identify which is the correct main point.

Purpose: students read for gist and identify the main idea.

Practicalities: best with a non-fiction text; an article, essay or opinion text, rather than a story. Students work individually, or in pairs or groups.

Preparation: prepare a multiple choice question about the main idea

Continued from page 15

A- The problems is we are new arrivals who entering the refugee camp so, we don't get any rice yet, but the house owner where we take shelter is asking for rice contributions from other people in the camp, to help support us for a few months at least.

Q- How many people are participating in education in your village?

A- In my village, I have seen really good community participation in education. Parents, teachers and students are working well. Even though our village is small, now we have education until the 9th standard. Next year, this will be extended until the 10th standard. I appreciate that kind of participation. Also for teacher support, the parents are supporting them with food. Especially, for the guest teachers, parents provide them with food regularly as well as some of their other basic needs.

Q- How do you arrange a place to stay for guest teachers?

A- The community cooperated together and built a dormitory for the guest teachers, which is near the school.

Q- Where did the teachers who teach in your village school graduate from?

A- Most of the teachers graduated from border area schools such as, KTTC (Karen Teacher Training College) in Karen State and TPC (Teacher Preparation Course) in the refugee camps. A few teachers are from our local community. We still don't have any teachers who graduated from Burma yet.

Q- For the teachers who are teaching in your village, how do you arrange for their basic needs?

A- For each child attending school, we give one tin of rice and 10 thousand Kyat to the school committee to distribute to the teachers, so, if you send 2 children to school, you need to pay 2 tins of rice and 20 thousand Kyat.

Q- Finally, can you offer some words of advice and encouragement for the students who are living away from their parents and studying?

A- I have seen many students who stay far from away with their families to get an education, and they often abandon their studies and run away. For those people, I want to give them a few words of encouragement drawn from my own experience by saying I understand that when we strive to get an education life isn't always comfortable. Even when we have to face many kinds of problems, we don't need to give up. We can keep ourselves strong and fix our minds to the future, for our parents and communities, so we are able to move forward and achieve our educational goals.

တၢ်ဟံးအိၣ်အိၣ်ဝဲခံကလုာ်-

ဘဲးထံရံယါ(Bacterial) ဘဲးထံရံယါအိၣ်ဝဲတဘျူးကလုာ်လၢအဒူးကဲထီၣ်တၢ်ဟံးအိၣ်ဝဲ(Dysentery) န့ၣ်လီၤ. အနးကတၢၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲShigella(ရံးကွဲလၢ်)တၢ်ဆါယၢ်လီၤ.

အပနီၣ်တဖၣ်-တၢ်ကိၢ်ထီၣ်, အုၣ်ဆါဝဲခံပူၤဆါ(Tensemus)ယဒီးအိၣ်တဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

အမံဘါ(Amoebic)အါတက့ၢ်တကဲထီၣ်အသးသတူၢ်ကလၢ်ဘၣ်, ပုၤလၢအဘၣ်တဖၣ်အကျါစုၤန့ၣ်၃၀မွဲးကယၤန့ၣ်အတၢ်ကိၢ်အိၣ်ဝဲလီၤ. တဘျီတဒိၣ်Amobaeတၢ်ဆါယၢ်န့ၣ်လဲၤတၢ်လၢသ့ၣ်ကျါဒီးကဲထီၣ်တၢ်ဆါလၢဒိ(ဒ်-သ့ၣ်)အမံထီၣ် (သ့ၣ်အမံထီၣ်တၢ်ဆါန့ၣ်ကွၢ်လၢ၁၂.၃တက့ၢ်.)

မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢတၢ်မၤကွၢ်လၢဖဲအုၣ်တၢ်မၤကွၢ်အး(Laboratory)ဘၣ်န့ၣ်န့ၣ်ဖးတၢ်ဟံးအိၣ်ဝဲဂီၢ်အံၤမ့ၢ် Amoebic ခါBacteriaခါန့ၣ်လီၤ. ကွၢ်ပုၤဆါအတၢ်ဆါပနီၣ်ဒီးယုထၢတၢ်ကူၤတၢ်ကျါအကျါတက့ၢ်.(လီၤဆီဒ်တၢ်တၢ်ကိၢ်အိၣ်, ဒီးပုၤဆါန့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်လၢတၢ်လီၤဘၣ်ယီၣ်)

ပုၤဆါလၢအအိၣ်လၢတၢ်ဘၣ်ယီၣ်ပူၤတဖၣ်
၁. ဖိသၣ်လၢအအိၣ်၂န့ၣ်ဒီးဆူအဖိလၢ်တဖၣ်
၂. သးပုၤလၢအအိၣ်၅၀ဒီးဆူအဖိမိၣ်တဖၣ်
၃. ဖိသၣ်လၢတၢ်အိၣ်လီၤထုးတဖၣ်(လၢတၢ်ဟ့ၣ် Z SCOREအမးတၢ်ကိၢ်ဝဲလၢMedianအပူၤဖိသၣ်လၢအအိၣ်၆၈၀မွဲးကယၤအဖိလၢ်တဖၣ်)

၂. ငါးဂီၢ်အိၣ် (With Fever)

- ကူၤစိထံလီၤစ့ၤဒ်တၢ်ဟံးပနီၣ်လၢထး
- ပုၤဆါတၢ်အိၣ်သးမ့ၢ်ကၢ်ကစီဒ်န့ၣ်ကူၤစိထံလီၤOPD
- ပုၤဆါမ့ၢ်အိၣ်လၢတၢ်လီၤဘၣ်ယီၣ်န့ၣ်တူၢ်လီၤအိၣ် IPD. ကူၤစိထံလီၤတၢ်ဟံးပနီၣ်အးဒ်သးသ့တဘၣ်ကူၢ်ဂၢ်

- ကူၤစိတၢ်ကိၢ် (ကွၢ်7.4)
- ဟ့ၣ်Miprofloxacin - ဖိသၣ်1.0 mg / kg BD x 5 days သးပုၤ500 mg BD x 5 daysဒီး Metromidazole A- ဖိသၣ်10 mg / kg TID x days သးပုၤ 750 - 800 TID x 7 days
- ဟ့ၣ်VitaminAဆူဖိသၣ်လၢစၢ်န့ၣ်12 န့ၣ်တဖၣ်လၢပူၤကွံာ်4လၢမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်(17.2)
- ဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်အတၢ်လၢပူၤပူၤ -ဒုးအိၣ်န့ၣ်ဖိသၣ်လၢအိၣ်န့ၣ်, ဖိသၣ်လၢနီၣ်ဒိၣ်ထီၣ်ဒီးပုၤညါပုၤတဖၣ်ဒုးအိၣ်တၢ်အိၣ်ဒ်အညီန့ၣ်
- ကွၢ်တီၢ်တၢ်ဆါကၤဖဲန့ၣ် -ဟံးအူကဖိ,ပုၤထုၣ်ဖျိဒီးသ့ၣ်အစ့ထီၣ်

အိၣ်နီၣ်-Laboratory မ့ၢ်အိၣ်န့ၣ်,တၢ်ကြးမၤကွၢ်အအုၣ်, မ့ၢ်ဒ်သးကနီၣ်ဖးတၢ်ဆါမ့ၢ်အမံဘါတၢ်ဟံးအိၣ်ဝဲ, ဘဲးထံရံယါတၢ်ဟံးအိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. တူၤတၢ်ဟံးအလူပုၤဆါမ့ၢ်အါထီၣ်န့ၣ်ဟံးန့ၣ်အအုၣ်အဒီးလၢတၢ်မၤကွၢ်လၢ(Lab)ဒ်သးကသ့ၣ်ညါ(တၢ်ဆါအယၢ်ဒီးအတၢ်မၤဆါကသ့ၣ်ဒ်လဲၣ်),ဒုးသ့ၣ်ညါကသ့ၣ်သရၣ်ဖးဒိၣ်,ဒီးကတီၢ်ဟံးသးလၢတၢ်ဟံးအိၣ်ဝဲတၢ်ဆါကလီၤအဂ့ၢ်တက့ၢ် A(Outbreak of Dysentery)

ငါးဂီၢ်အိၣ်-

ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါဆူပုၤဆါခဲလၢ်ဒီးမ့တမ့ၢ်မိၢ်လၢကဒီးသအတၢ်ဟံးအလူတက့ၢ်.

- သုစုလၢသဘဲးစိတချုးအိၣ်ဆၣ်,ကတဲာ်ကတီၢ်တၢ်အိၣ်ဒီးလဲၤတၢ်လီၤခဲဝဲ

- ဒုးအိၣ်န့ၣ်ဖိသၣ်ထံတဖၣ်တၢ်မ့ၢ်တဖုံကသံၣ်(Chlorinated)ဘၣ်န့ၣ်- ချီမံထံအိၣ်တၢ်အိၣ်န့ၣ်ဖိအိၣ်မံမ့ၢ်မ့ၢ်နီၣ်နီၣ် ဝဲကးဘၢအိၣ်

- တဘၣ်သုကသံၣ်ကလံး(Bike Aluminium) ယံာ်ယံာ်ထၢထၢဘၣ်. ကဖုပူၤအဲးစံးဂၢ်(Acidity)န့ၣ်ဒုးစၢတၢ်ဆါယၢ်လီၤ.

ကသံၣ်ဆဲးဒီးသဇာ(Vaccine)

တၢ်လူဘျီတၢ်ဆါအဂီၢ်,အိၣ်ဒ်ကသံၣ်ဒီးသဇာပတီၢ်လီၤ(ဒီးဂုၤဒ်တၢ်လၢတၢ်ဆါလီၤကတီၢ်)န့ၣ်လီၤ.

ကွၢ်သဇာ-

တၢ်ညၢ်ဂီၢ်A(15.2) ,နးဖးဖိညး (Ottismedia) (21.2) , ခိၣ်န့ၣ်သလီၤညး(15.1), UTI(13.1),တၢ်လူဘျီ(12.2)

12.2 ငါးဂီၢ်လူဘျီတၢ်ဆါ(Cholera) (ဒီးလၢရၣ်တၢ်ဆါ)

တၢ်ဆါလၢဘၣ်ဆူတၢ်ကစီၣ်ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူကွၢ်လံာ်ဘျးစဲ

အဒိပညီ-

တၢ်ဟံးအလူဘျီတၢ်ဆါန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆါယၢ်Vibrio Cholerae ဟဲဘၣ်ဝဲပုၤန့ၣ်လီၤ.ဘဲးထံရံယါဝဲအံၤထုးထီၣ်ဝဲတၢ်စုၣ်တကလုာ်လၢတၢ်ကိၢ်အမံလၢCholera Toxin (CT)ယဒီးပုၤပူၤတၢ်စုၣ် (Enterotoxin)အံၤ, ဒီးထုးဝဲထံဒီးအံၤသ့ၣ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ်(electrolytes)လၢပမိၢ်ပုၤအပူၤဒီးလူလီၤဝဲဆူပုၤအပူၤကဖုအပူၤန့ၣ်လီၤ.ခိၣ်လၢတၢ်ဆါယၢ်အံၤဟဲန့ၣ်ခိၣ်ဖျိထံတကဆိဘၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်တကဆိဘၣ်န့ၣ်လီၤ.ခိၣ်လၢရၣ်တၢ်လူဘျီတၢ်ဆါအံၤ, တူၤဖိသၣ်ညါပုၤန့ၣ်ယံာ်န့ၣ်မ့တမ့ၢ်ပုၤသးပုၤတက,အဟံးလူထံသတူၢ်ကလံာ်နးနးကလံာ်

(ညီန့ၣ်ဘျီယုာ်ဝဲ), ဒီးထံဟးထီၣ်အါအါကလံာ်,မ့တမ့ၢ်ဖိသၣ်ဆါတကလံာ်လၢအညါပုၤန့ၣ်ခဲန့ၣ်တကလံာ်အဟံးအလူထံသတူၢ်ကလံာ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲဒီးအဲးသ့ၣ်အိၣ်လၢလီၤကဝိၤပူၤဝဲတၢ်လူဘျီတၢ်ဆါအိၣ်ဝဲန့ၣ်တၢ်သးဒုဒီးလၢတၢ်လူဘျီတၢ်ဆါန့ၣ်ကဘၣ်ဟံးထီၣ်ဝဲတဘျီယီၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆါအတၢ်ပနီၣ်တဖၣ်
တၢ်ဆါယၢ်အံၤမၤတၢ်လၢအပနီၣ်အပနီၣ်တအိၣ်ဖျါဘၣ်ပတီၢ်တူၤလၢလူထံအဒုသတူၢ်ကလံာ်(တၢ်ကိၢ်လၢတၢ်လူပုၤထံ)အါအါကလံာ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆါလၢအနးန့ၣ်,လူထံအံၤမၤစုၤလီၤပုၤတယၢ်တူၤလၢ၁၀ရလၢကတီၢ်ဖုၣ်ကိၢ်သ့,ဒီးမ့ၢ်နးန့ၣ်အဲးန့ၣ်ကဲထီၣ်ထံစုၤတၢ်ဆါဖျါ (Hypovolemic Shock) တၢ်အိၣ်လဲလီၤအယိကဆဲးအါ (Metabolic Acidosis) ဖိထံးစံၣ်ယၢ်လၢကွံာ်(Potassium Depletion)လၢအဟဲစိၣ်တၢ်သံတၢ်ပုၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဘျီန့ၣ်တၢ်ဆါကဲထီၣ်တဘျီယီၣ်တၢ်လူလၢအတဆါဘၣ်(Always Painless)န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆါယၢ် V.Cholerae န့ၣ်သိန့ၣ်အပနီၣ်တဖျါဘၣ်,ဒီးသန့ထီၣ်

အသးလၢတၢ်ဆါယၢ်ဘၣ်အါအါအစုၤအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

အိၣ်နီၣ်-

ပုၤလၢအသ့ၣ်ကလုာ်မ့ၢ်ဝဲအိၣ်(O)န့ၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်လူဘျီတၢ်ဆါညီန့ၣ်နးန့ၣ်ပုၤလၢအသ့ၣ်ကလုာ်လၢအကတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ငါးဂီၢ်လူဘျီတၢ်ဆါ

တၢ်ဆါလီၤအါဘၣ်မၤကွၢ်ဒ်လၢတၢ်ဆါဟံၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်လၢတဘၣ်ကူၢ်ဂၢ်ဒီးအကတီၢ်န့ၣ်ဟံးန့ၣ်ပုၤဆါအအုၣ်ဒီးကွၢ်ယုတၢ်ဆါယၢ် V.Cholerae တက့ၢ်.

ငါးဂီၢ်လူဘျီတၢ်ဆါ-

• လၢအချ- ဘၣ်မၤပုၤကူၤထံဒီးအံၤသ့ၣ်လၢအဟးထီၣ်ကွံာ်တဖၣ်လၢကိၢ်ပုၤမ့တမ့ၢ်သ့ၣ်ကျါတက့ၢ်. ပုၤဆါတကန့ၣ်အိၣ်ထံးတန့ၣ်လီၤဝဲတၢ်အထံ10-15 လံထၢၣ်လီၤ.

• မၤပုၤကူၤတၢ်အထံလီၤမၤတဖၣ်ဒီး Rigers Lactate ယုာ်ဒီးတၢ်မၤပုၤကူၤ Potassium အကလၢတၢ်ပလီၤသ့ၣ်ပလီၤသး,မဲးမၤပုၤကူၤတၢ်အထံ၂၄န့ၣ်ရံၣ်အလီၤခံတက့ၢ်. မ့ၢ်သ့သမံသမိးကွၢ် Potassium တက့ၢ်.

Potassium အကလံာ်စုၤ (Hypokalemia)ဘၣ်တခိၣ်,တန့ၣ် 1-2 Ampoule ဆူ10ml 10 % Ringerslactateအကျါတက့ၢ်.

• တၢ်ကူၤ Antimicrobial Therapy န့ၣ်ကဲဘျီဘၣ်စၢတၢ်ကစီဒ်, ဘၣ်ဆၣ်တမ့ၢ်တၢ်အိၣ်သ့ၣ်ဘၣ်. အဝဲမၤစုၤလီၤတၢ်ဆါကတီၢ်, အုၣ်ဟးထီၣ်စုၤလီၤ, ဒီးမၤစုၤလီၤဝဲတၢ်ဆါယၢ် Vibrios လၢအတၢ်လဲၤခိၣ်ဖျါအုၣ်ကျါအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

• ကသံၣ်မၤသံတၢ်ဆါယၢ်တဘျီကလုာ်လၢWHO ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အုၣ်သးန့ၣ်-

(Doxycycline, Tetracycline, Trimethoprim - Sulfamethoxazole, Erythromycin, Chlorophenicol or Ciprofloxacin)ဝဲဆိးတၢ်ဆါဟံၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ကစီၣ်လၢကသံၣ်လၢတၢ်ဆါယၢ်ညီန့ၣ်ဒီးတတိၤလၢတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ -Tetracycline, Trimethoprim - Sulfamethoxazole တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အယိသတးဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်မၤသံတၢ်ဆါယၢ်လၢကွံာ်တဲာ်,ကီၢ်ပယီၤကီၢ်ဆၢန့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲလၢတၢ်ကဟ့ၣ်Ciprofloxacin 1 gram STAT dose.

အိၣ်နီၣ်- ဟ့ၣ်ကူၢ်လၢနသမံသမိးယုကွၢ်တၢ်ဆါယၢ်ညီန့ၣ်(ပံ)လၢကသံၣ်မၤန့ၣ်တဖၣ်တချုးန့ၣ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ငါးဂီၢ်အိၣ်-

- ဖိအိၣ်တၢ်အဂီၢ်,သုစုအဂီၢ်,သုထံကဆိတက့ၢ်.
- ဟးဆဲးပိၣ်လဲၣ်တၢ်အိၣ်သံသီတက့ၢ်.
- ဟးဆဲးမ့ၢ်ဆူ မ့ၢ်စိ, အဂ့ၢ်ဒ်အံၤကဲဝဲတၢ်လီၤလၢတၢ်ဆါယၢ်ကလုာ်ထီၣ်ပသီထီၣ်,

ကသံၣ်ဆဲးဒီးသဇာ(Vaccine)

ကသံၣ်ဆဲးဒီးသဇာတၢ်လၢဆၢကတီၢ်ဖိ(၆လၢ)န့ၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ. ကသံၣ်တဖၣ်အံၤတၢ်ကြးဟ့ၣ်အီၤဖဲတၢ်ဆါလီၤအါန့ၣ်လီၤ.

ကွၢ်သဇာ-

တၢ်အုၣ်လူDiarrhoea (12. 1)

အိၣ်နီၣ်- ဒ်သီးနကနုၤပၢဂီၢ်ဖုးဝဲဒီးကသံၣ်ဆဲးဒီးသဇာကွၢ်သံးတၢ်ကသံၣ်ဆဲးဒီးသဇာဝဲဒီးသဇာဒီးန့ၣ်န့ၣ်တက့ၢ်

ယခင်သတင်းစာစောင့်မှတ်သည့်ဝမ်းဗျက်ဝမ်းလျှောစာ
ဆက်

ပြုစုကုသခြင်း

ယေဘုယျအခြေခံသဘာဝဆေးဝါးများရေခါတ်ခန်း

ခြောက်မှုကိုကကွယ်ခြင်း (သို့ မဟုတ်) ပြုစုကုသ
ခြင်း (ပြုစုကုသမှု Plan A, B, C, or D)

- အာဟာရချို့တဲ့မှုကိုကကွယ်ခြင်း (ပြုစုကုသမှု
Plan A)

- " ZINC" ဇင့်ခါတ်ဖြည့်စွက်မှုပေးခြင်း

- ပဋိဇီဝဆေးများကိုသေချာသောအကြောင်းရင်းများ
အတွက်သာပေးရန် (အောက်တွင်ကြည့်ရန်)

- ဝမ်းသွားခြင်းကိုရပ်တန့် စေသောဆေးများမပေးရန်
(Loperamide ကဲ့သို့ သောဆေးများ)

- ဆေးရုံတင်ရန်လိုအပ်သည့်အသက် ၁၂နှစ်အောက်က
လေးများအား နီတာမင်အခါတ်ဖြည့်စွက်မှုပေးရန်

သွေးမဒါသောဝမ်းသွေးခြင်း

အရည်ကျကျဝမ်းသွားသောလူနာများအား ပဋိဇီဝ
ဆေးများပေးရန်မလိုအပ်ပါ။

ရေခါတ်ပြန်လည်ဖြည့်စွက်ပေးရန်သာလိုအပ်ပါသည်။

သွေးမဒါသောဝမ်းဗျက်၊ ဝမ်းလျှောခြင်း

သွေး မပါဘဲ ဝမ်းဗျက်၊ ဝမ်းလျှောသောလူနာများ
အား ပဋိဇီဝဆေးများပေးရန်မလိုအပ်ပါ။ သို့သော်

အရည်ကျကျဝမ်းသွားသည့်အထူးအခြေအနေနှစ်ရပ်
တွင်သာ ပဋိဇီဝဆေးများပေးရန်လိုအပ်ပါသည်။

ကာလဝမ်းရောဂါ (Cholera)

ရုတ်တရက်ဖြစ်ပေါ်သောအရည်ကျကျဝမ်းအပြင်းအ
ထန်သွားခြင်း(ဆန်ဆေးရည်ကဲ့သို့ ဝမ်းဗျက်ခြင်း)အ

ခြေအနေမျိုးဖြစ်လာပါကကာလဝမ်းရောဂါကိုစဉ်း
စားသင့်သည်။ (အခန်း ၁၂.၂ ကာလဝမ်းရောဂါကို

ကြည့်)။ အသက် ၅နှစ်အထက်ရှိသောကလေးတစ်
ယောက်(သို့ မဟုတ်)အရွယ်ရောက်ပြီးလူတစ်ယောက်

သည်ရုတ်ခြင်းအရည်ကျကျဝမ်းသွားခြင်းကြောင့်ရေ
ခါတ်ချို့တဲ့မှုဖြစ်လျှင် (များသောအားဖြင့်အနီခြင်းပါ

တွဲဖြစ်တတ်သည်) (သို့ မဟုတ်) အသက် ၂နှစ်အထက်မည်
သည့်လူနာမဆိုကာလဝမ်းရောဂါရှိနေသည်ဟုသိရှိ

ထားသောဒေသအတွင်းတွင်အရည်ကျကျဝမ်းသွားလျှင်
ကာလဝမ်းရောဂါကိုသံသယဖြစ်သင့်သည်။ ကလေးငယ်

များတွင်ကာလဝမ်းရောဂါကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော်လည်း
ယင်းသည်အခြားသောရုတ်ခြင်းအရည်ကျကျဝမ်းသွား

ခြင်းကိုဖြစ်ပွားစေသောအကြောင်းရင်းများမှာခွဲခြား
ရခက်လျှင်များသောအားဖြင့်ရိုတာဗိုရပ်စ်(Rotavirus)

ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ပြင်းထန်သောကာလဝမ်းရောဂါဖြစ်
ပွားသည့်အခြေအနေတွင်ဝမ်းသွားသောကာလနှင့်ပ

မာဏလျော့နည်းစေရန်ပဋိဇီဝဆေးများကိုပေးသင့်
သည်။

ဝမ်းဗျက်ခြင်း - ဝမ်းဗျက်ခြင်းသည်ကပ်ပါးပိုးဖြစ်သော
(Giardia intestinalis)ကြောင့်ဖြစ်သည်။ များသော

အားဖြင့် ဆေးပညာ အမြင်ဖြင့်တော့ ရသေ့လကွာ

များမှာအနည်းအကျည်းမျှသာဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ မှာ

ပျို့၊ အနီခြင်း၊ ဝမ်းနီလနာခြင်း၊ ကိုယ်အလေးချိန်ကျ

ဆင်းခြင်းနှင့်ဝမ်းအရည်သွားခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ ကိုယ်အလေး

ချိန်တက်ခြင်းမရှိပါ။ အကယ်၍ဝမ်းဗျက်ခြင်းသည်

တာရည်ဖြစ်ပွားလာပါက(၁၄ရက်ထက်ပို၍)(Metro-

nidazole)(တနှစ်အောက်ကလေးများတွင်ကိုယ်အ

လေးချိန်တစ်ကီလိုဂရမ်လျှင်၁၅ကီလိုဂရမ်နှုန်းဖြင့်သုံး

ကြိမ်ခွဲ၍၅ရက်ဆက်တိုက်ခြင်း (15mg/Kg divided in

3 doses for 5 days)အရွယ်ရောက်သူများတွင်၁ရက်

လျှင်၂ဂရမ်နှုန်းဖြင့်တနေ့ တကြိမ်ဖြင့်သုံးရက်ဆက်၍

(2g/day OD for 3 days) ကုသမှုပေးရန်ဖြစ်သည်။

ဝမ်းဗျက်ခြင်း - ဝမ်းသွားလျှင်သွေးပါခြင်း (သွေးဝမ်းဗျက်

ခြင်း)

ဆေးပညာရှင်များအနေဖြင့်မစင်အားကြည့်နိုင်လျှင်ပို

၍ကောင်းသည်။

ဝမ်းဗျက်ခြင်းနှစ်မျိုးရှိသည်။

ဘက်တီးရီးယား(Bacterial)ပြင်းထန်သောဘက်တီး

ရီးယားများကြောင့်ဖြစ်ပွားသည်။ အပြင်းထန်ဆုံး

မှာ(Shigella)ပိုးကြောင့်ဝမ်းဗျက်ခြင်းဖြစ်သည်။ များ

သောအားဖြင့် အဖျားရှိခြင်း၊ ဝမ်းသွားပြီးလျှင်စအို

နာကျင်ခြင်း၊ နေထိုင်မကောင်းခြင်းတို့ ပင်ဖြစ်သည်။

အမီးဘား(Amoebic) များသောအားဖြင့်ရုတ်တရက်

ဖြစ်ပွားသောရောဂါမဟုတ်ပေ။ လူနာ ၃၀ ရာခိုင်

နှုန်းအောက်တွင်အဖျားရှိသည်။ တခါတရံအမီးဘား

များသည်သွေးထဲမှတစ်ဆင့် ပြင်ပနယ်ပယ်ဖြစ်သော

(ဥပမာ- အသည်းတွင်ပြည်တည်ခြင်း)(အသည်းတွင်

ပြည်တည် ခြင်းအကြောင်းကိုအခန်း ၁၂.၃ တွင်

ပေးရန်မှာ (Metronidazole ကလေး =10 mg/kg

TID 7 days

လူကြီး-750-800 mg TID 7 days(750-800ကီလို

ဂရမ်ကိုတနေ့ သုံးကြိမ်၊ ၇ရက်သောက်ရန်)အမီး

ဘားကြောင့် ဖြစ်သော ဝမ်းဗျက်ခြင်းတွင် ပေးသော

Metronidazoleပမာဏသည်ပုံမှန်ထက်ပို၍များသည်။

ဤစာအုပ်တွင်ပေးထားသောသတ်မှတ်ချက်အတိုင်း

သာပေးရန်ဖြစ်သည်။

အသက် ၁၂နှစ်အောက်ကလေးများတွင်တာမင်အ

ကိုလွန်ခဲ့သည့် ၄လကတည်းကမသောက်သုံးခဲ့ရပါက

ယခုတွင်ပေးရန်ဖြစ်သည်။ အခန်း (၁၇.၂)

၂. အဖျားရှိခြင်း

ရောဂါချို့တဲ့မှုကိုအထက်တွင်ဖော်ပြထားသောသတ်

မှတ်ထားသည့်အတိုင်းပေးရန်

အကယ်၍လူနာအခြေအနေကောင်းလာလျှင်ပြင်ပ

လူနာဌာနတွင်ကုသပေးရန်

အကယ်၍လူနာသည်အန္တရယ်ရှိသောအုပ်စုတွင်ပါ

ဝင်နေလျှင်အတွင်းလူနာအဖြစ်ဆေးရုံတင်ပါ။ ရောဂါ

ပြန်ပွားမှုကိုကကွယ်ရန်သီးသန့်ထားရှိခြင်း၊ ဝမ်း

လျှောဝမ်းဗျက်ကုသဆောင်တွင်ထား၍ကုသပေးရန်

အဖျားရောဂါကိုလည်းကုသမှုပေးရန် (အခန်း ၇.၄)

ပေးရန်မှာ

Ciprofloxacin ကလေး-10mg/kg BD X 5 Days

လူကြီး-500mg BD X 5 Days နှင့်

Metronidazole ကလေး-10mg/kg TID X 7 Days

လူကြီး -750-800mg TID X 7 Days

အသက် ၁၂နှစ်အောက်ကလေးများတွင်ADမင်အ

ကိုလွန်ခဲ့သည့် ၄လခန့် မသောက်သုံးခဲ့ရပါကယခု

ကျေးဇူးဗုဒ္ဓကုဏ္ဍသုတ္တံ

၁. ဖဲပသးစာ်ဒီးအခါ
ကျေးဇူးဗုဒ္ဓကုဏ္ဍသုတ္တံ
ဆာကတီလဲအိဉ်ဒီးပု
ကျေးဇူးဗုဒ္ဓကုဏ္ဍသုတ္တံ
၂. ကတီအံပိညါဒ်စိ
ဂုဏ်ကျေးဇူးဗုဒ္ဓကုဏ္ဍသုတ္တံ
ပိညါဒ်လဲဟိဉ်ဒ်အံ
နတဂုဏ်နကစံ
၃. မလိတံမုဉ်တုအိဉ်သး
ကကထိဉ်နပုသးဆး
တံကတီဒီးအိဉ်တုလံ
ကိယံနုအိဉ်တုထံဆု
၄. ခုခါဆာကတီအံ
ပိညါပဂီအိဉ်အိဉ်ဒီး
ကျေးဇူးဗုဒ္ဓကုဏ္ဍသုတ္တံ
နကတုပိတုတဘျီ
၅. ပမုဉ်အိဉ်ဒီးတံကုဏ္ဍ
ပမုဉ်ပိညါဒ်စိ
ပမုဉ်ပိညါဒ်စိ
ပမုဉ်ပိညါဒ်စိ

၆. ကုဉ်သုပိညါအိဉ်ဒီးပု
ကျေးဇူးဗုဒ္ဓကုဏ္ဍသုတ္တံ
တလုဉ်ဖိလဲအိဉ်ဒီးပု
ဟုဉ်ထီဉ်သကိးကိးအဂ
၇. ပပုကလုဉ်ကထိဉ်ဖိ
ကုဉ်သုပိညါဘဉ်ဟုဉ်လဲ
လဲထံကိးဒီးကလုဉ်ဂီ
ကျေးဇူးဗုဒ္ဓကုဏ္ဍသုတ္တံ
၈. ဒီပုဉ်မုဉ်ခါကိးက
ဟုဉ်လဲသးဒီးကျေးဇူးဗု
ဂုဏ်ကျေးဇူးဗုဒ္ဓကုဏ္ဍသု
ခါထီဉ်ခိဉ်အလီထီဉ်ထီ
၉. ဒီပမုဉ်ပိညါဒ်စိ
အိဉ်ဒီးပတံဆာမုဉ်လံ
လဲထံကိးဒီးကလုဉ်ဂီ
ကျေးဇူးဗုဒ္ဓကုဏ္ဍသုတ္တံ
၁၀. ဒီကနုဉ်ပုဉ်ကိးက
လဲထံသးအိဉ်ကတုနု
လဲထံသးအိဉ်ကတုနု
ကျေးဇူးဗုဒ္ဓကုဏ္ဍသုတ္တံ
လဲထံသးအိဉ်ကတုနု

တင်နုဒီးတင်နုဒီးတင်နုဒီး

၁. ဒီပမုဉ်ပိညါဒ်စိ
ပပုကလုဉ်ကထိဉ်ဖိ
ဒီအမုဉ်ကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သု
ပုကလုဉ်သးပကသု
၂. တံကုဉ်သုလဲအိဉ်ဒီးပု
မိပသုတလဲကတု
မုဉ်ခါတစဲးဟံတစဲး
ဒီသိးဒီးပကပုဉ်
၃. လဲအိဉ်ပုသးပုတဖဉ်
တကုဉ်ကုဉ်ဆိးလံအိဉ်ဘဉ်
ဘဉ်ဆဉ်အံသုဉ်တဖဉ်
အံသုဉ်လဲထံတစဲး
၄. ဟုဉ်ဂံဟုဉ်ဘါလဲဒီးဖိ
ဒီအမုဉ်တံလဲဒီးဖိ
အံသုဉ်စိတံကုဉ်သု
ဘဉ်ပုဉ်လဲထံကတု
၅. စုတအိဉ်တထီဉ်ဘဉ်ကုဉ်
မုဉ်တံနုဒီးဒီးလဲထံ
အံသုဉ်စိတံကုဉ်သု
ဒီသိးဒီးပကတုဉ်
၆. ပတတုဉ်ဖိဒီးအံသု
ကလုဉ်ကတုအံသု
တံသုတံဘဉ်လဲအိဉ်ဒီးပု
ဟုဉ်ထီဉ်သကိးကိးအဂ

ကုဉ်သုမုဉ်တုလုဉ်ပုဉ်

၁. ကုဉ်သုမုဉ်တုလုဉ်ပုဉ်
ကညိမိဂုဉ်နုဉ်မလဲ
ဒီကနုဉ်ဘဉ်ပိညါဒ်
ပုကိးကတုဉ်လဲထံ
၂. တံကုဉ်သုလဲနုဉ်ဂံတ
မုဉ်လုဉ်ပုဉ်လဲထံ
ပုဉ်လဲထံကတုဉ်
ပုဉ်လဲထံကတုဉ်
၃. ကုဉ်သုလဲထံကတုဉ်
ဂုဉ်ထီဉ်အိဉ်ထီဉ်တပု
ပုဉ်လဲထံကတုဉ်
သုဉ်လဲထံကတုဉ်
၄. ကညိကိးအကုဉ်တနု
အိဉ်ဒီးအကံအစိ
ပမုဉ်ပံးနုဉ်ဒီးမလဲ
ပတံအိဉ်မုဉ်တုဉ်
၅. တံလီဉ်ယိဉ်ကုဉ်ဒီးလုဉ်
ကိးဂုဉ်နုဉ်ဘဉ်ဟံမလဲ
လဲထံကတုဉ်နုဉ်ဘဉ်
ကုဉ်သုအကုဉ်ဟုဉ်လဲထံ
၁၀. ပုဉ်တနုဉ်ထီဉ်သုအသး
ဟံးနုဉ်မလဲကတုဉ်
လဲထံသးအိဉ်
၆. ပုဉ်လဲထံကတုဉ်
မံးခိလုဉ်ကိးမိဉ်
သုမလဲလဲပတံထီ
အကံအစိလဲထံကတုဉ်
၇. လဲထံကတုဉ်
သုမလဲလဲပတံထီ
အကံအစိလဲထံကတုဉ်
၈. ဘဉ်ဆဉ်ပုဉ်အိဉ်တနု
ဟံးနုဉ်မလဲကတုဉ်
တဟံးနုဉ်မလဲကတုဉ်
လဲထံကတုဉ်
၉. လဲထံကတုဉ်
သုမလဲလဲပတံထီ
အကံအစိလဲထံကတုဉ်
၁၀. ကုဉ်သုမုဉ်တုလုဉ်ပုဉ်
လဲထံသးအိဉ်

ပုဉ်သးနုဉ်ကုဉ်သုတ္တံ

၁. ဆိမိပံစံမံမံ
နုဉ်နုဉ်လဲထံကတုဉ်
ဟံးကတုဉ်သးသုဉ်ဝါဒ်
အိဉ်ဒီးပုဉ်ကတုဉ်ဂီ
၂. မံမံမံဟံထီဟုဉ်လဲ
လဲထံကတုဉ်သုဉ်
တရံသးတုဉ်လဲထံ
ဟံးအိဉ်သကိးပုဉ်ဖိ
၃. သးဝါဒ်ကုဉ်သုပိညါ
လုဉ်ဟံးနုဉ်သုပုဉ်
သုတစံဟံးနုဉ်အံ
ဆုဉ်တံဟံးကတုဉ်လဲ
၄. ဒီပုဉ်သးစာ်မုဉ်ခါ
သးဝါဒ်အိဉ်ကလဲအံ
သုတမံခုဉ်နုဉ်အံ
ပိညါကုဉ်သုကတုဉ်ထီ

၅. နုဉ်တစဲးဟုဉ်နုဉ်ဟုဉ်
ပုဉ်ကလုဉ်စိကတုဉ်ထီ
နုဉ်တနုဉ်ဟုဉ်ခါအုဉ်
ဒီပုဉ်ကလုဉ်ကတုဉ်ထီ
၆. ပုဉ်ကလုဉ်ခိဉ်ထီဉ်ထီ
လဲထံကတုဉ်သုအိဉ်ထီ
ပိညါထီဉ်မုဉ်အိဉ်ဒီးပု
လဲထံကတုဉ်သုအိဉ်ထီ
၇. နုဉ်ကလဲပုဉ်တဟံး
ကလဲမုဉ်ဒီးကတုဉ်
မုဉ်တအိဉ်လဲမုဉ်သု
စံးဒဲးဒဲးတံပီဉ်ယံ
၈. ဆုဉ်သးဝါဒ်ဟံးက
စိဉ်ထီဉ်မံးယုဉ်ဟံး
ဆိမိပံစံးထီဉ်မံး
ဂုဉ်ဟံးနုဉ်ကုဉ်သုပိညါ
လဲထံသးအိဉ်

၇. စံးအံတံကုဉ်သုအံ
တံးသးဒီးလဲထံ
ဟံးကတုဉ်ပုဉ်တံကုဉ်သု
တဘဉ်ပုဉ်လဲထံကတုဉ်
၈. အိဉ်ထံတံးဘဉ်တုဉ်အံ
ဒီပုဉ်ဒီးပကံဘါ
မံမံသုတရံ
ဂုဉ်ထီဉ်ဒီးဂုဉ်ကျေးဇူး
၉. ဆာကတီဘုဉ်ထီဉ်လဲ
ပကံအံပဘဉ်ကတုဉ်
ပကံမုဉ်လဲထံကတုဉ်သု
ပဂုဉ်ကျေးဇူးဒီးယုဉ်
၁၀. တံကုဉ်သုမုဉ်တံအံ
ပပုဉ်ကလုဉ်မံးပုဉ်
ဒီဆိမိပံစံးထီဉ်မံး
တံကုဉ်သုလဲထံကတုဉ်

ဒေါ်တင်နုဒီးတင်နုဒီး

၁) သုဉ်မုဉ်ကုဉ်သုပိညါ
ယုဉ်နုဉ်ကုဉ်သုပိညါ
ကုဉ်သုပိညါတုဉ်အံ
ဆာမုဉ်လဲထံကတုဉ်
၂) ကုဉ်မုဉ်ခါသုဉ်တဖဉ်
ကတုဉ်သုကနုဉ်ကုဉ်
ကတုဉ်သုသုဉ်အံ
ကုဉ်သုပိညါဟံးတုဉ်
၃) ကုဉ်မုဉ်ခါကိးအဂ
လဲထံကတုဉ်ကုဉ်သုပိညါ
ကုဉ်သုပိညါလဲထံ
ကုဉ်မုဉ်ခါလဲထံ
၄) ကုဉ်မုဉ်ခါလဲထံ
ကတုဉ်သုပတံအိဉ်ထီ
ဘဉ်ဆဉ်တမုဉ်လဲထံ
ကလဲထံဒီးပကနုဉ်
၁၀. တံကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုတဖဉ်
ပပုဉ်လဲထံကတုဉ်
ပဘဉ်ယုဉ်အံလဲထံ
ပိညါလုဉ်ပုဉ်နုဉ်ထီ
လဲထံသးအိဉ်

ကုဉ်သုပိညါလုဉ်ပုဉ်

၁. ကုဉ်သုပိညါလုဉ်ပုဉ်
ဖဲပအိဉ်မုဉ်ဟံးခိဉ်
တံကုဉ်သုမုဉ်အိဉ်ဒီးပု
ဖဲပအိဉ်မုဉ်တံကုဉ်
၂. ဆာကတီလဲအိဉ်ဒီးပု
ဟုဉ်လဲထံသးမလဲပုဉ်
ကုဉ်သုပိညါလဲထံအံ
လဲထံပုဉ်ကလုဉ်အကုဉ်

၃. ကုဉ်သုပိညါလဲထံ
ဒီသးကတုဉ်ထီဉ်အဂ
ဖိဒီသုဉ်ပုဉ်သးစာ်
ဟုဉ်လဲထံသးမလဲပုဉ်
၄. လဲထံကတုဉ်ခိဉ်ဘဉ်အံ
တံကုဉ်သုမုဉ်နုဉ်ဂံတ
ပသုဉ်ညါမုဉ်နုဉ်ဂံတ
ပသုဉ်ညါပကကျေးဇူး

၅. ပမုဉ်အိဉ်ဒီးတံကုဉ်သု
ပုဉ်ကလုဉ်ဆံးပုဉ်တသု
တံကုဉ်သုမုဉ်အိဉ်ဒီးပု
ပုဉ်ကလုဉ်ဟံးပုဉ်
၆. ကုဉ်ကတုဉ်လဲထံ
ကုဉ်တအိဉ်ဒီးပကနုဉ်
ကုဉ်အိဉ်လဲထံပုဉ်တံ
ပုဉ်ကလုဉ်တအိဉ်

၇. မုဉ်ခါအံဆာကတီ
ကုဉ်အိဉ်တံလီဉ်အံတံ
လဲထံကတုဉ်လဲထံအကုဉ်
ပထံဘဉ်လဲထံအိဉ်ထီ
၈. တံကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုအံထီ
လဲထံကတုဉ်ပုဉ်ကလုဉ်
တကလဲထံနုဉ်ဘဉ်
ဟုဉ်လဲထံသးမလဲပုဉ်

၉. လဲထံကတုဉ်
ပုဉ်ကလုဉ်သုပတံအိဉ်ထီ
ဘဉ်ဆဉ်တမုဉ်လဲထံ
ကလဲထံဒီးပကနုဉ်
၁၀. တံကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုတဖဉ်
ပပုဉ်လဲထံကတုဉ်
ပဘဉ်ယုဉ်အံလဲထံ
ပိညါလုဉ်ပုဉ်နုဉ်ထီ
လဲထံသးအိဉ်

ကညီမိမိတော်ကူညီသု

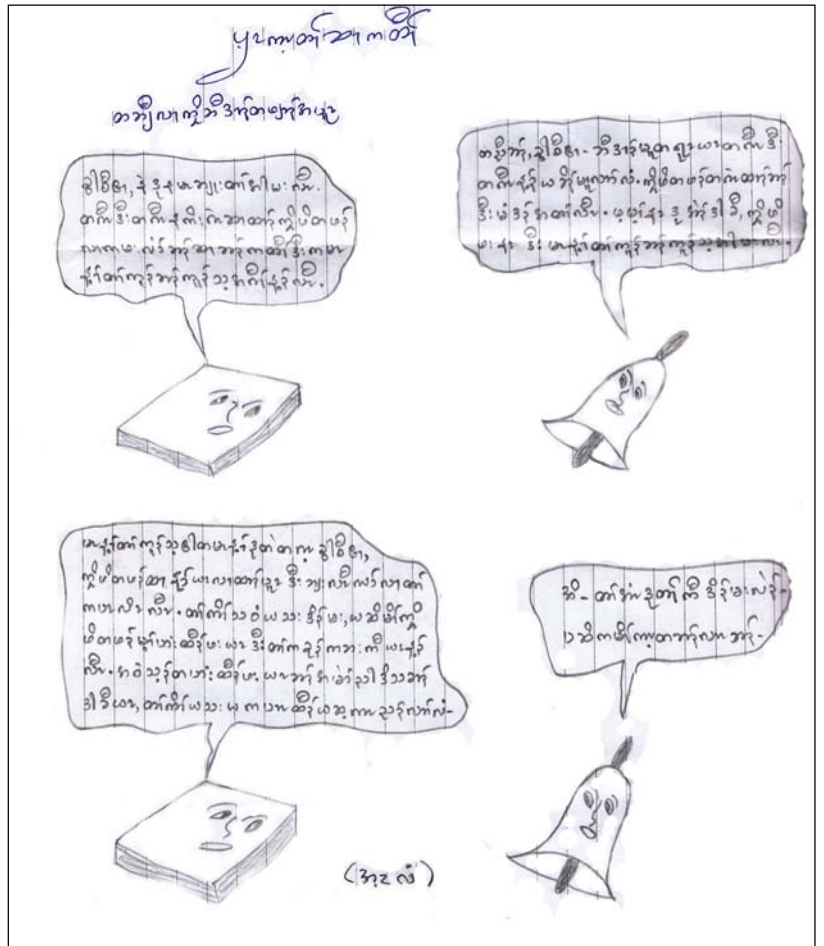
၁. ဆာကတီမိုဆါတနဲ့၊ ကျုပ်သုချူးစီးလဲတရံး
 - ကညီမိလကတကျါ၊ ဆိပ်မံခဝဲဒံးအါမး
 ၂. မိပ်တဖပ်တံဆိပ်သး၊ တံဟ်ဒိပ်ကျုပ်သုပိညါ
 - လံာ်လဲာ်တမုာ်တရံဒိပ်၊ တသုဘဉ်ဆဉ်ပဆိပ်ဆိပ်
 ၃. ကညီမိဆိပ်ဒံးတနီ၊ ကျုပ်သုလပုကစီဒီ
 - ကဟုာ်နီကုစီးလဲာ်၊ စံးဝဲသါဘဉ်ယုအါဒံး
 ၄. တံဟ်သးဆိပ်ဒံးအါအယိ၊ ပကြးဖျီးစိတဖျီးစိ
 - သးဒံးအါမုာ်ဆိပ်ဒံးပု၊ ကဲပုကုာ်ထိဘိထိပု
 ၅. ကုာ်အလိပ်ကပုဂီ၊ ပိညါမုာ်တလိပ်နီကီ
 - လဟိပ်ခိပ်ပကဆိပ်ဖျါ၊ ဟ်ဒိပ်ကျုပ်သုပိညါ
 ၆. ကညီမိစာမစာကု၊ ကညီမိတံဆိပ်သု
 - ကညီမိမုာ်ဆိပ်တုယု၊ ဖိပ်ယဲကဒီးပနီယု....
- မဲာ်ကွီာ်ထံယု၊ ယဲကူနါ

လကသးစုဝဲလဲာ်ဆိပ်သု

၁. ပကညီမိတဖပ်၊ ကျုပ်သုကဆိပ်မသပုာ်
- ဇလနီဆံးဒံးအါ၊ ဖိပ်ထိပ်ထိပ်ဒံးစးခိဝါ
၂. ဒ်ပလံာ်သုတလီမုာ်၊ ဂုာ်ကျဲးစးမသပုာ်ပုာ်
- ပမိတနုာ်တံကျုပ်သု၊ သးမံဒံးသုဝဲတဂု
၃. ဆိပ်ထွဲမစာဟုာ်ဂံာ်ဘါ၊ ဇပမံဆံးဒံးအါ
- တံမအီဇလဲမုာ်တလီ၊ ဟ်တံဟ်စာဒံးတသီ
၄. ခိဖျိတံကျုပ်သုတဆိပ်၊ ပဆုာ်ထံကီမုာ်တလိပ်
- ပတံကျုပ်သုမုာ်လပု၊ ပထံကီအံကလပု
၅. ပကညီမိတနီ၊ ကျဲးဆံးကုအကညီကီ
- ခိယီဆုထံကီကီ၊ အပုကလုာ်ကွာ်ကဟ်
၆. အဝဲသုခိမိပ်လီသး၊ ကကျဲးလီကုထဲအသး
- စုမုာ်ဆိပ်မုာ်တလီ၊ ထံကီကနုာ်တမုာ်လ
၇. ပကညီမိကီကီ၊ ထံကီကနုာ်ပဘဉ်နာ်
- လပတံသးတဖျိယိ၊ ယုယုမလတံသးတံ
၈. ခိဖျိလပတံလီမုာ်၊ နအသးခနုာ်ကြး
- မုာ်လတံသးတံတဆိပ်၊ ကဲထိပ်ကုလတံဆိပ်မိပ်
၉. မုာ်နံဒံးခါလကဟဲ၊ မုာ်မုာ်နုာ်ယပဝဲ
- လသးခုလထိပ်ယုယု၊ တံတံကလပုဒုဒု
- ကြုသဲ၊ ကျဲးသရပ်မုာ်၊ တဝဲရံ

ဟုာ်ဆိပ်သကဒီးတံကတီ-

၁. ဟုာ်ထိပ်သကဒီးတံကတီ၊ ဆုပပုကလုာ်ဂီမိပ်
- တကလတံသုဆိပ်သး၊ ဖဲအသုပကလဲလီာ်
၂. ပဆိပ်မုာ်ဟိပ်ခိပ်အါ၊ တသုဘဉ်ဆိပ်အါမံ
- တသုတံဘဉ်သုတဖပ်၊ တကဒီးလီဆိပ်ဒံး
၃. ဒ်နုာ်သးကညီမိကျါ၊ တသုတံဘဉ်ဆိပ်အါ
- ပမုာ်ဘဉ်ကုထိပ်သကြါ၊ ဖုာ်ဖုာ်ထိထိဆိပ်လီ
၄. ယကတဲကနုာ်မုာ်ထံ၊ တံဒွဲဒဲဆိပ်သုသုခံ
- တကပုထံဆိပ်အါ၊ ပုအါကထံဒီးသုညါ
၅. ပုအိပ်လါခိပ်ထံတနီ၊ တထံဒဲအတံကပု
- အတံကပုမုာ်လဲာ်၊ လါအဂီမုာ်တလီအိပ်
၆. မုာ်လါဆိပ်သုခံအယိ၊ ပုသုညါသုခိပ်ထံမိ
- ပုသုခိပ်ထံတံဆိပ်မု၊ ဆိပ်လါထးဒုးနုာ်ဟု
၇. ပကတဲတံကျုပ်သုထိ၊ ဆိပ်ဒဲလါတံအဆီ
- ယုဝဲကျဲးဒီးတံဆါသး၊ ကလုာ်ဂီခိပ်ဘဉ်အသး
၈. ဒ်ကလုာ်ကထုာ်ဖျီးဂီ၊ ဆုပလီာ်ခံတဆိပ်တံ

ဝေဗျာန်နဝ ဉာဏ်ဆောင်

အစာမစားမီ၊ အစားအသောက်ချက်ပြုတ်ချိန်နှင့်အိပ်သမုထွက်လာသောလက်ကိုရေနှင့်ဆပ်ပြာတို့ နှင့်တကွဆေးကြောရန်.

ကလေးငယ်များအားမိခင်နို့ ကိုသာတိုက်ကျွေးရန်. သောက်ရေတွင်ကလိုရင်းဆေးရည်မခတ်ထားပါက ရေကိုကျိုချက်သောက်သုံးရန်.

အစားအစာများကျက်အောင်ချက်ပြုတ်ရန်နှင့်ဖုံးအုပ်ထားရန်.

အိပ်သကဲ့အသုံးပြုရန်နှင့်ကလေးမစင်များအားသေချာစွာသန့်ရှင်းရန်.

လေဆေး (Like Aluminium) များကိုကြာရှည်စွာသုံးစွဲခြင်းမပြုရန်. အစာအိမ်အတွင်းရှိအက်ဆစ်ဓာတ်သည်ဘက်တီးရီးယားပိုးများကိုတိုက်ခိုက်နိုင်သည်.

ကဝက္ခယဆေးဆေးခြင်း

ကာလဝမ်းရောဂါအတွက်သာကာလတိုကာကွယ်ဆေးရှိသည်. ရောဂါအမြောက်အမျှားကူးစက်ပျံ့နှံ့သောအချိန်တွင်ရရှိပါကအသုံးဝင်သည်.

ဝေညွန့်

ငှက်ဖျားရောဂါ(အခန်း၁၅.၂), အလယ်နားရောင်ရမ်းခြင်း ခေါ်Otitis media(အခန်း၂၁.၁) အဆုတ်ရောင်ခြင်း (အခန်း၂၁.၂), ဦးနှောက်အမြှေးပါးရောင်ခြင်း (အခန်း၁၅.၁), ဆီးလမ်းကြောင်းပိုးဝင်ခြင်း အခန်း(၁၃.၁)ကာလဝမ်းရောဂါ (အခန်း၁၂.၂)

ဝေဗျာန်ရုဂ်-ဆေးဒါးဗျားခံစစ်သစ်ကုသိုလ်ကဏ္ဍ:တသိရန်နီ:ဝေရဝဆေးဝန်ထမ်းဗျားကုသိုလ်ဗျားဆေးဝေဗျာန်ကဏ္ဍ:သဒ္ဓါသည့်

သရုပ်တင်ကြိုးသန့်ရှင်း
Teacher Talk

အဆိမ့်ယူဆိုင်ဂုဏ်သုကိးဂုဏ်
သုတံဖံးတံမာအပူဒီးလသု
တံဆိုင်တံဆိးအပူမိသုကပူ
ဖျးဒီးနုဒါအတံမာအမနး
တံကိတံမဲအကလုကလုတ
ဖျံမ့ပတံဆာဂုဘဉ်သုဒီးထု
ကဖျံလသုကိနုလီ.

ပစံးဘျူးဘၣ်သုဒိၣ်မးလာသု
တၢ်ဖံးတၢ်မးအပူၤသုမ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်

[illegible]

ပျိုတဖန် လာသက ထူးထိပ် ရလီလံာ်တံာ်ကစီပ် ပျိုကညီတံာ်တူာ်ဘၣ်တဖန်အံၤလၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢဒီး ဘၣ်ထံ ကံာ်အါဘၣ်ခဲလၢာ်ဒ်သီးပျိုကသုၣ်ညါအါထီၣ်ဘၣ်ပပျိုကလုာ်အတံာ်တူာ်ဘၣ်လၢအဘၣ်တံာ်ဆိၣ်တံာ်မၤနးလၢသးပခိၣ်မိၤစီရိၤတဖန်အံၤန့ၣ်လီၤ. ပစံးဘျူးဘၣ်သုကိးဂၤလၢသုတံာ်မၤအပျိုသုကျီးစးလၢအဂ့ၢ်ကတံာ်ဒ်သီးပပျိုကလုာ်ကထီၣ်ဖိ

အင်္ဂါသုဟုၣ်လီၤသုသးလၢၣ်လၢၣ်ဆ့ဆ့ခဲလၢၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဘျး လုလုဆူပတၢ်မၤန့ၤ စီၤခရံၣ်စတိၣ်ဖျၢၣ် မံၤလးဒဲကဝီ(LMTC)

မသမ္မာမုနိနိဗ္ဗုဒ္ဓဇီဝိ-သးနံဂိဓိနိ(၁၉)နံ.ယဓိနိတဂါဗီဂါမုဂါဒဂိဝိသိဒ္ဓိသ
ဇီ, ဗသမ္မာကရူဂါနုဂါလီ. ဘဂ်ယးဒီးသ့ဂ်ထဂ်ကွိအဂုအံးဒီး ယနီဂါကစါ
အဂုအံးယသးအိဂ်တဲပူးယဒီပုဂါခိဂ်နါဒ်ယသ့ဂ်ညါလီသးတမူးလီ.
ဘဂ်ယးဒီးသ့ဂ်ထဂ်ကွိအံးအိဂ်သ့ဂ်လီအသးဗဲယမကရူအကတါစဲဘု
လိဂ်ကွိအကါခိဂ်နုဂါလီ. ဒီးနံဂါလါအပူကွံာ်သ့ဂ်တဖဂ်ယတသိဂ်လိ
တါနီတနံဘဂ်. ဒီးတနံညါအံး ခိဖျိလါယတအိဂ်လါကွိဘဂ်အယိသ့ဂ်
ထဂ်လိဂ်သရဂ်ဒီးမါတါကွိကမံးတံးလဲကွါယဒီးသံကွါသံဒီးယတါဂု
တါကျါတစဲးဖိလီ. ဒီးဗဲအဝဲသံကွါယအါနု ယစံးဆါအီဒ်
အံး“တံး...တမုဂါလါယဖျိတံာ်ဖျိတီဘဂ်. ဒီးယတသ့လိဂ်လိစုဂါကီး
ဘဂ်. အယိယမတသ့တဘဂ်ဘဂ်. ဒီးယမတဘုဂ်စုဂါကီးဘဂ်”. အဝဲ
စံးဆါကဒီးယဒ်အံး“တလိဂ်ဘဂ်ဖိခိဂ်မုဂ်ဇါ. တံယုဝံသးစူဘဂ်နုသပု
ကတါလီ. ခိဖျိလါမိသ့ဂ်သ့ဂ်တဖဂ်ကအိဂ်ဘဂ်ကွိအဂါပလိဂ်ဘဂ်ဒီး
ပဂုဂ်ကွဲးစးယုသရဂ်ဖိသ့ဂ်သ့ဂ်တဖဂ်ကအိဂ်ဘဂ်ကွိမါမါကဆဲးလဲသး
အဂါပလိဂ်ဘဂ်သရဂ်အယိယနဂါနကတံးထိဂ်ကွါမုဒါလီ. နမုတ
ဟံးထိဂ်မပုမုဒါဘဂ်ဒုကွိအဝဲနုဂ်ယသ့ဂ်ညါတအိဂ်ဘဂ်လီ”. ခိဖျိလါ
အတါယုဝံသးစူယအယိ ယကဘဂ်ဟံးထိဂ်မပုမုဒါကွါမုဒါလါသ့ဂ်ထဂ်
ကွိအဂါနုဂါလီ. မုမုဂါလါယနီဂါကစါဒ်ယဆိကမိဂ်လါမုမုဂါလါသရဂ်ပတီ
ဒ်ဘဂ်လီ. ယတိဂ်သ့ဂ်ဟံးသးလါယကအိဂ်ဒီးကွိတုယဖျိတစုနုဂ်လီ.

ခီဖျိုလၢမိၢ်ပၢ်ပုၢ်ၤၤလီၤတူၢ်လီၤကၢ်အယီၤယတၢ်တိၢ်ပၢ်ဒီးယကစၢ်တလၢထီၣ်ပျၢထီၣ်လၢာ်ဘၣ်. ဝဲလၢယအိၣ်က့ၢ်အခါ ယမၤလိၤန့ၢ်သမ့ၤဒ်သီးယတၢ်သုတလီၤမၤတဂုၤအဂီၢ်ယဂုၢ်ကျဲးစးဖးက့ၤအိၣ်သပျၢပုၢ်တုၤဒၣ်လဲၤယဟးဖဲးခုးယဝံၣ်ဃုၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးစးထီၣ်ကဒီးပဲ(၂၀၁၀)နံၣ်အပူၤမူၤဒါအိၣ်ဒီးယလၢယကဘၣ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤကျဲးဖိဒ်ဖိသ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢယတၢ်က့ၣ်တၢ်ဆးတၢ်သုတၢ်ဘၣ်လၢအိၣ်ဒီးယတဖၣ်မ့ၢ်တၢ်သးခုအိၣ်ကတၢ်လၢယဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ယမ့တဖျိတံၢ်ဖျိတီၤဘၣ်ဆၣ်သန့က့ ဝဲတၢ်သုတၢ်ဘၣ်လၢအိၣ်ဒီးယတဖၣ်ယကဂုၢ်ကျဲးစးအဂုၤကတၢ်န့ၣ်လီၤ. ခိၣ်န့ၢ်ပျၢဘၣ်မ့ဘၣ်ဒါလၢတၢ်မိခိၣ်တဖၣ်ယဆၢလၢသုကယဲဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးဝဲန့ၢ်ဖၢ်လိာ်ပသးန့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ကျိၢ်ကဒါက့ၤလၢသ့ၣ်ထၣ်လီၤကဝိတတီၤအံၤဒု တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သုဆံးစ့ၤဝဲဒိၣ်မးလီၤ. ခီဖျိလၢမိၢ်ပၢ်တဖၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သုတအိၣ်စ့ၢ်ကိးဘၣ်. ခီဖျိလၢမိၢ်ပၢ်တဖၣ်ဒိၣ်ထီၣ်တအိၣ်ဘၣ်က့ၢ်အယီၤတဖၣ်ဘၣ်ဟးဘၣ်လၢထံၣ်ဂၤကီၢ်ဂၤဘၣ်. ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါစ့ၤဝဲစ့ၢ်ကိးလီၤ. ဒီးယဲစ့ၢ်ကိးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သုတအိၣ်ဒီးယစ့ၢ်ဘၣ်. ယဘၣ်ဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤဖိဒ်ဖိသ့ၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လီၤမဲၣ်ဆးလၢယဂီၢ်ဒိၣ်မး

လိ။ နှင်သကဲ့တည်းကသုတေသနလုပ်ဆောင်မိသောတဖန်ကမ္ဘာ့လီယသမီး
ယကုန်ကျေးစာလေ့ထုံယကိန်းမပျက်လုပ်ဆောင်မိသောသုတေသနလီယ
တဖန်လိ။ ဖဲယဆိုင်ကွဲဆယ်မုတ်လိ။ ယသးလိက်လေ့ထုံလိဝီ
လိယသးဒုတမ့်ကိတည်။ ဖဲယဆိုင်ဒ်းကွဲဆယ်မလိနီတနံတတိ
ကိးမုနံလိ။ ယတလိတံနီတနံတည်။ မ်သုကမလိနီတနံတတိ
ယူတံဆိုင်ဒ်းတံဆိုင်ဂုကလိတည်လေ့ထုံကိးဒ်းနီဂုဒ်းနီတကွာ
မုယတံဆိုင်ဂုလေ့ထုံလိ။ ပျက်တံ ဟဲလေ့ထုံမလိကိးတံ
ဖဲ နီမုပစ်တံတံ။ဒ်းမလိ

ဆူ.....ကုန်သုပ္ပမေတရိဖိ....

အဆိကတၢ်မိတၢ်ထံတၢ်တိကစၢ်ကဆိဂ့ၤဘၣ်သုထီၣ်ဘိ လၢသုတၢ်ဖဲးတၢ်
မၤအပူၤန့ၣ် မ့ၢ်ယတၢ်ဆၢမ့ၢ်လၢ ခိးထုကဖၣ်လၢသုဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ယသးခုဒီးစံးဘျူးဘၣ်ပုၤမၤသကိးတၢ်ဖိတဖၣ် လၢပနၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢပကကွဲး ဒီးဟ်ဖျါယကွၢ်အံၤအဂ့ၢ်အကၠိၤအတၢ်အိၣ်သး ဒီးပဲဝုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်အိၣ်သးန့ၣ်လီၤ. ယမံၤမ့ၢ်နီၤသမၤထူန့ၣ်လီၤ. ယကွၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲဒၣ်ဖိနၢမူသဝီနီၣ်တကိၢ်ကီၢ်ဆၣ်န့ၣ်လီၤ. ယသးန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ် ၄၀ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ယစးထီၣ်သိၣ်လိဝဲဒၣ်တၢ်ဖဲ ၂၀၁၀ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ယဲဒၣ်အံၤယသဝီအိၣ်ဝဲဒၣ်ဖဲ ၉၁န့း, ဝီၢ်ရီၤကီၢ်ဆၣ်လီၤ. လၢယနီၤအံၤအခါလံးလံးယလဲးဒိၣ်ထီၣ် ယအိၣ်ယဲဒၣ်ကွၢ်လၢ (မိၣ်မၤဗျဲၣ်နီၣ်ဂံၢ် ၄တီးထီၣ်ကွၢ်)ထီၣ်လျၢ်ဒိၣ်တၢ်ဘၢယုၤသရိၣ်ပုၤကညီကိၢ်ကၠုၢ်ပုၤန့ၣ်လီၤ.

ယခင်ထိုင်ယဲဖဲယဖဲယဖုအိင် ဒီးတုမ့ယမလိတာသု ဒီးယမးထိုင်.ထိုင်
ဖဲ (၇)တီး တနံင်နုင်ယတအိင်ဘင်ကွဲကတိာဘင်. မ့လကွဲဖိတိာအိင်သး
တဂုးဘင်. တာ်ဟူးတာ်ဂဲအိင်ထိုင်အယိယထိုင်ဘင်ယဲ (၇)တီး တနံင်နုင်
ယထိုင်ဘင်ယဲကွဲ (၆) လါလိ. ဘင်ဖဲဒင်ဖဲ (၈၈ကွဲဖိတိာဒုးဟ်ဖျါတိာ
ဘင်သး)နုင်လိ. ယအိင်ဘင်ဖဲကွဲအတိတဟဲနုင်လိ.

ဒီးပက္ခိအံအိဉ်သုဉ်လီၤအသးဝဲ ၁၉၉၅ နံဉ်န့ဉ်လီၤ. ဒီးပက္ခိအံအိဉ်ဝဲဒဉ် တုၤလွံၤတီးလီၤ. ပပုၤကွံမိခဲလၢကံအိဉ်ဝဲဒဉ် ၆၅ ဂၤလီၤ. တီးဆံးန့ဉ်အိဉ်ဝဲ ဒဉ်၂၈ဂၤ, တီးဒိဉ်န့ဉ်အိဉ်ဝဲဒဉ်၉ဂၤလီၤ. တတီးန့ဉ်အိဉ်ဝဲဒဉ်(၆)ဂၤခံတီး န့ဉ်အိဉ်ဝဲဒဉ်(၁၀) ဂၤန့ဉ်လီၤ. သၢတီးန့ဉ်အိဉ်ဝဲဒဉ်(၇)ဂၤဒီးလွံၤတီးန့ဉ်အိဉ်ဝဲ (၅) ဂၤလီၤ.

ပသိန်လိတံခဲလက်သရုပ်မုန်အိပ်ဝဲဒုင်သဂါနုနုလီၤ.

တတီးဒီးခံတီးနုနုသရုပ်မုန်သိန်လိဝဲတဂါဒီးသရုပ်မုန်အမံမုန်ခဲနီတကံ
နုနုလီၤ. ဒီးအသးအိပ်ဝဲ (၂၄)နံနုနုလီၤ. အဝဲဒုင်အိပ်ဝဲ လုတီးနုနုလီၤ.
သၤ, လွံတီးတဖၣ်တခိဘိတ်တသိန်လိလၢသရုပ်မုန်နီဖိမုန်နုဒီးသးနံ
အိပ်ဝဲ (၂၂)နုနုလီၤ. ဒီးအဝဲဒုင်အိပ်ဝဲ ၉တီးလီၤ. ယဲယနီကစၢ်ဒုင်ယဲယ
ဖိၣ်ယဲဒုင်ဖိသုၣ်ဆံးလီၤ. ယအိပ်ယဲဒုင် (၇)တီးလီၤ. ဒီးလၢပကွီအံးအိပ်
သုၣ်ထီၣ်အသးနုနုမုန်လၢကွီဖိမုန်ပတဖၣ်အတၢ်ပၣ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်ဒ်သိး
ဖိလံးတဖၣ်ကမၤလိတၢ်တကွၢ်ဘၣ်ကွၢ်သု ဒီးတၢ်သုၣ်ညါနုဖါအယိ
အဝဲသုၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်တၢ်အိပ်တကူတလၢဘၣ်ဆၢၣ်အဝဲသုၣ်ကွၢ်
စးထဲးဂံၢ်ထဲးဘါဆုဖိလံးလၢကွီ ဒီးပၣ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီးပုၤနုနုလီၤ.

ဒီးမုမုၤထဲကွီဖိမုန်ပတၢ်ပၣ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်နုနု ပကွီအံးတကဲထီၣ်စုၢ်
ကိးဘၣ်. မုၤလၢကွၢ်သုဆဲးလၢပုၤမၤသကိးတၢ်ဖိ လၢတၢ်ဖိခိၣ်တဖၣ်မၤစၢၤ
စုၢ်ကိးဝဲလၢ ကွီဖိမုန်ပတၢ်လၢကွၢ်လၢကွၢ်လၢအမုၢ်ဝဲလံၣ်လံၣ်အတၢ်ပိး
တၢ်လီၤ ဒီးသရုပ်အတၢ်ဘူးတၢ်လဲတဖၣ်နုနုအယိ ပကွီအံးအိပ်သုၣ်လီၤအ
သးနုနုလီၤ. မုမုၤလၢယဲတခိယတမုၢ်ပုၤလၢအဖျိတၢ်ဖျိတီးဘၣ်. တၢ်ကွၢ်
ဘၣ်ကွၢ်သု, တၢ်သုတၢ်ဘၣ်တဖၣ်တအိပ်ဝဲဘၣ်အယိသးဆံးယဲလီၤ.
ဒ်သိးပကွီအံးကယုၢ်ဆုမံၣ်ညါအဂီၢ်ပလိၣ်ဘၣ်သရုပ်သမါ ပုၤမၤသကိး
တၢ်လၢတၢ်ဖိခိၣ်တဖၣ် အတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါပံးစုနုနုကွၢ်အါအါ ဒ်အလီၢ်အိပ်ဝဲ
အသိးမုၢ်ပတၢ်ဆၢမုၢ်လၢဘၣ်ပဝဲလီၤ.

ယုယုဖိးမိးဆုတၢ်မၤနုၤဖိတၢ်, နီၢ်သမၤထု, နီၢ်ဖိမုန်နု, နီၢ်တကံ

(ဖိနုမုသဝီ, နုပျၢ်ယၢ်ကီၢ်ရၢၣ်)

သးခိၣ်ကွဲးစံးဘျးစံးဖျိၣ်ကုၢ်ကွီသရုပ်, သရုပ်မုန်သဂါနုနုပုၤဝဲတဖၣ်လၢတၢ်
ယုၤယုၤပၣ်ပၣ်ဒီးသးခိၣ်နီၢ်နီၢ်ခါခါနုနုလီၤ.

သုၣ်ညါဘၣ်လၢသုမုၢ်ပုၤလၢအအိပ်အပုၤကလုာ်အိပ်အထံအကီၢ်အယိသု
ဟ့ၣ်လီၤသုသးသုဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကွၢ်ဘၣ်ကွၢ်သုသုဟ့ၣ်လီၤတၢ်ဆၢကတီၢ်
အယိသုမုၢ်ပုၤလုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်လၢပုၤဝဲလၢကီၢ်လီၤ. လၢသုတၢ်ဖိးတၢ်မၤအပုၤ
တဘျီဘျီသုကဘၣ်ခိဖျိဘၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲအါမးလီၤ. လၢအိပ်လၢဆိးလၢ
အိပ်လၢအိကကီဝဲဘၣ်ဆၢၣ်သုကမုၢ်ပုၤလၢပံးထီၣ်ထဲၣ်ဘိဒီးယၢ်ကဒါ

ကုၤလၢခံဘၣ်. မုမုၢ်ဒ်သုဂဲၤအ
ထၢၣ်မၤတၢ်တၢ်အသိးသု ပံး
လီၢ်စုမၤသကိးတၢ်သုဟ့ၣ်ထီၣ်
သုတၢ်ကွဲးလုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်သုၣ်တ
ဖၣ်ဝဲပဖးဒီးကဲထီၣ်ဝဲယဲတၢ်ဂံၢ်
တၢ်ဘါလၢပဂီၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်အါအါနု
လီၤ. မုၢ်တနံၤနုနုယဲစုၢ်ကိးလၢ
ယကမုၢ်ပုၤမၤတၢ်ယုၢ်ဒီးသုလၢ
ကညီကီၢ်အပုၤလၢထံကီၢ်ဒီးပုၤ
ကလုာ်အဂီၢ်နုနုလီၤ. ဆၢကတီၢ်
ခဲအံၤယမုၢ်ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတက
ဘၣ်ဆၢၣ်တီၢ်ပၣ်ယဲလၢခဲမုၢ်ဆုၣ်

ယကမုၢ်ထံကီၢ်လုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်တကနုနုလီၤ. ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤတီၢ်စၢၤမၤစၢၤသု
လၢတၢ်မၤစၢၤဒီးလၢဂံၢ်လၢဘါမုၢ်တနံၤဘၣ်ဆၢၣ်ထုကဖၣ်လၢသုဂီၢ်မံသုကမၤ
နုနုအိပ်ကဲအိပ်ဂံၢ်အိပ်ဘါပုၤဒုၣ်ပုၤဒါမၤသကိးတၢ်ယုယုတုၤတၢ်မုၢ်လၢဖိ
တၢ် “မုၢ်ယဲခွံၣ်” ဖျိထီၣ်ရဲရဲတက့ၢ်. ပုၤဒီးတၢ်စံးဘျးတၢ်ယုးယိၣ်ပၣ်ကဲ
အါ ဆၢမုၢ်ယဲဖိ မဲၤလးဒဲးကဝီၤ, LMTC first year student Arts

ဆုၣ်ကညီဒီးကလုာ်ကုၢ်သုပုၤမၤတၢ်ဖိကိးကသုၣ်သုဒုၣ်ကသုကသုကသုကသု
တၢ်လီၤ. မုမုၢ်ယဲတကနုနုမုၢ်ဝဲစိညၢၣ်ဒ်သုအိပ်သုညၢၣ်တုၤလီၢ်နု
လီၤ. ယဒိပုၢ်ဒ်အိပ်(၆)ကပိၣ်မုၢ်(၅)ကပိၣ်ခါထဲယတကမၤလီၤ. ယမိၤယပၢ်
လုၢ်အိပ်လုၢ်အိယလၢတၢ်ဖိးအိပ်သုၣ်တုၤမုၢ်ယဒိၣ်ထီၣ်တဖၣ်ဒီးယပၢ်သံသ

ဒုၣ်ကွၢ်ယဒီးယအိပ်လီၤတၢ်ကုၤဒီးယမိၤယပုၢ်ယဝဲမုၢ်နုနုလီၤ. အဝဲသုၣ်
တဖၣ်အိပ်ဒီးလၢယအိပ်ကွီဒီးအဝဲသုၣ်ဘၣ်ဆုၢ်ယလၢကွီနုနုနုကျဲကျဲနုနု
လီၤ. ယအိပ်ကွီလၢဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၢၣ်မဲးမဲးကရၢၢ်ကွီဖျိထီၣ်(၃)တီးဒီးယပုၢ်ဝဲ
အိပ်ဒီးဝဲလၢယကဆဲးအိပ်ကွီဆုညါဒ်ဒ်သိးယတၢ်နုဖါကအါထီၣ်အဂီၢ်
နုနုလီၤ. ဝဲ ၁၉၇၈နံနုနုယလဲၤအိပ်ကွီလၢဘုဆါဒါကီၢ်ဆၢၣ်တီးခၢၣ်သး
ကွီ(၃)နံနုနုယဖျိထီၣ်(၆)တီးမုၢ်လၢတၢ်တသုတဘၣ်ဒီးတၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ်အ
ယိယပတုၢ်ယၢ်ယတၢ်မၤလိနုနုလီၤ. ဝဲ ၁၉၈၁နံနုနုအပုၤယတၢ်အိပ်ဘၣ်ယ
ပုၤကလုာ်ဖိဒ်ဖိသုၣ်ဒ်သိးခါဆုညါကသုအါနုနုယကကဲထီၣ်ဘၣ်ထံကီၢ်အ
ခိၣ်တယၢ်လၢအတၢ်ခိၣ်ထီၣ်ထီၣ်အဂီၢ်နုနုလီၤ. ဝဲဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၢၣ်လၢၢ်
ယဲၣ်ယဲၣ်မဲးမဲးကရၢၢ်ကွီယသိၣ်လိတၢ်လွံနုနုဒီးယပံးယဟံၣ်ဖိယိဖိဒီးမုၢ်လၢ
ယဟံၣ်ဖိယိဖိအိပ်ဘၣ်တၢ်သိၣ်လိအယိယသိၣ်လိတၢ်လၢယတၢ်သးဆုၣ်
အပုၤနုနုလီၤ. ယသိၣ်လိတၢ်နု
ကီၢ်ခါတၢ်မၤလိမဲးတုၢ်တြိလၢတၢ်သုၣ်ဆုၣ်သးဆုၣ်လၢတၢ်သုၣ်ဖံသးညီ
အပုၤနုနုလီၤ. ယဟဲကုၤသိၣ်လိကဒီးတၢ်တနံၤယကွီတချုးပျံးဒီး နု.အ.ဖ
ဟဲထီၣ်မၤပျီကွၢ်ဝဲဖါဝဲကွီနုနုလီၤ. ဝဲနုနုတဘျီမုၢ်လၢအိပ်ကုၤတသုတဘၣ်
လၢဘၣ်အယိယကစၢ်ဒီးဟံၣ်ဖိယိဖိဘၣ်ယုၢ်ကနုနုကွၢ်ဆုမဲးခုၣ်ကရၢၢ်နု
လီၤ. ယဖိမုၢ်မိၢ်ဘၣ်ယုၢ်ဒီးအဟၢဖၢတဖျၢၣ်ဘၣ်အိပ်ဖျၢၣ်အဖိလၢပုၤလိၣ်ကွီ
ကၢ်နုနုခိၣ်လၢကွီထံမုၢ်အကျါလၢတၢ်နုနုတၢ်ဖျိလီၤဘျးလီၤတီးအပုၤနုနုလီၤ.
ယယုၢ်ဒ်ထဲဆုတဘျီလၢယလိလီၤဟံၣ်ဘၣ်ယသးကိးမုၢ်နုနုနုနုလီၤ.

ဝဲ ၁၉၉၄နံနုနုနုနုခိၣ်ဖျၢၣ်ဘိကဲထီၣ်ကဒီးဝဲအယိယတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဒီးတၢ်လီၤ

ပုၤလီၤဖုးအိပ်ထီၣ်ကဒီးဝဲမုမုၢ်
ပုၤလွဲနုၤယၢ်ဘၣ်ဆၢၣ်သနုနုကု
ယအိပ်ယဲကံတဟံၣ်ဒ်တၢ်တ
ထုၣ်အသိးလီၤ. တုၤမုၢ်ယအိပ်
ထံခိၣ်ထုၣ်တသုလၢဘၣ်အယိ
ယသးလီၤယသးလၢမဲးမဲးထုၣ်
တၢ်ဘျီတၢ်ဘါဂီၤထံးပုၤလီၤသ
နုနုကုလၢဝုၢ်ဒိၣ်ပုၤယတလီၤ
ဘၣ်. ယအိပ်ကးဒီးယသရုပ်
သမါကံၢ်ဒီးတုၤယဲပုၤတၢ်ပိၣ်
တၢ်တဲလၢတၢ်ကီၤသုၣ်ကီၤသးအ
ပုၤနုနုလီၤ.

ဝဲယအိပ်ဒီးနုနုအခါယဘၣ်တုၤဘၣ် နု.အ.ဖ အတၢ်ဝဲတၢ်စိၣ်, တၢ်မၤဆုၣ်
မၤစိးထီၣ်တလီၤ. ဝဲယဟဲထီၣ်အိပ်ကယိလၢကနဲထုၣ်သဝီယမၤသဝီသးပုၢ်
လၢကိးကပၤဒီးအပုၤယဘၣ်တုၤဘၣ်ခိၣ်လၢ နု.အ.ဖ အတၢ်ဝဲတၢ်မၤအယိ
ဝဲ ၂၀၀၂ နံနုနုအပုၤယနုနုလီၤကဒီးလၢယတၢ်အိပ်ဘၣ်ယပုၤဖိဒ်ဖိသုၣ်တဖၣ်
ယစးထီၣ်သိၣ်လိကဒီးတၢ်ဖိနုနုလီၤ. ယသိၣ်လိတၢ်ဖိကနဲထုၣ်သဝီဒီးယ
စးထီၣ်နုနုဘၣ်တၢ်ပိးတၢ်လီၤလၢဖိသုၣ်တဖၣ် အဂီၢ်ယုၢ်ဒီးယဂီၢ်ဂုၤလၢဘၣ်
ဘၣ်လီၤ. ယသိၣ်လိတၢ်တနံၤဒီးယကုၤသိၣ်လိကဒါကုၤလၢယဟံၣ်ယသ
ဝီဝဲညၢၣ်တုၤလီၢ်သဝီဒီးယဟဲကွၢ်ထွဲကုၤပုၤလၢအသိၣ်လိတၢ်လၢယဂီၢ်တက
အခံတဘျီတဘျီနုနုလီၤ. ယ
ကုၤသိၣ်လိတၢ်လၢညၢၣ်တုၤလီၢ်
သဝီဖိကွီ(၅)နံနုနုဒီးယဘၣ်ဟး
ကွၢ်ထွဲကွီလၢယကရၢၢ်ပုၤတဖၣ်
ကိးဖျၢၣ်ဒဲးအယိကဲထီၣ်စုၢ်ကိး
တၢ်လီၤဘျးလီၤတီးနုနုလီၤ.

သိၣ်လိတၢ်(၅)နံနုနုဝဲညၢၣ်တုၤ
လီၢ်သဝီဝဲယဟံၣ်လီၤမၤကွၢ်ယ
မၤလၢတၢ်သိၣ်လိဒီးယထီၣ်ယုၤ
ကုၤပုၤလၢအသိၣ်လိတၢ်လၢယ
လီၢ်တလါတဘျီတလါတဘျီ

ပကကုန်းစားစိကထိကပပကကလုလကအလီသနာကိကပလီလီ. အယိသတေးဒီးပကညီဖိတဖှ်ပမုာ်ဘဉ်အိဉ်ပြုတနီလကကီပူ, တနီလကကီချ, တနီလကထံဆကကီဆဘဉ်ကိဘဉ်ခဲဒဲကဝီပူ ဘဉ်ဆဉ်သနကုဒဲလဉ်ဂုဒဲလိဉ်ဂု “ကညီဖိဘဉ်မကကညီဖိ” ဖဲတသုဆိဉ်ဒီးပုတကလကလီတကလကသနဉ်ဒဉ်ဝဲနဉ်မုာ်ယတံထိဉ်ယတံဟဉ်ကုဉ်အဆဲးလီ. တဘျူးဒိဉ်မးလကကွဲးဆဘဉ်လိဉ်ဆုပယိပပုအိဉ်အယိဒီးသးခဲဒိဉ်မးလီ. Saw Hsue Mae Sot. LMTC1st Art year

ဆူ. ဗပကကလုကညီဖိ

ယစံးဘျူးသုဒိဉ်မး မိယူကလဲတံဒီးပပကကလုတပတံမုာ်လကကီဖိလကပုတကတကု. သးခဲဒိဉ်မးလကသုဆိဉ်ဒီးတံမသကိးတံလကခါဆုညါပပကကလုတံဂုထိဉ်ပသိထိဉ်အဂီနီလီ. အါနီအနဉ်ခိဖိလပပးဘဉ်သုတံကွဲးအယိပတံသုဉ်ညါအါထိဉ်ဒီးဖဲပပကကလုအိဉ်ဘဉ်လကတံဖိတံယဉ်ဒဉ်ဒါတံကုဉ်အကုဉ်သိအိဉ်ဝးတရံးပုအဆကတီ သုမုာ်ဆဉ်ဖးဒိဉ်တဖှ်လကအကပီထိဉ်ဒီးဆုပပကကလုဆုတံကပီအယိပစံးဘျူးဘဉ်သုအဒိဉ်အဆါနဉ်လီ. ဘဉ်ဆဉ်ပတတုဒီးဆုတံလကတံပုအဖိတံအဖိလကဒီးဘဉ်. ဆကတီခဲအံပထိဉ်ဘဉ်လကပပကကလုအိဉ်ဘဉ်ဒီးလကတံကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သု. တံအိဉ်ဆုဉ်အိဉ်ချ, တံအိဉ်တံအိ, အဖိကုဉ်လကအလီဒီးတဘဉ်အံအပူဘဉ်ဆဉ်ပသးဆဲးသးဟးဂီအလီတအိဉ်ဘဉ်. ကညီဖိမုာ်တကုဒီးလီအကီဆုတံကုဉ်ဘဉ်ဒီးသုဉ်ညါလပတံဟံဆါအံအဆါလီတုတသုဘဉ်နဉ်လီ. ပတံဟံဆါလပခိဉ်နီသိဉ်ဒုဒါလီတံနီပုကုအံကတံတသုဘဉ်ဒီးပဆါမုာ်လကပကဆုဉ်နီဝဲချးလီဘဉ်ကုလကကီတဘဉ်လကပမိပဟံပဖဲအိဉ်ဆိတံဝဲအပူလကအလကပုဒီးတံနီထံကနဲစီနဉ်လီ. ဒီးယသးခဲဒိဉ်မးလကသုတကုတံဘျူးတံလဲဒီးဟဉ်လီသုသးလကသုပကကလုအဂီလီ. ဒီးယသးဆုဒိဉ်မးစုာ်ကီးလကဆကတီလကသုဟဉ်လီတုတဖှ်အံသုမုာ်ယသုဘျူးဒီးကနီဘျူးနီဖိဉ်ဒိဉ်အါဝဲလီ. ပနဉ်သပကကတံလကမုာ်ကအိဉ်ဝဲတနံပကစံဉ်ညိဉ်တီနံပဘဉ်ပတီဒဉ်ပဝဲဒီးပပကကလုအနီဉ်တယံလကတံဖးဖိပုဒီးတံသးမုာ်ထံအတံနံကမုာ်လီ. ပုဒီးတံစံးဘျူးအါ. ခါဆုညါပပကကလုကတုဆုတံမနုာ်ဖိတံသုဒိဉ်ပုဝဲ.ဘီတံ LMTC.

ဆူ. ဗပကကလုကညီဖိ
ဒီးလကကီခိဉ်. ယစံးဘျူးဘဉ်ကုသုခဲလကမုာ်လကပဒီးနဉ်ဘဉ်ကုတံခဲးတံယဉ်လကသုစုပူလကခါဆုညါတံလဲထိဉ်လဲထိဒဲအံအယိသုဆိဉ်ထိဉ်ကုကုဖိတတလက ပုတတအဂီ မုာ်တံကဲဘျူးလီဆိဒဉ်တံကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုလကခါဆုညါဖိလကအိဉ်ဒီးသးသဟိဉ်ဒိဉ်ဒိဉ်မုာ်နီလီ. ယစုာ်ကီးယသးခဲဒိဉ်

မးလကထိဉ်ဘဉ်ကုသုတံဟးတံဂဲ, တံဟးစုနဲဉ်ကုလကပကလုအဂီကလဲထိဉ်လဲထိမုာ်ယတံထိဉ်သးလီပလိဉ်စုာ်ကီးလကသုဒုးအိဉ်ထိဉ်ပယုပပုမးကစံအံနဉ်လီ. ယတကစးထိဉ်လကယသုဉ်ညါ, ဝဲထံနီဖး, မနီဉ်မယါတံသုအဆကတီယဟိသုဉ်ဟိသးဘဉ်ယးဒီးထံကီပူတံအိဉ်သးစးထိဉ်ဖဲ(၁၉၉၈-၉၉)အနဉ်လကညီကီဟိဉ်ကဝီအပူလီဆိဒဉ်တံပုကစါခိဉ်ဖိတဖှ်ဘဉ်စံဉ်မုာ်ပြုတုဒဉ်လဲဘဉ်သံဘဉ်ပုဘဉ်ဒီးဘဉ်ထံ. အိဉ်တကုအိဉ်တလက, ဖဲနဉ်အဆကတီ ပုကညီဖိသုဉ်တဖှ်လကအံးထွဲကုထွဲလိဉ်အသးကတီစါမကလီလိဉ်သးအိဉ်ဝဲလကအစုလီ. ပုကညီတကလုအံဘဉ်တံအိဉ်တံမနုာ်အါတစါဘဉ်တစါပမုာ်ကုကါခါကုလီခဲမုာ်တံလကအလီသးဘဉ်ဒိတလီသုဉ်မံသးမုာ်နီတဘျီ

လကပပကကညီအတံအိဉ်မုဒီးအတံလဲခိဖိဒိတစါညါအံလီ. ဘဉ်ဆဉ်ပမုာ်ပုကညီတကလုလကတုခါခိဉ်ခါသးကဲမုာ်အိဉ်သနကုလကပုဖိလကမုာ်တုဘဉ်တံနးတံဖိဉ်ထဲလဲထဲလဲဘဉ်ဆဉ်အသးတဟးဂီဝဲနီတစုဘဉ်. ပုသးပုကတံဒီးဝဲ “ထံဒုနဉ်တနုာ်ထံဆုဘဉ်” အခိပညီနဉ်-တံသးဒိဉ်နဉ်တနုာ်တံသးစုဘဉ်, တံသးဒိဉ်နဉ်တနုာ်တံယုကညးဘဉ်. ပကီမုာ်နုာ်ပအိဉ်ဘဉ်မုာ်မံ, ပကီထံနုာ်ပအိဉ်ဘဉ်ထံဆု, တံကတံသုဉ်တဖှ်အံပကြးဟံလုာ်ဟံပုအီမုာ်တံလကအကကီဉ်ဒီးပုကစီဒီးခါ. မုာ်တံဝဲထံနီဖးအဆါလီ. ဘဉ်ယးဒီးတံကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုယမုာ်ကုစံးယဲလီကုယဂုယကုမုာ်ကုထိဉ်သကြါကုလကအပူကုအနဉ် (၁၀)နဉ်ပထိဉ်သကြါဒီးခဲအံတသုဘဉ်. လကယစးထိဉ်ဒီးနီဘဉ်တံကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုဒီး တံလဲခိဖိစးထိဉ်ဖဲ(၂၀၀၁-၀၂)အနဉ်ခိဖိလကကီပုတံအိဉ်သးဘဉ်လီဘဉ်စးတစးဖိနဉ်ဒီးနီဘဉ်တံခဲးတံယဉ်လကမလီဘဉ်တံအဂီလီ. ဖဲယနဉ်လီအိဉ်ကုအခါယသးနဉ်အိဉ်ဝဲ(၉)နဉ်ယဉ်ယဉ်လဲနဉ်လီ. ဖဲနဉ်ဆကတီမိာ်ပလကဆုဖိလကကုအဂီသုဉ်တဆုဉ်သးတဂဲခိဖိလကကုအိဉ်ထိဉ်သိအယိမိာ်ပလကဆုဖိလကကုလကတံသုဉ်တုလီသးတုလီအိဉ်ဝဲလကအစုလီ. ဒဲယတံမနီဉ်မယါလကယတံသကိးအိဉ်ဘဉ်ယုဉ်ကုတဖှ်ဖိထိဉ်မုာ်ကီးဝဲ(၃) မုတမုာ်(၄)တံအဲသုဉ်သးအိဉ်ဆဲးမလီတံဘဉ်ဆဉ်မိာ်ပသုဉ်တဖှ်ထိဉ်ဝဲလကဟံဉ်ယိတံလီတုလီလီကံအိဉ်အယိအါတကုမိာ်ပဟးထိဉ်ကွံအဲသုဉ်လကတံမလီအပူနဉ်လီ. ခိဖိယတကထိဉ်ဘဉ်ယဲ တံသကိးတဖှ်ဟးထိဉ်ကွံလကကုအါအါဂီဂီ, တဘျီတခိဉ်သးတံဆိကမိဉ်သုဉ်

တဖှ်ဘျူး ကဆုယဆုတံကလီပူနဉ်လီ. တံလကပုကညီတကကုဖိထိဉ်ကုကဒီးနဉ်ဘဉ်တံကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သု ဂုဂုဘဉ်ဘဉ်အဂီတံကြိပုဒဲသီးပဒုဉ်ပဒါတခါလီ. စးထိဉ်ကုလကဟးထိဉ်ဘဉ်ကုပု ဒုပုသဝီထိဉ်ဘဉ်ကုသမုသကိးသုဉ်တဖှ်လဲထိဉ်လဲထိလကတံကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သု ဖဲနဉ် မးဒီးယသးဆုဉ်

ထိဉ်ကုဟံကံဟံကုကုယတံမလီတုယဖိတစုနဉ်လီ. စးထိဉ်ကုဖဲ(၂၀၀၈-၀၉)အနဉ်ပမုာ်ကုကုပုကညီဖိသုဉ်တဖှ်ဘဉ်ယးဒီးတံကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သု ဒီးနီဘဉ်ကုဘဉ်လီဘဉ်စးလကကီပုမုာ်ဂု, လကလီအိဉ်တမုာ်ခဲကဝီပုမုာ်ဂုပထိဉ်ဘဉ်ကုမုာ်တံလကလီသုဉ်မံသးမုာ်ဒိဉ်မးလီ. ခဲအံပုကညီဖိသုဉ်တဖှ်ဒီးနီဘဉ်တံကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုအပတီဂုထိဉ်ထိထိကု. ကု. ခိဖိကညီကီဖဲတံတံစါမကလီလီခိဉ်နဉ်သုဉ်တဖှ်ဟဉ်လီအသးဒီးဟံလီအသးလကမကစါကုအပုတတ, အကလုဉ်သုဉ်တဖှ်တသုဖဲအသုဘဉ်ယးဒီးကုအတံဖိတံလဲ, ဒုသဝီအတံပီးတံလီစးထိဉ်လကအပူကုတုခဲအံနဉ်လီ. ယစံးဘျူးဘဉ်ကုသုဒိဉ်မးလကတံမလဲအသးဘဉ်လီဘဉ်

စးအယိခါဆုညါလကသုတံတံဟံတံမုာ်လကလကပကလုအဂီလကပုဒဉ်ဝဲတစါဘဉ်တစါမုာ်ယတံဆါဂုဘဉ်သုလီ. လက, ကီပုပုမသကိးတံကုသရဉ်စါကုဉ်ဝဲသနုဉ်သဝီ, နီဉ်တကီကီဆဉ်, ဒုပုဉ်ယဉ်ကီဉ်ရဉ်.

တၢ်ကွဲးတဖၣ်န့ၣ်ဆွၢ်ခီဖျိကိၣ်သရၣ်လဲၤတရံးတၢ်တဖၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်

We are looking forward to hearing from you!

KTWG P.O Box39 Mae Sariang, MHS, 58110 Thailand.

ပဉ္စပဋိကညီကွဲသရဏ်လံာ်ကစီဉ်အဝာ်ပညဉ်

- (၁) ကသုဉ်ထီဉ်တံတဘိလအဒုးဘုးစတံကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုလကီၢ်သုလုအပူဒီးဘဉ်ကီဘဉ်ခဲကဝီပူအဘဉ်စာ
- (၂) ကဒုးဆူဉ်ထီဉ်သုထီဉ်ဘဉ်ထီဉ်ကညီကွဲသရဏ်တဖဉ်ခိဖျိအဝဲသုဉ်တဖျါထီဉ်နီလီဘဉ်အတံလဲခိဖျိဒီးအတံသုတံဘဉ်တဖဉ်လကစာ
ဒဉ်ဝဲခိဖျိပျံးစီအံ
- (၃) ကဒုးဂုထီဉ်ပသီထီဉ်ကညီကွဲသရဏ်အတံသုတံဘဉ်ခိဖျိလံာ်ကစီဉ်အံ
- (၄) ကဒုးဆူဉ်ထီဉ်ကညီကွဲသရဏ်တဖဉ်အပျံးစီလအလဲအသးတပယုဉ်ပဒ်သီးဒီးအဝဲသုဉ်တဖဉ်ကသုဉ်ညါယိထံပလံာ်ဘဉ်ဝဲကွဲဒီးတံ
ကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုတဖဉ်အတံအိဉ်သး

ပဉ္စပဋိကမံးဝံဉ်
Phru Pwgo Committee

လၢဂီထူ

Ler Htoo

ခဏ္ဍိး

Scott

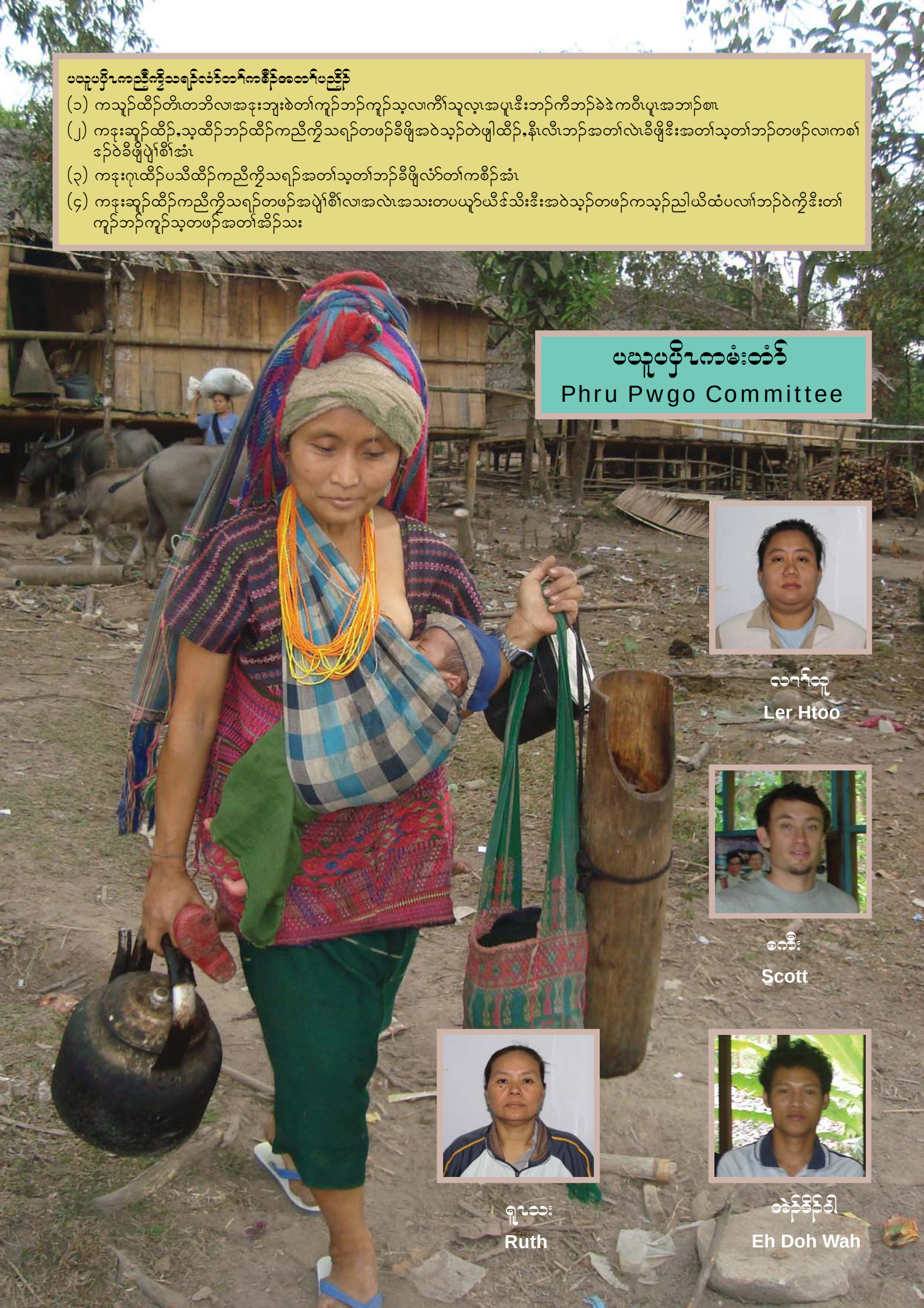
ရူသး

Ruth

အဲဉ်ခိဉ်ဝါ

Eh Doh Wah

ပပပပပ PHRU PWGO

ကညီကိုသရဲလံာ်တဲာ်ကစီာ် ဆဲးဆဲာ်, ၂၇၄၉

Karen Teacher Newsletter October, 2010